

~~57445~~ 490809

ACADEMIA ROMÂNĂ

ANUARUL ARHIVEI DE FOLKLOR

VII

BCU Cluj - Cent PUBLICATIONS Library Cluj

DE
ION MUŞLEA

8865 5

TIPARUL TIPOGRAFIEI „PROGRESUL” SIBIU
1945

ACADEMIA ROMÂNĂ

ANUARUL
ARHIVEI DE FOLKLOR

VII

PUBLICAT
DE
ION MUŞLEA

TIPARUL TIPOGRAFIEI „PROGRESUL” SIBIU

1945

CUPRINSUL

ION MUȘLEA, Prefață	V
ARTUR GOROVEI, M. Gaster și folklorul românesc	1
TATIANA GĂLUȘCĂ, „Mocanii”. Un joc dramatic al Românilor din Dobrogea	12
GH. PAVELESCU, Cercetări folklorice în Sudul județului Bihor	35

ARTICOLE MĂRUNTE

ENEA HODOȘ, „Din activitatea mea de folklorist”	123
ION MUȘLEA, Practice magice și denumirea lor în circularele episcopești și protopopești dela începutul veacului trecut	128
GH. PAVELESCU, Despre „pasărea — suflet”	130
ROMULUS TODORAN, Poezii populare într'un manuscris ardelean din 1831	131
Bibliografia folklorului românesc pe anii 1939—1943	140
Résumé des articles	199

PENTRU ORICE INFORMAȚIE REFERITOARE LA ACEST ANUAR,
A SE ADRESA DIRECTORULUI „ARHIVEI DE FOLKLOR A ACADEMIEI ROMÂNE”
CLUJ, BIBLIOTECA UNIVERSITĂȚII

BCU Cluj / Central University Library Cluj

PREFAȚĂ*

În prefața Anuarului precedent relevam, cu tristețe, că în loc să sărbătorim, cum ne pregăteam pentru toamna anului 1940, zece ani de activitate ai Arhivei de Folklor a Academiei Române, am fost siliți să părăsim Clujul și să luăm drumul pribegiei. La apariția celui de al VII-lea volum al Arhivei, ne exprimăm bucuria că suntem în preajma întoarcerii la vechiul nostru sediu, în capitala Ardealului.

Nu ne putem plânge de anii petrecuți la Sibiu — renumit centru de cultură românească —, ci de vitregia vremurilor, care, și în ultimii trei ani (1942—1944), ca și în cei trei precedenți, au fost atât de neprielnici pentru activitatea Arhivei și îmbogățirea colecțiilor ei. Concentrările au continuat să ne stingherească și în anii aceștia, lipsindu-ne de colaborarea celor mai mulți corespondenți, precum și a singurului funcționar al Arhivei. Iar starea de spirit a colaboratorilor rămași acasă, copleșiți de suplinirea colegilor plecați și de neliniștea vremurilor, n'a fost de loc prielnică culegerilor de materiale.

Colecțiile de manuscrise ale Arhivei au trebuit să peregrineze în acest timp și în frumoasa și vestita Săliște a Sibiului, unde au rămas aproape toată vara anului 1944, dispersate din cauza pericolului bombardamentelor aeriene, după ce alte câteva luni fuseseră ținute închise în lăzi în subsolul Universității, din cauza aceleiași primejdii.

În aceste împrejurări, alcătuirea de chestionare nouă nu a mai avut rost. Compensarea relativă a materialului trimis altă dată de corespondenți, prin material adunat de stipendiați, nu a mai putut fi realizată decât în anii 1942 și 1943. Într'adevăr, în anul 1942 s'au putut face trei cercetări pe teren și anume de către doamna Tatiana Gălușcă, profesoară secundară, în

* Această prefață ține loc și de „Raport anual pe anii 1942—44”, raport care la volumele I—V s'a publicat la sfârșitul Anuarului.

județul Botoșani; a doua de către d-l Ion Pătruț, asistent universitar, pentru completarea culegerii începute în anul precedent (pe valea Begheiului, jud. Severin) și a treia de către d-l Romulus Todoran, asistent universitar, la Moții din jud. Turda. Alte patru cercetări pe teren s'au făcut în anul 1943: una de către d-l Traian Blajovici, licențiat în litere, în regiunea Călățele (jud. Cluj); alta de către părintele Dumitru Tonț, în Valea Roșiei (jud. Bihor); a treia de către doamna Tatiana Gălușcă, în județul Dorohoi, iar ultima de către d-l Romulus Todoran (pentru completarea culegerilor făcute la Moți, în anul precedent). Din cauza scumpirii vieții și a fondurilor cu totul insuficiente puse la dispoziția Arhivei de către Academia Română, în ultimul an (1944) nu s'a putut face decât o singură cercetare pe teren, de către doamna Tatiana Gălușcă, în județul Dolj.

Numărul culegerilor a crescut și datorită donațiilor de manuscrise mai vechi, cele mai multe cuprinzând culegeri, între care trebuie să amintim, în primul rând, pe cele ale domnilor Artur Gorovei și Sebastian Stanca (consilier arhiepiscopar) și ale doamnei Tatiana Gălușcă (profesoară secundară). Ținem să relevăm că între manuscrisele intrate în ultimul an, trei se datoresc unui apel adresat folkloriștilor noștri de seamă din generația veche, prin care îi rugam să ne comunice amintiri și impresii „din activitatea lor de folkloriști”. S'au primit până acum trei răspunsuri foarte interesante: unul, voluminos, al d-lui Traian German, fost director al excelentei reviste „Comoara Satelor”; altul, sumar, al d-lui Al. Viciu, culegător al „Colindelor din Ardeal”, iar al treilea al lui Enea Hodoș, harnicul culegător de descântece și balade bănățene. Acest răspuns l-am și publicat la p. 105—107. (Enea Hodoș nu și-a mai putut vedea însă corectura articolului. El a trecut într'o lume mai bună, după ce împlinise 87 de ani, tocmai când se trăgea coala care cuprindea mărturisirile din viața sa de folklorist).

S'au continuat lucrările pentru o bibliografie generală a folklorului românesc și s'a terminat bibliografia pentru anii 1939—1943, care se publică în acest volum.

*

Subvențiile primite dela Academia Română au fost: pentru anul 1942/43: Lei 120.000.—; pentru anii 1943/44 și 1944/45, câte Lei 230.000.—. Din aceste sume s'a plătit onorariul secretarului, cheltuielile pentru cercetări pe

teren, cărțile cumpărate pentru bibliotecă și efectele de cancelarie. (Începând cu anul 1943/44 s'a acordat un onorariu de Lei 8.000.— lunar și directorului Arhivei).

Din cauza împrejurărilor internaționale și a schimbării sediului Arhivei, schimbul cu Anuarul ei nu ne-a mai adus nicio publicație din străinătate; ici-colo, doar câte un număr răzleț de revistă. Singurele reviste primite în schimb, sunt cele din țară și anume: *Apulum* (Alba-Iulia), *Ethnos* (Focșani), *Hrisovul* (București) și *Timocul* (București). Biblioteca a sporit, aproape exclusiv din câteva cumpărături.

*

Și acest volum al Anuarului nostru apare cu o întârziere neobicinuită și în condiții speciale, la doi ani și jumătate după cel precedent — (care, deși are imprimat pe copertă anul 1942, a apărut, de fapt, în Ianuarie 1943). Multe greutăți s'au pus în calea apariției lui, începând cu împrejurarea că multă vreme Academia Română s'a opus să fie tipărit la Sibiu, apoi din cauza nesiguranței expedițiilor postale între Sibiu și București, în sfârșit, din lipsa de fonduri.

Acestei ultime împrejurări se datorește și faptul că, spre deosebire de volumul anterior, acesta apare mult mai redus, cuprinzând abia 200 pagini. Am indicat și în cadrul celor două articole mai mari (p. 29, nota 2, și p. 72), dar trebuie să subliniem și aici, că am fost siliți să suprimăm texte¹ dintr'unele manuscrise, pentru a nu depăși suma de Lei 1,100.000.—, pusă la dispoziția noastră pentru imprimarea în una mie exemplare a volumului de față.

Unii se vor întreba pentru ce am ținut să publicăm totuși o bibliografie atât de întinsă, care ne-a luat aproape 5 coale de tipar, sacrificând chiar unele articole anunțate mai demult. Răspunsul e simplu: pe când pentru alte discipline științifice avem două-trei bibliografii curente, pentru folklorul românesc există o singură bibliografie, a noastră. A o suprima, înseamnă a lipsi cercetătorii de un extrem de prețios mijloc de investigație științifică. A amâna publicarea ei — după ce chiar și așa eram în urmă cu câțiva ani — ar însemna, aproape sigur, o amânare „sine die” (cum s'a întâmplat, de pildă, cu importanta bibliografie istorică din Anuarul de Istorie Națională, care, oprită în anul 1926, n'a mai reapărut nici până astăzi).

¹ Ele se pot consulta însă ca manuscrise ale Arhivei.

Caracterele tiparului putând impresiona cam neplăcut pe unii, trebuie să mărturisim că nu ne-au satisfăcut nici pe noi. Dar a fost singura literă convenabilă, care avea semne diacritice, necesare textelor dialectale, pe care am putut-o găsi, la Sibiu, în condiții avantajoase.

Anuarul acesta aduce o singură inovație: inaugurarea unui capitol de „Articole mărunte”. Nădăjduim că în curând vom putea adăuga și o parte de recenzii și o cronică.

În strămtorarea financiară de care am amintit mai sus, era natural să nu putem inaugura publicarea, în afară de Anuar, a culegerilor de texte mai mari de 4—5 coale, într'o serie deosebită, intitulată „Monografiile Arhivei de Folklor”, despre care am vorbit și în prefața Anuarului VI (p. 3—4). Secția Literară a Academiei Române s'a pronunțat, încă din anul 1942 (No. 2535) împotriva acestei inovații, „din lipsă de mijloace”. Noi ne menținem totuși vechea propunere, convinși că, prin publicarea într'o serie aparte a monografiilor regionale — care prin extensiunea lor disproporționată față de celelalte articole strică oarecum unitatea Anuarului —, acesta ar putea să apară mai des și mai regulat, devenind un buletin mai viu. Și nădăjduim în vremuri mai bune, care vor permite nu numai realizarea acestui vechiu desiderat și publicarea celor 5—6 monografii regionale care așteaptă de mult, gata de tipar, ci și a aplicării celorlalte planuri ale noastre și mai ales a reluării culegerilor prin corespondenți.

Sibiu, Sf. Maria-Mare 1945.

ION MUȘLEA

M. GASTER ȘI FOLKLORUL ROMÂNESC

La 11 Martie 1939 s'a stins, la Londra, în vârstă de 83 ani, marele învățat care a contribuit într-o măsură covârșitoare la lămurirea atâtor probleme ale folklorului nostru. Se cuvine deci să-i închinăm câteva pagini, scrise pe baza unor note biografice trimise nouă de el însuși, acum mulți ani. Vom da apoi scrisorile primite dela el între anii 1893-1937.

Gaster s'a născut în București, în 1856; a terminat liceul la „Matei Basarab”; în 1873 și-a trecut bacalaureatul și apoi a plecat în străinătate și a studiat, între altele, limba românească.

Ca student la Universitatea din Breslau, a început să lucreze un dicționar germano-român, ajutându-se de dicționarul francez al lui Pontbriant.

Și-a trecut doctoratul cu teza despre „litera C guturală” în limba română, pentru care a încercat, pentru prima oară, să se folosească de vechile documente românești, urmărind schimbările suferite de această literă în cuvintele introduse din limba latină și din celelalte limbi. Această teză de doctorat a fost întâia lucrare de acest fel și este publicată în „Zeitschrift für romanische Philologie” a lui Groeber. În aceeași revistă a publicat și o traducere, în limba germană, a „Povestii poamelor” de Anton Pann, precum și „Trepetnicul”.

Întors în țară, în 1882, a început să lucreze la „Literatura populară română”,¹ pe care a tipărit-o în 1883, cum și la „Chrestomatie”. Pe atunci, astfel de studii nu erau luate în serios de intelectualii noștri și când Gaster a prezentat această lucrare migăloasă Academiei, pentru un premiu, cărțile lui au fost ridiculizate, deși mai târziu, s'a recunoscut că sunt cercetări de mare valoare.

Pe când era încă student, a publicat, în „Columna lui Traian” a lui Hașdeu, câteva articole în legătură cu unele basme ale lui Ispirescu, pe care el îl îndemnase să-și publice colecția în volum.

În cele nouă volume ale „Anuarului pentru Israeliti”, editat de Schwarzfeld, a dat o serie de articole de literatură comparată, în legătură cu lite-

¹ Vezi bibliografia lucrărilor folklorice ale lui Gaster la paginile 4-6.

ratura populară românească. A publicat două conferințe ținute la Ateneul Român, una despre „Originea alfabetului”, alta „Apocrifele în literatura românească”.

În „Revista pentru Istorie, Arheologie și Filologie” a lui Tocilescu, a scris o seamă de articole, ca „Stratificarea elementului latin în limba română”, apoi „Vieața sfântului Macarie”, din manuscrise vechi și din altele mai nouă, tot cu arătarea paralelelor din alte literaturi, ca în „Povestea lui Adam”; apoi o colecție de „Cântece de stea”, cu toate paralelele din literatura românească. În acest studiu a arătat legătura strânsă între cântecele de stea din manuscrisele vechi și colecția lui Anton Pann, atrăgând atenția asupra modului cum lucra acesta, adeseori nefăcând altceva decât să publice texte mai vechi, modernizate de dânsul.

Tot în revista lui Tocilescu a dat un text vechiu al „Alexandriei”, deosebit foarte mult de celelalte texte cunoscute.

În „Literatorul” a publicat, pentru prima oară, extrase din călătoriile lui Golescu, până atunci aproape necunoscute; apoi legende din manuscrise vechi, cum este aceea a Arhanghelului Mihail, care a slujit patruzeci de ani pe egumen, și o altă legendă, a Sfântului Nicolae, totdeauna însoțite de paralele din literatura universală.

Împreună cu Bettelmann a scos revista germană „Rumaenische Revue”, în care, între altele, a tipărit o traducere nemțească a unei povești de Delavrancea.

A mai scris o prefață la volumul de basme al lui Stăncescu.

În revista „Contimporanul” din Iași, a publicat cel mai vechiu basm românesc: „Pavel cel nebun”, dintr'un manuscris din secolul XVIII.

Pentru motive asupra cărora nu putem insista aici, Gaster a fost silit să plece din țară. El nu a făcut însă ca alți savanți, care după ce au lucrat cu spor în filologia românească, s'au supărat pe Români, au părăsit țara și întâlnindu-se cu unul din cei pe care-i cunoșteau, în București, când acesta l-a salutat și l-a întrebat ceva românește, i-a întors spatele spunându-i în franțuzește: „Je ne connais pas la langue que vous parlez.”

Între alte multe lucrări, scrise în diferite limbi, a făcut complete dări de seamă asupra mișcării literare din România, mai ales cu privire la folklor, în „Vollmöllers Kritischer Jahresbericht”. În „Byzantinische Zeitschrift” a publicat, în traducere nemțească „Luarea Troiadei” din manuscrisul „Hronograf”, în posesia sa. În „Archiva” lui Ascoli, a dat textul românesc cu traducere italiană și notele paralele ale „Physiologului” și tot acolo „Evanghelia lui Mateiu” (1892), cu introducere, după faimosul manuscris dela British Museum.

În acest timp și-a terminat „Chrestomatia”, în două volume, la care a lucrat zece ani, începând din 1881. A publicat în „Proceedings” ale So-

cietății de arheologie biblică: „Apocalipsul lui Avram”, în românește și englezește.

În 1892 avea gata lucrarea „Evangheliarul”, din manuscrisul dela British Museum, împreună cu „Praxiul” dintr'un manuscris al său, foarte prețios din punct de vedere al textelor românești ale Evangheliei. Cu ocazia unei vizite făcute la Londra, unde locuia Gaster, Take Ionescu i-a cerut manuscrisul lucrării, ca să-l publice Ministerul Cultelor la Imprimeria Statului. Take Ionescu și-a ținut făgăduința: cartea lui Gaster s'a tipărit, dar . . . întreaga ediție a dispărut.

Pentru ce?

Două exemplare au rămas din această lucrare: unul este în biblioteca lui Gaster și al doilea în Biblioteca Academiei Române. Gaster presupunea că al treilea exemplar ar fi ajuns în mâna unei persoane, al cărei nume nu-l știa.

Nedescurajat de această stranie dispariție a unei lucrări care îi ceruse o muncă de un an și jumătate, Gaster a publicat în „Jurnalul Societății Asiatice”, în românește și în englezește, „Povestea Savilei”, dintr'un manuscris dela Sofia, făcându-i și o introducere; apoi „Archir și Anadam”, dintr'un manuscris al său; de asemenea „Visul lui Sehaci” și, în „Journal of Folk-lore”, un studiu amănunțit asupra „Avestiței aripa Satanei” și cântece despre Sfânta Maria.

În 1915, „The Folk-Lore Society” i-a publicat „Rumanian Bird ad Beast Stories” în care a adunat mai tot ce se cunoștea în legende, despre animale și păsări. Apoi altă colecție, numai de basme românești, frumos ilustrată, sub titlul „Children's stories from Rumanian Legends and Fairy Tales”.

Lucrarea cu care se mândrea Gaster a fost „Istoria literaturii române” (1899), alcătuită după o muncă de treizeci de ani, în care a încercat o grupare sistematică a întregii literaturi românești, folosindu-se de aproape 400 de manuscrise, neatinse de nimeni până la el. Lucrarea aceasta a făcut-o fiind departe de țară și de bibliotecile ei.

Gaster nu uita niciodată să pomenească literatura românească în cercetările sale. Așa, în marea lui lucrare „Exempla of the Rabbis”, ca și în publicația faimoasei cărți cunoscută sub titlul „Secretum Secretorum” a lui Aristotel, vorbește de literatura noastră, atrăgând atenția în cea din urmă carte, asupra învățăturilor lui Neagoe Vodă și a lui Alexandru Machedon, din Chronograf.

La Oxford a făcut o prelegere despre „Descântecelile românești” și a pregătit o carte despre aceste descântece, dar a renunțat să mai tipărească această lucrare, în urma studiului făcut de mine și tipărit de Academia Română („Descântecelile Românilor”), după cum se va vedea dintr'o scrisoare ce mi-a adresat.

Aceasta este activitatea folklorică românească a lui M. Gaster.¹

Deși expulzat, a obținut autorizația de a veni în țară, unde a fost primit cu onoruri, dar eu nu am putut să-l văd.

Ca o recompensă pentru excelențele lui lucrări privitoare la folklorul nostru, Academia Română l-a ales membru onorar în ședința dela 30 Mai 1929.

*

Cu Gaster am dus corespondență timp de 44 de ani, dela 16 Noemvrie 1893 până la 30 Noemvrie 1937.

În cele 12 scrisori ce am păstrat dela el sunt lucruri interesante și găsesc necesar să le dau în întregime.

În volumul II din „Șezătoarea” (1893, pag. 117), am publicat o snoavă veche românească, — snoava „cea mai veche de care am dat până acum în literatura veche” — după cum spune Gaster; cu această ocazie am primit dela el întâia scrisoare (I). Ea e scrisă în întregime și iscălită de el însuși.

Au trecut 18 ani, în care timp am mai primit scrisori dela Gaster, care, însă, mi s’au pierdut cu ocazia unei mutări din casa în care locuiam; la 26 Decemvrie 1911, primesc o scrisoare (II), care m’a pus pe gânduri:

¹ NOTA EDITORULUI. O bibliografie a lui Gaster lipsind încă în românește, credem că facem un serviciu cercetărilor noastre folklorice indicând, după lista lui BRUNO SCHINDLER, apărută în *Gaster Anniversary Volume*, publicat de același (Londra 1936, p. 21—36), lucrările folklorice ale lui Gaster, în ordine cronologică.

1. Apropos de articolul d-lui P. Ispirescu: „Basmе românești și basme franceze”. Columna lui Traian 1877, p. 447—449. ~ 2. Istorie și povești talmudice. Anuarul pentru Israelii III (1879), p. 25—29. ~ 3. Beiträge zur vergleichenden Sagen- und Märchenkunde. Monatsschrift für Geschichte und Wissenschaft des Judentums, Dresden, XXIX (1880), p. 35—44, 78—84, 115—131, 215—225, 316—322, 422—427, 472—480, 549—565; XXX (1881), p. 78—82, 130—138, 368—374, 413—423. ~ 4. Zigeunerische Märchen aus Rumänien. Ausland, München 1880, p. 257—259; 1881, p. 745—749. ~ 5. Lilith și cei trei îngeri. Anuarul pentru Israelii IV (1881), p. 73—91. ~ 6. Basmе și istorii talmudice. Ibid., IV (1882), p. 21—29. ~ 7. Legende talmudice și legende române. Ibid., V (1883), p. 27—37. ~ 8. Ein Zigeunermärchen aus Rumänien. Bukarester Salon I (1883), p. 281—287. ~ 9. Die Jungfrau von Cozia. Ibid., I (1883), p. 237—241. ~ 10. Der Krug geht so lange zum Brunnen, bis er bricht. Ibid., I (1883), p. 511—518, 554—561. ~ 11. Zug der Alexander nach dem Paradiese. Ibid., I (1883), p. 108—112, 150—158. ~ 12. Literatura Populară Română. București 1883, 605 p. ~ 13. Scholomonar, d. i. der Garanbancijas dijak nach der Volksüberlieferung der Rumänen. Archiv für Slavische Philologie VII (1883), p. 281—290. ~ 14. Colinde, cântece populare și cântece de stea inedite. Rev. pentru Ist. Arh. și Fil. II (1883), p. 313—336; III (1884), p. 99—110. ~ 15. Țigani ce și-au mâncat biserica. Ibid., I (1883), p. 469—475. ~ 16. Caraiiii. Studiu istorico-literar. Anuarul pentru Israelii. VII (1884), p. 1—12. ~ 17. Had-gadia și Cocoșelul. Ibid., VII (1884). ~ 18. O poveste talmudică în literatura română. Ibid., VI (1884). ~ 19. Apocrifele în literatura română. Ath[eneu]l,

Gaster, grav bolnav de ochi, nu mai scrie singur, deși iscălește bine, ca și în prima lui scrisoare.

Pe atunci lucram la studiul meu despre descânțece. Știam că Gaster are niște manuscrise în care sunt o seamă de descânțece, din care publicase fragmente în „Literatura populară românească” și în „Chrestomatie roumaine”. I-am scris, rugându-l să-mi comunice copii de pe acele descânțece și să-mi permită să le utilizez în lucrarea mea.

Abia la 17 Aprilie 1912 primesc 21 de fotografii ale tuturor descânțecelor din manuscrisele sale, împreună cu scrisoarea III.

La 13 Iunie 1912 primesc altă scrisoare (IV). La 19 Februarie 1914 îmi răspunde de primirea „Șezătorii” (V). A urmat războiul, în care timp orice corespondență era cu neputință. La 1919 îi scriu ca să aflu despre el și-mi răspunde cu o carte postală (VI).

Abia după zece ani primesc din nou dela Gaster o scrisoare frumoasă (VII), dar cu o iscălitură care nu mai seamănă cu cele de până atunci: boala de ochi făcea progrese.

În același an, la 30 Octombrie 1929, altă scrisoare (VIII), în care se plânge de secătuirea folklorului românesc și de schimbarea vieții poporului.

În volumul XXIII (1927) al „Șezătorii”, am publicat „Descânțece” trimise de Gaster, cu o scrisoare care s'a răfăcit, iar în volumul XXV am publicat

[Român?], 1884. ~ 20. Das Gold im Morser. Bukarester Salon II (1884), p. 341—344. ~ 21. Die Lüge zerstört auch das von Steinen erbaute Haus. Ibid., II (1884), p. 389—394. ~ 22. Rumänische Wappensagen. Ibid., II (1884), p. 288—292. ~ 23. Die Prinzessin mit der Zauberfeder. Ibid., II (1884), p. 488—492. ~ 23. Wie der hl. Erzengel Gabriel dreissig Jahre lang einem Einsiedler diene. Ibid., II (1884), p. 421—424. ~ 24. Legende inedite: a) Viața sfântului Ion Decapolita; b) Sf. Alexie, omul lui Dumnezeu; c) Eustachie Plachida; d) Macarie. Rev. pentru Ist., Arh. și Fil. III (1884), p. 335—352; IV (1884), p. 629—645; V (1885), p. 88—112. ~ 25. Despre superstițiuni la Români și la alte popoare. Revista literară 1885. ~ 26. Die rumänische „Miracles de Notre-Dame”. Miscellanea din Filologia, Florence 1886, p. 333—334. ~ 27. Îngerul și Săhastrul. Anuarul pentru Israelii XI (1888), p. 133—152. ~ 28. Rețeta sufletească. Ibid., XII (1889), p. 12—30. ~ 29. Il Physiologus rumeno. Archivio Glottologico Italiano X (1889), p. 273—304. ~ 30. Chrestomatie Română. București 1891. 2 vol. ~ 31. La versione rumena dei Vangelo di Matteo. Archivio Glottologico Italiano XII (1891), p. 197—254. ~ 32. Judecata lui Dumnezeu. Anuarul pentru Israelii XIV (1891), p. 51—60. ~ 33. Alexandria Bucovineană publicată pentru istoria... Rev. pentru Ist., Arh. și Fil. VII (1893), p. 334—366. ~ 34. The Apocalypse of Abraham. From the Roumanian Text. Transactions of the Society of Biblical Archaeology XI, Part. I (1893), p. 195—226. ~ 35. Istorie nebunului Pavăl. Șezătoarea II (1893), p. 117—121. ~ 36. Nigrodha-miga Jataka and the life of St. Eustachius Placidus. Journal of the Royal Asiatic Society, 1894, p. 335—340. ~ 37. Die rumänische Version der trojanischen Sage. Byzantinische Zeitschrift 1895, p. 528—552. ~ 38. Basmе ovreești de o mie de ani. Anuarul pentru Israelii XVIII (1896), p. 161—177. ~ 39. Rumänische Literatur, 1891—1898. Krit. Jahresbericht der Romanischen Philologie IV, 1 (1899), p. 115—145. ~ 40. Contribution to the History of Ahikar and Nadan. Journal of the Royal Asiatic Society 1900, p. 301—319. ~

„Povestea poamelor”, pe care mi-a trimis-o cu scrisoarea din August 1929. La 28 Decembrie primesc o nouă scrisoare (IX). Încălțitura dela sfârșitul ei arată că Gaster era orb.

În 1928 călătoream, cu trenul, dela Praga la Brno; mă duceam să văd pe Hedvig Jarnik, profesor la Universitate, fiul prietenului meu Ioan Urban-Jarnik. În compartimentul meu era o doamnă, care, fără să mă cunoască, mi-a oferit o bucată de șocolată. Astfel am făcut cunoștință cu o englezoaică din Londra. Era o prietenă a lui Gaster, despre care am vorbit amândoi mai multă vreme.

Am rămas surprins de această întâmplare și mulțumit că am putut să rog pe doamna să transmită sincerele mele salutări prietenului Gaster.

El mi-a mai scris referitor la lucrarea mea „Descântecel Românilor” (X). Acestea au fost singurele aprecieri ce mi s’au făcut, de către învățații noștri despre „Descântece”.

Cu privire la volumul meu „Ouăle de Paști” în 1933 m’am adresat lui Gaster, cerându-i să-mi dea informații asupra acestui obicei în Anglia, despre care aveam prea puține cunoștințe. El îmi răspunde prin scrisoarea XI.

Ultima scrisoare am primit-o la sfârșitul anului 1937 (XII).

ARTUR GOROVEI

41. Geschichte der rumänischen Literatur. Grundriss der Romanischen Philologie II (1900), 3, p. 262—428. ~ 42. Chanukah. Das Fest der Frauen. Die Welt (Köln), 1907, Nr. 48, p. 11—12. ~ 43. Light in Custom and Superstition. The Illuminating Engineer (London), 1909, p. 660—662; 731—733; 804—806. ~ 44. The Sibat and the dream of one hundred uns. An old Apocryphon. Journal of the Royal Asiatic Society 1910, p. 601—623. ~ 45. Rumanian Bird and Beast Stories. London 1915. The Folk Lore Society, XX+381 p. ~ 46. Tobit und Ahikar. Journal of Apocrypha (London), 1915 (Jan.), p. 4—7. ~ 47. Roumanian Popular Legende of the Lady Mary. Folk Lore 1923, p. 45—85. ~ 48. The Exempla of the Rabbis. Leipzig, 1924. Asia Publ. Co., 314+208 p. ~ 49. Studies and Texts in Folklore, Magic, Medieval Romance, Hebrew Apocrypha and Samaritan Archaeology. London 1925—1928. 3 vol., XVI+VI+VI+1356+278 p. ~ 50. Children’s stories from Rumanian Legends and Fairy Tales. London (1927), 135 p. ~ 51. Povestea Poamelor. Șezătoarea 1929, p. 3. ~ 52. Conjurations and the ancient Mysteries. Search (London), 1932, p. 102—116; 211—236. ~ 53. Povestea lui Pafnutie sau Tovarășul în Rai. Sinai (București) 1933, 10 p. ~ 54. Rumanian Ballads and Slavonic Epic Poetry. Slavonic Review (London) XII (1933), 34, p. 167—180. ~ 55. Gypsy Musician in Moldavia. Journal of the Gipsy Lore Society XII (1933), p. 109. ~ 56. Rumanian Gypsies in 1560. Ibid., XII (1933), p. 61. ~ 57. Rumanian Gypsy Folk Tales. Ibid., XII (1933), p. 166—189. ~ 58. Beiträge zur vergleichenden Sagen- und Märchenkunde. Monatschrift für Geschichte und Wissenschaft des Judentums LXXVII (1933), p. 431—435; LXXVIII (1934), p. 273—278, 324—343; LXXX (1936), p. 32—52. ~ 59. Anton Pann. Povestea Vorbii cu introducere de Dr. M. Gaster. Craiova, 1936. XCV+326 p. ~ 60. Rumanian Gypsy Folk Tales. Journal of the Gipsy Lore Society XV (1936), p. 10—21. ~ 61. Articolele Hașdeu, Sturza și Văcărescu. Encyclopaedia Britannica XI, p. 241; XXI, p. 485; XXII, p. 921. ~ 62. The Educational Importance of Folk Lore.

I.

Londra, 37 Maida Vale, 16. XI. 93.

Domnul meu,

Lipsa mea din Londra — căci eram dus la mare pe vreo 6 săptămâni — este cauza întârzierii răspunsului meu la cartea de poștă a d-tale.

Într'adevăr n'am primit ultimul No. al „Șezătoarei” și voiui fi foarte recunoscător dacă-l vei trimite.

Cu aceeași ocaziune mă grăbesc a te felicita de fericita idee ce ai avut a întreprinde o atare publicațiune, și totdeauna a-ți mulțumi pentru amabilitatea ce o ai a mi-o trimite. Cum de mă voiui vedea puțin ușurat de greul lucrului ce stă acum pe mine, voiui scrie o dare de seamă despre „Șezătoarea” în „Revista Societății Folklorului” de aci.

Îți trimet aci alăturat și o snoavă veche românească ce am copiat-o întocmai cu ortografia originalului dintr'un manuscris al meu. Ms. este de pe la sfârșitul veacului trecut. Povestea sau snoava pe care o consider a fi cea mai veche, de care am dat până acum în literatura veche, este foarte hazlie. Precum vezi este scrisă în dialectul moldovenesc, pe care l-am reprodus cu sfințenie. Unele foarte mici lacune — hârtia fiind cam știrbită pe la margini — le-am umplut după analogia cu restul textului.

Când o publici te rog, trimete-mi vr'o 10—12 exemplare din această snoavă.

Al d-tale devotat

Dr. M. GASTER

II.

London, 26 Dec. 1911.

Stimate Domnule Gorovei,

Mă iartă, te rog, că nu ți-am răspuns până acum la scrisoarea d-tale din 27 Noembrie trecut. Nu este vina mea. Din nenorocire încă din Ianuarie anul curent sufer de boală de ochi și n'am voie să citesc sau să scriu. Altfel de mult ți-aș fi scris și ți-aș fi trimis copii după descântece din manuscritele mele. Am trebuit însă să aștept ca un prieten din Romania care a ajuns Englez, dar vine și-mi citește acum românește să găsească vreme slobodă să vie și să-mi scrie scrisoarea de față, el cu condeiul, eu cu gândul.

Mă bucur foarte mult că faci o culegere cât se poate de complectă a descântecelor și, nu mă îndoesc că o să fie o lucrare pe atât de bogată pe cât de științifică. Eu voiui face tot ce-mi stă prin putință ca să te ajut, dar nu știu cum să o fac. Prietenul meu n'a uitat încă literele, a uitat însă buchile și cu greu o să-l învăț să citească slova în trei caturi. Voiui căuta însă să găsesc tot ce mi se pare mai important și-ți voiui trimete fotografiile. D-ta vei fi în stare să citești însuși originalul, ba vei putea chiar să reproduci unul sau altul din descântecelile acestea. Mai am printre hârtiile mele niște descântece foarte primitive culese de mine în Târgoviște acum vreo 35 de ani, numai doar de le-aș putea găsi. Am o bibliotecă uriașă și cu ochii mei slăbiți îmi vine cam greu să pun mâna îndată pe cartea sau manuscrisul ce-l caut. Oricum sunt sigur că le găsesc și cum le-oi găsi o să le trimit îndată.

Cunoști D-ta broșura intitulată „O carte de desfăcut farmecile”, tipărită de Klosius, fiindcă acolo descântecul „De desfăcut pentru fapt” este tipărit complect. În împrejurările de față știu că voi întâmpina mari greutateși de a găsi foile din manuscritele mele ce conțin descântece, totuși nădăjduesc să reușesc și fără greș îți voi trimete fotografiile.

Primește, te rog, încredințarea cinstei mele celei mai alese.

III.

Londra, 17 April 1912.

Stimate Domnule Gorovei,

Mă bucur că în fine am reușit a aduna toate descântecele din manuscrisele mele și îți le trimit aci alăturat în 21 de fotografii. În acest fel Dta ai o copie a idoma a originalelor și vei putea face o transcriere corectă din toate punctele de vedere. Vei vedea că ele sunt scoase din trei manuscrise ale mele, anume din:

1. Cod. 57 din anul 1780—1800, paginile 47—51;
2. Cod. 66 din anul 1820—1850, paginile 352—359;
3. Cod. 94 din anul 1784, paginile 109a—112b.
4. Câteva descânțece, din care am publicat parte în „Literatura populară”, pagina 419.

Nu știu dacă mai am ceva, dar aceasta este tot ce am putut găsi. Sper că aceste fotografii îți vor fi de folos pentru complectarea cărții Dtale, și Dta te vei putea folosi de ele și poți să reproduci una sau alta sau toate în facsimile.

Se înțelege că aceste fotografii sunt un dar din partea mea și un mic prinos adus muncii Dtale stăruitoare de atâția ani pe câmpul folkloric.

Ps. Îți mai alăturez copia a trei descânțece culese de mine în Brașov dela femeia Paraschiva a lui Ioan Popa.

IV.

Londra, 13 Iunie 1912.

Stimate D-le Gorovei,

Îmi pare bine că renumărând filele ați găsit că într'adevăr erau 21, precum imi spusese fotograficul. Am primit acuma vol. XI din Șezătoarea și m'am bucurat văzând bogăția materialului ce conține și mai ales bibliografia la sfârșitul volumului. Eu tot mai fac note la exemplarul meu de Literatură populară, și adaug notele bibliografice nu numai din literatura română, dar și din cea universală.

Căutând prin biblioteca mea văd că nu posed decât cele dintâi patru volume din Șezătoarea. Ași dori acuma să-mi completez colecția. Dacă mai posedăți celelalte volume, adecă dela vol. 5—11 inclusive, v'ași ruga să mi le trimiteți, și eu imediat după primirea lor mă voi grăbi a vă trimite costul lor. Eu caut să-mi completez nu numai notele, dar și biblioteca și nu mă îndoesc că veți face tot posibilul a mă ajuta. În așteptarea răspunsului rămâiu devotat...

V.

Londra, 19. 2. 14.

Stimate d-le Gorovei,

Mă grăbesc a-ți mulțami pentru Șezătoarea și cele două articole separate cu care m'ai hărăzit. M'am și pus pe cetit și ca întotdeauna când mă îndeletnicesc cu literatura populară, simt mirosul florilor și aud cântecul paserilor și sânt reîntinerit — chiar dacă e numai pentru o clipă. Numai o dragoste adâncă pentru tot ce este natural și nemeșteșugit, ne face și mai ales te face pe Dta a duce munca asta folklorică înainte cu ațtea jefte de tot soiul.

Nădăjduesc că la urma urmelor te vei alege cu recunoașterea din partea acelor care vor învăța să prețuiască cum trebuie această muncă neobositoare și această adunare a comorilor populare ce stau în primejdie de a fi risipite.

Dacă imi dai voe îți atrag atențiunea că Filosofia babelor a lui A. Geanoglu Lesvio-

dax a fost pomenită de mine în Literatura populară p. 516. Pomii împlețiți în baladele populare, *ibid.*, p. 483 și 576.

De asemenea am vorbit pe larg de povestea lui Melchisedec *ib.* p. 301—306. Toate aceste se află în volumul din *Șezătoarea* și văd că Literatura populară a mea tot mai poate fi de folos. De asemenea vezi cu câtă băgare de seamă am cetit cartea Dtale.

Încă odată mulțămindu-ți rămâi al Dtale . . .

VI.

193, Maida Vale, Londra, 24. 3. 19.

Stimate D-le Gorovei,

Mult m'am bucurat primind azi c. p. a Dtale anunțându-mă că ai scăpat teafăr de urgia timpului, dar că nu ai reluat încă studiile folklorice. Nu mă mir, din potrivă m'ași fi mirat dacă după toate ce s'au întâmplat ar putea cineva găsi deja cumpătul și pacea sufletească trebuincioasă pentru astfel de cercetări. Eu aci caut să mă odihnesc puțin de munca sufletească și trupească ce am avut și o mai avem, totuși mai lucrez și dacă pot să te slujesc cu ceva n'ai decât a scrie la al Dtale devotat . . .

VII.

193, Maida Vale, Londra W. 9, 29. 8. 29.

Stimate Domnule Gorovei,

O domnișoară din țară își petrece vacanțele la mine. Ea mă ajută să răsfoesc teancurile cele vechi. Am găsit acolo câteva lucruri, care cred că vor fi interesante pentru cititorii *Șezătoarei*. Deocamdată îți trimit aci un crâmpel. Se poate că ar fi bine să transcriu și textul cel vechiu din *Chrestomatia* mea, dar totuși să-i lăsăm să citească slova veche. Bine ar fi dacă s'ar îndeletnici ei cu cititul cărților vechi, că doar o să scape limba de toate bazaconiile ce au băgat în limbă. Oricum mă mulțănesc cu aceeaș mică bucățică până la mai multe mai târziu. Te rog să ai bunavoință să mă înștiințezi de primirea acestei scrisori.

Cu toată stima ce ți-o păstrez pentru munca îndelungată și rodnică pe tărâmul folklorului român, mă închin Dumitale cu toată cinstea . . .

VIII.

Londra W. 9, Maida Vale, 193, 30. X. 1929

Stimate Domnule Gorovei,

Am aflat cu multă plăcere, că te pregătești să publici volumul 25 al „*Șezătoarei*”, ajungând astfel la prăznuirea unui jubileu, care, precum mi se pare, n'are seamăn în țara românească, în ce privește publicație științifică. Meritul acestei publicațiuni va crește cu cât va trece mai multă vreme. Orice s'ar zice, izvorul folklorului român începe a se seca. Înfruirile cele noi gonesc cu desăvâșire din sufletul poporului atât credințele cele vechi, obiceiurile casnice, credințele religioase, chiar și poezia. N'are cineva decât să compare ceea ce ai publicat în primele volume, cu materialul ce se adună acuma din gura poporului, spre a vedea, cum sărăcește din ce în ce mai mult. Cazarma, școala, poate și chiar biserica schimbă cu totul viața poporului. Naivitatea din vremurile trecute dă loc acuma la o subtilitate spirituală, care nu mai dă păs poporului să răsuflă; pentru mine distanța de acum 50 de ani este atât de mare, încât îmi vine să cred că am trăit câteva veacuri. Cine își mai aduce astăzi aminte de „aga”, „ipistat”, „zafciu”, cine mai știe de „stanț” și „carboavă”, de „zlot”, „firfircă”, „les-

cae" și multe altele în felul ăstora, cum trăia lumea de pe atunci. În ce privește hainele cele vechi, pantalonii cu creți ai mitocanilor, de „pod" și „uliță", de lăutarii cari cântau cu of! of!. Barbu Lăutarul a ajuns o legendă. Încă va mai trece puțină vreme și toate astea vor fi legende.

Atunci lumea va începe să înțeleagă, va prețui munca desăvârșită, ce ai depus-o Dta, în culegerea acestui material. Ai venit tocmai la vreme, de a aduna tot ce se mai poate aduna, ca să nu se piardă pentru totdeauna. Toate cercetările științifice, toată clădirea cea nouă, se va ridica pe temelii puse de Dta. Eu te felicit din toată inima, că ți-a dat Domnul răbdarea și puterea de a duce munca aceasta frumoasă până la sfârșit. Adică n'ași dori să spun „până la sfârșit", căci nădăjduesc, răsfoind cele 25 de volume, că vei reîntineri din nou, și vei începe iar lucrul cu experiența câștigată și cu dorul nesfîns pentru literatura populară. Eu am învățat mult dela Dta, și mai sper de a învăța.

De aceea îți doresc la mult înainte!

IX.

193, Maida Vale, Londra W. 9, 23. 12. 1929.

Stimate Domnule Goroei,

Am primit Șezătoarea No. XXV, și văd cu plăcere că ai publicat acolo articolul meu despre „Povestea poamelor". Dacă se poate te ași ruga să mai îmi trimiți 2 exemplare din acest număr, căci numărul primit eu îl leg la olaltă cu celelalte numere, așa că am un volum întreg, iar celelalte 2 numere le voi pune în colecția mea personală, la articolele scrise de mine.

Totodată te ași ruga să binevoiești a-mi scrie dacă ai primit bibliografia mea și aprecierea muncii Dtale rodnice, ce ai desfășurat timp de 38 de ani, așa ca să-ți fie hărăzit să isprăvești anul al 25 lea al „Șezătoarei".

Ași mai dori să-ți atrag atenția asupra următorului lucru. Când se tipărește o bibliografie, să se tipărească mai întâi locul, pe urmă editorul, care a tipărit cartea, și apoi prețul ei. Câte odată ași dori să am una din cărțile menționate și nu știu cui să mă adresez. Așa de pildă cu revista „Făt-Frumos". Unde ași putea să mi-o procur?

Cu o strângere de mână prietenească rămân al Dtale . . .

X.

193, Maida Vale, London, 13. 11. 31.

Stimate Domnule Goroei,

Am primit frumoasa Dtale carte „Descântecel Românilor" și cu multă bucurie mă grăbesc nu numai a-ți mulțami pentru darul cărții, dar mai ales a te felicita că ți-a fost dat să duci o lucrare ca atare până la sfârșit.

Îmi pot ușor închipui câtă muncă și strădanie te a costat până ai ajuns să aduni o comoară atât de bogată, dar să adaugi și notele în care ni dai și variantele. Te însăimânți când vezi o sumedenie de 2500 descântece la un loc.

Eu începusem să adun pe fișe o listă de descântece din diferite publicațiuni, și am ajuns la vreo 1000 și m'am speriat și am stat locului. Văz că bine am făcut, de oarece Dta cu o măiestrie neasămuită ai început și isprăvit lucrul. Cartea Dtale va rămâne un monument neprețuit și baza nestrămutată pentru cercetările științifice asupra originii acestor descântece și paralelele lor în literatura universală.

Cu mulțămirile mele cele mai călduroase, urându-ți la mai mult înainte cu spor și sănătate. . . .

XI.

193, Maida Vale, London, W. 9, 19 feb. 1933.

Stimate Domnule Gorovei,

Nu te mira te rog că nu ți-am răspuns până azi la scrisoarea Dtale privitoare la ouăle încrestate. Nu-mi e obiceiul de a nu răspunde îndată, dar deoarece am vrut să te satisfac pe deplin, am discutat chestia mai întâi pe larg cu membrii asociației noastre de folklor. Din partea lor au făcut cercetări în diferite părți ale țării, dar rezultatul pretutindeni a fost negativ. Niciunul până acum n'a văzut ouă de Paști cu deseneuri, nici măcar ca amintire nu se cunosc astfel de ouă pe aci. Numai alocurea au auzit de ouă roșii, dar și asta ca un obicei care s'a pierdut pretutindenea. Studiile Dtale asupra astfel de ouă din țară cu frăsături și colorii, care se aseamănă dacă-mi aduc aminte bine cu țesăturile pe broboade și cămăși și alte haine țărănești, va fi deci o contribuție foarte prețioasă pentru istoria artei populare românești, mai ales în legătură cu arta populară dela popoarele învecinate. Se aseamănă cu dânsa și se deosebește de dânsa și astfel reiese din studiul comparativ caracterul individual al spiritului poporului român, urându-ți cel mai deplin succes. Se vede că noi bătrânii tot mai stăm la muncă. Ce fac cei tineri?

Rămân cu toată cinstea...

XII.

Maida Vale, London, 22. 9. 9 Noembrie 1937.

Stimate Domnule Gorovei,

Sper că nu m'ai uitat. Așa fiind, te rog frimete-mi biografia lui N. Gane care, după cum am aflat, ai publicat-o acu de curând. Voi căuta să acopăr cheltuelile printr'un prieten din țară.

Cu nădejdea că această carte postală te găsește în deplină sănătate și vigoare sufletească și trupească, rămân, cu toată prietenia

M. GASTER

„MOCANII”

UN JOC DRAMATIC AL ROMÂNILOR DIN DOBROGEA

Păstorii ardeleni din ținuturile de „margine” ale Sibiului, Făgărașului și Brașovului — cunoscuți mai ales sub numele de *Mărgineni*, *Țuțueni* și *Mocani* — au trecut din cele mai vechi timpuri în Principatele Române în căutarea pășunilor necesare turmelor. Străbătând cărările tănuite ale munților, coborînd pe plaiurile sudice ale Carpaților, ei se îndreptau, pe număratele „drumuri ale oilor”, cu turmele la iernat, în bălțile și delta Dunării. Mulți dintre acești Ardeleni, găsind aici locuri mai largi și mai mănoase decât în ținuturile de baștină, s’au stabilit definitiv cu turmele lor, formând cu timpul sate întregi de „Ungureni” sau „Mocani”. Între pământurile care au constituit o adevărată atracție pentru viața pastorală, trebuie socotită în primul rând Dobrogea. În special în județele Tulcea și Constanța, pe lângă Dunăre și prin bălți, dar și prin stepele întinse ale Dobrogei, sunt presărate peste tot târle de-ale Mocanilor sau Țuțuienilor.

Trăind în Dobrogea ani îndelungați, întorcându-se acasă doar la bătrânețe, păstorii ardeleni s’au constituit în unități de viață socială cu totul aparte de amalgamul pestriț al popoarelor dobrogene. Aceste unități de intensă — și uneori chiar complexă — viață socială, economică și spirituală, erau târlele. La târlă era stâna, cu întreaga instalație tehnică pentru transformarea laptelui în telemea și cașcaval. Acolo locuia *baciul* și *scutarul*, care supravegheiau întreaga ierarhie ciobănească: mânăzărari, strungari, berbecari. Fiind legați de târlă prin turmele de oi, ciobanii trăiau izolați de viața satelor, de cele mai multe ori necăsătorii și în cea mai mare curățenie sufletească, conform orânduielilor din etica pastorală. „Ciobanul nu știa nici femeia, nici hora. Oile asta cer, nici să nu treacă femeia prin ele.” Femeile veneau la stână, cel mult pentru ducerea lânei și a brânzei.

Ciobănia fiind astfel mai mult o viață de om singuratic, petrecerile ciobănești sunt rare. Doar sărbătorile, seara la lumina focului sau noaptea, în vreme de iarnă, se întâlneau mai mulți la târlă pentru a petrece în cântece de fluier, glume sau povești. Unii erau dela o târlă, alții dela alta și toți se socoteau „frați de cruce”. Cântau cântece de dor, de jale, de străinătate, „Porneala oilor”, „Șireagurile” și altele. La sărbătorile mai mari (Sf.

Gheorghe, Crăciun, Anul nou), alături de cântece, ciobanii din bătrâni obișnuiau să improvizeze și un fel de joc dramatic, numit „Mocanii”, cu subiectul luat din viața pastorală și pe care îl jucau la târle sau chiar în satele vecine.

Motivul lui este următorul: Oile dela o târlă se rățesc din cauza lipsei de grijă a ciobanilor și a cânilor și sunt fugărite de lup. Ciobanii prind de veste, se întristează și cântă un cântec de jale. Mai târziu găsesc turma, se bucură, joacă și cântă.

Cum acest joc, odată foarte răspândit în Dobrogea, începe să dispară împreună cu viața pastorală, a cărei autentică expresie este, am socotit că e util să-l prezentăm amănunțit, pentru a contribui la cunoașterea creației dramatice în domeniul folklorului.

Întâia oară am văzut jucându-se „Mocanii” în casa bătrânului Toma Neagu din comuna Bașpunar (Tulcea), în anul 1937. L-am reconstituit apoi, în Februarie 1940, în bordeiul bătrânului Nițu Nedelcu-Mocanu, în comuna Regele Carol, lângă Tulcea, împreună cu Ion Ichim Două-Paie, Ion Iencea și Nițu Nedelcu-Mocanu. Cu ajutorul lui Ion Ichim am făcut a doua reconstituire a obiceiului, împreună cu fotografiile (vezi planșele), în comuna Câșla (Tulcea), în casa Duțulesei lui Cărlan, în ziua de 15 Aprilie 1940. Aici au luat parte următorii Mocani-ciobani: 1. Ion Iencea, 71 ani (= Baciul); 2. Niculiță Oprea, 28 ani (= Scutarul); 3. Ion Ichim Două-Paie, 66 ani (= Ciobanul).

Pe lângă aceste trei personaje, la joc mai iau parte cinci până la zece oi, doi-trei câni și un măgar.

La reconstituirea jocului, bătrânii informatori¹ manifestau o adevărată bucurie și se întreceau în aduceri aminte, ca „să dea lumii viața ciobanilor, că din ai cu oile s'a făcut țara, s'a vecuit neamu”, cum se exprimă

¹ Informatorii principali sunt indicați cu un număr roman în paranteză. Ei sunt: 1. Ion Ichim Două-Paie, zis „Mocănașu cu fluerașu” (I); 2. Nițu Nedelcu-Mocanu (II); 3. Toma Neagu (III).

Ion Ichim Două-Paie, de 66 ani (în 1940), cioban în Balta Nr. 23 și Grinda din Delta Dunării, originar din Somova-Tulcea; bunicul venit din Săcelele Brașovului, ciobani „neam din neam”. Nu știe carte. Și-a făcut o turmă „la stăpân”. A făcut războiul, ajungând până la Budapesta. Cu ciobănia a umblat pe la Ciobanu, Megidia, Somova, Niculițel, Domnița Maria, Deltă.

Nițu Nedelcu-Mocanu, cioban din Orumbei-Tulcea, de 69 ani (în 1940), e Mocan „neam din neam”. Tatăl lui, venit copil „în dăsași”, cu bunicul din Săcele, fugit de cătane. A crescut la târlă în cotul Brezoiesei și aici a învățat carte dela Baci Neculai Găureanu dela târla lui Bocioagă, care urmasă seminarul din Blaj. A umblat cu ciobănia prin jud. Constanța. A făcut războiul. În 1900 și-a făcut târla în Orumbei-Tulcea. În 1940, după moartea soției, s'a mutat în comuna Regele Carol-Tulcea.

Toma Neagu, Mocan secelean, de 105 ani, din Bașpunar-Tulcea, mort în 1938. A învățat carte la târla lui Bocioagă, unde venise de mic cu tatăl său. A făcut războiul. A fost cioban pe la mai multe târle din jud. Constanța.

bătrânul Nițu Nedelcu-Mocanu. Dar vremurile de înflorire păstorească au apus de mult, subliniază același informator: „Azi s'au trecut toate. D'apăi unde mai sânt Mocanii ăia și câmpurile alea mari? Ei, ei, s'a dus Mocanii ăia bătrânii! Am rămas cu turma pe moghilă.”

II. PREZENTAREA OBICEIULUI

Costumația. Ciobanii sunt îmbrăcați „mocănește, ca'n Transilvania” (vezi planșele), în sarici albe, ȋtari strânși pe picior („cioareci”), cămașă mare cusută pe la poale, bundă mocăneasă, chimir ori brău alb, ghebă, vânări și opinci, căciuli mari cu fundul lat sau pălării; în mână au o moacă, încrestată ca și fluerul.

Îmbrăcămintea ciobanului, scutarului și a baciului era la fel (III). La reconstituirea obiceiului, baciul poartă moacă; ciobanul: fluer, traistă și ciomag; scutarul: după funcțiunea pe care o are în stână, o piele de oaie înfășurată, pe care o ține subțioară (planșa I, 1). În chimir, ciobanii poartă cremenea și amnarul, la brău „cuțit de hier cu prăsăli de aramă ori de corn de berbece”, care servește la sângeratul oilor (I).

Bătrânul Neagu și-a îmbrăcat nepoții în haine mocănești.¹ Pe baciul, ca să pară mai bătrân, l-a îmbrăcat cu un cojoc ars, mai vechiu și i-a făcut barba cu făciune.

Câni poartă cojoacele pe dos. „Din mânecile întoarse ale cojocului îi faci urechi” (III). De obicei sunt doi câni. Lupul are un cojoc negru (planșa I, 2). „Faci numaidecât un lup... Cum să strige ciobanu: Lupul și el să nu fie?” (II).

„Oile îs câțiva copii care sânt acoperiți cu piei de oaie, să fie ca oile” (II). „Pieile pot fi legate numai pe spate; pe cap să aibă căciuli fumurii, să să potrivească cu pieile” (III).

Toate oile au câte un nume: Miorița, Țurcana, Bârsana, Bălăioara; la fel și câni: Ciobănică, Lupu, Bucălici. „Câte o oaie mai dragă poartă clop'tu. Le punem clop'te mari, acioi, le zicem noi Mocanii; cloap'te mici, troace și cloap'te de hier, banaturi” (II).

„Mai faci ș'un măgar. Îi pui pe spate un cojoc cafeniu și deasupra samar și tărhat” (Vezi planșa I, 1).

Pornesc pe la zile mari: Sf. Gheorghe, lăsatul secului, pe la nunți, a treia zi de Paști și mai cu seamă de Anul nou.

„Să zicem, s'a strâns pă câmp câțiva mai năzdrăvani și-i sărbătoare:

— Hai, zice unu, să pornim și noi cu jocul! Tot din ciobănie juca, c'alta nu știa” (II).

¹ Costumul mocănesc se mai vede azi doar la câțiva bătrâni. La cei mai mulți a dispărut aproape cu desăvârșire. S'au mai păstrat doar brăul alb, bunda, căciula și opincile (vezi planșele).

Cel mai vioiu dintre ciobani conduce obiceiul. Tot el poruncește plecare:

— No, hai să merem în sat ori la cutare târlă!

— Eeei, no hai să merem, sântem Mocani neam din neam . . . (II).

Și pleacă cu jocul. Întră 'n sat, mândri, să arate ce pot Mocanii. „Arată și ei obicei mocănesc și arată la lume ce-au învățat Mocanii la stână” (I).

Astfel ajung la casa omului.

Venirea. Baciul și cu scutarul trec înainte, ciobanul cu fluerul rămâne mai la urmă. Lângă cioban sunt cei doi câni: unul la dreapta, altul la stânga, mai la urmă câteva oi. Acestea stau în cerc, „grămadă, ca 'n obor ori la târlă” (II). Lupu stă ascuns mai la o parte, ca să nu fie văzut (planșa I).

Între oi este și un măgar: „Nu să poate fără măgar, asta-i casa ciobanului, acolo-s tacămurile, sarea, cămașa, mălaiu” (I).

În timp ce baciul și cu scutarul ciocănesc la ușă, ciobanul stă aproape de oi și le cântă „Șireagurile” sau „Porneala” (vezi ariile la p. 17).

„Oile au cântecu lor: la muls, la cină, la porneală . . ., stai, vorbești cu iele, le chemi!” (I).

În Bașpunar, baciul și cu scutarul întră 'n casă. Mai la o parte, ori în tindă, stă ciobanul cu oile și cu câinii. Câinii trec înainte cu ciobanul. După puțină vreme, când este chemat și ciobanul în casă, vin și câinii (III).

Primirea. Formula de primire variază după gazdă: Ardelean gospodar în sat, Cojan sau Mocan la târlă.

Să zicem că vin la un Ardelean, în satele cu Mocani vechi: Coimpunar, Cârjălari, Orumbei, Topologu. Baciul și cu scutarul întră 'n casă.

— „Bună sara! Ne priiți ori nu?”

— De unde sânteț? întrebă gazda.

— Sântem tocmai din Transilvania . . ., tocmai dă dincolo, de pe la noi!

— Heei, Mocani întăriț, tocmai de pe la noi? Poffim, sântem tare bucuroși să jucaț obicei.”

Dacă gazda e un Cojan, baciul și cu scutarul spun:

— „Ne priiț, nu? Să vă facem un joc ca 'n Transilvania!” Cinstea satu cu obicei ăsta! (III).

— „Da, vă primim, cum nu! . . . Bucuroși să vedem un joc ca 'n Ardeal, un joc de ciobani!”

În vremea aceasta ciobanul cântă „Șireagurile”.

Iată-i la o târlă:

— Bună sara! Ia mulț ani, bade Neculai! Și cu oi cu tot întrau în târlă și 'ncepea baciul dela ușă și scutarul după baci:

— Să vă facem un joc din Transilvania!

Mai sbiară ciobanul la câni, căci ei vin lângă dânsul și el îi trimite la oi:
— Nea la oi! . . . La oi! la oi! . . .

Unul dintre câni se duce la aripa oilor.

Chiamă și pe cioban, ca să zică cu fluerul o „ardelenească”. Vine ciobanul cu unul din câni, „care nu să poate lipsi de cioban” și stă în tindă de-l așteaptă, la o parte ori în pragul ușii; celălalt câne rămâne cu oile.

Jocul. Dacă obiceiul se joacă în sat, oile stau în tindă, câinii 'n ușă. În vreme ce ciobanul cântă, baciul și cu scutarul joacă. Intră'n joc toți din casă. Doi inși se'nvârtesc. Unu, doi, trei pași înainte; unu, doi, trei pași înapoi, apoi se'nvârtesc cu pași mici (II). Dacă-s mai multe perechi, se așează în formă de cerc. Jocul se mai numește și „ciobănașul”.

Ciobanul care comandă jocul, strigă:

„Ardelean de pe pârlouge,
O trântești și sun'a doage!
Ardelean, cioareci de pânză,
Bate mâța, să dea brânză!
Ardelean de pe câmpie,
Cu ochinci de ciocârlie,

O trântești și sun'a vie!
Ciobănaș la oi am fost
Doo zile, doo nopți.
A venit-un vânt ș'o ploaie
N'am mai văzut nicio oaie!” (I).

Pierderea turmei. Ciobanii chiuesc și joacă. Baciul și cu scutarul se iau cu jocul; de bucurie, joacă cântând și ciobanul. Oile au rămas afară, câinii, Ciobănică și Lupu, lângă prag. În vremea aceasta lupul vine și „sare'n târlă”. Oile se grămădesc una'ntr'alta și dau să fugă. Câinii simt și aleargă. Ciobanul, în grija căruia erau date oile, n'a auzit clopotul acestora, în furtuna jocului. „El s'a gândit . . . sânt câinii, nu mă tem!” (II). „Când aude zgomot, ciobanul chiuie” (I).

Baciul zice:

— „Uite, frate ciobane, că s'a speriat oile, ia vezi! ia vezi, mai sânt oile? S'o hi răpezit lupu'n oi, frate scutare!”

Ies cu toții afară, văd că nu-s oile:

— „Hai să pornim, să le căutăm!”

Se face zarvă în casă. Unul din câni dă de veste pe dincoace, altul cu baciul și cu scutarul pe de altă parte (II).

Numai ce se aude baciul:

— „A tăbărit lupchii, mă frate-n-o! . . . Bine, mă frate! la și găsește-le! Turma-i viața mea, viață de Mocan!”

Rămâne trist baciul, înfipt în băț. „Așa-i un Mocan! Când are un necaz, să odinește ori să gândește înfipt în băță . . ., așa-l cunoști” (II).

Nu-s oile. Gazda le spune, îngrijorată:

— „Duce-vi-ț, băieți!”

„ȘIREAGURILE”

Musical score for "ȘIREAGURILE" in 2/4 time. The score consists of four staves of music. The first three staves are in treble clef with a key signature of one sharp (F#). The fourth staff includes the lyrics "șuerat" and "phiu....." with a 3/4 time signature change and a fermata over the final note.

„TURMA PIERDUTĂ”

Musical score for "TURMA PIERDUTĂ" in 2/4 time. The score consists of seven staves of music. The first two staves include the lyrics "La fân-tă-ni-ța din deal fru-mos doar-me d'un cio-ban" and "cu glu-ga la că-pă-tâi cu bâ-ța de-a-su-pra ei". The third staff is marked "Fine". The fourth and fifth staves are instrumental. The sixth staff includes the lyrics "Când își găsește oile..." and a 2/4 time signature change. The seventh staff is marked "D. C. al Fine." and includes a 3/4 time signature change.

(Arii culese de la Ion Ichim Două-Paie, din Cășla-Tulcea, de Prof. Andrei Sandu)

Ciobanul, care-i răspunzător de oi, strigă la câne:

— „Nea la oi! Dormiți ca morții, păziți pragu și oile nu-s!...”

Apoi chiuie:

— „La oi! . . . Îs jumătate de om, dacă nu le găsescl”

Câinii au plecat „în răcnetu ăsta” (II), dau roată.

— Hau .. hau .. hau ..! Haul hau .. Latră ca la lup! (I).

Atunci ciobanul strigă:

— „Lupu, măăăă! Pune, mă, gura pă iell Roată, mă!”

Baciul întrebă repede:

— „Oare a luat?”

— „Doar n'a adus!” răspunde ciobanul și văzând cânele numai goană, îl îmbărbătează:

— „Lupu, mă! . . . roata, mă! Uite, mă!”

Scutarul cântă cu jale „Pierderea turmei” sau „Turma pierdută”, ca o plângere (I). (Vezi textul la p. 31-33 și aria la p. 17).

„Poate hi cântată cu vorbe ori zisă cu glasu” (II).

Căutarea turmei. Baciul, scutarul și ciobanul au plecat prin ogradă după oi, cântând „Turma pierdută”. Ei îndeamnă câinii:

— „Lupu, mă! Pune gura pă el, Ciobănică! Nea, Bucălică! O, nea, Ciobănică! Pă el, mă! Ține, nu lăsa!”

Când aude strigătul stăpânului, cânele-i numai goană:

— „Uite, mă!”

Câinii dobândesc putere.

În Bașpunar (III) „așa strigă ciobanu cătră câni:

— „Duce-vi-ț! La oi! Roată, mă! O, nea! Căutați-le!

Dunărea zicea

Că mi le-o'neca!”

În acest timp, lupul a plecat cu o oaie, împrăștiindu-le pe celelalte:

— „Nea, Ciobănică! flueră ciobanul.

— Oh! Oh! . . . vine cânele și'ncepe să să gudure pă lângă cioban” (I).

Încep să se audă clopotele oilor: tronca-troncal

Se veselește ciobanul și sare de bucurie:

— „Io-te, oițele!”

Scutarul cântă „Găsirea turmei”.

Baciul, ca cel mai cu experiență, e încă neîncrezător:

— „Mai stați! poate-i o părere!”

În vremea aceasta, câinii se muncesc cu lupul, dincolo-dincolo:

Hau! . . . Hau!

Scutarul cântă iar „Pierderea turmei”.

— „Roată, mă! strigă baciul cânilor.

— Io-te mă, nu lăsa! Pune gura pă ell! Dați roata!”

Chiuie și ciobanul, ca să îmbărbăteze câinii. De câte ori i se pare ciobanului că le găsește, se bucură.

În sfârșit, clopotele încep chiar să se audă:

— „Blago . . . Troco-troco . . . Placo . . . Drang! Drang! Drang!” (I).
Ciobanii se bucură și chiuiesc.

Găsirea turmei. Lupul, văzând că-l ajung câinii, dă drumul oii și-și caută de drum.

— „Oh! . . . Ooh! vine cânele cu oaia și să gudură pă lângă cioban (I).

— Lăbuș, cânele taichiil”

Ciobanul șueră oile. „Bela, Buzafa . . . Phiuti . . . Phiuti . . . Prr! . . . Prr!”
Pune fluerul de le cântă, apoi iar le cheamă.

Ciobanii se sfătuesc:

— „Măi, fraților, slavă ție, Dumnezeule, c'am venit, ne frântea toate oile lupul Mare noroc am avut!”

— „No, bine frate, hai să pornim iar” . . .

— „Să așezăm bine oile . . . Bem, jucăm, da și de oi să gândim!”

În Bașpunar, la târla lui Toma Neagu (III), se cântă jalnic până 'ncep a veni câinii cu câteva oi; unul cu v'o două, altul cu v'o două.

„Să laudă careș-de-care, că le-a căutat prin pădure:

Cobora, cobora,

Pă cea vâlcea,

To' niori cornute;

P'ale vâlcele mari,

To' oi d'alea mari.

Pă vâlcele nîci,

To' nelușei nîci.”

— „Unde-s ălelalte oi?”, întreabă baciul.

Una din oi răspunde:

„Oile bălăi

A rămas sara'n văi,

A rămas printre hârtoape;

Oile alea șchioape,

Ar veni și nu mai poate . . .”

În vremea aceasta vin toți:

— Închide oile'n țărçuș, ciobane!

— Prr! Prr . . . Bălăioară, Miorică! le'ndeamnă cu joarda (II).

Când s'adună turma, baciul stă de vorbă cu oile:

— „Unde-aț fost?”

— „Am fost la iarbă!”

— „Era să mă mânce lupu'n cale”, zice Miorica.

Baciu strigă la ea și atunci Miorica plânge s'o ierte, că nu se va mai duce:

— „Io aveam nădejde'n tine, Bucălaie!

Tu mergi în fruntea oilor,
Mânci floarea florilor,
De simț de vreme rea,
Tragi oile'n perdeal
De simț de vreme bună,
Tragi oile'n pășune!"

— . . . „Eeeei, da haideț să facem un joc, de bucurie c'am găsit oile!"
Scutarul cântă „Găsirea oilor", o melodie jucăușă (planșa II, 2), apoi merg iar spre gazdă, cântând și jucând.

— „Ei țin obicei, ce face la târlă, face și la noi . . . Ei, să vă trăiască oile și dumiavoastră să trăiț, la mulț ani! Anu nou — ori Sfântu Gheorghe, ziua când se face obicei — să vă ajute!" (II).

— „Stați să vă cinstesc", zice gazda. Îi așează la masă.

— „Bun vin ai, da rar îl dai!"

— „La cules, l-oiu da mai des!"

Jucau cât jucau, pe urmă mai cântau vreo doină ciobănească. „Cânta ciobanii: Miorița, Turma pierdută, Porneala oilor, cântece bătrânești, cântece de dor și mai ales cântece ciobănești" (II).

— „Vezi câte oi am?" să laudă baciul către gazdă (III).

— „Câte oi ai? Io am mai multe!"

„Câni" spun:

— „Dați-ne vin, de bucurie c'am găsit oile!"

Stăpânul le dă un pahar de vin și apoi joacă toți: brăulețuț, chindia, ciobănașul.

În buna dispoziție creată de gustarea vinului, Mocanii cu jocul și cei de gazdă își mai aduc aminte de trecut și cântă cântece de dor, pline de nostalgia depărtărilor și a singurătății:

„Străin sunt, străin îmi zice,
Străin sunt pă un' m'oiu duce."

Sau:

„Bate vântu vârfurile
Și pă mine gândurile."

Plecarea. Baciul urează gazdei „la mulți ani"! și dă semnalul de plecare. Ciobanul adună oile chiuind și cântând „Porneala".

— „Ne-așteaptă oile!" zice baciul către cei din casă.

Dacă gazda le dă un colac (în cazul când se juca în sat, la casă cu fată mare), scutarul spunea „mulțumirea”:

„Scol din cap de masă,
Dîn gazdă frumoasă . . .
Prinde-aș mulțumi
Cetași și vățași.
Dîn gazdă frumoasă” (II).

— „No, hai să merem cu Dumnezeu”, zice baciul.

Scutarul își ia iar sulul de piele de oaie, înfășurată, subțioară.¹

Pleacă oile înșirate: Cănele, măgarul, oile . . . Ciobanul stă de le cheamă cu fluerul.

Când și unde se juca. Obiceiul variază. Jucat pe la târle, avea o înfățișare cu adevărat ciobănească; jucat în sat, pe la case, se reduce la pierderea și găsierea turmei, „mai pe scurt, cât stau de vorbă ciobanii cu stăpânu casei . . ., într’o clipă, oile nu-s!” (II).

„Era ‘nainte pădure, târle, ș’acolo să juca tot obicei” (III).

Numai la nunți, alături de desfășurarea obiceiului, aduceau Mocanii în jocul lor și o notă umoristică, după cum povestesc bătrânii lăutari din Dobrogea: „Să făcea la nuntă, la masă mare, sara, după terminarea mesei, când să lua daru, mai juca câteva [h]ori. După ce să obosea, să sfătuia dîn nuntași:

— „Hai să ne facem „Mocani”!

Azi obiceiul este simplificat. Partea dramatică, cu impresionanta atmosferă a târlei, a dispărut.

Pe la târle, bătrânii învățau pe tineri obiceiul, cum să-l joace, și înainte de a porni făceau probe. Desfășurarea obiceiului o deprindeau tinerii Mocani în special dela cel mai înțelept bătrân, care era și educatorul lor: baciul.

Iată ce ne spune Ion Ichim Două-Paie, despre aceasta:

— „Întâi făcea școală la târle, iarna înainte de sărbători, cu bătrânii. Dintre tineri, ăl mai vioi, mai isteț, porunca, făcea mișcări mai frumoase, striga. Dacă venea din străinătate, să simțea străini. Mai cânta, mai juca, să ducea în sate. Rămânea cel mai rău în cârd, ăilalt să ducea în sat. Când venea în sat, lumea striga:

— Iaca Mocanii! Și jocu să zice „Mocanii” ori „Jocu Mocanilor”!

Să făcea probe, înainte de-a pleca pentru sărbători. Ăl mai isteț, care comanda jocu, îi așeza pe toț:

— „Tu, ciobane, cântă cu flueru, tu ai să hii oaie, tu batal, berbec, ăilalt iar oaie!”

¹ „Scutarul e cu grija oilor. Ia pielea, dacă pe câmp a pierit v’o oaie și o aduce la stăpân. Dacă iarba să termină, după voia stăpânului, poruncește mutarea” (I).

— „Tu, mă Neculai, să hii lup, tu, Panait ai să hii măgar!”

Ei râdeau, făceau hazuri atunci. Unii nu vroia să hie măgar.

— „Măi băieț, să facem haz, să cunoaștem că-i Crăciunu, să facem o veselie la lumea noastră, să știm că-i sărbătoare, că ăsta-i obicei vechi din bătrâni și nu trebuie să-l lăsăm!”

Să făcea probe înainte de-a pleca:

— „Hai să vedem dacă iese!”

Dacă-i plăcea lui baci, iera bine. Punea baciul de făcea întrebare cu iei și dacă-i plăcea baciului, apoi spunea baci:

— „Bravo băieț! No bine! Acuma porniț, cu Dumnezeu înaintel Me-reț!” Întrau în sat, mândri să arate ce pot Mocanii!

III. RĂSPÂNDIREA OBICEIULUI ȘI DECADENȚA LUI

Răspândirea obiceiului în Dobrogea coincide cu zonele de transhumanță și geografia lui e pe drumul târlelor celor mai vechi, unde surprindem și amintirile cele mai vii. „Iera ici o târlă, colo nici zare de sat!” (II).

Azi, târle nu mai sunt decât câteva: Bocioaga, Buțu, etc., sunt safe. Târlele s'au împușinat, din cauza intensificării agriculturii. Nefiind susținut de tradiția vechilor târle, obiceiul a dispărut ori a degenerat.

„Să juca în Dobrogea, cam peste tot unde iera târle și sat de Mocani vechi” (I).

În toate satele din jud. Tulcea și Constanța, pe unde a existat, a fost părăsit pe rând, prin moartea bătrânilor, prin amestecul cu valuri de Români veniți din ținuturi diferite, prin prezența străinilor într'unele sate și prin introducerea noului calendar (a stilului nou).

„Pă la târle era obicei de mult. A murit bătrânii, locurile s'a strâmtat, merelele, câmpii.”¹

„Să obișnuia de mult, l-a adus Mocanii în Dobrogea. Îl juca mai de mult, apoi s'a părăsit.”²

Îl știu vechii Mocani, din cei veniți înainte de 1877. Cei veniți după 1877 nu l-au jucat, așa că'n satele mai nouă, ca'n Casimcea (jud. Tulcea), obiceiul nu este cunoscut.

Iată ce ne spune Dumitru Cristea, 86 ani, din Topologu-Tulcea, sat format din Mocani de amestecătură:

„Io am venit când eram mic, după 1877. Am auzit de ăst obicei, da nu l-am văzut.” Soția lui, din neamul Țuțuianu, venită mai de mult, știe:

„Juca pă la târle, ca pă dincolo, ardelenește și striga:

— Ei hiu, hiu, hiu!”

¹ Neculai Dancu, 76 ani, Niculițel-Tulcea, Mocan, mort în 1939.

² Ion Gălă, 41 ani, Sărina-Suf-Tulcea.

Se știe că în Dobrogea, în satele cu Mocani vechi, veniți din Săcele, Făgăraș, Bran, s’au așezat coloniști veniți din județele Brăila, Râmnicul-Sărat, de exemplu la Topologu:

„La noi în Topologu, satu are mai multe părț de lume, oamenii să râd și obiceiurile nu să mai fac.”¹

La fel e și în alte sate cu neamuri amestecate:

„Aici chișcare cu obiceiurile lui. La urmă să râd și nu fac nimica.”²

Mocanii vechi s’au răzlețit în mai multe sate, ca în Coimpunar, Măgurele, Cârjălari, Topologu, Orumbei, Nistorești, etc. Și aici obiceiul a dispărut, căci bărbații veneau din Ardeal fără soții, numai cu feciorii și știut este că femeia ține mai mult la obiceiuri.

„Bărbații, însurându-să, a împrumutat alte obiceiuri și s’a părăsit jocu „Mocanii”.³

*

Și acum să pornim la descifrarea tradiției, prin unele precizări.

a) *Sate în care se mai juca obiceiul în ultimii ani:*

În Semeii-Mari, jud. Constanța, s’a jucat în anul 1937. În Bașpunar,⁴ s’a jucat în același an, de bătrânul Toma Neagu cu nepoții lui. După moartea bătrânului, s’a mai jucat în 1939, de nepoții și strănepoții aceluiași:

„A murit tata, flăcăii s’au împrăștiat și s’a părăsit obicei.”⁵

b) *Sate unde s’a jucat și nu se mai joacă:*

Se juca înainte de războiu în Măgurele, Coimpunar, Cârjălari „și peste tot unde era mocănimă. După războiu n’am mai văzut.”⁶ „Pe la 1900, am jucat „Mocanii” pe la târlele dela Topolog. Bunicu meu îl făcea cu alț fraț Mocani, de străinătate” (II).

c) *Sate în care despre obiceiul există date multe, amintiri puternice:*

În Orumbei, Măgurele, Coimpunar, Cârjălari, jud. Tulcea, în Nistorești, jud. Constanța, și în alte sate de Mocani vechi, trăiesc amintiri puternice despre ciobanii de altă dată.

„Știu dela bunica, că’n Cucichioiu (Nistorești) să făcea datina Mocanii. Era târle, păduri, acolo să juca.”⁷

„P’aici, în Coimpunar, Orumbei, Topologu . . . Tata spunea de ăst obicei, la fel și bunica după mamă.”⁸

¹ Ileana Bâncă Crăciun, 41 ani, Topologu-Tulcea.

² Dumitru Stan Crăciun, 72 ani, Regele Carol-Tulcea.

³ Ileana Bâncă Crăciun, 41 ani, Topologu-Tulcea.

⁴ În acest sat de Ruși sunt câteva familii de Mocani: Neagu, Dragnea, Dobre. Jocul se face numai în casele Mocanilor. „Rușii au obiceiurile lor” (Toma Neagu).

⁵ Toma Neagu, 48 ani, fiul bătrânului cu același nume.

⁶ Nicolai Țuțuianu, 72 ani, Pecineaga-Tulcea.

⁷ Ioana Cerghet, 51 ani, Nistorești-Constanța.

⁸ Niță Tălpău din Nistorești, azi în Cazimcea. Gh. Pană, 54 ani, din Topologu, Mocani din Săcele.

„Așa am auzit dela tata și tata-moșu, că p'aici, pîn târlele din pădurile Tulcii era obicei" (I).

„Bătrânu meu făcea obicei, eram nîcușor. Era pîn târlele din pădurea Săricei, Ciobanu, Megidia."

d) *Sate unde mai există doar o amintire de tot vagă despre obicei:*

„În Cara-Murat (azi Ferdinand), județul Constanța, sat în parte mocănesc, mi-a spus părinții că era ăst obicei." ¹

„La Greci, la Măcin, l-am văzut jucat de ciobani, eram copil atunci." ²

„În Parcheș, am auzit povestind dă obicei, un cioban bătrân Ion Neagu." ³

„Să juca în Balta Pecinegii." ⁴

„Să cauț pe la semnele și târlele din păduri, pe la poduri, îs tot urme de Mocani. Podu lui Urzică, târta lui Urzică . . . P'aici, în aprochiere, târta lui Șorici . . . la Colțan . . . Ce târlă! Târta Tuțuenilor . . . atunci să hi venit, vedeai obicei!" ⁵

„Pin târlele dela Beștepe, Sarighiol-de-Vale, Târta Golii, Rosetti, Grinda Chiliei, să juca." ⁶

Urme mai sunt și la Beștepe:

„După 1856, cam pin mijlocu satului în vale, nu era decăt v'o zece târle de oi, a Mocanilor din Transilvania, aici să făcea [obicei]. Știu dela părinț d'ăst obicei." ⁷

„Pe la Sarighiol, Portița, Hârșova, să pomenește pe aici de multe târle unde să făcea obicei. Lumea s'a corcit, s'a amestecat, de nu să mai face. P'aici să juca obicei. Prin aprochiere e pășune și pădurea „Valea Nucarilor" . . . și era multe turme de oi mocănești" (III).

„În vremea aceia să juca obicei în Mahmudia (Beștepe românească)." ⁸

„Pe la Murighiol era târta lui Pârău, era ș'alte târle, p'atunci să juca obicei." ⁹

æ) *Sate în care obiceiul a decăzut și a luat forme streine:*

Obiceiul a dispărut, a decăzut și s'a simplificat cu vremea, ne mai fiind susținut, prin schimbarea ritmului de vieață, de tradiția ciobănească.

Simplificat, se mai joacă în Niculițel, sat prin excelență tradiționalist, în

¹ Ion Gălă, 41 ani, Sarina-Suf-Tulcea.

² Gherghina Răznovaru, 45 ani, Niculițel-Tulcea.

³ Vasile Popa, 53 ani, Parcheș-Tulcea.

⁴ Neculai Tuțuianu.

⁵ Rada Cergheț, 81 ani, Casimcea-Tulcea.

⁶ Neculai Brumă, 82 ani, Chilia Veche.

⁷ Petrea Pavel, 84 ani, Beștepe-Tulcea.

⁸ Tănase Suci, 84 ani, Mahmudia-Tulcea.

⁹ Vasile Istrate, 71 ani, Mahmudia-Tulcea.

1. Venirea „Mocanilor”

2. Venirea „Mocanilor”, varianta cu lupul (la dreapta)

1. Pierderea oilor

2. Regăsirea turmei

care te uimește mulțimea obiceiurilor. Aceasta se explică prin faptul că populația e curat românească, omogenă, asimilată, cât și prin poziția lui geografică, așezat între dealuri și păduri de teiu.

În satele de prin prejur (Somova, Sarica), așa simplificat — a dispărut. A dispărut și în Sarina-Suf.

Bătrânii spun că înainte, în Niculițel se juca altfel, ca pe la târle, azi e schimbat. „A murit bătrânii, tinerii nu-l mai știu. Așa cum era înainte pin Sarica, Niculițel — nu să mai pomenește!”

Ne adeverește același lucru și Nițu Nedelcu-Mocanu:

„La Niculițel, obicei a întrat în breasla Cojanilor. Nu l-a știut bine, de asta s'a stricat. Înainte era altfel, azi o amestecă.”

Forma decăzută are numai cântece și strigături, feciori îmbrăcați „în național”, dar necostumați, fără lup, câni, oi și ciobani. l-a rămas numai numele de „Mocani”.

L-am văzut jucat în casa lui Dumitru Tudor, la Niculițel, în ajunul Anului nou 1937. Venirea „Mocanilor” e un prilej de mare bucurie. Se joacă în ajun și'n ziua Anului nou.

Sunt patru sau șase perechi de flăcăi și flăcăi îmbrăcați fete. Vin cu fluerul, cimpoiul ori cavalul. Flăcăii sunt îmbrăcați cu ițari, ilice, cioareci, vânări și opinci, căciuli, cojoace ori sărici.

Fetele sunt îmbrăcate tot în ilice, fote și opinci. „Cântătorul” poate fi un flăcău ori un bătrân. Într' n casă și spune:

— „La mulț ani!” Sărută mâna gazdei și apoi încep să cânte și să joace. Au o batistă cusută pîmprejur și o țin sus în mână, când joacă: mocăneasca, mărunțica, hora rară, hora dreaptă, mâna'n bătaie, sârba dobrogeană, șchioapa, ceasurile, biru greu, mocăncuța.

Unul dintre flăcăi, conducătorul „Mocanilor”, strigă când joacă:

Albă-i lelea ca și cașu,	Câte fete sânt la oi,
Dar să ține cu nănașul!	Toate-s bune de cimpoi!
O cunosc pă cingători,	Numai doo sân' mai slabe
Că chiere după feciorii!	Alea-s bune de tarabe! ¹

„De când mă țin minte, așa știu obicei ăsta. De Anu nou, pă la noi pi la Niculițel, ăl mai drag obicei e Mocanii. Că'n' eram flăcău, umblau fete și băeți. Unu cu flueru cântă de joc, altu spunea strigături. Juca: mocăncuța, ciobănașu, mocăneasca.”²

„Mocanii” văzuți de noi în 1940, de Anul nou, tot în Niculițel, se prezentau astfel:

Flăcăul Dumitru Apostolatu, 24 ani, din Niculițel, conducea obiceiul. Flă-

¹ Dumitru Bou-roș, 25 ani.

² Dumitru Tudor, 47 ani, Niculițel-Tulcea.

căii se'mbracă mocănește în ziua și în seara de Anul nou. Jocul începe de cu seară — din ajunul Anului nou — și ține până a doua zi, la douăsprezece.

Sunt patru sau șase inși: unii — Mocance, alții — Mocani. Mocancele se'mbracă cu pestelce, cămașă de pânză albă cu bertă (broboadă)'n cap; Mocanii, cu cămașă, ilic cusut, căciulă, ițari, opinci, vânări. Au șervete sau batiste cusute, pe care le țin în mână, când joacă. Au un „cântător”, care le cântă din fluer. Și pe drum cântă cântece ciobănești și jocuri: ciobăneasca, sârba, mocăncuța.

Se duc la fiecare casă care-i primește și zic:

— „Bucuroși de noi Mocanii? La mulț ani!”

Întră cu toții și „cântătorul” începe din fluer ori caval. Mocanii joacă: mocăncuța, ciobănașul, hora 'n două, brâul.

Strigă: — Ui, săracu mocănaș!

Mocanca răspunde:

— Cum mi-aduce sara caș,
Dimineața urdă dulce,
Mă sărută și să duce!

Mocanul zice:

— Ui, săraca mocăncuța,
Cum îi sare pestelcuța!

Gazda le dă bani: doi lei, trei lei, cinci, la toți. Când merg pe drum, „cântătorul” cântă cântece ciobănești de drum: „Șireagurile”, brâul mocănesc . . . Înainte de-a porni, Mocanii se strâng la o casă, cântă, joacă, până vine vremea să se 'mbrace.

Sub o formă asemănătoare, s'a jucat obiceiul și în Sarina-Suf, jud. Tulcea.

„În Sarina-Suf, mai de mult juca „Mocanii”. S'a mai făcut, dar cu schimbare, nu ca'nainte. Ciobanu cântă'n mijlocu [h]orii și oile joacă 'mprejurul lui, după ce le găsește. Când cântă „ciobăneasca”, oile să bucură, sar și încep să joace și ele.”¹

Obiceiul a dispărut din pricina înstrăinării satului:

„În Sarina-Suf, Mocanii s'a corcit și obiceiurile s'a amestecat. Mocanii d'aici, din Dunăvățu de sus, au fost veniți din Săcele și Săliște. În Sarina-Suf a venit Bulgari, iar în Dunăvăț, Ruși.”²

IV. ORIGINEA ȘI EVOLUȚIA OBICEIULUI

Din cele constatate până acum, tragem următoarele concluzii: Obiceiul a luat naștere dintr'un episod al vieții păstorești. Un motiv simplu, redând o întâmplare obișnuită din viața păstorilor, petrecută la târlă. „Turma pier-

¹ Ion Popa a lui Dumitru Mocanu, 56 ani, Sarina-Suf-Tulcea.

² Gheorghe Gălă, 41 ani, Sarina-Suf-Tulcea.

dută” este tema fundamentală. Putem presupune că de mult a fost redat cu mai multe amănunte de cum constatăm în variantele ce ni s’au păstrat. A fost compus prin impresii, inspirate din întâmplările freamătului zilnic și din atmosfera vieții păstorești de prin plaiurile cutreierate de ciobani.

După spusele bătrânilor, obiceiul s’a născut de mult, în Transilvania, tot pe la târle. „Tot dă Mocani îi făcut, ca și Miorița cu Vrânceanu, Ungureanu și Moldoveanu. De prin bătrâni, așa s’a ’ntâmpat. Și obicei-i din viață!”¹

Adus în Dobrogea de către păstorii ardeleni, obiceiul a prins mai multă vieață, fiind susținut de felul de așezare a târlelor, de dorul de casă, de singurătate și de mândria de-a arăta față de Dobrogenii băștinași de prin sate, ce pot târლაჟii; obiceiul a căpătat, astfel, în Dobrogea, o atmosferă specifică.

L-am găsit la Mocanii veniți în Dobrogea de trei-patru generații. Știm că ei au venit în două perioade: înainte și după 1877.

Numai la cei vechi putea să apară obiceiul. Ei duceau o viață grea, singuratică, pribeagă, mereu în luptă cu Cerchezii, cu satele turcești și tătarești, până ajungeau să stăpânească pământul.

Mocanii așezați după 1877, au venit să româneze Dobrogea, pustiită după plecarea Turcilor și să primească pământ:

„Am venit și dă sărăcie. Pășuni nu mai era în Ardeal, să vândă oile îi dorea inima, să să facă muncitori la fabrici era greu, deprinși să să fie de coada oilor . . . S’a pornit cete-cete spre Dobrogea, unde să da pământ.”²

Au venit după 1877: Seceleni, Brăneni, Făgărășeni. După 1879, Mocanii s’au retras și din Basarabia în Dobrogea.

„Noi, veniți după ’77, cu pașaport, când s’a deschis Dobrogea, am avut altă viață decât ăilalt Mocani, care făcea obicei.”³

Mai mulți informatori, veniți după 1877 în Dobrogea, declară că nu cunosc obiceiul, la fel și informatorii coboriți din Basarabia.

El e cunoscut deci, numai de Mocanii vechi. Cei veniți după 1877 nu-l cunosc, pentru că, veniți mai mulți odată, în alte condițiuni, târლაჟii și plugari, vieața lor nu seamănă cu a Mocanilor veniți înainte de 1877, fugiți ori plecați cu turmele din pricina stărilor din Transilvania. Bătrânii declară că obiceiul a fost adus de mult, de prin Săcele și aici în Dobrogea, el s’a păstrat; în Ardeal vieața pastorală pierzând din intensitate, obiceiul s’a stins. Într’adevăr, obiceiul e cunoscut de Secelenii veniți înainte de 1877, în județele Constanța și Tulcea, care se pare că sunt cei mai vechi Mocani veniți în Dobrogea.

¹ Toma Neagu.

² Niță Dumbravă, 90 ani, Topologu-Tulcea.

³ Ion Stan Munteanu-Flondor, 82 ani, Casimcea-Tulcea.

lată cum comentează bătrânii originea ardeleană și anume săceleană a obiceiului: „L-o fi făcân' ai dintâi Mocani care venea în Dobrogea. Ai dintâi Mocani is din Săcele. Părinții noștri au venit din Turcheș și Satulung, din cele Șapte sate de lângă Brașov. Ne povestea părinții de ăst joc „Mocanii”. Spunea că să obișnuia de mult în Ardeal, apoi s'a părăsit.”¹

„Mocanii să făcea pă dincolo. Unu cioban, unu scutar, unu baci. Baci și scutaru într'n casă, iar ciobanu păzește oile cu ciomagu'n mână. Cân' într'n casă cu cânele, oile-s fugărite de lup. Le caută toț, apoi le găsec și să bucură. Era odată adet mocănesc, cum era odată. L-am văzut în Săcele, când eram micușoară.”²

Nișu Nedelcu spune: „Bunicu meu îi din Bisericuța neagră³ Săcele. În Săcele era obicei ăsta. D'aici îi de locu lui. S'a pierdut, poate v'un bătrân rămas să-l știe.”

Să-l ascultăm și pe Toma Neagu: „Obiceu s'a născut în Transilvania, mai 'nainte de 1800, când știu că-mi spunea bunicu c'a trecut ai dintâi Mocani în Dobrogea. P'atunci făcea obicei.”

După cercetările făcute de Arhiva de Folklor a Academiei Române, la Săcele-Brașov nimeni nu-și aduce astăzi aminte de un obicei asemănător.

Așa dar obiceiul a fost adus, de mult, din Ardeal în Dobrogea și numai aici s'a păstrat. Între condițiile care au contribuit la păstrarea lui, trebuie să amintim în primul rând vieța târelor, moștenite din tată'n fiu, nostalgia și dorul păstorilor după satele de unde erau originari, precum și mândria de Mocan, ascunsă în adâncul sufletului lor.

lată ce spun bătrânii în legătură cu aceasta:

„Când venea Mocanii în Dobrogea, Cojanii îi făcea „țoape”. Ș'atunci ce s'a gândit ei, să scoată un obicei vechi, dă dincolo, de supărările lor.

— Și hai să facem câte-un joc! . . .

— Uite, vin Mocanii! vorbea lumea.

Mai juca, mai cânta, de străinătate! Vezi un Mocan cu flueru, să-ț cânte „Șireagurile”, îngheț, nu alta! Cu fluerașu la inimă, în vreme de străinătate, odată ieș din amar, ț-a ieșit focu . . .” (II).

„Ăst obicei să juca de străinătate. Când venea întâi p'aici, era străini, ca păsările'n pădure. După ce s'a mai înmulțit târele, făcea obicei. Ne găseam. Ăsta-i tot de-a nostru: — Hai să mergem cu toț!” (I).

„Ăst obicei să juca de străinătate. Venea Mocanii unii la alții la zile mari și să făcea „Mocani”, ca'n Transilvania . . . Alalte obiceiuri trebuia să le'nveț, da Mocanii is sub aripa cerului, numa cu ciobănia!

— No, hai să merem cu stâna după noi!” (III).

¹ Gheorghe Gălă, 41 ani, Sarina-Suf-Tulcea.

² Maria Odor Săceleanu, 86 ani, Casimcea-Tulcea.

³ Probabil amintirea bisericii „negre” din Brașov.

Faptul că obiceiul este cunoscut de cei mai vechi Mocani din Dobrogea și că urmele lui se găsesc și în Basarabia — unde n’am putut cerceta decât satul Izvoare (jud. Soroca) — ne dovedește originea lui transhuman-tică. Știm că Basarabia, ca și Dobrogea, a fost din vremuri vechi un loc căutat de turmele Mocanilor.

Obiceiul a fost deci răspândit pretutindeni pe unde au rătăcit târлаșii din Săcele, după ce răsărise din sufletul unor ciobani cutremurați de că-rările munților, de căile transhumanței dintre Transilvania și Dobrogea; și după ce dramatizaseră un fragment tipic din vieața lor, cântată în balade și cântece păstorești.

„Mocanii” reflectează astfel freamătul zilnic al vieții ciobănești. E un obicei născut din vieață, ca și balada „Mioriței” sau „Pierderea turmei”, motiv intercalat în jocul dramatic.¹ Este o creație proprie păstorilor și o oglindă a spiritualității Mocanilor. În același timp este și un document pentru înțelegerea lumii păstorești.

De sigur, obiceiul, așa cum se prezintă astăzi, a pierdut mult din vi-goarea lui primitivă. La depărtări mari de timp, a fost redus la un motiv schematic, cu slabe reminiscențe față de vieața lui de altădată, cu zgomot impresionant de târlă.

V. TEXTE

Descrierea obiceiului de către Nițu Nedelcu-Mocanu.²

„Pe la 1900, am jucat „Mocanii” pe la târlele dela Topolog. Bunicu-meu îl făcea, cu alți frați Mocani, de străinătate... Iată cum era...”

Să zicem, s’a strâns pe câmp câțva năzdrăvani și-i sărbătoare: lăsatu secului, Anu nou.

— Hai să merem în sat ori la altă târlă. Doi s’a făcut câni, cu cojoacele pă dos, zece oi, to’ din ei, cu piei de oi, să semene cu oile. Baci, scutaru și ciobanu, îm-brăcați Mocani, cum să purtau, ziceai că-s scriși, cu ițari, cămăși albe, vânări, ochinci, chimir, bondă și căciulă ciobănească, ziceai că-i turnată pe cap. Făcea un lup, un măgar (uneori).

— Eeei, no, hai să merem, suntem Mocani, neam din neam!

Baci și scutaru trec înainte. Ciobanu cu flueru, cimpoi, cu cavalu ori flueru de

¹ Un informator din Chilia veche (Ion Ciobanu, 89 ani, mocan din Săcele) povestea că „Mocanii” cuprindeau și următorul episod: „Ciobanu s’a dus să caute oile. Oile le mână doi [h]oți. A luat atunci trâmbița și a sunat să-l audă baci și cu scutaru, că oile le-o mână. A auzit iei și a alergat într’un suflet, aflând oile și pe cioban legat. Și-au jucat de bucurie cu oi, cu câni, cu stăpâni, cu tot.”

² NOTA EDITORULUI. Descrierile altor informatori (Ion Ichim Două-Paie, Toma Neagu, etc.) și câteva atestări sumare ale obiceiului, care făceau parte din manuscrisul trimis spre publicare, n’au putut fi date aici, din cauza reducerii pe care am fost siliți să o aplicăm tuturor articolelor, în urma scumpirii tiparului și a lipsei de hârtie. Descrierile amintite pot fi consultate însă la Arhiva de Folklor a Academiei Române (Manuscrise, Nr. 1121).

stuf, mai în urmă. Lângă el, doi câni: unu la dreapta, altu la stânga și mai în urmă câteva oi. Oile stau în cerc grămadă, ca 'n obor la târlă. Lupu stă ascuns în lăfuri. (Trebuie să hie ș'un lup, așa-i treaba mocănească!). Ciobanu strigă: „Lupu”! Degeaba strigă, dacă nu vine. Câinii: Ciobănică, Bucălici . . . , stau lângă oi. La turmă sâ'n câni voinici. Pă lup poț să-l îmbraci ca un lup . . . Sânt ghiduși cari știu . . . Lupu știe orice turmă câț câni are, știe cum s'așează câinii în timpu nopții ca să păzască turma'n târlă. Câinii stau lângă târlă.

Baciu și cu scutaru ciocăne la ușă. În vremea aceasta ciobanu cântă „Șireagul oilor”. „Șireagurile” e un plaiu. Când pleca toamna oile din vârful muntelui, Mocanu le cânta. Cânta la vale, când venea șireagu. Șireagu să'nșiră pă potecă, cum e muntele de înalt. La munț să cântă din buciume. Oile când aud că pleacă de vale, cunosc și ele.

Baciu și cu scutaru întră în casă.

— Bună sara! Ne primiț ori nu?

— De unde sunteț? întrebă omu.

— Suntem tocmai din Transilvania . . . tocmai de dincolo, de pe la noi!

— Heei, Mocani întăriț, tocmai de pe la noi?

Poftim, suntem tare bucuoși să jucaț un joc! E chemat și ciobanu. El zice cu flueru o „ardelenească”. Baciu și cu scutaru joacă. Într'n joc toț din casă. Doi inși să'nvârtește: unu, doi, trei pași înainte, un, doi, trei înapoi, apoi să'nvârtesc cu pași nici. Jocului i să mai zice „Ciobănașu”.

Unu dintre ciobani spune o strigătură (citată la p. 16).

În vremea aceasta vine lupu. El rămăsese de cu noapte pin buruiene. Știe unde să duce turma la păscut. Vine la turmă ca la [h]oră. Nu-l simte nici pământu. Trece printre câni, sare'n târlă, ia mielu și să duce de unde a venit. Dacă ia o oaie, atunci să face zgomot. Toate oile să grămădesc, una peste alta, ca să fugă. Câinii simț și aleargă.

Ciobanii în vremea asta joacă. Când aude zgomot, ciobanu chiuie. Baciu face:

Uite, mă, că s'a speriat oile. la vezi!

(Ei la joc, la pefrecere, câinii la ușă, oile'n tindă. Cân' s'a trezit, a cherit oile).

Ia, mai vezi oile! face baciu cătră cioban.

(Ciobanu n'a auzit clop'țu în furtuna jocului.)

Nea, la oi, dormiț ca morții, bată-vă să vă bată de câni! Păziț pragu și oile nu-s . . . La oi! . . . Dormiț ca morții! (Câinii a plecat în răcnetu ăsta . . . dau roata care 'n cotro).

— Hau! Hau! . . . Haaaauuu! Hau! . . . Hau! (Latră ca la lup.)

A zbierat ciobanu:

Lupu, mă! Pune gura pă el, Ciobănică! Nea, Bucălici! O, nea Ciobănică! Pă el, mă! Lupu, mă! Ține, nu lăsa! (Îndeamnă cănele.)

Cănele numai goană, când aude strigătu stăpânului.

Uite, mă! Ține Bucălici! (Câinii dobândesc putere.)

A răvășit oile? A zvărlit nelu?

Să face zarvă în toată casa. Unu din câni, pă dincoace, dă de veste, altu cu baciu și scutaru, pe de altă parte. Numai ce să aude baciu:

Bine, mă frate, ia băta și găsește-le! . . . Asta-i viața mea, is viță de Mocan!

Duce-vi-ț, băieț, zice gazdal

Îs jumătate de om, de nu le găsescl

În acest timp, lupu a plecat cu o oaie, împrăștiindu-le pe ălelalte. O oaie bătrână o prinde, o ia dă după ceafă, îș îfinge colții și o silește să meargă după lup. Oaia zghiară și fugе alături dă lup.

Nea, Ciobănică!, flueră ciobanu.

Oh... Oh...! vine cănele și'ncepe să să gudure pă lângă ciobani.

Ori a luat? face baci.

Doar n'a adus, răspunde scutaru.

Ciobanu mai chiuie:

Lupu, mă! Daț roata!

Baciu, scutaru ș'un căne merg și cântă: „Turma pierdută”. (De câteva ori i să pare că le găsește și să bucură degeaba.) Clopotul începe să să audă:

Placo! .. Troco .., troco .., placo .., troco .. Drang! Drang! Să bucură ciobanii și chiuie.

Lupu, văzând că-l ajung câinii, dăduse drumu oii și-ș căuta de drum. Ciobanu șuieră oile .. Bela .. Buzata .. Phiuti .. Phiuti .. Prr. .. Prr! ,..

Ciobanii să sfătuesc:

Măi, fraților, slavă ție, Dumnezeule, c'am venit, ne trântea toate oile lupu. Mare noroc am avut!

No, bine, frate, hai să pornim iar...

Să așezăm bine oile... Bem, jucăm, da și de oi să gândim...

Huural! Am găsit oile... (S'aud ciobanii.)

Bine că vă văd în ființă!

Norocire bună la pahar! Să împărțiț peste turmă!

Oile știe semnu lor. Io făceam cu mâna așa ș'așa. Să uita țință opt sute de oi și: Ha? ha?, adică: Unde? să'ntrabă iele. Mergi înaintea lor, iele vin: țac, țac, după tine. Eram mult ciobani, treizecișisase la o țârlă. Nimenea nu punea mâna pă căne. Îi tovarăș. Îl băteam pă schinare.

Măi, Bucălici, cățelu taichii!

Baciu și scutaru vin jucând. Scutaru cântă „Găsirea turmei” și baciu joacă, spunând: Ia, ui-te, oi-țele mele!

Io-te măăă...!!

Cânt din fluer și joci singur ori mergi și cânt.

Ihaaaa! joacă și oile... să vezi cum joacă. Joacă brâu mocănesc, mocăncuța, [h]ora 'n doo părț. La [h]ora'n doo părț, îi dreptu'n față, stângu-dreptu, pași pe loc, iuț și mărunț...”

„Turma pierdută”

„Apoi...

Foaie verde ș'un lipan,

La fântâna de sub deal,

Cântă, măre, un cioban

Din fluiet și din caval.

Dar din caval cum cânta?

Uite-așa...

(Cântă din vioară ca din caval.)

Stăpân-mocan ce-mi făcea?

Oițele le-aduna

Și la munte le pornea...

(Cântă numai melodia.)

Cân' pă drum iel să ducea

D'o perdea că mi-ș găsea

Oițele că le băga,

Sarica ș-o așternea

Și să da de să culca

Și prea mult că mi-ș dormea

Oile să'nșuruia

Și'ntr'o vale că-mi întra.

Stăpân-mocan să deștepta,

Nicio oaie nu găsea,

Mâna pă caval punea

Ș'un cântec de dor trăgea

(Cântă de dor.)

Astă vorbă că-mi spunea,

După oi că mi-ș pleca.
 Cată ici, cată colea,
 Nicio oaie nu găsea.
 Ș'i'n cale că să găsea
 C'un lăutar că să'ntâlnea,
 Din țara ungurească cân' venea,
 Cu vioara că cânta.
 Stăpân-mocan ce-i spunea?
 — [H]ai noroace, măi frățioare!
 Te văz că știi să cânt bine cu vioara.
 Ai patru ștreanguri coarde pă ea,
 Să faci d'un cântecel,
 Să-mi sară ochinca din picior...
 'Cepea bătrânu d'a cânta
 Ungurește, cum știa...
 Stăpân-mocan ce făcea?
 Mâna'n chimir cân' băga,
 D'un gălbior că scotea
 'N mâna lăutarului că-l da...

— Ține, frate, gălbioare,
 Că de cân' am venit din țara mea,
 Niciunu nu mi-a cântat așa!
 To' nainte că-mi pleca,
 Cată ici, cată colea,
 Nicio oaie nu-mi găsea.
 C'un țambalagiu că să găsea,
 Din țara turcească iel venea.
 — [H]ai noroace, măi frate,
 Te văz că știi să cânt bine cu țambala
 Ș'ai patru sute dă ștreanguri pă el,
 Să-mi faci d'un cântecel,
 Să sară ochinca din picior!
 'Cepea țambalagiu d'a cânta
 El turcește, cum știa.

(Cântă o turcească.)

Stăpân-mocan ce-mi făcea?
 — Ține, frate, gălbioru,
 Că de cân' am venit din țara mea,
 Nimeni nu mi-a cântat așa!
 To' nainte că-mi pleca,
 Cată ici, cată colea,
 Vremea prânzului venea,

Nicio oaie nu găsea.
 C'un lăutar că să găsea
 Din țara bulgărească el venea.
 — [H]ai noroace, măi frățioare,
 Te văz că știi să cânt cu gaida bine.
 Să-mi faci d'un cântecel,
 Să sară ochinca din picior.
 'Cepea lăutaru d'a cânta,
 Bulgărește, cum știa.
 (Cântă o bulgărească.)
 Stăpân-mocan ce-i spunea?
 — [H]ai încolo, mumă-fa,
 Că nu-mi place cântecu,
 Nici nu-ț dau galbenu!
 Astă vorbă i-o spunea,
 To' nainte că pleca,
 Cată ici, cată colea,
 Nicio oaie nu găsea.
 C'o babă că să găsea
 Din Cârjălari că iera.

--- Alei, babo, dumiata,
 Te văz că știi să dai cu ghiocu bine,
 Să-mi găcești și mie,
 Să văz găsăsc oile,
 Ori s'a dus dracului?
 Așa baba c'auzea,
 Ghiocu că mi-l scotea,
 Ciobanului îi ghicea...
 -- Măi ciobane, uite oile tale'n cea vale!
 Așa stăpân-mocan auzea,
 Când acolo să ducea,
 Nicio oaie nu găsea.
 Niște chetre că-mi găsea,
 Sarica ș'o așternea
 Și să da de să culca.
 Și prea mult că nu-ș dormea.
 Că'n' iel, mări, că să trezea,
 Măgaru că-l auzea
 Într'o vale cum zghera
 Ahî... Ahî...
 (Cântă ca măgaru.)
 Și mocanu ce-mi făcea?

După zgherat să lua,
 Mergea iel cât mi-ș mergea,
 Iel ședea și-mi asculta,
 Unde câinii auzea.
 Și 'ntr'o vale că-mi întra,
 Da cum, frate?
 Uite-așa!

(Scoate sunete cu vioara, urlă lung
 ca pentru lup.)

To' nainte că-mi pleca,
 Mergea iel cât mergea,
 Ședea, frate, și-mi asculta,
 Cocoșii că-i auzea,
 Da cum, frate?
 Uite-așa!

(Cântă cu vioara ca un cocoș.)

To' nainte că-mi pleca
 Și 'ntr'o vale că-mi întra,
 Turmulița ș'o găsea

Ș'unde începea de-a cânta.

Da cum, frate?

Uite-așa!

(Cântă o arie foarte vesel.)

To' de doru oilor.

În samă turma ș-o lua,

La măgar că să ducea,

După gât că mi-l lua,

Drept în bot că-l săruta.

Turmulița ș-o lua

Ș'afară mi-o scotea

Și la munte să ducea.

Acolo stâni că făcea,

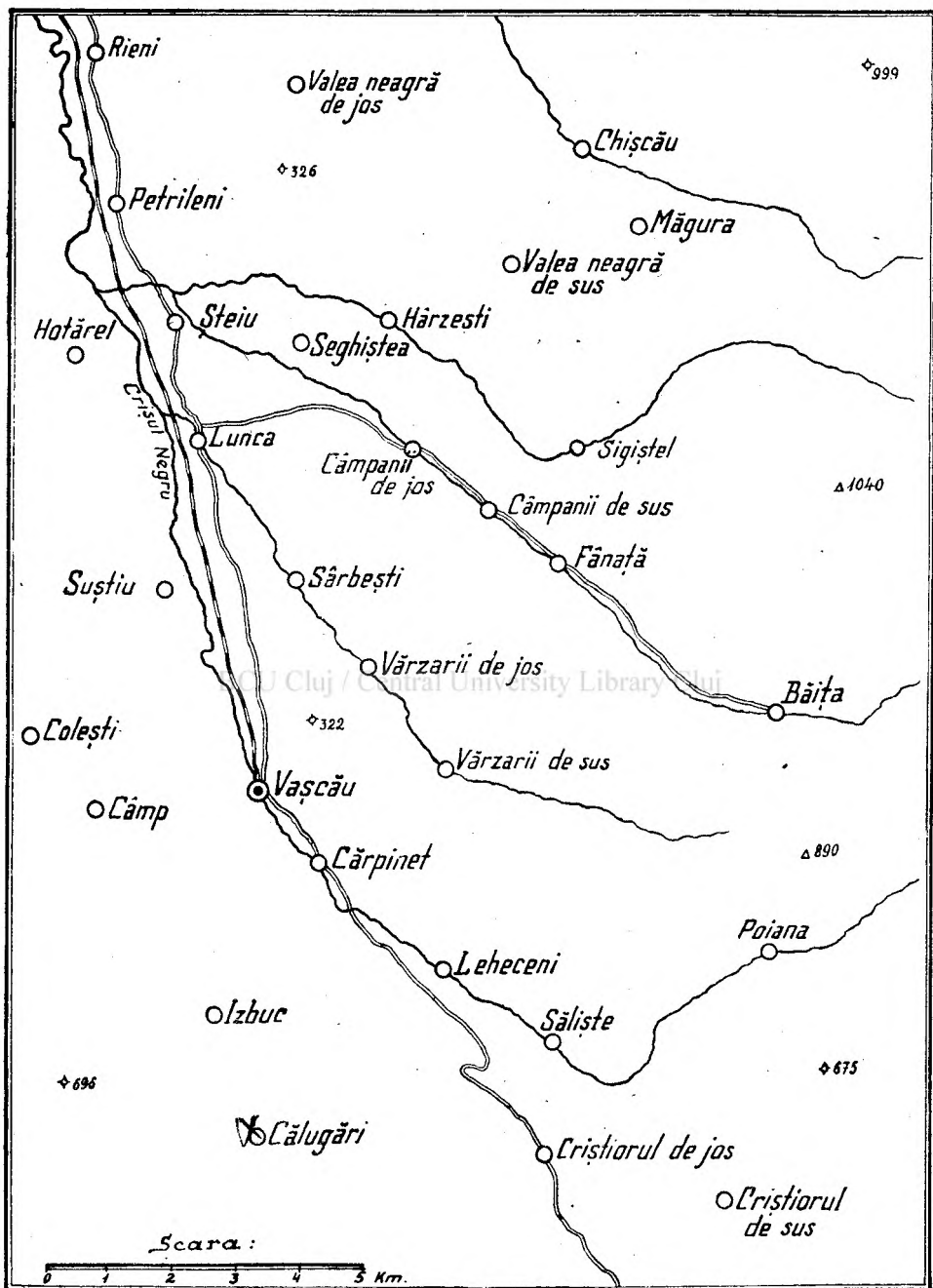
Ședea și să [h]odinea

Și, frate, să pomenea.”

Cules dela Costache Trandafir, 83 ani, din
 Pecineaga-Tulcea, analfabet, lăutar neam
 din neam.

TATIANA GĂLUȘCĂ

BCU Cluj Central University Library Cluj

HARTA REGIUNII CERCETATE

CERCETĂRI FOLKLORICE ÎN SUDUL JUDEȚULUI BIHOR

I. PREZENTAREA ETNOGRAFICĂ A REGIUNII

Cadrul antropogeografic. Ținutul Bihorului, cu o veche și masivă populație românească, răsfirată din Câmpia Tisei până sus pe culmile Bihariei, prezintă o atracție deosebită pentru cercetătorul îndrăgostit de satul românesc. Puținele cercetări, ce le avem din această regiune, nu constituie decât îndemnuri pentru exploatarea unei regiuni folklorice, care mai păstrează încă mult din farmecul ineditului. Incursiunea noastră din vara anului 1940, făcută din inițiativa și cu sprijinul „Arhivei de Folklor a Academiei Române”, a avut darul de a ne întări această convingere.

Pentru puținul timp de anchetă, pe care l-am avut la dispoziție (21—28 August 1940), am ales satele de munte din plasa Vașcău cu un caracter mai arhaic, fiind mai puțin atinse de prefacerile orașului: *Câmp, Sোধodol, Călugări, Criștiorul-de-Jos și de-Sus, Poiana, Săliște, Fânață, Măgură, Chișcău și Brădet*. Aceste sate — așezate pe izvoarele ce formează Crișul Negru — constituie punctele extreme din partea sud-sudvestică a județului Bihor, ce pătrunde adânc prin depresiunea Beiuș-Vaşcău între culmile înalte ale Bihariei la Est și Munții Codrului și masivul Moma la Vest și Sud-Vest.

În această depresiune cu fertile terenuri cultivabile și climă domoală întâlnim o bogată vegetație. Lunca Crișului Negru e plină de cereale, în special de porumbiști, precum și de câmpuri întregi de floarea soarelui. Teiul argintiu, dudul, nucul și alți pomi formează frumoase grădini, producând varietate în peisajul agricol. Coastele domoale — expuse mai mult soarelui — ce se prelungesc din Munții Codrului până aproape de malurile Crișului, sunt acoperite de păduri tinere, reamintind în parte marea „codrilor” de odinioară, care au dat numele masivului muntos, azi și el tocit. Pe unde solul de pădure n'a fost încă spălat de pe straturile calcareose, hărnicia omului a creat așa numitele „câmpuri”, culturi în terasă, amenințate mereu de spălarea puhoaielor.

În schimb, în partea dreaptă a Crișului, lunca e mult mai largă și satele mai numeroase. Aci dealurile sunt mai puțin împădurite, fiind acoperite cu grădini și fânațe. Dar părăsind regiunea propriu zisă de dealuri, terenul se urcă brusc, prin coaste piezișe împădurite, continuate sus, la altitudine

de peste 1500 m. prin pășuni alpine. De pe aceste platforme ale Bihorului (Cârligata, 1693 m., Măgura Vânăta, 1638 m.), ale căror rezezi prelungeri spre Vest par mai de grabă niște masive contraforturi, depresiunea Beiuș-Vaşcău, apare ca o câmpie netedă, a cărei fertilitate a atras marea densitate de populație din satele ce par așezate unul lângă altul. E adevărat că bogăția o cunosc mai mult cei din luncă, în timp ce satele marginase, de sub păduri, nu cunosc decât un palid reflex al acestei bogății, luptând din greu pentru câștigarea unei existențe mizerabile.

Asupra acestor oameni, pe care natura i-a făcut mai duri și mai puțin comunicativi, dar nu i-a privat de bogății sufletești — adesea nimicite de primatul economic —, dela care am smuls, aproape cu forța, în scurta noastră anchetă, aceste materiale folklorice, ne oprim un moment, pentru a le schița câteva aspecte.

Satele. Satele cercetate de noi se împart dela sine — prin numeroasele asemănări ce există între ele — în mai multe grupe, formând un fel de „familii” de sate. Prima familie o formează satele din Vestul Vașcăului: Câmp, Sohodol și Călugări; a doua: Criștiorul-de-Sus și de-Jos, Săliște și Poiana; a treia: Fânațe, Săghiștel și Băița, și a patra: Măgura, Chișcău și Brădet. Trecerea dintr'un sat în altul, în cadrul aceleiași grupe, se face aproape pe nesimțite, atât din punct de vedere antropogeografic — satele fiind aproape în continuare sau la mică depărtare — cât și sociologic, locuitorii fiind legați prin numeroase înrudiri și interese, dar în același timp și prin aspectul folkloric unitar. Această constatare ne-a mărturisit-o și un informator din Călugări: „Călugăranii și Sodolanii sunt înrudiți. Și cu ai din Criștior sântem înrudiți. Sântem ca și dintr'o comună. Și portul și obiceiurile, toate cântecele, tot la fel” (Ion Mătiuță, 80 ani). Natural că această înrudire a satelor ne-a fost deosebit de utilă, deoarece informațiile culese dintr'un sat se completează cu cele din satul vecin.

Dar înainte de asemănările folklorice ale satelor te izbesc aspectele antropogeografice și etnografice. Satele Călugări, Sohodol și Câmp sunt așezate în Vestul Vașcăului, despărțite de acesta prin niște „dâmburi” acoperite cu arbuști (corni, măceși, rugi), pe care le străbați prin cărări șerpuitoare cu piciorul, în cel mult o $1/2$ de oră. De fapt, numai satele Sohodol și Călugări sunt așezate de-a-lungul unei gârle, destul de mici, deoarece regiunea fiind calcaroasă, la ieșirea din Sohodol valea intră sub deal pentru a ieși tocmai la Vașcău. Comuna Câmp ne mai fiind așezată pe vale, primește o configurație cu totul aparte, pe care nici n'o bănuiești în drumul tău dela Vașcău la Câmp. Urcând pe poteca ce trece peste dealul Cornetului, nici nu te-ai apropiat bine de culme și auzi spre sfârșitul verii zgomotul caracteristic al mașinilor de treerat sau chiar al melițelor. De sigur, bănuiești că satul se întinde undeva în apropiere, după o pădurice la poalele dealului. Nu mică ți-e mirarea când ajuns pe culme și începi

să „urli în sat”, în loc să găsești „câmpul” așteptat, te afli în fața unor diverse forme de relief amestecate într'o adevărată desordine, ca în peisajele din stampele populare. Poteca ocolind pe pantă coboară printre grădini și bolovani. Ici-colo se zăresc printre pomi mici grupuri de case, iar ceva mai departe biserica străjuită de câteva gospodării. Satul constă astfel din o mulțime de cătune sau „cranguri”, denumite după numele familiilor ce locuiesc în ele: Moșulești, Borteșești, Hăiculești, Rădăcești, Hurjulești. Ceea ce impresionează mai mult în Câmp este tocmai neregularitatea și desordinea în care se prezintă formele de relief. Nu există o direcție principală a dealurilor, ci o întretăiere a lor, ridicându-se și coborându-se în fiecare moment. Satul câștigă astfel în întindere prin aceste ridicături numite „câmpuri” sau „dâmburi”. De altfel, aci „câmp” nu mai însemnează loc nefed, câmpie, ci loc fără păduri. Tradiția spune că locul unde este astăzi comuna Câmp era altă dată înconjurat de păduri și numai aci era un „câmp” căruia îi zicea „Câmpu Boului”.¹ Prin tăierea pădurilor oamenii au înmulțit numărul „câmpurilor” câștigând astfel loc pentru arătură.

Cătunele Câmpului fiind răspândite prin diferite padini, hârtoape, sau cleanțuri, satul — afară de un mic nucleu central — nu se poate vedea decât succesiv, în grupuri de câte 6—10 case. Dela un grup la altul duc uliți împrejmuite de garduri cu strașina de paie — gardul „strășinat” sau „strășinit” —, caracteristic zonei agricole. Caracterul agricol al regiunii îl mai reprezintă și arăturile pe dâmburi, de pe coastele înconjurătoare, sau acele care se ridică chiar în centrul „satului”, sprijinite din cauza pantei, contra spălării apelor, de „dâlme” sau răzoare.

Pornind dela comuna Câmp în spre Sud pe o „padină”, care de fapt e o luncă a cărei apă s'a furișat subteran, întâlnești din când în când câte un „hârtop”, sau câte un „tău”, care mai variază aspectul neted al „padinii”. Abia au dispărut cele din urmă case ale Câmpului și se zărește satul vecin Sohodolul, iar cu cât te apropii, un zgomot ca de cascadă îți atrage tot mai mult atenția. E Valea Călugărilor, care părăsind Sohodolul intră sub pământ pentru a ieși la Vașcău. Înaintând pe vale în sus ești obligat mai întâi să treci prin grădini cu pârleazuri, printre case distanțate, până când, la un moment dat, satul se așează într'o oarecare ordine în două șiruri de case, pe malurile gârlei, ce se împletește cu ulița satului. Sohodolul și Călugării² — așezat în continuarea celui dintâiu — devin astfel sate de-a lungul văii cu mici ramificații pe coastele domoale. Aceste ramificații se accentuează tot mai mult în satul Călugări. Grădinile cu pomi însoțesc pe-

¹ Indicat și pe harta 1:75.000, executată de Serviciul geografic al armatei austriace.

² Tradiția spune că numele comunei este în legătură cu o mănăstire din localitate, întemeiată de Maria Tereza.

ste tot gospodăriile sărăcăcioase, iar biserica — aproape întotdeauna de lemn — străjuiește undeva pe un dâmb mai ridicat, în centrul satului sau chiar afară din sat, pentru a fi ferită de incendii.

Dela Călugări, trecând peste câteva dealuri cu minunate doline, întâlnești primele cătune ale Criștiorului-de-Jos, sat așezat ceva mai departe în direcția Sud-Est pe șoseaua națională ce leagă Vașcăul, peste Dealul Mare, cu Hălmagiu-Brad. Astfel Criștiorul-de-Jos, cât și satele din Sudul Vașcăului: Cărpinet, Leheceni și Săliște, intră în categoria celor „de-a-lungul drumului”, deși se mai poate observa foarte bine forma lor primitivă de sate cu case resfirate.

De sigur că toate satele din regiune sunt foarte vechi, tradiția nepomenind nimic despre colonizări. Chiar și întinderea actuală a satelor datează din vremuri străvechi, doar casele s'au mai îngrămădit una lângă alta prin sporul populației. „Satu tăt aici o fost, tăt așe o fost de lung, numa o fost tăleturile mai mari”.¹

Mergând în sus pe Valea Criștiorului, după vreo jumătate de oră ieșim la „țarină”, cum numesc Criștiorienii hotarul pe care e așezat Criștiorul-de-Sus. Comuna e formată din o mulțime de cătune sau „cranguri” cu case risipite sau izolate, așezate pe pantele înSORITE, între 500—700 m. altitudine. Numele de „țarină” se referă probabil la puțina agricultură în terase, ce se făcea mai de mult, astăzi fiind aproape părăsită din cauza spălării terenului.

Pe valea numită Izvorul Bihariei, paralelă cu cea a Criștiorului, se întinde comuna Poiana, cu o mulțime de cătune pe coaste, amestecate prin poieni și pâlcuri de pădure. Venind dinspre Criștiorul-de-Sus, când ajungi în culmea dealului, deasupra Poienii, ți se desfășoară la picioare o mare căldare în care e așezat satul (vezi planșa I, 1). Pe aceeași vale, însă mult mai jos, sunt așezate Săliștea, o parte din Leheceni și Cărpinetul. Ultimele sate sunt mult mai îngrămădite, cu casele înșirate de-a-lungul uliții sau ale apei.

Ajuns din nou la Vașcău, dacă pornești spre Nord-Est, trecând pe la comuna Vărzari, formată din trei ulițe paralele (vezi planșa II, 2), ajungi la Fânață, așezat pe apa Băiței și Săghiștel, pe un afluent al acesteia. Același caracter de sat de-a-lungul văii îl are și Chișcăul. Singură Măgura e așezată pe culmea dealului și Brădetul pe un platou foarte puțin accidentat.

Populația. Populația celor 11 sate cercetate de noi este curat românească. De altfel, în întreaga regiune singur Vașcăul cuprinde Unguri, câțiva Germani și Evrei, cei mai mulți fiind comercianți și meseriași. În sate, abia ici-colo, a pătruns câte un Evreu, cu cârciuma sau dughiana lui. Cu toate că satele nu sunt prea mari, având în vedere densitatea lor

¹ Criștiorul-de-Jos, Crăciun Ana, 74 ani.

și, în al doilea rând, fertilitatea redusă a terenului, regiunea Vașcăului este suprapopulată, întrecând media densității din România, revenind cam 68 locuitori pe km². De aceea locuitorii au trebuit să învețe diferite meșteșuguri, să lucreze la păduri sau să se ocupe cu negoțul și chiar cu meserii ambulante.

Populația¹ satelor cercetate:

Nr.	Localitatea	Totalul	Români	Unguri	Germani	Alții
1.	Brădet	683—712	683—712	—	—	—
2.	Broaște	324—376	323—376	—	—	1
3.	Călugări	1236—1217	1228—1211	—	—	8—6
4.	Câmp	1283—1326	1283—1326	—	—	—
5.	Cărpinet	638—685	638—668	—	—	17
6.	Chișcău	1046—1185	1041—1181	—	—	5—4
7.	Criștior	1331—1281	1323—1281	—	—	—
8.	Fânață	600—653	600—653	—	—	—
9.	Izbuc	1265—1199	1262—1199	—	—	—
10.	Leheceni	646—629	646—624	—	—	5
11.	Măgură	393—417	393—417	—	—	—
12.	Poiana	787—787	787—784	—	—	3
13.	Săliște	661—686	661—686	—	—	—
14.	Vașcău	1287—1371	1127—1284	142—58	5—6	11—23

Ocupațiile. Și agricultura a fost încercată de localnici, dar fără prea mult succes, din cauza solului sărac și expus degradării. În Câmp și la Criștiorul-de-Sus, la „țarină”, se mai păstrează încă urmele acestei agriculturi sărăcăcioase prin terasele caracteristice și prin amintirea plugului de lemn, cu care „s'a nființat arăturile”. Astăzi însă foarte puțini își pot procura pâinea necesară din propriul pământ. Ocupații complementare sunt creșterea vitelor și pomicultura, mai ales la Călugări și Criștior.

Pentru asigurarea existenței, locuitorii au trebuit să recurgă și la alte surse de câștig. Astfel în satele din apropierea Vașcăului (Leheceni, Cărpinet, Criștior, Săliște și Vărzari) este foarte dezvoltată industria casnică a ceramicii, pe care o transportă, cu ajutorul căruțelor în toate piețele mari ale Ardealului: Lugoj, Ineu, Pâncota, Șiria, Lipova, Timișoara, Arad, Oradea, Satu-Mare, Sănnicolaul-Mare, Deva, Brad, Hațeg, Pui, etc. Vânzarea oalelor se face și în satele pe care le străbat, de cele mai multe ori pe cereale.²

Tot subsolul oferă celor din Cărpinet și Vașcău posibilitatea de a se ocupa cu facerea varului, iar celor din Călugări, Câmp și Băița cu exploatarea marmorei. La Băița există și o industrie minieră, dezvoltată pentru extragerea bismutului și a molibdenului, întrebuințat la fabricarea becurilor electrice.

¹ După *Recensământul general al populației României 1930*, vol. II, p. 68—70, și *Recensământul general al României din 1941*, date sumare provizorii, 1944, p. 41—42.

² Criștiorul-de-Jos, Balaj Ion, 21 ani.

Locuitorii satelor de munte se angajează în industria forestieră ca tăietori de păduri, „stânjenari” („din stânjini trăim”), sau la facerea „jilipurilor”, ajungând uneori până în Vechiul Regat, unde lucrează dela trei până la cinci luni pe an. În acest timp gospodăria este condusă de soție, care primește adesea prin poștă banii câștigați de bărbat. Unii dintre ei se ocupă și cu facerea diferitelor unelte casnice: codiriști de coasă, războaie și ițe de țesut, funii de feiu, etc.

Alte surse de existență sunt meseriile în care s'au specializat locuitorii din unele sate. Astfel cei din Vărzarii-de-Sus fac cărbuni de lemn pentru cei din Vărzarii-de-Jos, care sunt fierari, meșteri de săcuri, coase, seceri cu zimți, furci, cuțite, etc. Cei din Vărzarii-de-Mijloc sunt cismari. Coasele făcute în Vărzari erau cele mai bune și numai în ultimul timp au fost întrecute de cele de fabrică. Săcurile și secerile sunt însă mai bune ca cele de fabrică și sunt căutate până în Vechiul Regat. Vărzărenii aveau dreptul din vechime, ca odată pe an, la târgul de Sâmpetru, să-și desfacă aceste produse la Câmpeni.¹ În ceea ce privește cismarii, unii din ei își iau adesea calapoadele cu talpa necesară și umbă din sat în sat, lucrând acasă la oameni.

Tot în direcția specializării sunt vestiți locuitorii comunei Sârbești, care se ocupă cu facerea sumanelor, pe care le vând la târguri. Cei mai bogați au adevărate ateliere, iar cei mai săraci se ocupă numai cu croitoria, făcând pe meseriași ambulanti. La fel există în Vașcău o uliță, Bărești, locuită de cococari.

Spiritul negustoresc se manifestă în deosebi la cei din Fânață, care fac „bazar” la târgurile bihorene (Vașcău, Beiuș, Ceica, Oradea, etc.), comercializând în același timp și produsele Vărzărenilor, precum și la cei din Poieni, care sunt vânzători de plante medicinale: breiu (*Bryonia dioica*), spânz (*Helleborus foetidus*), „ferici” (probabil *Hercinium felix mas*), etc., pe care le vând în toate regiunile țării.

Locuința. Casa locuitorilor din jurul Vașcăului are două încăperi: *tinda* și *casa mare* (vezi planșa II, 1). În față are un „târnaț” sau cel puțin o prispă. Casa e acoperită cu paie, cu „ciripă”, sau e „șindilită”. Cele mai vechi au cuptor de „căhăli” cu „camniță”. Căhălile sunt colorate în verde și sunt făcute la Cărpinet sau Leheceni. Fumul iese printr'un „coș” de nuiele lipit cu pământ. Uneori se întâlnește și „băbura”. Tavanul e sprijinit pe „grinzele” întărite prin „grindă”. În casă se află, de obicei, două paturi de scânduri și o masă, iar pe lângă ele câte o „lădoaie” (laviță cu ladă) pentru șezut, un „podisor” pentru vase, blide și icoane pe pereți și

¹ C. Pavel, *Contribuții la etnografia Bihorului*. Beiuș, 1926, p. 8—9. În această broșură se pot găsi și alte informații asupra ocupațiilor specializate ale Bihorenilor din jurul Vașcăului. Vezi și studiul amănunțit a lui Moise Popoviciu, *Meseriași și neguțători români în cercul Vașcăului*. În: *Transilvania*, XLV (1914), p. 469—480.

două rânduri de „șterguri pă rudă”. Drept ferestre, mai de mult erau trei „oblocuță de ieguță”, o fereastră fixă cu patru ochiuri. Sub casă se află o „pemniță”.

În jurul casei se întinde „ocolul” (curtea), în care găsim: fântâna, „cociunile” porcilor, cotețe pentru găște și găini și „șura” pentru „marhă” compusă din două „poeți” (vezi planșa II, 3). Poarta ocolului se numește „căput”. Ocolul se continuă în spatele casei printr'o grădină.

Îmbrăcămintea. Bărbații poartă „clop” cu gardini mari. Cei bătrâni le purtau cu gardinile în sus, iar părul le era lung până la șerpariu și adesea împletit în două-trei chice. Cămașa și izmenele sunt largi, dar scurte. Bătrânii purtau cămăși fără pumnare. Astăzi sunt cu pumnare, cu „fufie” și „strunguță” (dantelă) întoarsă. Peste cămașe se încing cu o „curauă”, lată cam de o palmă. Izmenele sunt susținute de un „brăcinariu” din ață de cânepă, care se bagă prin „brăcinărișă” (borta izmenelor). Atât cămașa cât și izmenele sunt făcute din pânză de cânepă. Când e frig, poartă o căciulă ascuțită, neagră sau albă, și un „cojoc” sau pieptar înfundat. Ciobanii și cărăușii au o „bifușe” (cojoc fără mâneci). Când e ploaie, se întrebuintează „sumanu” sau „țundra”, făcută din „pănură”.

Fetele poartă părul în două chici pe spate, legate cu „prime” și „galante” (panglici și șnururi). Nevestele fac părul „conciu”. Fetele poartă pe cap cărpe roșii, nevestele negre, dar cu flori roșii, iar bătrânele negre fără flori. Îmbrăcămintea fetelor se compune dintr'un „spătoi” (iie) și poale de cânepă. Spătoiul are mâneci cu „fodără” și cipcă, iar la gât „guleraș”, care se încheie peste umăr. La gât se mai poartă „zgardă” de mărgele. Peste poale, dar numai în partea dinainte, se poartă „zadie” de bumbac albă cu „vârste” negre sau de cânepă albă curată. În picioare sunt încălțate cu opinci cu „gurgoi”, legate cu „nojiță”. Acest port se găsește până la satul Lunca. Dela Șteiu începe alt port.

În satele Măgura, Chișcău, Brădeț, Pietroasa, Gurani, Cociuba, Poienile, etc., femeile au un port cu totul deosebit de cel din jurul Vașcăului. Deosebirea constă mai ales în purtarea „cormilor” făcuți din păr și lână (vezi planșa I, 3). De asemenea „chemeșile” sunt legate de poale, iar la mâneci au „scăfătură” (cusătură după tehnica ciupagului). Zadia este albă cu vârgi de arnicu negru, iar pentru sărbători din lână colorată. Sunt încinse cu un brâu de lână lat de 7 cm., țesut la războiu. Peste „cojocul” (pieptarul) înflorat poartă suman alb, cusut cu postav colorat. Mărgelele, câte cinci rânduri, nu lipsesc nici dela gâtul bătrânelor.

Hrana. Alimentația locuitorilor e cât se poate de simplă. Aceasta în primul rând din cauza regiunii sărace, iar în al doilea din cauza vieții nepretențioase a locuitorilor, care se mulțumesc cu foarte puțin. Alimentele de bază sunt mămliga și cartofii și, mai rar, pâinea. Mâncările gătite se fac, în general, din legume. Astfel vara se mănâncă foarte des „curechii

de curcubătă". Se taie dovleacul în felii subțiri, se pune sare pe el și se frige în rântaș făcut din unsoare, ceapă și făină. Se mai pune mărar, pătrunjel, se acrește cu oțet sau zăr și se mănâncă cu pâne. Alte legume care se consumă sunt: mazăre verde sau „păsulă”, mazăre „părgălită” (prăjită), „crumpene părgălite”, „curechiu”, „chiparcă”. Apoi mămăligă cu lapte, uloi de curcubătă cu mămăligă, chisăliță de prune, fructe, etc. Iar în se mănâncă lapte, cartofi, curechiu, mazăre uscată, gătită cu „clisă” sau unsoare de porc. Se consumă de asemenea foarte multă țuică, fie de prune, fie „monopol”.

Firea locuitorilor. Caracteristicile sufletești ale oamenilor sunt mult prea greu de prins într'o simplă excursie de câteva zile, pentru a-ți putea face o iconă adevărată despre firea locuitorilor. Singurul lucru posibil este notarea impresiilor și a convorbirilor individuale, fără a trage însă din ele concluzii generale categorice. E greșit, de asemenea, să se ia ca unitate de măsură, pentru temperament și caracter, comportarea locuitorilor față de propria-ți persoană. Un cercetător străin va fi întotdeauna suspectat și numai prin faptul că vine dela oraș, adică de unde vin cu drept cuvânt „toate relele” țăranelui (impozite, amenzi, citații de procese, ordine de concentrare, etc.).

La acestea trebuie să adăugăm, pentru noi, vremurile extrem de grele în care ne-am făcut cercetările din Bihor în 1940. Concentrările se ținuseră lanț de aproape doi ani, ruinând gospodăriile, mai ales că se adăugase în ultimul an o proastă recoltă, oamenii fiind amenințați să moară de foame. De aceea peste tot ne-a fost dat să auzim aproape același refren: „Vremurile-s grele, Dumnezeu o luat rodu pământului, îs bucate slabe . . . și nu ne vine a cânta, că sântem oameni năcăjiți!” Din aceste motive, informațiile se culegeau cu greu. Îmi rezervasem intenționat o duminică întreagă pentru cercetarea Criștiorului-de-Sus și Poienei — pe care le credeam mai interesante — bazându-mă pe faptul că fiind sărbătoare voi putea scoate mai multe dela ei. Zadarnice mi-au fost toate eforturile. În Criștior, într'un grup mai mare de oameni, îndată ce o bătrână binevoitoare se oferea să-mi dea informații de natură folklorică, bărbații o făceau să tacă, insinuând că informațiile ei sunt „proștii”, care nu se cunosc în sat și dacă domnii vin la ei cu interes atunci să le spună că „nu au ce mânca”. Același lucru s'a petrecut și la Poiana, unde din 20—30 bărbați adunați într'o cârciumă, n'am putut convinge pe niciunul să-mi dea vreo informație. O singură nevastă, care era de față la insistențele mele, mi-a strecurat discret o foaie de hârtie, pe care scrisese între timp balada „Vălean”.

La vremurile grele din vara anului 1940 se mai adăugau evenimentele politice, interne și externe, care amenințau cu pierderea Ardealului de Vest. Și nu rar mi-a fost dat să aud cuvintele spusе ca un răcnet de fiară:

„Am auzit că vreau să ne deie la Ungurii!” Toate aceste motive determinau o ură organică și spontană față de un „domn”, care a venit să le „cerce obiceiurile”. De aceea nu e de mirare că o bătrână din Săliște — unde se spune că oamenii sunt mult mai de treabă — m’a alungat fără multă discuție prin cuvintele: „Du-te dracului afară din casa mea!”, adresând în același timp bărbatului — unul din cei mai buni informatori — tot felul de injurii pentru faptul că stătea de vorbă cu mine.

Am greși însă dacă din cazurile de mai sus am trage concluzia că locuitorii din satele cercetate sunt mult mai xenofobi și mai închiși la suflet decât în alte regiuni ale țării. În satele din jurul Vașcăului, dar mai ales în Câmp, locuitorii sunt mult mai deschiși și binevoitori. La fel și cei dela Măgura, Brădet și Broaște. Cel mult despre cei din satele de munte (Criștior, Poiană, Fânață) am putea spune, cu oarecare aproximație, că sunt mai răi la suflet și mai închiși. De altfel, și aceste trăsături negative se manifestă mai mult când întri la om acasă sau îi ceri informații susceptibile, căci altfel „moțul” — așa se numesc și cei care locuiesc sub poalele Bihariei — ori unde l-ai întâlni, dar mai ales la drum, este un om deschis, răspunzându-ți cu multă atenție la salutul tău prin: „Noroc!” sau „Voie bună!”, ori la întrebările pe care i le pui în legătură cu locurile și oamenii.

În privința moravurilor, n’am putea spune decât cuvinte de laudă, nesemnându-ni-se de nicăiri defecte capitale. Ba, uneori am fost plăcut surprinși de anumite credințe din domeniul moral, cum este următoarea: „A spune o sută de minciuni este un păcat tot atât de mare ca și când ai omori un om” (Poiana). Se știe că furtul de asemenea nu se cunoaște.

Referitor la caracterul Bihorenilor a mai fost remarcată și de alții „tenacitatea uimitoare”¹ cu care țin la sărăcia lor de acasă, precum și dragostea față de obiceiurile, legea și limba lor, manifestând un pronunțat sentiment de mândrie și libertate. La Poiana, în timp ce mă retrăsesem, desarmat, în „casa de repaus” (de oaspeți) a primăriei, a intrat singur, fără să-l chem, să stea de vorbă cu mine, un băiat de 14 ani, Micula Gheorghe. L-am pus să-mi povestească întâmplări din viața lui și a oamenilor cu care a trăit. Fusese slugă în Bănat, dar nu i-a plăcut și după doi ani s’a întors acasă. Și de ce te-ai întors, îl întreb eu: „N’am mai vrut eu să stau. Am venit acasă la Crăciun și ziceau copiii să nu mă mai duc slugă. Îmi mai place la părinți, că nu-i tot cu porunca’n mână să mă duc: Fă aia și asta!”

Trebue de asemenea să subliniem la locuitorii din jurul Vașcăului prezența unei inteligențe practice în direcția tehnicei, unită cu o destoinicie manuală și spirit întreprinzător, care au dus la înflorirea variatelor specialități de industrie casnică (olărie, fierărie, croitorie, etc.), vestită până la mari depărtări. Literatura populară și obiceiurile destul de bogate, precum

¹ C. Pavel, op. cit., p. 14.

și arta populară — mai ales cea religioasă, cu frumoase biserici de lemn (vezi planșa II, 2) și cimitire îngrijite — dovedesc cu prisosință că sufletul acestor oameni simpli n'a fost încă copleșit întru totul de „primatul economic”, dovedind prin aceasta multă vigoare intelectuală și morală.

II. CONSIDERAȚII ASUPRA FOLKLORULUI

Nu s'ar putea afirma că regiunile Munților Apuseni au fost ocolite de folkloriști și mai ales de filologi. După monografia lui *Frâncu-Candrea*,¹ arhaicul ținut a atras pe cercetători ca *Gustav Weigand*,² *Ovid Densusianu*,³ *Tache Papahagi*,⁴ *Emil Petrovici*,⁵ *Dumitru Șandru*⁶ ș. a., ale căror lucrări prezintă importanță în primul rând pentru studiul graiului și numai în al doilea rând și pentru folklor. De asemenea trebuie să mai remarcăm că aproape toți cercetătorii care au înaintat spre inima Munților Apuseni au pătruns pe văile ce se deschid în partea răsăriteană a masivului, dinspre Mureș și Câmpia Transilvaniei, adică pe valea Ampoiului și a Arieșului, și foarte puțini pe cele din Vestul regiunii, adică pe văile Crișurilor, care și ele intră adânc în centrul masivului. Dintre aceste văi, de sigur cea a Crișului Negru, cu depresiunea Beiuș-Vașcău, este cea mai interesantă atât din punctul de vedere antropogeografic și etnografic, cât și folkloric.

Cu toată această importanță, folklorul regiunii Beiuș-Vașcău nu este reprezentat decât de studiile lui *Petru Hetcou*,⁷ *Béla Bartók*,⁸ precum și

¹ T. Frâncu — G. Candrea, *Românii din Munții Apuseni (Mofii)*. București, 1888, IV + 303 p.

² G. Weigand, *Körös- und Marosch-Dialekte*. In: *Vierter Jahresbericht des Instituts für Rumänische Sprache (Rumänisches Seminar zu Leipzig)*, 1897, p. 250—336. Weigand a călătorit și dela Beiuș la Vașcău, unde, fiind zi de târg, a stat de vorbă cu doi țărani din Călugări și Săliște, plecând mai departe peste Dealul Mare la Lazuri, fiind condus de învățătorul Sala, vezi op. cit., p. 253. N'a publicat niciun text, vorbește numai despre graiul locului, la p. 276 și 290.

³ Ovid Densusianu, *Originea Mofilor*. În: *Vieața Nouă*. București, An. XVII (1921), p. 164—165. Densusianu a mai făcut cercetări în comuna Petroasa și împrejurimi, din jud. Bihor, fără să se publice nimic până acum din acest material.

⁴ Tache Papahagi, *Cercetări în Munții Apuseni*. În: *Grai și Suflet*, II (1925), p. 22—89.

⁵ Emil Petrovici, *Folklor dela Mofii din Scărișoara*. În: *Anuarul Arhivei de Folklor*, V (1939), p. 111—175.

⁶ D. Șandru, *Enquêtes linguistiques, etc. I. Pays de Motzi și IV. Le Bihor*. În: *Bulletin Linguistique*, II (1934), p. 201—237, și IV (1936), p. 120—179.

⁷ Petru Hetcou, *Poesia populară din Bihor*. Beiuș, Tip. Doina, 1912, 96 p.

⁸ Béla Bartók, *Cântece populare românești din Comitatul Bihor*. București, Soces, 1913.

prin câteva texte publicate de G. Alexici, Miron Pompiliu,² ș. a. E drept că Vașcăul și-a avut folkloristul său pasionat în persoana preotului și învățătorului Vasile Sala, care a adunat o mare parte din folklorul satelor din jurul Vașcăului până la Beiuș, în special povești, hore și strigături, colinde și descântece, publicându-le în cele treizeci și patru broșuri apărute până acum în „Biblioteca Vașcăului” sau în revistele vremii: Familia, Revista critică și literară a lui A. Densusianu, etc., dar mai ales în „Șezătoarea”³ lui Artur Gorovei, sau, în calitate de colaborator, în lucrările lui S. Fl. Marian.⁴

Dar toate aceste culegeri, cât și altele mai puțin însemnate,⁵ sunt departe de a ne da o imagine completă a folklorului din jurul Vașcăului. Aceasta în primul rând din motivul că unele capitole de folklor, în special obiceiurile și credințele, au fost neglijate, iar în al doilea, din motivul că n’au fost cercetate decât un număr redus de sate. Hetcou a cules material, în regiunea cercetată de noi, dintr’o singură comună, din Leheceni, iar Bartók a cules cântece din Vașcău, Câmp, Cărpinet, Criștior, Săliște și Poiana.⁶ Cât privește culegerile lui Vasile Sala, nu se indică decât foarte rar comuna în care au fost făcute, iar materialul se prezintă adesea modificat de culegător. De altfel, nu tot ceea ce a publicat Vasile Sala este autentic popular, o bună parte sunt creații personale ale autorului, în stil popular.⁷

Aceste motive, cât și altele, ne-au îndemnat să facem excursia folklo-

¹ G. Alexici, *Texte de literatură poporană română*. I. Poesia tradițională. Budapesta, 1899.

² Miron Pompiliu, *Balade populare române*. Iași, 1870. Referitor la activitatea de folklorist a lui M. Pompiliu, vezi monografia lui C. Pavel, *M. Pompiliu, Vieța și opera*. Beiuș, 1930.

³ Vezi „Indicele revistei Șezătoarea”, 1930, p. 12.

⁴ Asupra activității părintelui V. Sala, vezi articolul din revista „Izvoarașul”, XV (1936), p. 20—22, cel din ziarul „România Nouă” din Sibiu, 9 Oct. 1940, p. 2, intitulat „Un folklorist bihorean” de I. E. Naghiu, și Necrologul lui I. Mușlea, în: Transilvania XXIII (1942), p. 971—73.

⁵ În: „Monografia Almanah a Crișanei”. Oradea, 1936, redactată de Aurel Tripon, există și un capitol de compilație asupra folklorului bihorean, p. 167—176.

⁶ În comunele amintite Bartók a cules în total 179 de arii, din cele 371 câte cuprind colecția întreagă. În comunele Câmp și Săliște mai trăește vie amintirea anchelei lui Bartók, care „în vreme de pace aduna cântări cu granaforu”. Noi înșine am chestionat pe Moș Irimie din Câmp, care a cântat din cimpoi pentru Bartók peste 20 de arii.

⁷ Cf. broșura „De ale poporului” (Biblioteca Vașcăului, Nr. 30), p. 13:

Nu mi-ai scris nicio scrisoare,	Încă odată ți-l mai spun,
Nu știu titlul îți lipsește	Al meu nume prea frumos,
Sau dorul nu te silește.	Iscălit aici mai jos
Dar eu am un suflet bun	Vasilică Sala vost.

⁸ Dorința personală de a cunoaște acest frumos și interesant ținut românesc; îndemnul și sprijinul d-lui Ion Mușlea, directorul Arhivei de Folklor a Academiei Române.

rică în ținutul Vașcăului, pentru a completa materialul adunat de antecesorii, contribuind astfel la cunoașterea unei regiuni folklorice, ce mai păstrează și astăzi multe caractere arhaice. De sigur că timpul scurt pe care l-am avut la dispoziție, în comparație cu numărul satelor anchetate, nu ne-a permis să stăruim mai mult asupra unor capitole și condițiile defavorabile în care ne-am făcut cercetările nu ne-au adus poate randamentul așteptat. Totuși, am reușit să culegem multe informații prețioase, fie prin aceea că n'au fost cunoscute până acum în folklorul românesc, fie prin faptul că afirmă prezența altora, generale pentru întreg teritoriul românesc.

Pentru a da o idee clară asupra folklorului din regiunea cercetată de noi, vom face mai întâi câteva considerații generale asupra diferitelor genuri de literatură populară, precum și asupra credințelor și obiceiurilor, tratând pe cele din urmă într'un capitol special, pentru a prezenta la sfârșit textele culese.

Baladele. În jurul Vașcăului baladele se numesc „cântece din bătrâni” sau „cântece bătrânești” sau chiar „corinzi”, deoarece în vremurile vechi baladele se cântau, adică se „corindau” la diferite ocazii. Astfel mi-a fost anunțată drept „corindă” recitarea baladei Mănăstirea Argeș.

Cea mai populară baladă a regiunii pare să fie „cântecul lui Vălean” sau „Velian”, care se cunoaște în fiecare sat. Noi înșine am cules patru texte din această baladă. În colecția lui G. Alexici¹ se găsesc două variante ale lui Vălean, foarte apropiate de cele culese de noi. De altfel, această baladă este foarte răspândită și în alte regiuni.² Probabil că popularizarea aceasta se datorește caracterului liric al baladei. Tema este otrăvirea unui voinic de către mândrele sale. În varianta întâia, culeasă de noi (text 2) motivul se contaminează cu cel al fetei care-și otrăvește frațele, găsită și în Oaș, de I. A. Candrea.

A doua baladă, care se bucură și ea de oarecare popularitate, este „Gruia lui Novac”. Cu toate că mulți informatori au auzit de ea, n'am putut culege decât un singur fragment, la care am mai putea adăuga contaminarea cu „Marcu Viteazu” din finalul basmului cu același nume (text 215). O altă variantă a lui Gruia lui Novac a fost culeasă într'o versiune mult mai completă de Hetcou, din Leheceni.³ Se pare că această baladă a fost cândva foarte răspândită în Munții Apuseni. Frâncu-Candrea a cules, de pe celălalt versant al Munților, nu mai puțin de șapte variante.⁴

Cât privește balada „Mănăstirea Argeș” ne-a fost comunicată din Să-

¹ G. Alexici, *Op. cit.*, p. 78—79 și 189—190. Prima variantă e culeasă din Sânție, jud. Arad, iar a doua din Nirmeghi, jud. Bihor.

² Cf. Miron Pompiliu, *Op. cit.*, p. 27—28. E. Sevastos, *Cântece moldovenești*, p. 277—278, 315—316.

³ Hetcou, *Op. cit.*, p. 33—37.

⁴ Frâncu — Candrea, *Op. cit.*, p. 199—226.

liște, într-o frumoasă versiune plină de termeni specifici regiunii. Finalul baladei prezintă o ușoară contaminare cu motivul „Mioriței”. Referitor la această baladă, regiunea nefiind păstorească, o singură informatoare ne-a declarat că a „auzit” de „Miorița”, dar probabil că a citit-o în cărțile de școală.¹ Aceeași informatoare a știut cândva o baladă care pare a fi a Kirei Kiralinei: „O fată care a furat-o Turcii. Ea s-o ascuns în grădina la un hir de mociolină. Ei or aflat-o și-or dus-o. Ea s-o țîpat în apă.”²

Alte balade întâlnite de noi sunt: „Balaurul” (text 6) și „Soarele și voinicul” (text 8). Aceasta din urmă pare a fi mai de grabă un fragment de colindă. Motivul Lenore, „Lenuța” (text 9), e de asemenea incomplet și învățat din cărți. Am trecut tot la balade un fragment idilic (text 3) și un fragment epic (text 4), care pare a fi un început de baladă.³

Doinele și strigăturile. În comparație cu balada, care se prezintă anemică și fragmentară, poezia lirică, cuprinsă în general sub numele de „cântece de-a codrului”, „hore” sau chiar „descântece”, este mult mai variată, fiind utilizată în toate momentele de explozie sentimentală. În ceea ce privește terminologia, „cântece de-a codrului” sunt toate poeziile lirice, iar „horele” sunt și doinele (termen necunoscut în regiune) și horele propriu zise; „descântecele” sunt chiuiturile, termenul este însă mai puțin întrebuintat. „Horele”, adică doinele, sunt totdeauna cântate.

„Strigăturile” sau „descântecele” sunt spuse în timpul dansului, cu o anumită intonație, care servește și ca tact muzical.⁴ Clasificarea poeziei

¹ Bartók a cules din Beiuș o arie, executată la vioară, intitulată „Păcularul plânge pierderea oilor”. Iar în nota 2 scrie: „Pare a fi melodia unei „doine” din partea locului executată pe vioară”, *op. cit.*, p. 307. Oare e vorba de aceeași „horă a fetei”, cântată din „trâmbghiță” în Maramureș și Oaș? Cf. T. Papahagi, *Graiul și folklorul Maramureșului*, 1925, p. XLVII—XLVIII, și I. Mușlea, *Cercetări folklorice în Țara Oașului*. În: Anuarul Arhivei de Folklor, I (1932), p. 136.

² Poiana, Marița Costea, 35 ani. Pentru variante vezi G. Alexici, *Op. cit.*, p. 70—72, balada „Lenca”; Jarnik-Bârseanu, *Doine și strigături din Ardeal*, p. 491—496, „Chiruța”; G. Dem. Teodorescu, *Poezii populare*, p. 635—639, „Ilincuța Sandului”; Frâncu — Candrea, *Op. cit.*, p. 230—233, „Floarea”; *Familia*, XXXII (1896), p. 164 „Ilieana”, culeasă din Luncoșoara în Biharia, de Petru Cipou.

³ Hetcoiu, *Op. cit.*, p. 67—68, a cules, din Vașcău, balada „Dragoste de frate și soră” cu tema cunoscută din colecția lui Alecsandri, sub titlul „Soarele și luna”. Regretăm că n'am putut vedea broșura „Balade și legende” a lui Sala. (Bibl. Vașcăului Nr. 4) și nici cea a lui M. Pompiliu, cu balade culese din Șteiu și jurul Beiușului (Biblioteca Academiei Române nu o posedă). Cf. C. Pavel, *Op. cit.*, p. 37—38.

⁴ Dintre observațiile lui Bartók asupra muzicii doinelor din Bihor merită atenție următoarele constatări: „Doinele sunt caracterizate printr-o mișcare lentă și un ritm liber și neprecizat. În ce privește textul în doine pot intra baladele și legendele (foarte rare pe aici), cântecele lirice, uneori chiar cântece ironice (parodii). Se cântă atât de bărbați, cât și de femei, ori și când fără a fi legate de ceremonii cu dată fixă.” *Op. cit.*, p. IV.

„Se poate constata că melodiile doinelor și ale cântecelor de dans (strigături, în

lirice în doine și strigături este însă foarte labilă. Noi înșine ne-am dat seama că multe din textele publicate puteau figura în ambele capitole.¹

Totuși, am clasificat sub numele de doine (textele 10—38), poeziile lirice, care în general sunt cântate pe anumite melodii și cuprind sentimente de tonalitate minoră; jale, tristețe, urît, dor, etc. Aceste stări sufletești sunt exprimate în legătură cu natura, părinți, cunoscuți,² etc. Cele mai multe teme sunt cunoscute și în alte regiuni, altele sunt, de sigur, creații locale. Unele texte culese de noi sunt contaminări de teme variate. Așa sunt cele comunicate de informatorul Jude Gheorghe din Săliște, care prezenta tendința³ de a recita o serie întreagă de motive, legându-le între ele.⁴

P. Hetcou consideră „horele” ca niște cântece vesele, bazându-se, probabil, pe versurile citate, care chiar dacă sunt culese din Bihor, exprimă un adevăr general pentru Românul de pretutindeni.⁵ Dar oare din aceste versuri reiese că grijile și supărările se pot alunga numai prin „cântece vesele”? Nu cumva durerea exprimată se sublimează? Se pare că „astămpărarea” sufletului cu ajutorul „horelor” este un proces subtil ce utilizează procedeul sublimării.

Cât privește „strigăturile” propriu zise (textele 39—96) sunt foarte bogate, cele mai multe fiind recitate sau strigate. Unele din ele, mai ales cele satirice, sunt improvizate în timpul dansului. Astfel cele mai multe din strigăturile comunicate de Moș Blagu din Câmp (textele 55—56 și 58—65) sunt în mare parte creația acestui informator. În general, temele strigăturilor sunt din cele mai variate: în unele se ironizează defectele fizice ale rivalilor, se blestemă iubiți necredincioși, în altele se exprimă sentimente de duioșie, întocmai ca și în doine sau se descrie „patima din cotonie”, suferința din armată, totuși predomină sentimentul satiric. Strigă-

Bihor: „descântece”) cu cuvinte, nu-și au textul lor special, adică textul și melodia nu formează o unitate inseparabilă; cu alte cuvinte, pe o melodie de doină se poate cânta orice text. Colindele și cântecele de ceremonii însă își au textul lor special.” *Op. cit.*, p. VI.

¹ Cf. și Em. Petrovici, *Folklor dela Moșii din Scărișoara*. În: Anuarul Arhivei de Folklor, V, p. 121.

² Vezi muzica mai multor doine culese din Câmp, în Bartók, *Op. cit.*, p. 346—348.

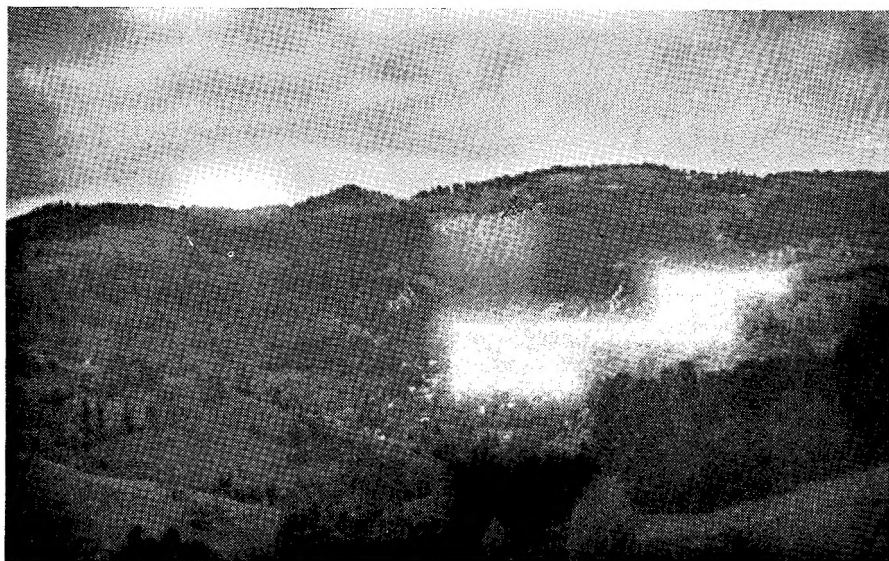
³ Aceași tendință se observă și la informatorul George Indrei din Leheceni, chestionat de P. Hetcou.

⁴ Vezi textele 21 și 69—70. În ceea ce privește primul text, începutul lui se găsește intercalat în „Dorea istețului Drăgăneștilor”, p. 28—29 de Sala. Bartók, *Op. cit.*, p. 213, l-a cules din Șebiș împreună cu muzica și din Vașcău, p. 235.

⁵ Hetcou, *Op. cit.*, p. 23—24:

Cin'a rădit horile
Aibă trup ca florile
Și obraz ca rujile
Trecă-i supărările.

Că horile-s bune tare
La omu cu supărare
Că io când mă cam supăr
Cu horile m'astămpăr.

1. Vedere generală asupra comunei Poiana

Biserica din Petroasa

Bătrână din Măgură

1. Casă din Măgură

2. Vedere generală asupra comunei Vărzari

3. Șură din Câmp

turile sunt folklorul cel mai circulant, găsindu-se la toate vârstele, atât la femei cât și la bărbați. Totuși, bătrânii ezită să-ți spună strigături, zicând că „nu se mai cade să vorbească astfel de lucruri”.

Colindele. În schimb „corindele” (textele 97—110) sunt apanajul folkloric al bătrânilor, deoarece în timpurile din urmă „corindatul” a început să fie părăsit.¹ Toate colindele culese de noi sunt religioase și se referă la Isus Christos și Maica Preceastă, numai trei din ele la Sănicoară, Sântilie și Sânpetru. Ele sunt foarte vechi și sunt cunoscute și în alte părți.² Colinde ca: „Moș Crăciun”, „Trei crai” și altele sunt de dată recentă și învățate din cărți, căci, „mai demult nu să cânta cu Moș Crăciun” spun bătrânii, de aceea nici nu le-am cules. Faptul că primele cinci colinde, cele mai frumoase de altfel, sunt comunicate de o femeie, nu însemnează că mai demult colindau și fetele; informația le-a învățat dela fratele ei, în timp ce se făceau pregătirile pentru colindat.³

Descântecel trebuie să fie foarte numeroase în jurul Vașcăului. În scurta noastră anchetă n'am putut aduna decât un număr redus (textele 111—122). Vasile Sala publică și el opt descântece culese din Bihor; neindicând localitățile decât foarte rar, e posibil ca unele să fie culese și din regiunea cercetată de noi.⁴ A. Tripon⁵ publică de asemenea mai multe descântece, dar majoritatea sunt luate dela V. Sala. P. Hetcou a cules șapte descântece din județul Bihor, dar nu din regiunea cercetată de noi.⁶

Cimiliturile încep aproape întotdeauna cu formula „ciumel, ciumel”, sau „ciumelci” și sunt foarte numeroase (textele 123—150), deși n'am anche-

¹ Vezi cele spuse mai jos, p. 53.

² Astfel, colinde asemănătoare cu textele 100, 107, găsim la Alexici, *Op. cit.*, p. 146—148; G. Dem. Teodorescu, *Poezii populare române*, p. 27—28; A. Marienescu, *Colinde culese și corectate*, 1859, p. 53; Frâncu — Candrea, *Op. cit.*, p. 189—190; la textul 101, vezi Alexici, *Op. cit.*, p. 169—171; Marienescu, *Op. cit.*, p. 56; Bartók, *Op. cit.*, p. 25 (culeasă din Câmp, dar fragmentară); Tripon, *Op. cit.*, p. 153; la textele 102, 106, vezi Alexici, *Op. cit.*, p. 164—168; Marienescu, *Op. cit.*, p. 3; Jarnik-Bârseanu, *Op. cit.*, p. 514—516; Bartók, *Op. cit.*, p. 47 (culeasă din Beiuș), și p. 167 (culeasă din Câmp); la textul 103, vezi Alexici, *Op. cit.*, p. 155—156; Frâncu — Candrea, *Op. cit.*, p. 191; Bartók, *Op. cit.*, p. 151—152 (culeasă din Leheceni), iar la textul 104, vezi Hetcou, *Op. cit.*, p. 47—50.

³ Alexici, *Op. cit.*, publică șapte colinde din jurul Beiușului, iar Hetcou, *Op. cit.*, cinci colinde culese din Leheceni. Cât privește broșura lui Sala „Colinde bătrânești” (Biblioteca Vașcăului Nr. 7), n'am putut-o vedea. Cf. și broșura „Colinzi” (Bibl. Sămănătorul Nr. 22), cu material din jurul Beiușului.

⁴ Vezi broșurile: „Descântece” și „Descântece bihorene” (Biblioteca Vașcăului, Nr. 33 și 34), 1940.

⁵ Tripon, *Op. cit.*, p. 167—172.

⁶ Hetcou, *Op. cit.*, p. 92—96.

tat decât două persoane. Unele prezintă note originale față de cele cunoscute în alte regiuni.

Jocurile de copii (textele 151—153) sunt de asemenea numeroase, deși în această direcție nu am putut stăruii prea mult. Am adăogat tot la acest capitol și jocurile dela priveghiu (textele 154—161), care sunt comune și feciorilor.

Cântecele de leagăn și bocetele¹ fiind puțin numeroase, n'am putut înregistra aproape nimic în această direcție.²

Credințe, magie, medicină. De sigur că acest capitol este cel mai dificil de cules într'o simplă excursie folklorică, trecând dintr'un sat într'altul, fără a avea timpul necesar descoperirii și familiarizării cu cei mai buni informatori. Astfel ești silit să alegi ceea ce-ți oferă întâmplarea. Date fiind condițiile în care ne-am făcut cercetările, trebuie să presupunem că acest capitol este, în regiunea cercetată, infinit mai bogat de cum apare din materialul cules de noi. Totuși am putut nota diferite credințe în legătură cu casa și vieața familiară de toate zilele (textele 162—173), cu diferite ocupații, câteva în legătură cu sărbătorile de peste an³ (textele 165—167), apoi cu luarea manei (textele 176—189), deși n'am putut nota descântecul „pentru adusul laptelui”;⁴ am cules un text referitor la aducerea bărbatului pe meliță (textul 175), sau pentru oprirea furtunilor și provocarea ploii (textele 190—192) și diferite alte practici magice, precum și câteva credințe și povestiri despre strigoi (textele 194—199) în legătură cu morții.⁵ Tot aici ar trebui amintite și descântecurile, care fac trecerea între magie și medicina populară.

În ceea ce privește medicina populară (textele 200—208), deși tinde să se emancipeze din magie, totuși, datorită unei tradiții străvechi, ea continuă să-și prezinte chiar și rețetele cu adevăruri empirice recunoscute de știința oficială, sub o haină magică. Un exemplu tipic în acest sens îl oferă facerea „feredeelor” sau a băilor (textul 203), a cărei rețetă e plină de prescripțiuni magice. E interesantă, de asemenea, rețeta pentru vindecarea „ariciului” sau a cancerului (text 207). De sigur că ceea ce am putut cu-

¹ În ceea ce privește partea muzicală a bocetelor („vaietelor”), vezi Bartók, *Op. cit.*, p. 177—178, 185, 203, care publică „vaiete” din Vașcău, Câmp, Delan și Vașcău. primul este însă o parodie.

² Vezi mai jos (p. 61 și p. 68—69).

³ Vezi și obiceiurile de peste an, dela naștere, nuntă și înmormântare.

⁴ Cules și publicat de Sala în „Șezătoarea” VII (1902), p. 17—18 și în „Descân-tece” (Biblioteca Vașcăului, Nr. 33) 1940, p. 3—4, reprodus și de Tripoș, *Op. cit.*, p. 164.

⁵ Despre alte ființe fantastice, supranaturale ca: zmei, bălauri, muma pădurii, etc., n'am putut afla altceva decât că au auzit „când eram copii”. Să fi ajuns oare oamenii din partea locului la credința că aceste ființe sunt din domeniul purei fantezii? Cercetările noastre restrânse nu pot da un răspuns în această privință.

lege noi nu reprezintă decât o infimă parte dintr'un vast material răspândit pretutindeni.

Poveștile, nume generic sub care poporul cuprinde toate speciile în proză ale genului epic (snoave, povești, basme, legende, etc.) constituie un capitol important al folklorului, dar care a fost foarte mult neglijat de cercetători. E adevărat că e mult mai greu să culegi un basm decât o doină, sau o baladă decât o chiuitură. Căci dacă pentru descântece îți trebuie foarte mult timp pentru găsirea, familiarizarea și câștigarea încrederii informatorului, pentru basme această încredere este acordată dela prima invitație — bine înțeles, dacă informatorul dispune de timpul necesar —, îți trebuiesc însă ore întregi pentru a înregistra un singur basm, dacă nu dispui de posibilități de stenografiere sau fonografiere.

În scurtele noastre cercetări am reușit să înregistrăm totuși opt texte din genul poveștilor (textele 209—216), dintre care cinci sunt culese din Câmp, iar celelalte trei din Sohodol, Măgura și Brădet. De sigur că la basm, mai mult decât la oricare alt gen, nu poate fi vorba de specificul unei regiuni, motivele mitologice circulând ca fluidul magnetic peste provincii și popoare, peste vârste și epoci. Totuși, putem presupune că basmele culese dintr'o regiune oarecare sunt preferate față de basmele care lipsesc. Unele din cele publicate de noi se găsesc și în culegerile făcute din alte regiuni apropiate.

Primele două fragmente (textele 209—210) se referă la „ursitoare”, care după credințele poporului „ursesc” sau torc firul vieții omului dela naștere până la moarte. Dacă din unele povestiri se desprinde concluzia că „de ce ți-e scris nu scapi”, în altele acest fatalism este atenuat, „scrisa” poate fi schimbată, e adevărat, prin mari eforturi și mai ales prin credință în Dumnezeu (textul 214). Trecând peste textul 212 în legătură cu „graiul animalelor”, credință de asemenea foarte răspândită la Români, remarcăm prezența celor două legende hagiografice (textele 211—212). „Povestea lui Sântilie” se compune din două legende hagiografice: prima se referă la tinerețea lui Ilie și uciderea părinților, iar a doua la prădarea Raiului de către Iuda, constituind un paralelism cu „corinda lui Sântilie” (text 99), culeasă din aceeași comună, care nu e decât o formă versificată a aceleiași teme. Povestea „Dumnezeu și Sâncetru” este destul de cunoscută. Notăm că în varianta culeasă de noi a fost introdus un motiv, probabil din ciclul „Păcală”, din care am cules și un alt text, pe care nu l-am mai publicat.

Tot o contaminare de teme este și textul 216, „Marcu Viteazu”, cu un frumos început de acțiune de basm, dar transpusă imediat pe plan de baladă, împrumutând acțiunea și uneori chiar și forma versificată a cunoscutei balade populare cu același nume, contaminată cu cea a lui Gruia lui

Novac.¹ Poate cuvintele din formula inițială: „Care inde se luăsc (potri-
vesc) acolo după uşe le proptesc”, indică tocmai această conştiință, dar
arbitrară intervenție în desfășurarea povestirii. Acest procedeu de conta-
minare a diferitelor elemente se poate vedea și în cele două basme pro-
priu zise „Feciorul de împărat și lupul cu cap de fier” și „Petrea Păcu-
rariul”² (textele 214—215).

Având în vedere că această contaminare între diferite specii de „po-
vești” și basmul propriu zis, precum și între elementele diferitelor basme,
constitue o notă constantă în folklorul nostru, se pune întrebarea: ce sem-
nificație să dăm acestui fapt? E vorba de o degradare a basmului la forme
inferioare de poveste în lipsa unui susținut efort de creație mitică, sau de
o tendință a speciilor de poveste spre basmul propriu zis? În orice caz,
noi nu ne putem plânge că folklorul românesc e sărac în creații mitice. Mai
de grabă se pare că miticul invadează de sus în jos celelalte specii de
folklor: legende, balade, colinde, credințe, etc. Iar contaminarea de mo-
tive trebuie să o atribuim acelei veșnice spontaneității creatoare, atât de
prezentă în toate genurile de literatură populară. Povestitorul, mai ales
când are un talent deosebit, combină după inspirația momentului elemen-
tele de care dispune în memoria sa, trăgând adesea, cu ajutorul fanteziei,
punțile necesare. În gura unui rapsod popular povestea nu este ceva dat,
ci este o formă dinamică, ce renaște de fiecare dată pe buzele povesti-
torului. Folkloristul trebuie să ia act de această situație a „povestii” și să
o aprecieze în adevărata ei valoare.

III. OBICEIURILE

De sigur că majoritatea obiceiurilor din regiunea Vașcăului sunt comune
tuturor provinciilor românești și menționarea lor are rolul de simplă afirmare
a unei prezențe folklorice, pentru a se putea stabili mai târziu răspândirea
geografică a diferitelor motive. Există însă și obiceiuri, care se întâlnesc
numai aci, sau în regiuni apropiate, fiind necunoscute în alte părți. Astfel,
se pot aminti câteva obiceiuri de sărbători cum este la Crăciun umblatul
„cu pomișorul”, tragerea clopotelor la Paști, strigarea peste sat la Sân-
giorz, sau altele în legătură cu nașterea, nunta și înmormântarea. Sunt ia-
răși o seamă de obiceiuri mai mult sau mai puțin generale la poporul ro-
mân, dar care lipsesc, sau se prezintă modificate, în regiunea Vașcăului.
Despre toate aceste lucruri am ținut să dăm indicațiile necesare.

¹ Vezi cele spuse mai sus, p. 46.

² În ceea ce privește elementele asemănătoare, vezi, referitor la primul basm „Lupul
cu cap de fier”, cules din Vâlcelele Rele (Hunedoara) și publicat de Pop-Rete-
ganul în „Povești ardelenesti” III, p. 27—42, iar referitor la al doilea „Petru Cenu-
șotca” și „Ileana Cosânzeana”, culese de lângă Brad (Hunedoara) și publicate de
Frâncu-Candrea, Op. cit., p. 243—258.

În ceea ce privește comunitatea de datini, deși se spune că „în tot satu-i zănatu”,¹ regiunea cercetată se prezintă în general unitară. Se pot distinge totuși mici nuanțe între două grupuri de sate, între satele din apropierea Vașcăului: Câmp, Sohodol, Călugări, Criștior, Săliște, Poiană, etc. și cele mai îndepărtate: Fânață, Băița, Săghiștel, Câmpani până la Măgura. Dela Măgura încolo începe o altă regiune folklorică. De această deosebire locuitorii își dau foarte bine seama și din portul și graiul locului: „Dela Măgură încolo și voarvele-s altele.”²

Se poate iarăși face, în cadrul satelor cercetate, o anumită ierarhizare din punctul de vedere al conservatismului datinilor. Astfel, obiceiurile sunt mai bine păstrate în satele periferice: Câmp, Sohodol, Criștior, Poiană, Fânață și Măgură; iar cele mai puțin conservatoare sunt cele din jurul Vașcăului, așezate la drumul mare, sau în apropierea lui: Vărzari, Cărpineț, Leheceni, etc. Pentru a obține o icoană aproximativă a acestor distincții am ținut să avem cel puțin un informator din fiecare grup de sate. De sigur, în primul rând am dat atenție satelor periferice, mai conservatoare, care și-au păstrat până astăzi datinele, comune altădată întregii regiuni.

La sărbători.³ Obiceiul „corindatului” la Crăciun era altădată în toată regiunea foarte dezvoltat. Mărturie despre aceasta stau frumoasele colinde, pe care le mai știu încă bătrânii trecuți de șaizeci de ani, precum și informațiile primite dela aceștia. „Din vremea de demult colinda ficiorii care era tînări, făceau dube și umblau cu dubele⁴ a doua zi după Crăciun” (Câmp). Colindau câte patru-cinci băieți la un loc. Se pare că altădată „corindele” se cântau și după sărbătorile Crăciunului și erau singurele cântece admise până la lăsatul postului mare. „Mai de mult, la Crăciun până s'o apucat postu mare, nu mai era ertat să colinde altfel de cântări, de-a codrului” (Criștiorul-de-Jos). Ca și în alte regiuni, astăzi colindatul nu a dispărut propriu zis în niciunul din satele cercetate, dar i-a scăzut amploarea și importanța de odinioară. „Ș-amu mai corindă, dar numa pruncii, îi învață dascălii” (Criștiorul-de-Sus). Și peste tot primești aceeași informație: „Corindatu la noi s'o cam lăsat” (Criștiorul-de-Jos).

În schimb „pruncii”, copiii de școală, care aproape întotdeauna sunt continuatorii tradiției căzute în desuetudine la generația anterioară, adică

¹ Fânață, Sandu Cioară, 46 ani. „Zănatu” = obicei. Cf. și „Tot satu cu zănatu” din Ovid Densușianu, *Graiul din Țara Hațegului*, 1925, p. 234.

² Fânață, același.

³ Informatori: Câmp: Irimie Moș, 68 ani; Raveica Țeaha, 83 ani; Saveța Moș, 58 ani; Mărină Moș, 20 ani; Călugări: Ileana Guță, 59 ani; Nicolae Tămaș, 79 ani; Criștiorul-de-Jos: Irimie Lazăr, 73 ani; Criștiorul-de-Sus: Anuța Iu Tănaș, 55 ani.

⁴ Cf. Frâncu-Candrea, *Op. cit.*, p. 142: „dubă din doage de brad în forma unui ciubăraș”.

la feciori, au un colindat al lor special, încă în floare și azi, numit „cu apițura”, obicei cunoscut de altfel în întreaga regiune a Munților Apuseni.¹ „Cu apițura” merg de Crăciun „pruncii” dela 8 la 15 ani, în grupuri de câte patru. Ei au cu ei „ciocane”,² pe care se „bagă colacii”. Merg din casă în casă și strigă la „gazde” să le deschidă ușa. La care nu deschide, strigă „în ciufală”:

Bureți pe păreți,
În vătruța focului
Rădăcina socului;
Pifoace pe obloacel

Dacă le deschide, întră în casă și cântă: O ce veste minunată, Trii păstori, Colo sus, Trii crai dela răsărit, etc. După ce „corindă”, gazda le împarte „colaci” și iar corindă, încheind cu urarea: „Să rămâneți sănătoși și să vă rodească bucatele!” (Câmp).

Altădată însă ritualul intrării sau ieșirii din casă a colindătorilor era însoțit de versuri, ce erau la înălțimea colindelor pe care le cântau. Astfel la apropierea de casă colindătorii începeau în cor:

Slobozî-mă, gazdă-n casă,
C-afară ploaie și varsă,
Că dacă, gazdă, nu credzi,
Să ieși afară să vezi

Sau:

Scoală-ț, gazdă, slujnicile
S-aprindă luminile
Și să mățuri sobile
Cu mătură de mătasă
Să iasă rău din casă.

Iar la sfârșitul ultimei colinzi se adaugă o urare tot în versuri:

Și te-ntoarce cruce-n masă,
Să fii, gazdă, sănătoasă,
Cu t'ilediu de-a-mpreună
Cu o mare voaie bună:
Înăuntru sănătate
Și afară bogătate!

(Călugări).

Un alt obicei străvechiu de Crăciun și Anul nou, care a început să fie

¹ Vezi Frâncu-Candrea, *Op. cit.*, p. 141; Ion Mușlea, *Cercetări folklorice în Țara Oașului*. Anuarul Arhivei de Folklor, I, 1932, p. 144; Em. Petrovici, *Folklor dela Moșii din Scărișoara*. Ibid, V, 1939, p. 127. Cf. și T. Papahagi, *Images d'ethnographie roumaine*. București, 1928, vol. III, p. 280 (Oltenia).

² „Ciocan”: un băț de alun, de circa 1,50 m., la capăt cu un cui tot de lemn.

și el părăsit în ultimul timp, este „turca”.¹ Din evocările ce mi-le-a făcut Irimie Moș, din Câmp, „cimpoeșul” care în tinerețea lui acompania „danțul” turcei cu sunetele „cimpoiului”, mi-am putut da seama cât de important era acum 30—40 de ani acest obicei, la care participa întregul sat: pruncii prin hârjoneli și teamă, feciorii prin dansuri, iar bătrânii împrospătând în amintire trăirile de altădată. „Turcă să îmbracă un ficior tânăr, până la douăzeci de ani”, mai sprinten, „care poate umbla”. Feciorul se îmbracă cu o pânză roșie, pă cap îi cu chele de hulpe și cu postav roșu și cu ghiocei galbeni. Se adaugă apoi tot felul de „prime”, „galante”,² pentru ca să fie „nilcoșe”.³ „Are ochi, are bătă și on corbaci, cu care o trage în joc.” Cu turca umblă de obicei șase persoane: „Unul care e turcă, unul bate duba, unu „cimpioeș” care „zice”, unu care poartă „coasa”⁴ cu bani și trei-patru care schimbă pe cel din turcă. Din „coasă” nu se pot scoate banii până n’o sparge.”⁵

Dintre obiceiurile de Crăciun cunoscute în alte părți lipsesc în regiunea Vașcăului colindatul cu *steaua*, *vifleimul*, *plugușorul*⁶ și *sorcova*. Cât privește piesa „Irozii” ea a fost introdusă în timpul din urmă și se întâlnește destul de des.

Alături de Irozi întâlnim însă o altă piesă populară, se pare importată și ea, dar într’o epocă mai veche, numită „cu pomul”, sau „cu pomnișoru”. Această piesă, după cât știm, are o frecvență mult mai redusă în alte regiuni, întâlnindu-se abia în județele Alba și Hunedoara. În schimb în regiunea Vașcăului și a Beiușului se întâlnește în toate satele, jucându-se fie de trupele locale instruite de învățători, fie mai ales de trupe de meseriași dela Beiuș. În jurul Vașcăului piesa e jucată adesea de trupe ambulante formate din Țigani dela Băița, încât obiceiului i se spune în mod ironic și „Dumnezeu dela Băița”. Piesa „cu pomul” are ca subiect greșeala lui Adam și alungarea lui din rai. Personajele sunt, de obicei, în număr de șase: 1. Dumnezeu, reprezentat printr’un bătrân cu o barbă mare; 2. Adam; 3. Eva; 4. Îngerul; 5. Dracul, cu fața vopsită negru, cu haine negre și strâmte, cu coadă, coif și cu două coarne; 6. Unul sau doi păstori. Un păstor poartă pe cap pomul cu mere.⁷

¹ Cf. Frâncu-Candrea, *Op. cit.*, p. 142—145.

² prime și galante = panglici și șnururi.

³ nilcoșe = frumoasă, mândră.

⁴ coasa = casa de bani.

⁵ Câmp, Irimie Moș, 68 ani.

⁶ Colinda plugușorului întâlnită în regiune servește ca simplă urare și încheiere în același timp la repertoriul de colinde. Să fi existat mai de mult obiceiul și în această regiune, în unele părți pronunțat agricolă sau a fost importată numai colinda?

⁷ Piesa a fost culeasă din Beiuș prin 1919—1920 dela „nenea Augustin Popovici”, de către preotul Roșu, care a publicat-o în broșura „Colinzi” din Bibl. „Semănătorul”

Terminându-se ciclul sărbătorilor Crăciunului cu bogate și variate obiceiuri, urmează restul sărbătorilor de peste an, însoțite și ele de diverse credințe și datini. Astfel, în ajun de „Apăbotează”, când umblă popa cu crucea, fetele nu mănâncă nimica în ziua aceea. Fata care vrea să se mărite, pune o „brâncă de fenchiu su poșeavă să treacă popa peste el. Pune su poșeavă și mărgel. Ia din creanga busuiocului și-l pune sara la cap. Face pogace din făină de grâu, ia făină câtă îți în brâncă, o bagă în gură și o scoate și o pune cu busuiocu su perină. Să-nvisă cu cine să mărită” (Câmp).

În ziua de „Apăbotează” sunt amenințați pomii ca să facă rod. Să răstește cu săcurea câtă pomi, să facă poame: „Faci prune, o te taiu? Faci prune, o te taiu?” (Câmp).

La „Sântoader”¹ să taie păru dintră coarne dela boi, să fie sănătoși. Dela vaci nu, că nu umblă după boi, nu ieș ghițăi. Fetele se spală pe cap, fac leșie și bagă frunză de salcă să crească păru” (Călugări).

„Sântoader să ține de marhă. Să rotunjește păru la fete și la vaci. Fetele se spală pe cap și zic:

Sântoadere, Sântoadere,

Crească chița fetelor,

Ca și coama iepelor!

(Câmp).

„La Sântoader taie, să tunde din coarne. Taie din coadă dela vacă, să înfrățesc mai fain. Fetele-ș spală păru cu floare de corn, să crească păru” (Criștiorul-de-Sus).

„La Sfinți, îi capu primăverii,² de-atuncia se-ncepe brazda plugului, dacă poate pleca. Dacă-i sărin, iasă ursu afară din bârlog și își vede umbra lui și atunci să întoarce iar înapoi, că mai este iarna cea mică.” „La Patruzăci-de-sfinț ia un clopot, un „pirgăuaș”, să duce de-a roata, înconjură de trei ori casa, „zângălește” cu clopotu și zice: „leșiț, șerchi și broaște și vă duceț în codrii muț și tuț” (vezi și textele 115, 165—167). „Să aprinde focu pe deal³ și dacă să trage fumu cătră Bănat, acolo-i binele, dacă mere căță Orade, atunci îi rău” (Câmp).

Referitor la sărbătorile din ciclul Paștilor am putut nota următoarele obiceiuri și credințe: La „Neazîpăreasa” se lucrează numai o jumătate de zi,

dela Arad (Nr. 22—1925). Un studiu amănunțit asupra acestui obicei va publica în curând d-l Ion Mușlea.

¹ Sărbători ca Haralampie, Sâmpietru de iarnă, Cercovii de iarnă, Trei Ierahi, Filipii de iarnă, Întâmpinarea Domnului, sf. Vasile, etc., sau nu sunt ținute, nefiind cunoscute, sau nu este legat de ele niciun obicei.

² „Dragobetele”, cap de primăvară, nu e cunoscut.

³ Obiceiuri similare la Însatul Secului, Alexii, Sf. Gheorghe, Sâmedru, etc., nu există.

înainte sau după masă. În Lunea Paștilor se face petrecere cu „hid'e'de". Se crede apoi că „cine moare în Joi-mare, când să deschide ceru¹ să duce în raiu". În ziua de Paști, la Dumineca Tomii și la Rusalii, feciorii obișnuesc să tragă clopotele delă biserică.² „Mai de mult erau și un fel de treascuri". „Tot la Rusalii iasă popa la hotar. La Ispas să satură calu un cias" (Câmp).

„La Sângiorz să pune dimineața frunză verde di salcă pi la poeț, să sporască iorsagu la poeț ca sălciiile. Pune „rugi" pentru bosorcaie și strige" (Călugări). În dimineața de Sângiorz, aducem frunză de fag verde în casă și o punem bine. Cu ę ne tămăduim cân să face ceva „gance". La „Sânjiorzul vacilor" (22 Aprilie) punem la șuștar rug și pene de pe câmp. Atunci se face „improrătoarea", adică stropirea vacilor cu penele. Tot până la Sângiorz să culege „rostopască, aiușul (aiu sălbatec) și hodolean" pentru busorcăi, să nu poată mânca iorsagu". Aceste buruieni se dau vitelor amestecate cu sare și „cheatră pucioasă". În ziua de Sângiorz „să udă" fetele.³

De sigur că, în vremurile mai vechi, grija principală a locuitorilor era la Sfântul Gheorghe, păzitul „manei", pentru a nu fi luată de bosorcăi sau strige în noaptea de Sângiorz.⁴ Se pare că din această credință, alădată foarte puternică, s'a păstrat, ca o reminiscență, obiceiul unei strigări peste sat, în care se face aluzie la luarea manei, dar astăzi, având un caracter cu totul distractiv. Astfel „în trîi sări înainte de Sânjiorz" (Câmp) sau „la Sânjiorzul marhălor" (Criștiorul-de-Sus), „ies pruncii sau boerii și strigă de pe dealuri, „în răs":

- Auli, Pauli!⁵
- Ce ț-i ție, Pauli?
- Mă mâncară bosorcăile!⁶
- Care din ele?
- Eva și cu Pavăl.
- Da ce cerură dela tine?
- Mana vacilor!
- Dă-i în p... dracilor!
- Mana oilor!
- Dă-i în p... nevoilor!⁷

¹ Credința despre deschiderea cerului în noaptea de Anul Nou nu e cunoscută.

² Semnificația acestui obicei nu se mai păstrează. Probabil însă că era aceeași pe care o are obiceiul în Bucovina: „Ca să se facă mai bune roadele pământului". Cf. A. Gorovei, *Credinți și superstiții ale poporului român. București, 1915*, p. 22 și 289.

³ Vezi și Frâncu-Candrea, *Op. cit.*, p. 199.

⁴ Focul viu nu se cunoaște, ca obiceiul la Sf. Gheorghe.

⁵ Sau: Aule, Paule (Criștiorul-de-Sus).

⁶ Sau: strigele (Criștiorul-de-Sus).

⁷ Câmp. Savetă Moș, 58 ani. Obiceiul se găsește și în regiunea Hălmeagului, după cum dovedește o aluzie a lui T. Mager din *Universul*, An. 59, 1942, Nr. 186 (11 VII), p. 6.

Obiceiul de a aduce verdeață la casă se continuă și la Arminden și la Sânzieni. „La Irimie” (Arminden) aducem frunză verde. Când o răstinit Jidovii pe Isus, o pus arminden”. „La Irimie să aduce un „păhuiuș” de fag, o crenguță acle. Îl ții până coci piță mai întâi, atunci faci focu cu armindenu.” Și când bagi piță în cuptoriu, împlânț în piță „sporiș”, să crească pita.”¹

„La Sânzieni punem pene pe casă și la măietori, facem cunună de sânzieni și o zvârlim pe casă, pentru tăt omu din casă” (Câmp). Astăzi însă nu i se mai dă nicio semnificație acestui obicei.

În ceea ce privește sărbătorile mai mici din timpul anului, dar „răle de lucru” pentru vite, atât de numeroase în unele regiuni ale țării, constatăm că în jurul Vașcăului numărul lor e foarte redus. Această nerespectare a sărbătorilor mărunte este justificată de cei mai mulți prin schimbarea calendarului. „Noi am avut sărbători legate, alea a fost oprite de lucru, dar ne-o strămutat după Unguri. Amu nu mai știm cân-u-s sărbătorile și toate ne moare iorsagurile” (Câmp). O altă justificare au adus-o în ultimii doi ani concentrările în masă ale populației.

Totuși, unele sărbători și-au păstrat prestigiul până astăzi. Astfel, la „Vărtolomeie” se crede că „me[rge] cucu dela noi, de nu s’aude până alt an. Tot atunci se rupe rădăcina pă copt”.

„Sântilie să ține pentru tunet. Dacă-i face o căpiță de fân astăzi, nu știu dacă o mai ai o nu, mâne. Până la Sântilie să nu „bătuțești” merele, că le bate cheatra.”

„Foca tot pentru țarini, să nu vie buholturii, d-estea mari. Foca iară-i cu „pricazuri” pentru trășnit.”

„Precupul și acela-i mănios. Dacă-i lucra azi, te trăznește. Mărină, Măcinica, Pălia, Pamtilimonul, Tăierea, Obreja, pentru că să obrăzască bucatele, toate le țin” (Câmp).

„La Ziua Crucii luăm tot felu de poame: prune, porodică, curcobătă sau ludaie, scâltăvete, flori, cimbru —, îs bune pentru bube, mai ales pentru zgaibă.”

„La Vinerea Mare să bagă berbecii în oi.”

„La Sâmedru de iarnă să schimbă anu. Sântilie dă cheile la Sumedru să poarte iarna până la Sânjiorz.”

Sfântul Andrei este ziua lupilor.² „Indreiu îi rău de lupchi, mănăcă iorsagu. Nu lucrăm la lână. Cheptenii de lână îi încleaștă și-i pune în pod, până la

¹ Un obicei asemănător se găsește și în județul Dolj și probabil și în alte regiuni. Cf. Gorovei, *Credinți și superstiții ale poporului român*. București, 1915, p. 141 și 256: „Când se macină grâu de ăl nou, se fac doi colaci. Se leagă cu un fir de ață roșu de ciutură, mai adăugând și sporiș (o plantă), fiind credința ca să se sporească grâul. Se scufundă ciutura în fântână, se scoate afară, se frâng colacii și se dau la copii.”

² Cf. și T. Pamfile, *Sărbătorile de toamnă la Români*. București, 1914, p. 135.

Apăbotează, până să desleagă luminile.¹ La Apăbotează iei o lumină, o legi cu pânză albă și cu primă roșie, o pui de-asupra meșii, după icoană și-o leși trii zile, din ajun până la Sântion. După aceea o deslegi și atunci poți să lucrezi" (Câmp).

La naștere.² Ca pretutindeni, femeea însărcinată, „groasă”, trebuie să respecte anumite restricțiuni. „Să nu să uite cătă fiește ce-i prost, numa dacă să uită să-ș aducă aminte că aiesta îi prost. Să nu dea cu chicioru în câne și mătă, că face pruncu cu păr pe spate (Câmp).³ În comuna Fânață se observă chiar mai multe restricții: „Să nu sufle în cuptor, că capătă suspin. Să nu se uite, să nu să mere, că face copilul așe. Dacă cineva zvârle cu o cireasă, în o femeie groasă, o o lovește cu o pană, rămâne la copil o cireasă, un sămn, o pană. Muerea trebuie să zică atunci: „Doamne, nu mă lăsa să nasc cu sămnele alea!” Când vede ceva urît, zice: „Doi sântem, doi videm, nicio gance să nu avem!” Când o femeie groasă o vedea ceva și i rușine să ceară, pune mâna susuoară și miroasă și-ș aduce aminte să nu pășcă ceva” (Fânață).

Referitor la cunoașterea sexului noului născut, înainte de naștere, se crede că acel care „mișcă pe su poale îi fată, dacă de-asupra îi băiat”.

Pentru ca o femeie să nască mai ușor „să ia lopata dela cuptor, o pune jos și mătura și rade de pe colțurile meșii răzătură de luat”. Trece peste lopată și zice: „Atât să mă țiiie durerile, cât stă pita pe lopata.” Sau trece apă prin ciur deasupra și zice: „Atât să mă țiiie durerile cât ține apa în ciur!” Altele fac „feredee”, apă cu flori de fân. Încălzește chetrile albe din vale și „ciorosclanu”, fierul plugului, îl pune în apă și face aburi”. În acest timp „bărbatu să duce la crișmă. Sau un bărbat credincios ie o carte și să roagă pentru ușurarea ei. Citește „Visul Maicii Domnului și „Paracelisul” (Fânață).

În comuna Câmp și satele învecinate este obiceiul ca femeia, pentru ușurarea nașterii, să bea apă de pe „săjată din trășnic” și atunci de loc naște. „Cân trăsnește, să bagă în pământ o săjată și stă șapte ani și iară iasă afară.

¹ Filipii nu se țin și nu se cunoaște legatul foarfecilor.

² Informatori: Câmp: Savetă Moș, 58 ani; Fânață: Iustină Cioară, 35 ani; Măgură: Mărie Nistor, 65 ani.

³ Cf. și S. F. I. Marian, *Nașterea la Români*. București, 1892, p. 17.

⁴ „Săgeata de trășnet” se cunoaște și în alte părți ale țării. Cf. G. F. C i a u ș a n u, *Superstițiile poporului român în asemănare cu cele ale altor popoare*. București, 1914, p. 71—72. E cunoscută chiar și la alte popoare. Cf. Fr. Krauss, *Volks Glaube und religiöser Brauch der Süd-Slaven*. Münster, 1890, p. 11, și A. Wuttke, *Geschichte des deutschen Volksaberglaubens der Gegenwart*. Berlin, 1869, p. 88. S. Reinach spune că „cerauniile” (pietre de trășnet) se găsesc în Laponia, Siberia, Tonchin, Iava, Birmania, Congo, Madagascar, etc., fiind legate de ele cam aceleași credințe magice. Cf. J. Déchelette, *Manuel d'Archéologie préhistorique celtique et gallo-romaine*. Paris, Tome I, 1910, p. 10. — La Slavii de sud se crede să săgeata intră nouă stânjeni în

Se crede că „pruncii”,¹ care se nasc vinerea pătesc multe, iar cei de luna sunt lunatici. De asemenea cei care se nasc cu „peliță” pe cap se fac strigoi, de aceea când le rupe „preveșteală”, îl strigă să fie norocos pe ceva, de obicei pe animale sălbatice.²

„Pentru pruncii morți nebotezați îi păcat la șapte căsi în jos și la șapte în sus. Ei se fac vârcolaci și plâng la praznice” (Fânață).

În prima scaldă se pune un ban de argint, „să fie norocos”. Scaldă întâia se „țipă” în loc curat, să nu se facă bube pe prunc (Câmp).

„Buricul îl taie moașa, îl pune într'o oală și-l îngroapă unde-o stat băietu”. Urmează apoi „înfășietul”. Fașiile le face femeea aceea care are băiet. Culorile nu joacă niciun rol. Leagănu se poate face din orice lemn și se aruncă pe foc, când se strică. Pruncul poate fi scaldat în fiecare zi de trei ori, afară de Vineri, care „îi rea de bube, pentru opărit” (Câmp). Dacă trece de șase-șapte ani, nu-l mai scaldă nimeni.

Despre „ursitori,” numai au „auzit că sânt”. Pentru așteptarea lor nu se face însă nicio pregătire. Amintirea lor se păstrează totuși în câteva povestiri (vezi textele 209—210).

Botezul se face la șapte-opt zile, „care-i copilul vrenic, care-i slab de tot și te temi că nu ajunge până la botez”, se face la trei zile. Copilul îl duce la biserică moașa și-l aduce acasă nănașe-sa. La biserică mai merge tata, sau o bunică, rudă, etc. Nănașa îi dă „jolj” pentru fașă și dacă moare, îi face cămașă din el pentru îngropare, „vesmântul pe cea lume”. „Nănașii sânt cei dela cununie, care ține luminile la părint, ăia ține și copiii în brață.” În ceea ce privește raporturile dintre nănaș și fin, se crede că ei „sânt ca rude” (Câmp).³

Când se întorc dela botez pruncul este pus pe masă „să fie cinstit ca masa și căpătătoriu”. Cei de acasă pregătesc un mic ospăț: „Fierbe ghi-nars și frige carne, care are.” „Până la șasă săptămâni femeea nu poate me la biserică,⁴ la șasă săptămâni mere să se „deslege”. Moașa se desleagă la botez, îi face „molivă” la ușe” (Câmp).

Numele noului născut se alege de acasă, de către părinți. Sunt frec-

pământ și iese după nouă ani. La Germani numărul este redus la șapte, la fel ca în credința românească din jurul Vașcăului. „Săjata de trășnic” văzută de noi în comuna Câmp are forma unei sfere, cu diametrul circa 2 cm., asemănătoare unui cristal de sticlă, de culoare albastru deschis.

¹ Terminologia este: prunc, fecior, fată; copil însemnează nelegitim.

² Cf. și Ion Mușlea, *Cerceări folklorice în Țara Oașului*. Anuarul Arhivei de Folklor, I, 1932, p. 150.

³ Obiceiul „răscumpărării” nu se cunoaște. Cf. Marian, *Nașterea la Români*, p. 291 și Ion Mușlea, *Op. cit.*, p. 151.

⁴ „La fântână me”.

vente, pe lângă numele obișnuite și în alte regiuni, următoarele: Alexandru, Barbură, Docă, Gretă, Rafilă, Raveică, Sanda, Tudosie, Vuță, etc.

Se cunoaște și obiceiul ca atunci când copilul e bolnav tare, „dacă ară ceva fel de boală”, să fie scos pe fereastră și să-i schimbe numele.

Pentru apărarea pruncilor de duhuri necurate, se pune în leagăn: tămâie, cuțit, pâne, sare, aiu, carte de visuri și Visul Maicii Sfinte. De asemenea, dacă cineva, un străin, bea apă din casă, trebuie să stea jos, să șadă puțin, să nu fure somnul copiilor. Cine intră în casă „și să-ndură”, cinstește copilul cu bani. În timpul cât „îi dai țâța, dacă să bagă cineva în casă, să șadă jos, ca să nu ducă țâța” dela femeie (Câmp).

Laptele, „țâța”, îi bun „dacă este cineva cu bube, spurc, și face cu țâța dela femeie balmoșel, cu făină de grâu și pune pe bubă să coacă mai iute”. „Dacă-i cutare copil cu suspin, să-i dea apă din pumni, dela un copil gemen și dacă-l doare spatele pe cineva, să-l calce pe spate, că-i trece” (Fânață).

Când se uită copilul înapoi, printre picioare, se spune: „Coată tu, că să uită copilu tău după altu acu” (Câmp). Când copilul face primii pași, moașa „îi taie pașii”, „taie-nentea lui”. Când plânge, îl amenință: „Coada mătii!”

Despre venirea pe lume, copiilor li se spune că „i-o cumpărat dela Cou”, i-o adus tată-so dela Oradea, i-o cumpărat dela „pogăcere”.

La întărcat, mama se leagă și-și pune o perie la sân, să-l întăpe, și când copilul vrea să sugă zice: „lo te papă pepe (peria), o doare pe mamă”. Se înlântă și un ac, „să meargă țâța înapoi” (Fânață).

Cântecele de leagăn nu se obișnuiesc și în general alintările materne sunt rare. „Cântă care are coraje, care nu, zic: „Culcă-te, mânce-te moar-tea să te mânce, o ce-ț trăbă!” (Fânață). Copilăria dobândește o amploare folklorică abia dela vârsta de patru-cinci ani în sus, când se desfășoară în plină libertate la păscutul vitelor și e scutită de grijile de mai târziu. Folklorul specific al acestei vârste sunt jocurile, versurile recitative și frânturile de limbă, poreclele și ghicitorile, iar uneori și „horile”.

La vârsta mai înaintată, era obiceiul mai demult, acum e aproape părăsit, ca feciorii să se prindă „fărtaț” și fetele „surate”,¹ dădeau brânca și beau vinars unul dela altul, cât pofteau!” (Măgură).

La nuntă.² În general, fetele și feciorii nu se căsătoresc la o vârstă prea timpurie. Mai demult, feciorul trebuia să aibă 24 de ani și fata cel puțin 16. Iar în ceea ce privește gradul de înrudire: „să luau numai dela veri a doilea încolo” (Călugări). Azi însă aceste reguli nu mai sunt respectate întotdeauna.

¹ Cf. și Frâncu-Candrea, *Op. cit.*, p. 126—127.

² Informatori: Călugări: Ion Mățiuță, 80 ani; Poiana Vașcăului: Vasile Țrlea, 57 ani; Câmp: Mărină Moș, 20 ani; Fânață: Iustină Cioară, 35 ani.

Pejitul ¹ se face de către „tata feciorului cu cumătru-so, la tata fetii, acar în ce zî, să cam duc duminecă sara”. Întrând în casă, lucrurile se petrec în felul următor: „Atunçi cari ne-am băgat acolo am zîs: „Sară bună!” Atunçi iei or zîs: „Şedeţ, hođiñiţ pă scaon!” Noi şedeem. Atunçi o grăit cumătru: „Cumetre, noi am venit să dai pe Floare după hiņu űeu.” Acesta răsponde: „D-apă, nu ştiu ce să fac cu voi, că nu facem nimica până întreb şi ieu űeamurile mele.” Dacă nu e vorba de un refuz din capul locului, mai adaogă: „Apu, nu mă feresc de voi, că santeţ oameni de omenie. Ş-apoi v-oi trimete voarbă că poate c-om face, dacă ne-o ajuta Dumnezeu!” Atunçi ne-o trimes vorbă şi-am mers de-am „dat brânca”.

La darea brâncii, cumătru merge cu „două litre de yinars de prune” şi cinsteşte cu socrul mic. În timp ce cumătrul discută cu tatăl fetii, fata „nu stă cu iei de faţă, pleacă în vecini”. Când fata este din alt sat, deci e mai puţin cunoscută, e chemată şi ea în casă, „ca să o vadă”. Dacă familiile nu se cunosc destul de bine, atunci îşi fac vizite: ² „Să ghii până la mine, să-m vezi starea şi pruncu.”

După „darea brâncii” urmează „credinţa”. Pentru aceasta se cheamă într-o seară neamurile toate şi fac o petrecere ca şi nunta. Nunta adevărată se poate amâna chiar şi jumătate an, după „credinţa”. Timpul reglementar este de 15 zile, până le „ies cărţile”, adică timpul necesar afişajului public la primărie, pentru dovedirea eventualei înrudiri între logodnici. Nu rar se întâmplă ca mireasa să treacă la mire chiar după „credinţa”, nemaiaşteptând nunta. Ion Mătiuă, de 80 ani, din Călugări, mărturiseşte că, la credinţa a spus: „Acar cununat, acar nu, eu tot o iau!” şi-a luat-o acasă. ³

La credinţa, fata „bagă într-o cârpă un inel şi atare coroană. Fecioru o băgat un florint şi iar un inel, ş-apă atunçi când o făcut nunta iar le-o schimbat, „o împărţit credinţa”. Dacă survin neînţelegeri, „oarecum s’o aflat ceva minciuni, o abzîs unu de altu, o strîcat credinţa”.

În privinţa zestrei, se spune că „mai demult n’o cerut nime zestre, numa fata, încolo nimic”. „Amu cer zestre. Dacă-s ieu om gazdă, nu cere nimic zestre, că ştie că-i dau.” În ultimul timp s’a întâmplat însă de multe ori ca pe motivul zestrei să se strice „credinţa”.

¹ Vezi şi V. Sala, *Datinile poporului român la nuntă în părţile Beiuşului şi Vaşcăului şi descântecul de mărit*. (Bibl. Beiuşului, Nr. 2.) Beiuş, Tip. Doina, 1937, 61 p. Publicate prima dată în *Familia*, An. 1896—1897. Reproduse aproape identic şi de A. Tripou, *Monografia Almanah a Crişanei*, p. 156—166.

² Cf. E. Sevastos, *Nunta la Români*. Bucureşti, 1889, p. 49—51 („Călătorii” sau „cercătorii”) şi S. Fl. Marian, *Nunta la Români*. Bucureşti, 1890, p. 130—134.

³ În *Pravila lui Matei Basarab* se spune: „Şi arvunile sunt asemenea nuntelor ce vor să fie şi se cheamă acea logodnă şi cea fâgăduială ca o nuntă deplin.” *Îndreptarea legii*, 1652, glava 172.

Nunta propriu zisă se face, de obicei, toamna și vara. Probabil e mai mult timp liber și oamenii sunt mai mult pe acasă. De asemenea bogăția toamnei e mai prielnică pregătirii unor petreceri destul de costisitoare. Aceste petreceri țineau, în timpurile bune, de duminica până miercurea dimineața.

Mai întâi să aleg „cumetrii”, adică nănașii, se aleg de cătră tata feciorului, de obicei dintre cunoscuți și prieteni. Formula e simplă: „Mă, loane, mă, știi ce mă rog de tine, să mei să fii cumătru la pruncu mîeu!” Acesta răspunde: „Apă, măr[g] la dumneata!”

„Chemători” se aleg doi prunci, dintre prietenii mirelui. „Iau o uiagă cu ghinars și pleacă, unu pe un șer, ălălalt pe altu.” Întrând în casă spune: „Bună zua, te poștește (cutare) la nuntă!” Scoate apoi uiaga și-i dă să bea. „Cine a băut din uiagă, acela mere”, adică primește invitația. Chematul se face duminica, chiar în ziua nunții, în timp ce sunt oamenii la biserică. Timpul dela invitație până la nuntă fiind abia de câteva ore, ei „cam știu dinainte”, care vor fi chemați, pentru a se pregăti din vreme.

Cununia se face după ce ies oamenii din biserică. În timpul cununiei în biserică stau „numa oamenii lor”, adică rudele și prietenii. În timpul ceremonialului religios, cumătru „îi leagă pe miri de brânci cu un ștergar și le pune la fiecare câte o lumină pe umăr și să învârt de trei ori pe după masă”. Tot atunci mirii își „schimbă” sau „îș împart credința”.

De sigur că vor fi existat, ca și în alte părți, diferite practici magice, observate cu discreție în timpul cununiei,¹ nouă nu ne-au fost însă comunicate. Singura mențiune în acest sens e că „să cam păzăsc să să întâlnească două șteaguri laolaltă”.

După ieșirea din biserică, după cununie, fiecare merge unde este chemat. Oamenii mirelui se strâng la „mireș”, unde fac „steagu” și ai miresei la mireasă. Steagul se face din „o cârpă albă și două roșii și un zurgălău”.

Mirele cu oamenii săi și cu steagul se duce duminică seara la casa miresei. Aci, la intrare, dau: „Sara bună!” Apoi urmează un dialog între cumetri sau între doi oameni mai buni de gură:

— Să ne dai sălaș!

— Nu vă dau sălaș, că mai avem oameni, nu avem loc. Că sântem mulți!

— Dacă-on hi oameni de omenie om închepe toți!

Atunci le deschide ușa. Apoi cumătru mare zice: „Noi am mai cere, că am hi avut un târg (cutare cu cutare), să vedem că stă-le târgu pe loc, o ba?” Atunci îi cheamă pe „cuscrii”, adică pe socri: — „Stă-vă târgu la olaltă?” — „Stă!” — „Atunci daț brânca laolaltă!” Dau încă odată brânca²

În Poiana Vașcăului tatăl miresei și cumătrul întreabă pe celălalt cumătru:

¹ Cf. V. Sala, *Op. cit.*, p. 19.

² Toate informațiile de până aici au fost date de Ion Mătiuță, 80 ani, din Călugări.

ce caută și după cine? El răspunde: „Sântem 99, ne mai trebuie unu să fim suta. Am înțales că ar fi aici la dumneavoastră.” Aduce pe mire și zice că el are „pășuș” pe cine coată.¹ S'alină fiecare la locul lui la masă. Oamenii mirelui stau după masă, ai miresei se mută în ceia cameră. Și întreabă partea mirelui: „Sântem 99 și ne mai trebuie unu să fie suta!” Bagă cumătru o slugă să-i aducă „mñireasa la mñireț”. Mai întâiu îi aduce o babă bătrână și numai în urmă mireasa (Poiana Vașcăului).

După ce se aduce mireasa, „cumătru face cruce cu batista dela credință pe spate la fiecare și zice: Logodește-să robul lui Dzău cu roaba lui Dzău”. În acest timp „mñirețu” o calcă pe mñireasă” pe picior. Zic apoi „Tatăl nost” și „prind a beș și prind a juca” (Câmp).

Jocul sau „danțul” se încinge însoțit, bineînțeles, de cântecul ceterei, numită „hid'eđe” și a nedespărțitelor „hore” sau chiufturi.² În aceste hore, alături de teme obișnuite la orice dans, se aud din când în când aluzii la adresa miresei, mirelui sau soacrei.³ Altele însă sunt lipsite de duhul satiric, vizând mai de grabă anumite apetituri conjugale, ca în următoarele două exemple:

Frunză verde de cireș,
Dulce-i gura la mireț;
Frunză verde de cireasă,
Da-i mai dulce la mireasă.

Sau:

O săraca mñireasa,
Oare inde s-a culca:
O pa rudă ca ghina,
O afară, o-n cămară,
Da la noapte-n pat afară.⁴

Pretrecerea la mireasă durează cam două-trei ceasuri. În acest timp, se servește și mâncare, compusă de obicei, din „crumpene, carne de oaie și curechiu” și, natural, vinul și „ghinarsul de prune” (Călugări).

Pregătindu-se de plecare la casa mirelui, se aleg din ambele părți câte doi „portarai”, care întrețin următorul dialog:⁵

¹ Discuția poate dura și două ceasuri, „după cum e de procopsit svornicul”. Cf. V. Sala, *Op. cit.*, p. 21.

² Pentru partea muzicală a dansurilor din jurul Vașcăului, vezi Bartók, *Op. cit.*, p. 287, 294—295, 299, 308—310, 317—318, 322—323, 328—339, culese mai ales din Câmp.

³ Vezi V. Sala, *Op. cit.*, p. 22—24, și *Hore bihorene* (Bibl. Vașcăului Nr. 16), p. 6—8, precum și *Familia* (1896), p. 56: „Hora miresei”, hore din Șălbolciu (Bihor), publicate de Avram Iuga.

⁴ Câmp, Mărină Moș, 20 ani.

⁵ Acest dialog se numește în jurul Beiușului „Nevesteașca”, iar pe apa Băiței: „Cântecul lăcății”. Cf. V. Sala, *Datinele... la nuntă*, p. 26—31.

(Portarâii fetii:)

„Ce-aveți voi cu noi,
de ne zăboviți

în ast cap de scară?

Mire¹ dela masă

de-aici nu-i eși,

până nu-i gîci:

ce sol nî-ai mînat,

sol întîia sol?

(Portarâii feciorului:)

Portare de port,

lăsați poarta jos,

că poarta-i a voastră,

dobînda-i a noastră.

Noi sol v'am trimes,

pe drag Domn din cer.

— Mire dela masă,

ce sol nî-ai mînat,

sol de-a doua sol?

— Sol a doua sol,

v'am mînat pe socru mare.

— Ce sol nî-ai trimăs,
sol a trîia sol?

— Sol, a trîia sol,

v'am trimăs pe cumătru mare

cu finii dumisale.

— Mire dela masă,

de-aici nu-i ieși,

până nu-i gîci:

Ce munfe-i mai mare

munfe peste munfe?

— Munfe peste munfe

este mușinoiu.

— Ce umbră-i mai mare?

— Umbra stogului.

— Dacă-i rîndu-așe:

Frunză de lobodă

Calea vi-i slobodă!

(Călugări).

În comuna Poiana Vașcăului se obișnuiește ca la plecarea mirelui cu mireasa să se încuie poarta. Și atunci urmează, între cumătrul fetei și al feciorului, un dialog apropiat de cel de mai sus:

— Ce-aveți voi cu noi,

de ne-ați încuiat

în casă, la masă?

— Mirel dela masă,

nu te lăuda,

că noi te-om întreba:

ce sol ai avut,

sol întîia sol?

— Pă cumătru mare

și cu finii dumisale!

— Ce sol ai avut,

sol a doua oară?

— Pe drag Domn din ceril

— Ce umbră-i mai mare

peste toate umbrele?

— Umbra nucului

ș-a stogului.

— Dacă-i treaba-așa

Și noi te cinstim

C-un veșmânt frumos,

Pleacă sănătos!

(Poiana).

¹ În ceea ce privește muzica după care se cântă „cîntecele miresei”, vezi Bartók, *Op. cit.*, p. 186—189, care publică cinci cîntece, dintre care trei din Săliște, Leheceni și Vașcău.

După acest ritual,¹ nuntașii mirelui pleacă la „mireț”. E obiceiul ca la intrarea în casa mirelui să-i stropească pe mire și pe mireasă și pe ceilalți cu apă, „să le meargă bine” (Poiana). Sau să le bage „chicioarele la amândoi în jug de boi, să tragă unii la alții” (Câmp). De asemenea, pentru noroc în căsnicie, se aruncă un ban de argint în patul nupțial.

Se începe apoi și aici jocul și „după aceea la un dans două, o „învală” pe mireasă, o face din față nevestă, îi face „conciu”. „Conciul îl face cu-mătra. În timp ce o „învală”,² nuntașii cântă „nevesteasca”, din care un singur informator ne-a putut spune câteva versuri fragmentare:

Răd'ită,³ pupită,
mută-să, strămută-să:
portul cel fetesc
cu cel nevestesc.

După ce se face conciul miresei, o duce la vale, o „adipă”. Pentru aceasta se ia un colac, cu care se face cruce peste vale, apoi îl aruncă în apă. Feciorii sar după el și-l prind.⁴ Îl duc în casă și-l rup mirii, trag de el; la care rămâne mai mult, „ăla îi mai credincios” (Călugări).

Cam pe la patru ceasuri dimineața vin și oamenii miresei, care se numesc „corintei”, să vadă „cum s'or alinaț” și-i aduc și hainele sau zestrea miresei. Cu această ocazie, „corintei” o cinstesc cu haine și cu bani. Oamenii miresei stau cam un ceas și pleacă acasă. După ce pleacă aceștia, ai mirelui joacă mireasa⁵ și-i „plătesc”.⁶ Astfel că mirelui „i se întoarce cheltuiala”, la mireasă nu-i dă însă nimic din acest câștig, chiar în cazul unui eventual divorț.

La moarte și înmormântare.⁷ Dintre numeroasele prevestiri de moarte, se cunosc în regiunea cercetată următoarele: „Să visează cu porcii, pom-

¹ Vezi și „cântarea miresei” și „cântarea mirelui”, culese din Leheceni de Hetcou, *Op. cit.*, p. 28—31, și 65—67; precum și „nevestească” și „cântecul lăcășii”, la Sala, *Op. cit.*, p. 26—38.

² Sala, *Op. cit.*, p. 43, spune că „învelitul” în jurul Beiușului se face sub un pom în grădină sau la cămară.

³ Răd'ită = „conciul ei”. Poiana, Vasile Țirlea, 57 ani. Cf. și Sala, *Op. cit.*, p. 40. „Răchită-n pupită, Bine-i stă'n vălită”. E vorba poate de „coarnele” din lemn de răchită, care serveau de suport pentru găteala capului? (Observație făcută de d. T. Papahagi).

⁴ Vezi și Sala, *Op. cit.*, p. 41, și S. Fl. Marian, *Op. cit.*, p. 691.

⁵ Pentru „jocul miresei”, vezi melodia la Bartók, *Op. cit.*, p. 293.

⁶ Sala, *Op. cit.*, p. 51, spune că pentru jocul miresei se plătește dela 40—100 lei. Pentru aceasta e jucată de 4—5 ori. Nuntașii mai vin și dimineața (sau vin soțiile lor) și aduc doi colaci, dintre care unul îl primește înapoi. La Vașcău nuntașii primesc unul mai mic, numit „pășuș”.

⁷ Informatori: Călugări: Ileana Guță, 57 ani; Fănață: Iustină Cioară, 35 ani.

nește masa, grinda" (Fânață). Sau: „Cân cântă ghina, cân te-nvisăzi că-ț cade măselele, cân cântă „țuica" (cucuvaia), cân joacă ochii, sau te-nvisez că-ț pierzi clopu, atunci îți moare cineva din neam" ¹ (Călugări).

Ca să nu se chinuiască bolnavul prea mult, se chiamă șapte fete și fac „mătanii".² „Tată fata face trii „matanii" (Călugări). În Fânață, „mataniile" le fac „cinci prunci și fete, între ape unde să despart (sau să împreună) apele, sau la o ultoană și zice: „Doamne, tu-ș ajută, dacă o avea Petra zile, Doamne dă-i sănătate, dacă n'o ave, Doamne, ușură-i sufletul!"

Când trece în agonie, i se pune muribundului, „lumină de ceară" în mână. „Dacă moare fără lumină, îi păcat la șapte numere". După ce bolnavul a murit, lumina se taie și o face „cruce" și o pune în mâna mortului pe piept. În această cruce se pune și o jumătate de leu crepat pe prag cu toporul. Jumătatea care sare în casă, o pune în „grindă" și care sare afară o pune în cruce (Călugări).

Îndată ce-a murit cineva în casă, se întoarce „coatătoarea" până a treia zi. De asemenea se închid ferestrele, „să nu între aer să-l înfoaie", să-l umfle, că negrește". În timp ce mortu-i în casă, se crede că nu trebuie să lucrezi nimic, că amorțesc mâinile (Fânață).

Spălatul mortului îl fac străinii, de obicei oamenii săraci. Li se dă pentru aceasta două rânduri de haine sau bani (Fânață). Apa o „țîpă" în loc ascuns, să nu calce oamenii și marhăle pe ea. Uneltele cu care se face spălatul mortului nu se pun în sicriu (Călugări).

Dacă se tem că mortul se va face strigoiu, ceea ce se cunoaște după fața lui — „ii vesăl, rumen, roșcovan la față" —, i se taie păr din cap și o bucată de pânză („din fachiol"), le pune bine. „Dacă-i bănat, să befegește cineva din bănatu lui, îl afumă cu păr și pânză" (Călugări și Fânață). Atunci nu mai are putere să mai vie acasă. „Cân să ghisează cu morț, atunci, dacă să afumă, nu mai ghisează". Pentru a apăra marhăle de strigoii, „petrece sare pe su brâncă la mort și acea sare o dă la marhă" (Călugări). Nu rar se întâmplă ca strigoilor să li se bată și un cui de fier în piept (Fânață).

În privința sufletului, se crede că este un „sufлуș", „abur" (Fânață). În timpul celor trei zile cât stă mortul în casă, sufletul stă după „cotătoarea" întoarsă (Călugări). Sau se mai obișnuște ca atunci când moare o femeie să se pună pe perete „două spătoaie" și o „cămeșe" și la bărbat două „cămeși" și un „spătoiu", să stea sufletul în ele. Când scoate mortul din casă, se iau hainele de pe perete (Călugări).

Anunțarea morții se face prin trasul clopotelor. La început se trage numai unul, care „dă de știre", cu trei întreruperi, după aceea le trage în

¹ Pregătiri pentru înmormântare, sau pomeni, în vieață fiind, nu se fac.

² Cf. și S. Fl. Marian, *Înmormântarea la Români*. București, 1892, p. 34—35.

continuare pe toate. Clopotele se trag la fel, atât la copii cât și la omul mare. După omul „gazdă”, trag mai mult, „că plătește mai bine” (Fânață).

Doliul se manifestă la bărbați prin purtarea „capului gol”, timp de trei zile (Călugări, Fânață) sau chiar șase (Săliște), iar femeile poartă negru, „zadie și cărpă neagră”. Doliul se poartă numai de „cei din casă”, nu și de rude.

Sicriul, „copârșeul” și „crucea” se fac de un lemnar din sat. Groapa se sapă de oameni săraci. Pentru măsurarea gropii se întrebuințează un „par”, cu care se iau dimensiunile mortului și care se „îfpă” în groapă. În groapă se mai pune un ban. La copiii cei mici se mai pune o „bătuță” și un leu crepat în două, leul dela botez.

Groapa nu e bine s’o lași singură noaptea, că „să bagă altu” (spirit) în locul celui mort și „ăla umblă” pe lume (Fânață). Altfel sufletul călătorește numai până a treia zi (Fânață). Sau nu călătorește de loc, ci stă după „cotătoare” și după hainele de pe perete (Călugări).

Mortul se „pividește” (Călugări) două nopți. La „privechiu” vin oameni de toate vârstele. Se joacă în mai multe feluri: „De-a fântâna, de-a mănușa, de-a purecele, de-a peștele, de-a jaru” (vezi textele 154—161).

La sfârșitul priveghiului, în special dimineața, când se văd zorile, „să cântă” neamurile după mort, „să vaită”.¹ Bocetele, „vaietele”, sunt simple fraze improvizate, lipsite de cele mai multeori de valoare poetică. Sunt mai mult exprimarea amestecată cu plâns a unor situații material-sociale, create prin moartea respectivă. Impresionează totuși prin elementarul exprimat în ele. Iată un exemplu: „Anio, Mărieș meș, scoală-te și-ț fă mân-care la prunci. Că de eri, de-alatăeri tot așteptăm să te scoli, să-i îmbraci, să-i câștigi, că n’are cine” (Călugări). Aceste cuvinte par, mai de grabă, ale unei ființe lipsite de semnificația profundă a morții, care se adresează mortului să se scoale. Alteori, aceeași idee este exprimată într’o oarecare formă poetică:

Dragu meu și soțu meu,	Cine i-a îmbrăca
Dragu meu și stâlpu meu,	Și cine i-a câștiga
Dragu meu, poganu meu,	Pită să poată mânca?
Dragu meu și cinstea mea:	

și natural, compătimirea trece ca un refren dela mort asupra aceloră pe care i-a părăsit:

Dragii mei, săracii mei,
 Dragii mei, orfanii mei!

(Fânață.)

¹ Nu există bocitoare speciale. Termenul „bocet” nu se cunoaște. Se întrebuințează cel de „vaet”. Cf. „Văietări după morți”, culese din Sabolciu (Bihor), de A. Igna, publicate în *Familia* (1896), p. 152.

Dar chiar și această simplitate de gândire, care se mărginește la realitatea imediată, materialistă, la perpetuarea speciei, fenomenul morții — copleșitor și pentru cea mai simplă minte — poate să dea naștere la versuri, care exprimă alături de părerea de rău și accente de revoltă față de moarte, sau de duioșie față de cei rămași:

Bată-te focu pământ,	Și s'o leși mamă la prunci.
Cât ai fost tu de flămând,	Doamne, bruma ce-o pchicat
Dar amu te-ai săturat	Și nimnica n'o strîcat:
Dacă pe Ion l-ai mâncat.	Numa frunza din doi nuci
Bată-te Dumnezeu, moarte,	Și măicuța dela prunci,
Cum viniș tot cu apa	Numai frunza din doi peri
Și mâncaș pe Anușa,	Și măicuța dintre ei.
De nu șezuș prin butuci	(Călugări.)

Femeile se mai „vaită” și în drum spre biserică, „atunci se vaită mai tare” (Sohodol) și chiar în timpul ultimei despărțiri, la coborîtul sicriului în groapă, când se pot auzi des versurile, ca un ultim strigăt de durere, dar și de resemnare:

Nu daț cu pământu tare;
Că-i tânăr Ion și-l doare!

S. Fl. Marian amintește că în părțile Crișului Alb și Negru, „în loc de-a boci pe cel mort, se caută un individ, care știe bine zice din fluer și acela apoi, așezându-se la capul mortului, începe a zice dintr'un fluer ciobănesc câte o melodie foarte jalnică.”¹ Noi n'am întâlnit acest obicei. În schimb Bartók publică o melodie de „vaet”, cântată din cimpoi și culeasă din Câmp.²

Copârșeul cu mortul este scos din casă cu picioarele înainte, iar „neamurile ies de-a'ndăratele, să nu mai moară nime”. Pe locul unde a stat copârșeul, „șipă boabe, o săcure și hainele din părete. Mortul îl scoate în ocol, pe scaone și aduce și hainele pe copârșeu și le dă la al de l-o spălat” (Călugări). „Scaonele pe care o stat mortul în casă, le „îmburdă”. Strânge apoi „gozu” câtu-i în casă” (Fânață). În casă se mai deschid ferestrele, „să iasă mirosu” și se întoarce oglinda.

„Când slujește popa mai bine”, se dau de „sufletu mortului” hainele și marhăle. Pentru marhă se dă o „cleangă” de măr verde într'un colac cu lumină: „lacă-ț dau o vițauă, o oaie!” „Ghini” nu se dau, căci se tem să treacă ghini pe sub copârșeu, că să face strigoiu” (Călugări). În schimb, la

¹ S. Fl. Marian, *Înmormântarea la Români*, p. 118, informația este comunicată de „dl. învățător Ioan Popovici” (din Beiuș?).

² Bartók, *Op. cit.*, p. 341.

Fânață,¹ se dă o găină la un „ciled” din casă: „răștie în ce lume înaintea mortului, face cărare”. De asemenea se dă la un om sărac „un blid cu fărină și o zdroabă d’i sare pe ę”, ca să lingă berbecelul, când trece peste puntea iadului”. „Dacă dai sare de pomană, nu te împunge țapu pe lumea cealaltă”. Se dă apoi „ață cât de lungă, să ai punte în lumea cealaltă.” Tot în Fânață, se dă o lumină și o „strigăuă” de pită, când dai o junincă, sau altă marhă de sufletul mortului.

Urmează apoi darurile la cei care au făcut diferite servicii. Oamenii care duc praporii primesc o lumină (Fânață). La cel care duce mortul cu carul, îi dai de mâncare și băutură. La cine-o săpat groapa, îi dă „olcuță” și lumânare cu colaci (Călugări).

După ce s’a terminat slujba prohodului și împărțirea darurilor „de sufletul mortului”, acesta e pus în car și pornesc cu el spre „femețeu”. Când duc la groapă fete mari și prunci mici, pun „pirgae” pe boi și colaci în coarne (Fânață). În drum spre cimitir, preotul se oprește odată la „rugă” și a doua oară la biserică, unde iar face slujbă. Iarna îl bagă pe mort în biserică în timpul slujbei, vara nu-l bagă, „că miroasă”. De acolo îl duc la groapă (Călugări). Cimitirul e întotdeauna în jurul bisericii.

În groapă se mai „șipă”, pe lângă „paru” cu care a fost măsurat mortul și un leu, să plătească vamă.² În copârșeu se bagă un „țov” (băt) de lungimea mortului, dela brânca dreaptă până jos la tălpi, ca să se „proțopască” când trece pe punte”. De asemenea, se obișnuiește să se măsoare mortul cu o ață, cu care se leagă apoi „grinda”. În timp ce se astupă groapa, fiecare „dintre nărod șipă pământ după cap la cilezi”, fără să observe ei, să uite mortu, să nu tot plângă după el (Călugări).

La capul mortului, la mormânt, se pune o cruce de lemn, atât la bărbați cât și la femei, cu inscripția numelui și data decesului. Alături de cruce se mai pune uneori brad și „ulfoană” și pene (Fânață).

Când se întorc acasă dela cimitir, se face „pomana”. În satele din imediata apropiere a Vașcăului: Câmp, Călugări, Criștior, etc., bărbații intră în casă, iar femeile rămân afară în ocol. Începând însă dela Vărzari spre Fânață și Măgură, atât bărbații cât și femeile intră toți în casă. Și dacă nu încap toți deodată, „îi bagă și de șapte ori”. La pomană se dă la fiecare om „ghinars și câte doi colaci, apoi mâncare: carne, zamă de ghină și curechiu”. E de notat că servesc bărbații, nu femeile. Preotului i se face un „parastas” mare cât o pită (Fânață). După pomană, popa rămâne de face „feștanie” în casă.

După ce îngroapă mortul, nu se mai dă nimic din casă până în ziua următoare (Fânață) sau până a treia zi (Călugări).

¹ Aici se crede că „măța să nu treacă pe su copârșeu, că să face strigoiu”.

² Pe ochii mortului nu se pune „leu”, ci pentru vamă servește numai jumătatea de leu din „cruce” și leul din groapă.

La trei zile se face „comândarea”, sau „pune de a triia zi”. Cu această ocazie pregătirile pentru comândare nu mai privesc familia mortului, ci pe rudele lor. „Neamurile merg cu colac și beutură de acasă.” Familia mortului coace și ea cinci chile de făină și dă și beutură. Vine și popa și slujește. Preotului i se mai plătește pentru aceasta douăzeci de lei (Fânață). După comândare, se lasă blidele pe masă, nu se ating de ele, să mănânce sufletul mortului (Fânață).¹

Pomana se mai „pune” la șase săptămâni la biserică (Călugări) sau acasă (Fânață). De astădată se pune cu vase de lut. Fac „pomeni” ca „țăpoile și pune pe toate vasele și lumină în toată pomeana și bagă apă în oală. Tot așa pune la jumătate an și la un an” (Fânață). În satele din jurul Vașcăului (Câmp, Călugări), pomana se pune numai la biserică și anume la șase săptămâni și în „Lunea Paștilor”. În această zi fiecare familie care are un mort de pomenit, adică tot satul, cumpără douăsprezece „oluri” și le dă la oameni: preotului, cantorilor, crâșnicului, iar ce mai rămâne dau și celorlalți oameni. Acestei practice i se spune „punem oluri” (Călugări).

Pentru a feri familia de revenirile mortului, se aprinde în casă tămâie sau se aduce cădelnița dela biserică și dă cu jar după mort, zicând: „Amin, Dumnezeu să te hodinească!” Sau „ie o brâncă de mazăre sau de cucuruz sau de cenușe din vatra focului și: zup cu ie prin casă, că atunci mortu nu poate veni, până nu numără boabele și-l apucă cântarea cocoșilor și nu poate cotcoreza prin casă” (Fânață). Cu toate aceste precauțiuni, experiența locuitorilor are adesea de lucru cu spiritele morților, mai ales cu ale strigoilor (vezi textele 194—199).

T E X T E

Deoarece cercetările noastre în jurul Vașcăului au avut drept scop cercetarea exclusivă a folklorului, studiul graiului nu ne-a preocupat de loc. Din același motiv textele au fost transcrise cu literele alfabetului obișnuit. Am introdus doar pe d, n, t muiat (d', n', f) și pe e deschis (e). De asemenea am notat cu î sunetul derivat din i. Formele morfologice au fost păstrate însă întocmai, uneori completându-le în paranteză. Am înlocuit apoi apostroful prin liniuță, pentru a evita confuzia cu semnul palatalizării.

Trebue de asemenea să amintim faptul, în general cunoscut, că pronunția nefiind consecventă, nici chiar la același informator, transcrierea textelor nu putea fi nici ea uniformă.

¹ Cf. și I. Mușlea, *Cercetări în Țara Oașului*. Anuarul Arhivei de Folklor, I, 1932, p. 160.

Culegerea textelor fiind făcută între 22—28 August 1940, nu am mai indicat la fiecare data notării lui.

Textele au fost aranjate după genuri și după sate, în ordinea cercetării lor, iar în cadrul acestora în ordinea în care au fost notate.

Din motive redacționale de ordin material, o parte din textele culese n'au putut fi publicate. Ele se păstrează între manuscrisele „Arhivei de Folklor”, unde pot fi consultate (Manuscrise, Nr. 1123).

Tabloul textelor

Balade	1— 9
Doine	10— 38
Hore	39— 96
Colinde	97—110
Descânțece.....	111—122
Cimilituri	123—150
Jocuri	151—161
Credințe, magie, medicină	162—208
Snoave, povești	209—216

B A L A D E

1. Gruia lu Novac

D-eleș, Gruia lu Novac,
 Cu mustețe ca la rac,
 Înodate după cap;
 Face nodu ca pumnu
 Și rămnește ca ursu
 Și trămură pământu,
 De se sparie de dânsu.
 Și el că mi-o ajuns
 În Țaligradu turcesc,
 Că el o ajuns
 La birtuțu satului:
 — „Hai, Aniță, crișmăriță,
 Adă-n vin cât îi poffi!”

Anița din grai grăie:

.....
 (Anița s-o luat la casa satului:)
 — „Măi, Aniță, crișmăriță,
 După ce aici ai venit,
 Ai bani să-ni dai?”
 Anița din grai grăie:
 — „N-am nici bani de dat,
 Nici de cumpărat,
 Numa de trîi zile
 Greu sălău n-o picat,
 Trîi buț de vin o golit
 Niciun ban nu mi-o plătit.”
 — „Dă-i vin cât o poffi

Și de bani nu-i pomini,
 C-acela-i Gruia lui Novac."
 (I-o dat vin până ce s-o strâns
 Turcii și l-o prins și l-o băgat
 În femniță. O scris o cărtice
 Și o zis cătă un corb:)
 — „Nare-ț cărticeaua me
 Și me-ț cu ę la taica meu!"
 (S-o dus atunci. Novac s-o
 dus în Țăligradu turcesc.)
 La casa orașului
 Și la birtu satului.
 L-o întrebat că di ce
 Acolo o venit?
 -- Am auzit că aveț un rob de
 [pierit
 Și după acela am venit."
 Și Novac din grai grăie:
 -- „Turcilor, poganilor,
 Să ni-l daț nie să-l spovedesc
 Și de voi să-l mântuiesc!"
 Turcii l-o scos și l-o dat
 la Gruia (la tată-so).
 Gruia o zis: „Taica meu,
 Eu is om cam ușurel,
 De poci bate marginile
 Pe de tăte lăturile,
 Și tu ești un om greoi
 Stai cu ei de război!"
 Gruia când o dat cu paloșu lui
 Turcii toț o pchicat, ca
 frunza, ca iarba.
 (Atunci s-o prăpădit ăia).

Călugări — Nicolae Tămaș, 79 ani.

2. Vălean

Sămbăta, duminica,
 Vălean mândru să gătea
 Și la uliță ieșa.
 — „Ie-mă, tu Vălean, pe mine!"
 — „Eu, mândră, nu te-oi lua
 Până tu nu-i otrăvi

Pe frățiuțu tău cel mare;
 Țăla stă-n scaonu meu
 Și măncă norocu tău."
 — „Bade, cu ce l-oi otrăvi?"
 — „Du-tela nucu-n fundu grădinii,
 Acolo-i o șerpoaică sură,
 Din gură verin îi cură,
 Din coadă amar picură.
 Și ie cănceu lui cel roșu,
 Din gură amar sprijină,
 Din coadă verin picură
 Și dă la frățiuțu tău."

.....
 — „Na, frățiuțu meu,
 Vin roșu din cănceu tău!"
 Și berea de două ori
 Și strîgă de nouă ori:
 — „Sorioară, sorioară,
 De badea nu te-a lua,
 Inimioara ț-a strîca!"
 Că fusă de-a miază sară
 Pandurii mi-o și legară
 Și-n femniță mi-o băgară.
 Cântă cucu-n vârv de nuc,
 Pe Vălean la groapă-l duc.
 — „Păsărică, păsărică,
 Sboară până la măicuța-n țară,
 Să pui hainele pe șapte cară,
 Să le ducă-n trîi hotară,
 Să le dee foc și pară,
 C-au robit fată fecioară.
 Pentru-un căne de păgân
 Omorii un frățiuț bun."

Criștiorul-de-Jos — Ion Bălaj, 21 ani.

3.

La fântână la vâlcea,
 Vine mândra cea voinică
 În cărceag să-și ie apă
 Și ę calcă cătă luncă
 Și grăbește să să ducă.
 — „Stai, mândră, cu paș grăbit,

Că de săte-s ars și fript!"
 — „Na cârceagu, taci și bea!”
 — „Să trăiești, mândruța mea,
 Văd că ai de mine milă,
 Dar cârceagu vas de lut,
 Paie rău că e făcut.
 Vărsare-aș apa, n-aș bea,
 Că să-mi dai din gura ta.”
 — „Bade, n-am apă-n guriță,
 Dacă-n guriță-aș avea
 Eu Ț-aș da să bei din ea,
 Nu gândi că Ț-ar mai trece
 Că mai tare Ț-ar fi sete.

Criștiorul-de-Jos — Același.

4.

Su poală de codru verde,
 Nu știi, Doamne, ce să vede:
 Focu-i mare potolit,
 Ori de hoț îi ocolit.
 Zăce sau cinsprăzăce,
 Numai frige pe-un berbec.
 Da nu-l frige cum să frige,
 Da-l frige tras în țapige.
 Nici nu-l mănă cum să mănă,
 Ce-l mănă cu pușca-n brâncă.

Criștiorul-de-Jos — Irimie Lazăr, 73 ani.

5. Vălean

Frunză verde mugurean,
 Nu-i fecior ca și Vălean.
 Sâmbăta, duminica,
 Mare mândru să găta
 Și eșe sara-n uliță.
 Măicuța Văleanului
 Scoate capu pe obloc:
 — „Măi Vălene, măi Vălene,
 Nu ieși sara-n uliță,
 Că te mănă trii mândruță:
 Cu una te vorovei,
 Cu una mâna dădei,
 Cu una din ochiu trăjei!”
 Maica după ce cina

Vălean la ușe strîga:
 — „Deschide, mamă, ușa
 Și așterne patu tău
 Că mă doare capu rău.”
 — „Spusu-Ț-am eu, măi Vălene,
 Să nu mei sara-n uliță
 Că te mănă trii mândruță!”
 Cându-i pe la mez de noapte
 Și Vălean trage de moarte.
 Cându-i pe la cântători,
 Vălean e în scaldători.
 Cându-i joi de căță-n ziua
 Și Vălean îi pe scândură.
 Cântă cucu dintr-un fag,
 De Vălean clopote trag,
 Cântă cucu dintr-un nuc
 Pe Vălean la groapă-l duc.

Poiana — Marița Costea, 35 ani.

6. Bălaurul

Su poală de codru verde
 Nu știi, Doamne, ce să vede.
 Nu știi, para focului,
 Ori ochiuțu șerpelui.
 Suge pe un voinicaș,
 Îl sugă de jumătate,
 Jumătate nu-l mai poate,
 De cușite ascușite,
 De piștoale foitoite.
 Câț drumari pe drum treceau:
 — „Faceț bine și cu mine
 De mă scoateți dela câne!”
 (Șarpele:)
 — Drumărei, drumu l-aveț,
 Cu mine treabă n-aveț,
 Că mă-sa n-ie l-o dat
 Cân pe țăță l-o plecat:
 — „O, sugă-te șerpele,
 Cân îți cresc mustețele,
 Când Ț-a fi mustața neagră,
 Când Ț-a fi lumea mai dragă!”

Poiana — Aceeași.

7. Mănăstirea Argeș

Cei nouă zidari
 Pe zî ce zîde,
 Tăt să hârbăie.
 Ei să vorobe
 Unii cu alții.
 Zidar Miclăuș,
 Cel fără credință,
 El nu s-o vorovit
 Cu a lui găzdoaie,
 Cu prânzu să nu vie
 Tare d'imiineață,
 Că-n zîd o zîdi.
 Da ę să grăbi,
 Pita o făcu,
 Pruncu și-l băgă
 Cole-n ciupă
 Și ę să luă
 Cu prânzu în mână.
 Zidari o văi
 Și el îi gândi:
 — „Scoate-i, Doamne, scoate,
 În cale-i niște spini,
 Doară s-o-nspina,
 Prânzu l-a vărsa,
 Înapoi s-a-nturna!”
 Dumnezeu-i scoate
 Și ę să ferę,
 Tare apropię,
 Zidari o vidę
 Și el îi gândę:
 — „Scoate-i, Doamne-n cale,
 Scoate-i niște câni,
 Doară o mușca,
 Până l-a vărsa,
 N-apoi s-a-nturna!”
 Dumnezeu îi scoate
 Și ę să ferę
 Și tare apropię.
 Dacă-ń sosiię:
 — „Haida și prânzește,
 Că nie ni grabă,

Că pruncu-i în ciupă
 Și pita-n copaie!”
 — „Da noi n-om prânzi
 Până ti-om zîdil”
 În zîd o pusără
 Și ei o zidiră
 Tot până-n genunchi.
 Și ei tăt zidiră.
 Cîn fu până-n piept:
 — „Nu ți-î ție jele,
 De țâțele mele,
 Ceale albuță,
 Că ți-or fost drăguță?”
 Cîn fu mai în sus,
 Atunci grăie:
 — „Că dacă-i rându-așę,
 Tu te du acasă,
 Să aduci pruncu meu din ciupă
 Și tu că mi-l pune
 În cornu zîdului.
 Cîn o ploaia,
 El a gândi,
 Că-i măicuța sa
 Și l-a ciupăi.
 Și cîn vânt a bate,
 El a gândi,
 Că-i măicuța sa
 Și l-a legâna.

Săliște — Gheorghe Jude, 55 ani.

8.

Colo susu-i mai den sus,
 Colo sus, la răsărit
 Este-un tânăr de voinic.
 Nime-n lume nu și-l vede
 Numa sora soarelui,
 Vine-n casă,
 Spune-n masă:
 — „Alelei, tu frate-meu,
 Să știi, frate, o nu știi:
 Colo sus, la răsărit,
 Joacă-un tânăr de voinic?”

Sfânt soare dac-auzea,
 Şaua pă cal o pune,
 La răsărit alerga,
 Cu voinicu să-ntâlne:
 — „Bun joc, voinic fânăr!”
 — Hai să schimbăm cu caii!”
 — „Ba, eu zău, că n-oi schimba,
 Că a dumitale-i calu mare,
 Să cuvine la Sfânt soare
 A dumimele-i calu mic,
 Să cuvine la voinic.”

Sălişte — Acelaşi.

9. Lenuţa

[Începutul nu şi-l aminteşte].
 Când o fost aproape de sat,
 Foarte mult s-o minunat,
 Când or văzut satu lor,
 Plin de negură şi nor
 Şi porţile striccate, răle,
 De pupei sări pîn ele.
 (Când s-o apropiat de sat
 o zis cătă soru-sa:)
 — „Lenuţă, cu al tău căruţ
 Să mei mai cătălenuş,
 Că eu, cu al meu căluşor
 O să merg mai tărişor,
 Ca să dau mamii de ştire
 Să-ţi facă bună primire,
 Să-ţi aştearnă mesele
 Să-ţi umplă păharele.”
 Şi el nu rămasă pă cuvânt
 Şi de-a dreptu la mormânt.
 (Lenuţa o întrebat pe mamă-sa:
 — „Da inde-i Constantin?)

— „Constantin, copil voinic,
 Gândul nu şi l-a-implinit!”
 Ț în uşe să repede
 Şi uşa-ncuiat-o vede.
 — „Lasă-mă, măicuţă, lasă,
 Lasă-mă să înfru-n casă,
 Că eu sunt scumpa ta fată!”
 — Du-te, ciună; du-te, mumă,
 Că trîi feciori ce i-am avut,
 Pă toţ trîi i-am pus în lut,
 Pă toţ trîi i-am pus su glie,
 Bunul Dumnezău să-i ştie.
 Şi Constantin, copil voinic,
 Pământul să nu-l voiască,
 Țărîna să nu-l primească!”
 — „Mamă, nu mai blăstăma,
 Constantin pe mine m-o adus.”
 La țințirim să dusără,
 Jos pe pământ să pusără.
 După Constantin strîga,
 Pământu nimic nu zîcea.
 Şi mama să tot ruga:
 — „Pământule, nu fi păgân,
 De-ń slobozi pă Constantin!”
 Groapa nimic nu zîcea,
 Groapa de răs hohotea.
 (El o zis din groapă:)
 — „De eşti, mamă, cu dreptate,
 Fă acuma bunăţate
 De-ń desleagă blăstămu,
 Că-ń apasă sufletu!”

(Din cărţ am auzit-o, dela
 fraţii care au murit.)

Fănaţă — Iustină Cioară, 35 ani,
 analfabetă.

D O I N E

10.

— Bradule, brăduţ cu jele,
 Ce te legeni așa tare?
 — Da cum nu m-oi legăna,

Când îmi vine veste reţ
 — Da ce veste Ț-o venit?
 — Trîi meşteri cu trîi topoară,

La pământ să mă aboară,
Să mă cioplească-n patru dungi
Să mă puie poduri pe lunci.

Câmp — Moș Gavriș, 9 ani.

11.

Vai de mine, să mor mâne,
Nu șerbălui-i la nime.
Șerbălui maichii o leacă
Până m-or duce la groapă.
Dacă-n groapă m-or băga
Maica de mine-ar zuita.
Tăt mă nîr di ce nu pcheru,
Să n-ajung atâta rău.

Câmp — Mărină Moș, 20 ani.

12.

Cântă cucu-n par la vie,
Las-să cânte-a sărăcie,
Că știu că nu-m cântă mie.
Da cântă la pacurari
Să-ș întoarne oile,
Să nu pască florile.
Florile-s de trăbuială
La-mpăratu de cerneală.
Să cernească hainele,
Să-mbrace cătanele;
Să cernească cât de multe,
Ca să-mbrace mii și sute.

Câmp — Aceeași.

13.

Di doi ani de zile
Badea, nu-m mai vine,
C-o venit odată
Ș-o bătut la poartă,
N'am ieșit afară,
Bade-a plecat iară.
Să mai vie odată
Eu m-aș duce-afară,
Să nu plece iară

Cu căpela-n mână
O vinit pă-o lună.

Câmp — Sofie Moș, 50 ani.

14.

Du-te, dor, și iară vină,
Nu șede-n țară strină.
Țara strină rău ti mîncă,
Ca pruncu pita din brîncă.
Nîci n-o mîncă, nîci n-o lasă,
Numai o sfarmă pîn casă.

Câmp — Rozalie Moș, 20 ani.

15.

Ba'sama-n Banat îi bine,
C-o mîrs badea și nu viîne.
Ba'sama-n Banat îi toamnă,
C-o mîrs badea și nu-ntoarnă.

Câmp — Aceeași.

16.

Isăi, maică, cată tiîne
Să ții zile pantu miîne,
Sa ma dai în sat cu tine.
Maică, zile nu ținuş,
Nici în sat nu ma daduş;
Ma daduş a triia safe
Să-ț vin cu deșagii-n spate,
Cu deșagii-nbăeraț
Și cu ochi-n-lăcrămaț.

Câmp — Aceeași.

17.

Trenule, roatile tale,
Mînce-ți-le rugina,
Cum ne poț înstrăina
Dintr-o țară în d-alta.

Câmp — Blagu Moș, 20 ani.

18.

Dusu-s-o badea meu, dus,
Pe drumu Bistriți-n sus.

Nu mi-i jele că s-o dus,
Mi-i jele că nu mi-o spus,
Să-i pui merinde de-ajuns.
Să-i pui merinde de-un ban
Să-i fie destul un an.

Criștiorul-de-Jos — Irimie Lazăr, 73 ani.

19.

Codrule cu frunză lată,
Pice ghiafă, nu te bată,
C-am vărat în tine-odată;
Taci, codrule, nu mă spune,
C-am vărat o vară-n tine;
Las să mă spuie frunza,
Că ę mi-o ținut umbra.

Criștiorul-de-Jos — Același.

20.

Codrule, măria ta,
Lasă-mă su poala ta,
Pe mine și pe mândra,
Că nimica n-oi sfrîca,
Poate-o frunză ce-oi lua
Să-m acupăr pe mândra.

Criștiorul-de-Jos — Același.

21.

Ră sai, lună, ră sai dragă,
Ră sai, lună, mai de grabă,
Să să vadă pe livadă,
Să cosăsc pelin și iarbă,
Să dau nanii să desfacă.
— „Deasfă, nană, ce-ai făcut,
Că ți-oi da un leu plăcut!”
— „Bătar, să-m dai zece lei,
Căci eu n'am făcut să pei,
Eu am făcut să mă iei.

Săliște — Gheorghe Jude, 55 ani.

22.

Trandafir întră ogoară,
Spune-ń, bade, și te joară

Că n-ai altă lelișoară.
Că de ai alta mai dragă,
De-ămu o lună șed beteagă
Și mă pun în drum la cară
Să mă treacă carăle,
Să să uite ș-altele,
Ce ajunge dragostele.
Că-s călcată ca fina,
Ca tina de pe ogoară,
Când o calcă multe cară.

Măgură — Mărie Nistor, 65 ani.

23.

Trandafir întră girezi,
Ca a mńeu bade nu vezi.
Pă iel îi chimeșe albă,
Numai gura lui ń-e dragă.
Pă din sus de gurișoară,
Cunună d'e mustăcioară,
Cunună de păruț verde,
Rău mă tem că mi-l-oi pierde,
Că l-am mai pierdut odată
Și l-am cotat lumea toată
Și l-am aflat la o fată,
În mioljocu codrului,
La curțile dorului,
Unde stau porțile -nchise,
Măndrele pe tablă scrise.
Doru prind'e-a mă-ntreba:
— „Coț, mândră, pe cineva?”
— „Coț pe cel cu pană verde,
Sus îi Dumnezău și-l vede,
Că m-o-nvățat a iubi
Și m-o lăsat a dori,
Și m-o-nvățat sărutată
Și m-o lăsat supărată,
Susu-i Dumnezău și-l bată!

Măgură — Aceeași.

24.

Eu mă duc, codru rămâne,
Plănge-o frunză după mine.

După mine-oi plânge eu,
Când-oi vidę că mi-i rău.

Chișcău — Mărină Cristea, 50 ani.

25.

Duce-moi și n-oi veni,
Să văd cine m-o dori.
Dar m-o dori focu ńeu,
Că cu toț am trăit rău.

Chișcău — Aceeași.

26.

Du-te, dor, și iară vină,
Nu ședę până la cină.
— M-oi duce și n-oi șide.
Vino, mândră, câte-odată
Și te razimă pe-o cruce
Și-m șoptește șoaptă dulce.

Chișcău — Aceeași.

27.

Pe drumeț cătă Inău,
Arde-o lumină d'e său
Și n-o poate nime stinge
Numai ochii mei cân plânge.

Măgură — Aurel Roman, 46 ani.

28.

Bađea meu, de doru tău,
Mă topesc, ca inu-n tău.
Inu să topește-n baltă,
Doru tău nu să mai gaťă.
Mândra me, d'e jelea ta,
Ma topăsc ca cânepa,
Cânepa să toapă-n baltă,
Doru tău nu să mai gaťă.

Măgură — Aceleași.

29.

Vai d'e mińe și d'e mińe
Plânge pământu su mińe
Și eu plâng de-asupra lui

Di bănatu oarecui.
Di bănatu maicii mele,
Cum m-o strıns Neamțu-n curele
Și curelele-s d'i vacă
Nu-ngăduie nicio leacă.

Măgură — Aceleași.

30.

D-irima meț ce stricată,
Mai tomnește-o, Doamne-odată,
Cum o fost dintăiaș dată.

Măgură — Aceleași.

31.

Codrule, frunză rotundă,
Lasă-mă-n tine, la umbră,
Num-o creangă mi-oi tăie
Să-m acăț armele-n e,
Armele și sabia.

Măgură — Aceleași.

32.

D-uritu mă mână-n lume,
Dragostile-ń puńe nume.
Uritu mă mână-n țară,
Dragostea m-aduce iară.

Măgură — Aceleași.

33.

Câte flori ıs pă pământ
Tăfe vin la jurământ,
Numa floarea scaiului
Ședę-n poarta raiului
Ș-așa judecă pe flori,
Ca și soacra pe nurori.

Măgură — Aceleași.

34.

Și mi-o spus maica plângân
C-oi muri pă drum mergân.
Văd, maică, că n-ai mințit,
Căci, pe cum ai cuvântat,

Tot pe rând s-or întâmplat.
 Și-m vine mie prin minte,
 Că-i blăstăm dela oriunde,
 Că m-o blăstămat mândra
 Să mă leagăn ca frunza;
 Ca frunza alunului,
 Pîn postu Crăciunului,
 Ca frunza cireșului,
 Pîn postu Sâncetrului.

Chișcău — Lazăr Cristea, 21 ani.

35.

Frunză verde plop și salce,
 Tu te duci, bade sărace,
 Eu cu doru tău, ce-oi face?
 — Da, tu mândră-i face bine,
 Că rămâi în sat la tine,
 Tu, mândră, nu-i face rău,
 Că rămâi în satu tău,
 Cu ma-ta, cu tată-tău.
 Da eu, mândr-oi face rău,
 Că mă duc din satu meu,
 Unde nu cunosc pe nime,
 Numa frunza și iarba,
 Ce-i peste toată lumea.
 Frunzulița plopului,
 Din marginea Oltului.

39.

Haida, mândră, hai cu mine,
 Nu-i popă să ne cunune.
 Este unu zî de yin (?).
 De cunună om străin.

Câmp — Marină Moș, 20 ani.

40.

Bade, bădîșoru ńeu,
 Nu fe ierte Dumnezău,
 C-ai mâncat norocu mńeu.
 Căt fu vara și iarna
 Tăt isăși că mi-i lua.

Poți-mă, mândră, cânta,
 Dac-am trecut Dunărea.

Chișcău — Același.

36.

Cuculi, pasăre mândră,
 Dufe-n păduri și cântă.
 Pă cine-i ave mânia
 Blastămă-l, blăstăm să fie,
 Ca și mine pe vecie.

Măgura — Aurel Roman, 46 ani.

37.

D-irima-n mine-i cărbune
 Și n-am cătă cine spune.
 Poate-oi spune la străini,
 La dușmani le pare bini,
 Când audē rău di mini.

Măgură — Același.

38.

D-atâtea gânduri în vin,
 Câte flori înt-o pagrin.
 D-atâtea gânduri mă bat,
 Câte flori am sămănat.

Măgură — Același.

H O R E

Trecu vara și toamna
 Și-acuș vine cășleaga
 Marseș, bade, la alta.
 La masdița din mătură,
 La țigana din Măgură,
 La pizmariu gardului
 Și la răsul satului.

Câmp — Aceeași.

41.

Alunel cu cloamba-n apă,
 Plânge nana, numa creapă.
 Las-să plângă, că-i de vină,

C-o băgat capu-n gredină,
C-o băgat capu pân flori
Ș-o dat gură la feçiori.

Câmp — Cristină Borteș, 50 ani.

42.

Mândra mea din ceala sat,
Nu gândi că ț-am lăsat.
Cân eu, mândră, f-am iubit,
Cu-amândoi ochi am dormit,
Cân eu, mândră, te-aș lăsa
Cu-amândoi ochi oi cota.

Câmp — Rozalie Moș, 21 ani.

43.

P-anga casa bad'ei mele,
Nu mă tem de-a lui muere.
P-anga casa bad'i-i trece,
Nu mă tem, să aibă zăce.

Câmp — Aceeași.

44.

Frunza mazărei-i rotundă,
Drăguța badi-i bolândă.
Bolânzească-o Dumnezău,
Să-ndrăgesc pe badea eu.

Câmp — Aceeași.

45.

Poate ști cine nu-i bat
Că-i badea cu mine-n sat!
Poate ști cine-i cuminte,
Că badea-i pă șir nainte.

Câmp — Marină Moș, 20 ani.

46.

Casa bad'i-i cu ciripă,
Ard-o focu până-n paie,
Dacă ieu nu-i fi găzdoaie.
Ș-o ardă până-n strășină,
Dacă eu nu-i fi stăpână.

Câmp — Aceeași.

47.

Bade, bad'șoru m'neu,
Ajungă-te Dumnezău,
Ajungă-te-un cerșitor,
Să-te-nsori de nouă ori,
Și să-ț faci o copiliță,
Să te poarte pe uliță.
Și să-ț faci un copilaș,
Să te poarte pîn oraș;
Să vii, bade și la miște,
Să-ț dau coji arsă di pă masă,
Di la slujii Ńei rămasă.
Nici de cele nu ț-oi da,
Până nu te-oi întreba
Că dragă ț-am fost oda'?

Câmp — Aceeași.

48.

Bagă-mă, Doamne-n pământ,
Să văd cine-o putrezit:
Laibăru cu zalele,
Brâncele, inelele,
Gurmazi, măргеlele?

Câmp — Aceeași.

49.

Fă-mă, Doamne, ce mă-i face,
Fă-mă pana rugului,
În cormanu plugului,
Să văd boii cum să mână
Și birișu cum să-ngână.
Birișel cu pană mică,
Dă pă boi, să poarte frică.
Birișel cu pană mare,
Dă pă boi, să margă tare.

Câmp — Cristină Borteș, 50 ani.

50.

Din copilăria me
Tăt dragă mi-o fost lume.
Nici acuma nu-i urită
Numa-m pare mohorită.

Câmp — Marină Moș, 20 ani.

51.

Spusu-n-o mândrele ție
Să nu port pană mîrie,
Că mă duce-n cătănie.
De mândra n-am ascultat,
Pană mîrie-am purtat,
În catafeie m-o luat.

Câmp — Aceeași.

52.

Că eu joc și mă hurduc,
Badea doarme pe butuc.
Că eu joc și diluiesc,
De badea nu-m bănuiesc.
Vie badea cu anii,
Vie poșta cu banii.

Câmp — Sofie Moș, 50 ani.

53.

Frunză verde leușteană,
Am un frate dus cătană
Ș-o rămas clopu cu pană
Și laibăru cu năframă.
Dară cine le-o purta
Multă jele l-o mânca,
Ca pe mine acuma.

Câmp — Aceeași.

54.

Frunză verde lilior,
Nici la toamnă nu mă-nsor,
Că de gură nu mi-i dor;
Nici mândra nu să mărită,
Că de gură nu-i dorită.

Câmp — Aceeași.

55.

La Baița-i neguriță,
La Fânață-i sloi de gheață,
La Câmpani îi rău d'e bani,

La Hârsăști-i foamete,
În Săghișfe-i lumea me!

Câmp — Blagu Moș, 20 ani.

56.

La Sodol îi pod de fer
Și mă duc, să știu că pier.
La Sodol îi pod de iagă
Și mă duc, că mi-o fost dragă.

Câmp — Același.

57.

Bafe-l, drace, cui nu-i place,
Gura d'e fată bărnace.
Că și mie mî-n-o plăcut,
Numai minte n-am avut.
Că și ție n-o fost dragă,
Numa minfe-am avut slabă.

Câmp — Rozalie Moș, 20 ani.

58.

Mori, mândră, să mor și eu,
Să ne-ngroape-n femețeu,
Cu capu cata hardău,
S-aud vinu cioroind,
Vinarsu picaturind.

Câmp — Blagu Moș, 20 ani.

59.

Ce gîndești, bade, gîndești,
Ca tine nu mai găsești?
Numa ulița oi trece
Și ca fine-oi găsi zăce;
Mai mîndru și mai frumos,
Nu ca fiine-un țanaros.
Mai mîndru, mai sprâncenat,
Nu ca fiine buzălat.
Mai mîndru și mai de viță,
Nu ca fiine rămașiță.

Câmp — Același.

60.

Bad'e, la voi-n poiată,
Sărăcie spânzurată.
Și ma-ta marsă s-o mulgă,
Sărăcia vru s-o-mpungă.

Câmp — Același.

61.

Umblă tata să mă-nsoare,
Nu-i ajute sfântu soare,
Să-m aducă zestre mare.
Zestrea-m place, nu glumăsc,
Cu fata nu mă iubăsc.

Câmp — Același.

62.

Înt-on sat cu bad'ea șad,
Nici mă ved'e, nici îl văd,
Num-odată la luna
Ș-atuncia cu minciuna.

Câmp — Același.

63.

Dela noi a trîia casă,
Este-o fată ș-o nevastă.
Cu nevasta mă am bine,
Fata moare după mine.
Cu nevasta mă iubăsc,
După fată bolânzăsc.

Câmp — Același.

64.

Fata care-m place mie,
N-o lasă mă-sa să vie,
Că mi-o ține-nchisă-n casă,
Ca la mine să nu iasă.

Câmp — Același.

65.

Mândră-i mândra cu mărgele,
Da-i mai mândră fără ele!
Mândră-i mândra cu cercei,

Da-i mai mândră fără ei!
Mândră-i mândra și di frică,
Cu roșele d'in pofică!
Mândră-i mândra cum nu poț
Cu gălante dela toț!

Câmp — Același.

66.

Apă, tură, măi Vasile,
Păru m'neu nu trăbă tuns,
Numai periat și uns;
Păru m'neu nu trăbă tras,
Numa periat și ras.

Călugări — Ileana Guță, 59 ani.

67.

Fă-mă, Doamne, ce mi-i face,
Fă-mă, Doamne, zdrob de sare
În vârvuț la Dealu Mare,
Să mă lingă oile,
Să mă plângă nanele.

Criștiorul-de-Jos — Ion Bălaj, 21 ani.

68.

De-amărit bad'a d'-asară,
Că n-am putut ieși-afară.
N-am putut, c-am avut lucru
Mi-o dat maica de cernutu.
Și mi-o dat o sîță deasă,
Să nu pociu ieși din casă,
Că de-ar fi fost sîta rară,
Puteam mere și afară.

Poiana — Marița Costea, 35 ani.

69.

Am o nană mândră tare,
Să culcă sara cu soare
Și să scoală-n prânzu mare.
Nici nu face nimică,
Până-i cu brânca la pită.
Nici pe ochi nu să spală,

Până ce-i cu brânca-n oală.
 Dac-o află nespălată
 Face cu ę, hup, d'e vatră.
 Mę-n grădînă și plevește,
 Vine-n casă, să sfădește,
 Mę-n grădînă după aiu,
 Vine-n casă, face baiu.
 Ț din grădînă aduce ciapă
 Vine-n casă, n-are ceată.

Săliște — Gheorghe Jude, 55 ani.

70.

Păcurar la oi am fost,
 Nanele nu mă cunosc.
 Numa urlai sara-n sat,
 Numa după de mâncat;
 Da nanele mă văzură
 Nume mândru ce-mi pusără:
 Spafe lafe ghebălafe,
 Buză groasă herminoasă.
 La toată ușa haiduc,
 La nane să nu mă duc.
 Fie la tătă ușe,
 Că la nane tăt oi mę.
 Că d'e mine-i grija mę,
 Că-s copil de a fugire
 Peste gardu strășenit,
 Desculț și desbrăciuit;
 Peste cela strășinat,
 Desculț și deschiotat,
 Și fără de clop în cap,
 Numa să mă văd scăpat.

Săliște — Același.

71.

Cân eram eu holferăș
 Mergeam sara pîn oraș
 Tot cântând și fluerând;
 Câte mândre m-auzau,
 Tăfe lămpi îș aprindeau
 Tăt gândę că merg la ę.

Chișcău — Mărină Cristea, 50 ani.

72.

Mândra mę ce d'e d'emult
 Datu-ș-o gura-mprumut.
 Ia, vină, mândră, la noi,
 Să-ț dau gurița-napoi.
 Să nu să-ntâmpale să mor,
 Să-ț rămân cu ę detoriu.

Măgură — Aurel Roman, 46 ani.

73.

Să mor astăzi, să mor mâne,
 Eu pă mândra-o duc cu mine.
 Să mor astăzi, să mor joi,
 Eu pă mândra-o duc cu noi.

Măgură — Același.

74.

Tăt mă mir ce-o putea fi,
 Că trecu mândra pe-aci,
 Nicio vorbă nu-m vorbi,
 Numa că mă sudui.

Măgură — Același.

75.

Trage, nană, la rășteu,
 Că bogăt am tras și eu,
 Trage, mândra mę, la ham,
 Trage-o, drace, că nu-s cal!

Măgură — Același.

76.

Pentru tine, măi Mărie,
 Multă ciudă și mănie;
 Pentru noi, pântr-amândoi,
 Plinu-i satu de nevoi!

Măgură — Același.

77.

Marita-m-aș, marita,
 Cu suveica nu știu da,
 Cu bâta mă știu juca!

Pita n-o știu frământa,
Pa lopată n-o știu pune
Până oi lega cu fuțe!

Măgură — Același.

78.

Brâu roșu păstă Măgură,
Haidi, mândră, și-m dă gură!
Brâu roșu ca mătasa,
Tot Ț-am dat și Ț-oi mai da!

Măgură — Același.

79.

Astăvară ce-o trecut
Am dus dor de mândră mult.
Da la vara care vine
Duce-a dor mândra de mine.

Măgură — Același.

80.

Cân căfană m-o luat,
Mândra lângă mine-o stat.
Iară cân oi ruculi,
Mândra lângă mine-o fi!

Măgură — Același.

81.

Frunză verde și una,
Rău mă doare inima
După oarecineva:
Mândră, după dumneata.

Chișcău — Lazăr Cristea, 21 ani.

82.

Frunză verde rujmălin,
După nori vine sărin,
După dragoste suspin.
După sărin vine nor,
După suspin vine dor.

Chișcău — Același.

83.

Bagă-mă, Doamne-n pământ,
De trii metări de afund.
Numa-o brâncă-m lasă-afară
Să mai prind pe mândra iară.

Chișcău — Același.

84.

Trecu mândra ulița,
Trecă, Țucu-i gurița.
Trecu mândra spirleazu,
Trecă, Țucu-i obrazu.

Măgură — Aurel Roman, 46 ani.

85.

Tăt pă drum, pă drum de pchiatră,
Iar la mândra niciodată.
Tăt pă drum, pă drum de țară,
Iar la mândra cân vin iară!

Măgură — Același.

86.

Bătut-o vântu frunza,
N-are cucu ce mânca.
Mânca-o cucu smicele
Ș-o cânta mândrii de jele.
Ș-o mânca cucu mugur
Ș-o cânta mândrii de dor.

Măgură — Același.

87.

Hai, mândră, să ne iubim,
La luat să nu gândim,
Că luatu ne desparte
Cum îi Cluju de Orade.

Măgură — Același.

88.

Ș-ajungă-te, mândră-ajungă,
Doru meu pe-o vale lungă.
Să te-ajungă doru meu

Unde-o fi locu mai rău.

Și te-ajungă jele me

Unde-o fi calea mai re!

Măgură — Același.

89.

Eu pă deal, mândra pe luncă,

Nu știu luna cân să culcă

Și noaptea câtu-i de lungă.

Eu pă deal, mândra-i pe vale,

Nu știu luna cân răsare

Și zua câtu-i de mare.

Măgură — Același.

90.

Săracă curaua mea,

Trii cuțite zac în ea:

Unu tace, unu plânge,

Altu zice c-ar bea sânge.

Taci, cuțite, nu mai plânge,

Că te-oi sătura de sânge!

Măgură — Același.

91.

Săracu cuțitu mheu,

Șade-n ladă la birău.

Să știe birăița

Pă fereastră mi l-ar da.

Măgură — Același.

92.

Fefele dela Chișcău

Poartă pipă în jeșcău.

Fefele dela Măgură

Poartă pipă și ciutură.

Măgură — Același.

93.

Pestă văi, pestă dumbravă,

Și la Tița-n Valea Neagră.

Valea Neagră, sat micuț,

Toată fata-i cu drăguț,

Și Chișcău îi sat cam mare,

Nicio fată drăguț n-are.

Măgură — Același.

94.

Badea cu zăvun cu bumbi,

Ferește-l, Doamne, de plumbi.

Iar pă lupu Măgurii,

Nu-l feri, Doamne, de îi!

Măgură — Același.

95.

Vónutu dela Boga,

Acăr urlu, acăr ba.

Ce urlu de pe Aleu,

C-acolo-i bădița meu.

Cându-i pela Vărării,

Lasă vonutu să vie.

Cându-i pela Valea Șasă

Lasă vonutu să iasă,

Să vie bădița-acasă.

Măgură — Același.

96.

Măi, bădiță, măi tândală,

Ce-ai cătat la noi asară,

Nu ț-a spus măicuța bine,

Că nu mă dă după tine?

Și ț-a spus de-a doua oară,

Decât mă dă, mă omoară.

Măgură — Același.

C O L I N D E

97. Colinda Maicii Preceștii

Colo sus, Doamne, mai sus,

Șede-ń, Doamne, cine șede,

Șede-ń, Doamne, Maica Sfântă

Cu-n Fieș micuț în braț.

Să luă și să ducę

Tăt în jos pe lângă mare.

Cân iș fu pe lângă-on loc,

Până Maica fața-ș la,
 Jos pe Fiu sfânt îl lăsa:
 Deasupra izvorului,
 La umbra bujorului.
 Cel cânele de luda,
 El bine să cumpăta,
 Că pân Maica fața-ș la,
 El pe Fiu sfânt îl fura.
 Dacă Maica fața-ș la,
 Făr de fiu sfânt să afla.
 Și-ncă ę că să lua
 Tot în jos, pe lângă mare,
 Cernită și jelită.
 Ca ș-o maică pentru Fiu.
 Și-ncă ę iș întâlneț
 O trii ei pascarei:
 — „Bună zua, pascari buni!”
 — „Sănătoasă, Maica Noastră!”
 — „Eu, pascari, v-aș întreba
 O-ntrebare foarte mare,
 Nu știu ști ni spuñe-o ba”

 Și pascari din grai grăia:
 — „Că noi tăt să-l hi văitã,
 Tăt nu l-am hi cunoascută!”
 — „Ce grăiț, pascari, greșit,
 Că Fiu ñeu îi cunoscut
 Su-aiest cer, pe-aiest pământ.
 Că eu la Fiu am curuit
 Un voș vreșmânt,
 Până-n pământ
 Și de larg pe jur-pământ.”
 — „Dacă-i rându, Maică-șe,
 Noi pe Fiu sfânt l-am văzut
 Colo jos, pe cel pământ,
 În curțile lui Pilat
 Greu răsboiu, Maică, ținând,
 Cu câinii de Jidovi
 Și cu cânele de luda”

 — „Pă cum, Maică, noi văzum,

Dobânda-i a Fiului,
 C-are arme de izbândă:
 Tunetul di vara
 Și fulgerul di sara.
 Pă cum, Maică-ș fulgera,
 Așeț Maică-i săcera.
 Și pă cum Maică îi tuna,
 Așeț, Maică-i aduna,
 Pe-o gură de iad în jos.
 Aicea, aicea fie,
 Până-n veacu de vecie,
 Până cân s-o judeca
 Ceru cu pământu,
 Trupu cu sufletu.
 Câmp — Raveica Teaha, 83 ani.

98. A lu Sânicooară

Cel domnu-s cam bun
 Bun gând ș-o gândit,
 Somnu l-o stârnit
 D-úspeț ș-o chemat.
 Căț o și chemat,
 Toț o și veñit.
 Numa n'o veñit
 Sfântu-i sfânt Nicoară.
 Maica sfântă l-aștepta
 Tăt cu meși înfinsă,
 Cu flăcâi aprinsă.
 Și-n cale-i cota
 Și-l vede viñin
 A trîia zî de zî.
 Și Maica-l întreabă:
 — „Ce ți-ai zăbăvit, Nicoară,
 De nu ñ-ai veñit
 Cân ț-am poruncit?”
 — „O, iartă-mă, Maică,
 Iartă-mă, dragă,
 Că eu ñ-am zăbăvit,
 Că ñ-am tâlnit
 O trîi corabii,
 Grele-s, rățăcite,

Pline de suflete,
 Pe mare perite.
 Și ei să rugară
 Să nu-i lăs să piară.
 Și eu, Maică, n-am luat
 Crucea-n direapta
 Și cartea-n stânga
 Și eu n-am cețit,
 Tot din doscă-n doscă
 Și din tablă-n tablă.
 Vânt am alinat,
 Mare-am așezat,
 Suflefele-am scos
 Și li-am direptat:
 Care căi li-s drepte,
 Pe su mâna dreaptă
 Și care li-s mai strâmbe,
 Pe su mâna stângă.
 Ii de bucurie,
 Că nu-i las să piară
 Mnie n-o cinstit
 Vo trîi buț de vin
 Și eu, Maică, n-am zăbovit
 Pe-acelea bând,
 Bând și diluind".
 — „De bine ai venit, Nicoară,
 Stăi și-m ciumelește:
 Ce lină fântână
 În mîijloc de grădină?"
 Nicoară a grăit:
 — „Nu-i lină fântână, Maică,
 De-i Fiu sfânt născut
 Pe aiest pământ!"
 — „De bine-ai gicit, Nicoară,
 Stai și ți-l botează.
 Nume ce i pune?"
 — „Domnu cerului
 Și a pământului
 Creștin tuturor!"

Câmp — Aceeași.

99. A lu Sântilie

Colo sus, Doamne, mai sus,
 Sus în d-umbra cerului,
 Scrisă-i masă d'e mătasă.
 Prejur mesî și scaune.
 Da pe scaun ciñe șed'e,
 Că mi-ș șed'e Dumnezău,
 Cu cât stinț are cu toț.
 Toț îmi beu și îluiesc
 Zi de vară pănă-n sară.
 Cându-ș fusă lângă sară
 Gre vește ce le picară
 Dip-o albă di ficioară:
 C-o furat luda raiu
 Și din raiu tot o cărat
 Și în iad că le-o băgat.
 Groașnic iadu-i luminat
 Și mândru-i raiu-ntunecat.
 Dumnezău să obrăze
 Și-ncă din grai-n grăie:
 — „Stinții mei și dragii mei,
 Care din voi vi-ți afla
 Să pogoriți pă luda?"
 Sântilie îi grăie:
 — „Gata-s, Doamne, și mî-oi meș,
 Numa-n dă ce-oi cere io,
 Numa-n dă armele tale".
 Dumnizău îi i grăie:
 — „Sântilie, prunc tânăr,
 Armele mele-s foarte grele
 Și te-i vătăma cu ele".
 Dumnezeu i le dădu
 Și-ncă bine-l învăța:
 — „Când-acolo-i proprieș,
 Tună rar, fulgeră d'es"!
 Cîn tună întâia oară,
 Nime-n samă nu-l băgară,
 Cîn tună a doua oară,
 Groașnic iadu slătinară.
 Cîn tună a trîia oară
 Groașnic iadu-l răsturnară.

Și luda-nfinsă fuga
 Su lepedea iadului.
 Sântilie grăiie:
 — „Ține-ț, ludă, dobânda,
 Nu-nfinde, ludă, fugal!”
 luda din grai grăie:
 — De cum dobânda s-o țin,
 Dinți-n gură nu-ń rămân!”
 Sântilie să băga
 Și d'-acolo că scofe:
 Scaonu Domnului,
 Cununa soarelui,
 Ciubăru boțezului,
 Luna cu lumina
 Ș-o carte de lăturghie.
 Și dinapoi că le lua,
 Dinapoi, ca niște oi
 Și-n raiu le băga
 Ș-acolo le pune,
 Care ind'e să love:
 — „Aice-s, aici să fie,
 Până-n vecii de vecie,
 Până cân s-o judeca
 Tot ceru cu pământu,
 Trupu cu sufletu!”

Câmp — Aceeași.

100. A lu Cristos d'e cân l-o t'inzuit

Întreabă-să, întreabă,
 Sfinț la Dumnezău:
 — „Din ce s-o velit
 Miru pă pământ?”
 — „Mă ispitit, sfinț,
 Că voi bine șțiț,
 Bine ca și miñe
 Și-ncă și mai bine:
 La miñe — alergară
 Câni jidovii,
 Miñe-nconjură,
 Tot de nouă ori,
 Până-n cântători,
 Și miñe prinsără

Și mă pălmăliră
 Și mă chinuiră,
 În față mă scuipară.
 Și-ncă le părură
 Că nu-i fingeai mare.
 De mñie-ń făcură
 Brău d'e ruguș verde
 Și mñie-ńcinsără,
 Pelița-ń frânșe,
 Jos de mi-ș pica.
 Tatăl tăt vid'e
 Și-ncă nu-l lăsa,
 Peliță perită
 De mñ-o vălie
 Șpicu grăului.
 Și-ncă le păr'e,
 Că nu-i fingeai mare
 De mñie-ń făcură
 Cunună d'e spine,
 În cap de mñ-o băgară,
 Tare-o apăsără,
 Cu lopeț de fer,
 Sfânt păru-ń ciuntară,
 Jos de mi-ș pica.
 Tatăl tăt vid'e.
 Și-ncă nu-l lăsa,
 Sfânt păr peritoriu
 De mñi-l velie
 Trus busuicu
 Ca să să bofeze
 Din păgâni creștini.
 Și-ncă le părură,
 Că nu-i fingeai mare
 De miñe-ș făcură
 Cruce de brad,
 De brad ñe-atunat
 În patru despicat
 Și mă răștine.
 Și ñie-ș făcură
 Cuie de oțal,
 Cu maiuri de fer
 Mie să le bată.

Și-ncă le părură
 Că nu-i fingeai mare.
 Cel Jidov îi orb,
 Din cetate albă,
 Cu sulia neagră
 Miște slobozi
 Și miște-mpunge,
 Pela țâța dreaptă.
 Tare-mi-mpunge,
 Sânge-ń zălete,
 Jidov sprijine
 În pahar de har.
 Și-ncă-l închinara
 Unii dela alții.
 Cât d'in sânge be,
 Tăt iș bolunze;
 Cât îl auze,
 Tăt îl asurze;
 Cât îl și vidē,
 Toț is urbe.
 Și miște săle (?)
 Tot să-mbiu și ieu
 Din sângele mneiu.
 Eu în gură-l luam,
 Jos d'i ni-l țipam
 Pă negru pământ.
 Tatăl tăt vidē
 Și-ncă nu-l lăsa
 Sfânt sânge peritoriu,
 De mni-l velie,
 Loaza vinului,
 Vin d'i ceț roșu,
 Care biu domnii,
 Tăt la meși întinse
 La faclii aprinse.

Câmp — Aceeași.

101. A pogorîtului

Pogorît-o, pogorît,
 Dumnizău pe-aiest pământ,
 Dumnizău cu soțu său,
 Cu soțu său, cu Sâchetru.

Luară-să, dusără-să
 Pân uraș, pân Făguraș.
 Cându-ș fură la un loc,
 Ei Doamne-ș nimeriră
 La cel mare d'i pârgar:
 — „Bună zua, oameni bunil!”
 — „Sănătoși și voi, culdușil!”
 — „N-aveț prânzu să ni-l daț,
 Ca de sfânta dumiñecă,
 Până-s popii în biserică?”
 — Avem prânzu pă bogat,
 Da prânzu nost nu-i d'i voi,
 De nișfe culduși ca voi,
 Îi d'i oameni mari ca noi!”
 Ii, Doamne, să obrăze
 Și d'acole că eșe,
 Să lua și să ducē
 Pin uraș pin Făguraș.
 Cându-ș fură la un loc,
 Ei, Doamne, iș nimeriră
 La cel mic și săracu,
 — „Bună zua, oameni bunil!”
 — „Sănătoși și voi mai bunil!”
 — „N-aveț prânzu să ni-l daț,
 Ca de sfânta dumiñecă,
 Până-s popii în biserică?”
 — „Avem prânzu pă puțin,
 Treceț luntru să-l prânzîm,
 Că din cât nu ne-ar ajunge
 Avem vecini foarte buni
 Și ii ne-mprumută,
 Tăt de astăzi până mâne!”
 Dacă prânzu prânzuē,
 D-inde Sâchetru prânze,
 Dumnizău mai mult vele.
 Dacă prânzu-l prânzuiră,
 Cruce-ai mândră ce-ș făcură
 Și la gazdă mulțămē.
 Dacă d'-acolo ieșe,
 Luară-să, dusără-să.
 Dacă din oraș ieșe,

Dumnezeu îmi-i grăie:

— „Suie-te, Petre, suie,
Pă umăr de-a-stângu mîneu,
Să vez, Petre, ce-i vid'e"!
Și Petrea că-m grăie:
— „Nu mă ține, Doamne - așe,
Că ce văd, îmbătrînesc.
Văd poarta iadului
Și-ncă iadu cu totu,
Cu vermuți-i ne-adormiț,
Tăt vihind, din ce putând".
— „Lasă-l, Petre, lasă-l, dragă,
C-acela loc îi gătat
La cel mare de pîrgar,
Care prînzu nu ni l-a dat,
Ca de sfînta duminică,
Până-s popii-n biserică.
la suie-te, Petre, suie,
Pe umăr de-a dreptu meu,
Coată-n jos și coată-n sus
Și vez, Petre, șe-i vid'e"?
— „O ține-mă, Doamne, așe
Că ce văd, întineresc,
Cân văd poarta raiului
Și-ncă raiu cu totu,
Tăt vihind, din ce putând.
Nu te poț apropie,
De trîi mile de pămînt,
De-amirosu florilor,
De fumu tîmâilor,
De para faciilor".
— „Lasă-l, Petre, lasă-l, dragă,
C-acel loc îi gătat
La cel mișel și sărac,
Care prînzu ni l-o dat,
Ca de sfînta duminică,
Până-s popii-n biserică".

Cîmp — Aceeași.

102. A lui Crăciun

Trecu-m mi-ș, mai mărg,
Vo doi drumărei.

Drumari cine sunt?

Una-i Maica Sfîntă,
Unu-i Sfînt Iosiv.
Sara d'i-i prinde
Pă drumul Vaflim,
La curtea lui Crăciun.
Maica-și grăie:
— „Ie-te mai du, losive,
La Crăciun bătrîn,
De ne cei sălaș".
Iosiv să duce,
Sălaș de cere,
Crăciun grăie:
— „O, ști-vă mai știu, sălăi,
Ce sălaș v-oi da,
Că sobile-s pline,
De sălăi de-asăra.
Poafe io v-oi da
Grajdiu cailor,
Sau iesclea boilor".
Iosiv să duce,
La Maica spunē,
Maica-ș grăie:
— „O, ie-te mai du, losive,
De ne fă sălaș
Grajdiu cailor".
Noaptia, dintr-o vreme,
Pă Maic-o ajunge
Niște munci cam grele,
C-ar fi Fiu să nască.
Și nu puteț naște,
De zîne, de frîne
De rosuri de cai.
Maica-ș grăie:
— „O, ie-fi mai du, losive,
În esclea boilor,
Di ne fă sălaș".
Maica să muta
În esclea boilor.
Boii-o d-abora,
Fiuț sfînt năștea.
Zuă să faceț,

Crăciun grăii:

— „O, ie-te mai du, măi slugă,
La sălăi de-asară,
Că pot fi perită,
Că și noi am fost
Tăt d'e peritu,
În sobe călduroasă
Și-m perini cam groasă”.
Sluga să duce,
Ciuda ce-ș vide,
Napoi întorçe:

— „Crăciune, stăpâne,
Că afară-i vară
Și din casă-i iarnă!”
Crăciun nădăie
Și el să lua
În cofe și-n genunchi
La Maica rugându-să:
— „O, iartă-mă, iartă, maică,
Io să fi știut,
Că io v-o avut da
Sobe călduroase
Și perini cam groase”.
Maica-ș grăii:

— „O, iertu-te, iert, Crăciune,
Dar tu să-m aduci
Pă d-Ileanca ta
Moașe fiului”.
Crăciun grăii:

— O, cum-oi aduce, Maică,
Că di picioare-i schioapă,
Di brânci-i cioantă,
De ochi îi oarbă?”
Maica-ș grăii:

— „Adu-o, numa, adă,
Pă brațele tale
De cum îi puțe-o”.
Crăciun să duce,
În cămări să băgă,
El îi curuię,
Viguri de joljuri,

Valuri de postav
Ș-atunci el mărgę
Cu d-Ileanca lui
Pă brațele lui.
Maica-i velię
Mâne lucrătoare,
Picioare umblătoare,
Ochi vederoș.

Sohodol — Tănase Țigan, 61 ani.

103. A vânării

Vânători de-a lui Pilat
Cân eșiră pre vânat,
Sus la codrii mândri verz,
Tot vânară cât vânară,
Zi di vară până sară.
Și când fu d'e cătă sară.
Viņe-un vultur mândru sur,
Cu cloțuțu de taur.
Vânătorii lui Pilat
Fluerară șoimilor
Și strığă ogarilor,
Jos cu șoimii să-l doboară,
La ogară să-l omoară.
Vulturu rupsă și răspunsă:
— „Vânător de-a lui Pilat,
Nu mi-s fiară de vânat,
Da mi-s Ion Sântion.
Că m-o trimăs Tatăl sfânt
Să botez pe Fiu sfânt
Și nu știu inde-a născut
Su-aiest cer, pă ist pământ.
Vânători de-a lui Pilat,
Voi multă lume aț umblat,
De fiu sfânt voi n-aț dat?”
Vânătorii grăii:

— „Nu, zo, noi că nu am dat,
Ce noi c-am d-auzit,
Că Fiul sfânt ar hi născut
O asară, o alaltăsară.
Colo sus, Doamne, mai sus,

Colo sus la Rusalim,
La o tufuță de smochin,
Lâng-o piatră năsalmată".
Sântion îș grăiiș:

— „Vânători de-a lui Pilat,
Mânaș sol îne-am botezat!"
Și solu că să luă
Ș-acolo că sosiiș,
Și nu poate apropieș,
De fumul tămâilor,
De para făcliiilor.
Și-napoi că să-ntorș,
Cum videș, așș spuneș.
Sântion că să lua,
Ca și vântu pă pământ,
Ca și fulgeru pe ceriu
Ș-acolo că sosiiș.
Ș-acolo că să băga
Pîntre căfi, pentru tăfi.
Fiul sfânt i s-arăta,
De trîi ori în trîi chipuri,
Și pe Fiu d'e-l boteza,
Nume mândru ce-i puneș:
Domnul cerului
Stăpân pământului.

Sohodol — Același.

104. A lu Sâchetru

Colo jos, Doamîne, mai jos,
Jos în poarta raiului.
Dară poarta, cine-o poartă?
C-o poartă Pătru lu Sâchetru.
Iară vișe ie vreșeș,
Vine taica a lui Pătru.
— „D-aleș, Petre, puiu meu,
Voiești mine-n rai cu tine?"
— „Voiescu-te, taica meu,
Voiescu-te, primescu-te,
Dumînezău nu fe voieșfe,
Nici raiu nu fe primeșfe,
Că tu, taică, că ț-ai fost,

Pân ai fost pe cel pământ,
Tăt birău sătesc ai fost,
Birăuaș la oraș,
Răvaș strâmb ai încrestat,
Loc în raiu, nu ț-ai cotat,
Pă sāraci ai asupriș,
Pe găzdaș ai suferiș".
Iară vișe ie vreșeș,
Vine sora a lui Pătru.

— „D-aleș, Petre, frate meu,
Voiești mine-n rai cu tine?"
Pătru din grai îș grăiș:

— „Voiescu-te, sora mea,
Voiescu-te, primescu-te,
Dumînezău nu te voiește,
Ni raiu nu te primește,
Că tu, soră, că ț-ai fost,
Pân ai fost pe cel pământ,
Tăt crișmărișă ai fost,
Apă-n vin că ț-ai băgat,
Bani d'epin tu ai luat
Și tu, soră, să te duci,
Dela raiu luminos
Cătă iadu-ntunecos!"
Iarăș vine ie vreșeș,
Vine și maica lu Pătru.

— „D-aleș, Petre, puiu meu,
Voiești mine-n rai cu tine?"

— „Voiescu-te, primescu-te,
Și raiu că te primește,
Că tu, maică, că ț-ai fost,
Pân ai fost pre cel pământ,
Tăt prescurărișă-ai fost
Și tu, maică, ți le-ai dat
La sfintele biserici,
În sfintele dumineci.
Și tu, maică, să te duci
Delă iadu-ntunecos
Cătă raiu luminos".

Călugări — Tămaș Nicolae, 79 ani.

105. Colo sus

Colo sus, Doamne, mai sus,
 Colo sus pe drumu mare,
 Da pă drum cine umbla?
 Trei soluri de boieri mari.
 Maica Sfântă-ș grăiie:
 — „Staț, soluri, cam puținei,
 C-avem treabă-a vă-ntreba,
 O-ntrebare, nu-i prea mare:
 N-aț văzut pe Fiu Sfânt?”
 — „Noi, Maică, nu l-am văzut,
 Că tomna să-l fi văzut,
 Noi nu l-am fi cunoscut”.

.....

Boierii din grai grăiie:
 — „Dacă-i rându, Maică-așe,
 Noi pe Fiu că l-am văzut
 În orașu jidovăsc
 Greu război, Maică-înfinzând
 Cu câni, cu Jidovii”.
 Maica Sfântă-ș grăiie:
 — „Fii mei și dragii mei,
 Da izbânda-a cui era?”
 — „Da izbânda-i a Fiului,
 Că cu tunu îi tuna,
 Cu fulgeru îi fulgera,
 Cu cuvântu îi mâna,
 Colo jos, Doamne, mai jos,
 Pă gura iadului,
 Pe la para focului”.

Călugări — Același.

106. A lu Crăciun ăl bătrân

O, trecuș mai mărgui, Doamne,
 Drumari cine sânt?
 D-unulu-i losiv,
 D-una-i Maica Sfântă.
 Sara-m însărat,
 Sara d'i d-ajun,
 Pri dript Bulfărin.
 Maica-ș grăiie:
 — „Ie, du-te, losive,

La Crăciun bătrân,
 Di sălaș ni cere”.
 losiv să duce,
 Ca vânt pă pământ,
 Ca fulger pă cer,
 În curte să băga,
 Buñeța dăde,
 Sălaș-ni cere,
 Crăciun grăiie:
 Ști-vă Dumnezău,
 Ce sălaș v-oi da,
 Că sobele-s pline
 De sălăi d'e-a mei,
 Că am sluj cam mulț
 Și vin sara uz.

.....

În grajdiu cailor”.
 losiv înturna,
 La Maica ajunge,
 Mândru-ń cuvânta,
 Maica-ș grăiie:
 Stăpâne, losive,
 Da ie-te și te du
 La grajdiu cailor”.
 losiv înturna,
 La Maica ajunge,
 Mândru-ń cuvânta,
 Maică-ș grăiie:
 — „Stăpâne, losive,
 Te ie-te și te du
 La grajdiu cailor,
 De pătuț ne fă”.
 losiv se duce,
 Pătuț îi făcu
 Și ei s-alina.
 Noapța dint-o vreme
 Pe Maica-o love
 Niște munci cam grele,
 Ca Fiu Sfânt să nască.
 Și nu-ń putea naște,
 De rosuri de cai,

De sunet de frâne.

Maica-ș grăie:

— „O, te ie-te, losive,
le-te și te du,
În ieslea boilor,
De pătuț ne fă”.

losiv o lua,
Pe Maic-o muta
În ieslea boilor.
Boii-o d-abora
Și munci o ușura.

Zorile-ń zore,
Fiu sfânt năște,
Ca ș-o florice.
Fața Fiului,
Raza soarelui.
Crăciun grăie:

— „O, ies sclugă-afară,
La sălăi de-asară,
Că ń-o fi perită,
Că nouă ń-o fost greu
În sobe călduroasă
Și-n perini cam groasă”.

Sluga cân eșe,
El ce ńi-ș vede,
Napoi-nturna:

— „Stăpâne, Crăciune,
O, ieș, tu d-afară,
Că d-afară-i vară
În ńioljoc de iarnă.

Fața Fiului,
Raza soarelui,
Și-s făclăi aprinse”.
Crăciun să nădăie,
D-afară-ń d-eșe,
El ce mi-ș vede,

N-apoi înturna,
Chei-n brânci prinde,
Și el să lua,
La Maica ajunge,
În cote și-n genunț,

La maica ajunge

Și el să ruga:

— „O, iartă-mă, Maică,
Că să fiu știută,
Dacă-i rând d-așe,

Eu vouă v-amu da
Sobe călduroase
Și perini cam groasă!”

— O, iertu-te, mă iert, Crăciune,
Eu i-oi velii

Ochi văzătoare,
Brânci prinzătoare,
Și picioare umblătoare”!

Crăciun înapoi o-nturnat
Chei în brânci o prins,
Cămari o descuiat
Și el s-o băgat,

Ș-o curoit
Viguri de jioljuri
Și valuri de postavuri,
Și fașe de mătasă.

Și leagăn de paltin.
Maica-ș grăie:

— „O, fire-ț mai fi,
Fire-aț d-alduiț, boi,
Să merț rugumân,
Pă brazdă mărgân,
Cu gura rupân!”

Maica-ș grăie:

— „Fire-aț blăstămaț, ăi cai,
Și de Dumnezău.

Și de-un Fiu d'-a meu!

Și să n-aveț saț,
Numa odată în an

În zua de Ispas,

Da nici atunci c-un paiu!”

Călugări — Tămaș Nicolae, 79 ani.

107. A lui Cristos și Plugușorul

Să-ntreabă, Doamne,

Sfinț la Dumnezău:

Din ce s-o velit

Vinu și miru?
 — Ce mă d-ispitiți, sfinți,
 Că voi bine știți,
 Bine ca și mine.
 În sară de Joi mari
 Pe Fiu Sfânt prinsă ră
 Căni, Jidovii.
 Cel Jidov îi orb-i, Doamne,
 Cu sulită neagră
 Să mi să sloboază,
 Pă Fiu Sfânt împunge,
 Cu sulită neagră.
 Tare-l împunge,
 Sânge-i sloboze.
 Tatăl nu lăsa
 Sânge peritoriu,
 Încă-l velia
 Loaza vinului,
 Spicu grâului.
 Încă le păre,
 La câni, la păgâni,
 Că nu-i fina-ai mare.
 La Fiu Sfânt făce
 Cunună de spine
 Și pe cap i-o pune,
 Tare-o apăsa,
 Sfânt păr îi ciunta,
 Jos ind e cădea,
 Pe negru pământ.
 Tatăl nu lăsa
 Sfânt păr peritor
 Încă-l velia,
 Trunț de busuioc,
 Tăt să mi-l mai poarte
 Albe boerese
 Pre la botezuri,
 Ca să să boteze
 Din păgâni creștini.
 Și te veselește gazdă!
 Să te veselească
 Și iastă colindă a noastă.

(Boeru predică:)

Hop, colindatori,
 Bine aț stat
 Și aț colindat.
 Jupânu gazdă,
 Bine o stat
 Și s-o gătat
 Pentru Dumnevoastră:
 Un colac frumos
 Din pelița lu Cristos.
 Dar acesta nu să găsește
 Umblând din ușe-n ușe
 Cu lula prin cenușe!

(Colindătorii:)

Gazda o prins patru tuluci
 În coarne lungi,
 O brâzdat brazdă neagră,
 Și-o sămănat grâu roșu
 Și-o prins caii la căruță
 Galbănu și albotu,
 Cu grumazi cât tortu.
 O săcerat și o costi,
 L-au cărat
 Mihaiu lu Ghiorghioc
 Și cu Florea lui Tiuteoc
 Cu două lemne,
 Hodolemne,
 Cu gurmazi de pele,
 Ca vai de de ele.
 Țira, bîra,
 Cioca, boca!
 Și făcură grâu din paie
 Și dusăm la moară
 Și adusăm la fecioară
 Fărină picluită,
 Cea mai bună de pită.
 Și din iastă o a făcut.
 Dragii mei colindători
 Colacu al frumos
 Din pelița lu Cristos.
 Criștioru-de-Jos — Irimie Lazăr, 73 ani.

108. Colindă

În oraș în Vicleim,
 Nouă ni s-au născut
 Domnul cel mai de demult.
 În orașul Vicleim,
 Veniți toți, ca să-l vedem,
 Ce noă ni s-au născut
 Domnul cel fără de-nceput,
 Ce-i din vița lu Avram
 Mântuirea lui Adam.

Poiana — Vasile Țirlea, 57 ani.

109. Colo jos

Colo jos, Doamne, mai jos,
 Nu știu cîță-i, o d-albeață,
 O turmă de oi frumoasă.
 Da la oi cine-ș d-umbla?
 Dumnezeu și cu Sâmpetru,
 Tăt în fluer fluerân,
 Și pe voi, oi, blăstămân:
 — „Eu pe voi, oi, vinde-voi!”
 — „Ba, tu, Doamne, nu n-i vinde,
 Că noi ț-om face ții:
 Cojoc lung până-n pământ,
 Pa la poale polărit,
 Pa la guler argințit
 Ș-o cinzăci de berbeci
 Și cinci miluță pitănguță.

Măgura — Aurel Roman, 46 ani.

110. Colo jos

Colo jos, Doamne, mai jos,

Este-un pom mândru frumos.
 În umbruța pomului
 Scrisu-i patu Domnului.
 Dar în pat cine-i culcat?
 Un Fiuț, mândru, curat.
 Scoală, Fiu, nu tăt durmi
 Că iarbă fe-o năpădi
 Și florile te-o-nflori.
 D-umblă-ș, Doamne, cine-ș d-umblă?
 D-umblă-ș Maica după Fiu,
 Cătu-i zua de văra
 Tăt d'aplin până sara.
 Când fu Joi, de căță sară,
 Maica sfântă-ș d-întâlne
 D-o cinci fete de Jidov:
 — „Bun tâlnitu, fetelor,
 N-ați văzut, fete, văzut,
 N-ați văzut Fiuțul meu?”
 — „Nu, noi maică, n-am văzut,
 Că chiar să-l fi văzută,
 Noi nu l-am fi cunoscută”.
 — „Ce vorbiți, fete, greșiți,
 Că Fiul meu îi cunoscut
 Că pe yegetul cel mic
 Poartă-un inelaș d-argint,
 Iar pe yegetul cel mare
 Poartă-un inelaș de sare.”
 — „Așe, maică, l-am văzut,
 La râțu lui Iordan
 Pă obraz cân să spăla
 Mâneci d-albe sufleca”.

Măgura — Același.

DESCÂNTECE

111. Descântec de deochet și de blăstăm

Nu stîng jaru aiestă,
 Numa stîng durerea,
 Deocheturile și pociturile
 Și blăstămurile
 Din ochi și din cap dela Toma,

Din tăte osuțale,
 Din tăte măduuțale.
 Tăte vă stîng,
 Tăte să merț
 În codrii muț,
 C-acolo-s munț întregi,

Fântânile răci
 Și v-o sătura și v-o adipa,
 Că Toma mănă pită țărițoasă
 Și be apă tulburoasă.
 Și nu vă poate sătura
 Și nu vă poate adipa.
 Toma să rămâie curat, luminat,
 Ca Maica sfântă ce l-o dat.

Să descântă de 9 ori cu 9 jaruri,
 dacă o fost diochet s-alină cărbunii
 în fund. Bag aluat de trei ori și zîc:
 „Bag leacu Tomii”. Fac cruce cu
 cuțitu: „Doamne, tu-ș ajută!” Be cu
 ę de trei ori, să spală pe cap și din
 picioare până-n vărvu capului. Cărbunii
 îi țîpă pe țîfîna ușii.

Călugări — Ileana Guța, 59 ani.

112. De bubă

Bubă nășădită,
 Bubă mohorită,
 Bubă albă,
 Bubă galbenă,
 Bubă roșie,
 Bubă neagră,
 Bubă verde,
 Bubă de 99 de feluri,
 Bubă în 99 de chipuri,
 Tăte vă stîng,
 Tăte vă mân,
 Tăte vă-ndălui,
 Din rădăcina dinților
 Ș-a măsurălor,
 Din clerii capului,
 Din auzit-urechilor,
 Din zmârcu narelor,
 Din vederea ochilor,
 Din toate osușăle,
 Din toate măduușăle,
 Să margă în codrii muț
 Și tuț,

Une vacă neagră nu răjește,
 Fată chică nu-mpletește!
 Acolo-s munț întregi,
 Fântânile răci,
 Toma nu vă poate sătura
 Și adipa.
 Acolo să vă duceț,
 Că Toma mănă pită țărițoasă
 Și bea apă tulburoasă.
 Toma să rămâie curat
 Și luminat,
 Ca Maica sfântă ce l-o dat.

Tot în apă, dintr'un vas plin, bagi
 de 3 ori în păhar, o în oala în care
 descântă. Cu cărbuni. Să plătește
 duhan, oaș și bani. Fără plată n-are
 leac.

Călugări — Aceeși.

113. De deochiet

Doamne, tu-ș ajută,
 Sfântă zuă de astăzi,
 Așę să să potolească
 Deocheturile,
 Bărbătești,
 Muerești,
 Fetești,
 Pruncești,
 Văduești,
 Cum să potolesc
 Jerii eștia-n apă,
 Să să ducă-n codrii pustii
 Și blăstămurile
 Și primejdia cea ră,
 Inde cocoș nu cântă
 Găină nu cărcăește,
 Pe Dumnezeu nu pominește,
 Fată nu să desplefește,
 Vaca nu rage,
 Bou nu trage;
 Acolo vă duceț,
 Pe fundu mării v-alinaț,

Că Ion nu-i harnic,
 Nici să vă scoale,
 Nici să vă prânzască
 Nici să vă mnezizască,
 Nici să vă cine,
 Nici să vă adipe,
 Nici să vă culce.

Să descântă cu 3 cărbuni, face de trei ori cruce cătă Răsărit cu cuțitu. Apa să ie de in se nimere, dar până amiază. Apa s-o bage pă gură cu o fir de miere și apă să stropească marha. La prunci îi spală pe trup. Era o descântătoare tare cu leac la Țarină (Criștiorul-de-Sus), ę tot mereu zicea să învăț, da nu am învățat până nu m-am dus cu oale (dela o muere).

Criștiorul-de-Jos — Ana Crăciun, 74 ani.

114. De sclintit

Ajută-ri, Doamne,
 Și postului sfântă Mărie
 Să nod sclintiturile
 De pe Petre,
 De pe picioru de-a direapta,
 Cu nodurile sfintei Mărie
 Durere pe picioru lui să nu mai
 Până-n vecii de vecie; [hie
 Că eu nod durerea
 De pe picioru Petrii
 De pe dreptu lui,
 Înod cu 9 noduri
 De-a lu Sântă Mărie
 Durori pe picioru Petrii
 Să nu mai hie,
 Până în vecii de vecie.
 De-a fi suduit,
 De-a fi blăstămat,
 De-a călcat în urmă ră,
 Să-l ispășesc cu nercurea de astăzi

Și cu bunu Dumnezău
 S-audă cuvântu meu.
 Puie-ț, Doamne, credință
 Cătă Petre și cătă picioru lui,
 Cătă d'reptu lui,
 Că și eu n-o pun cătă tine,
 Doamne, să-l ispășesc
 Din toate durorile,
 Din blăstămuri,
 Din deocheturi,
 Din sclintituri,
 Din oasele lui,
 Din trupu lui,
 Amin.

Cum număr îndărăpt
 Nodurile postului Sfintei Mărie
 Așę să meargă înapoi
 În codrii pustii,
 Inde găină nu cărcăește
 Pe Dumnezău nu pomenește,
 Față nu să despletește,
 Săcure nu toncănește,
 Vacă nu rage,
 Bou nu trage,
 Acolo v-alinaț,
 Pă fundu mării,
 Că Petrea nu-i harnic
 Nici să vă scoale,
 Nici să vă prânzască,
 Nici să vă mnezască,
 Nici să vă cine,
 Nici să v-adipe,
 Nici să vă culce.

Să descântă cu tort de lână și în tarăță acre. Face cruce cu lâna și pâne pe cer, cătă pământ (în picioare și întoarsă spre Răsărit). Muerea care-i credincioasă la Dumnezeu, care nu gândește la rău, aia are de leac.

Criștiorul-de-Jos — Aceeași.

115. La patruzăci de sfinț

(La patruzăci de sfinți să scoală
oamenii până în ziua și înconjură
casa de trei ori cu clopote:)

Ajută-ń 44 de sfinț,
Înaintea Blagoveșteniilor,
Să scot șerchii, șopârlele
Și broaștele de su sălașurile
noastre,
Să n-aibă putere
Pe casa noastră,
Pă iorsagu nost,
Cum n-are putere
Pe hier să-l mănće;
Să n'aibă putere
Pă iorsagu nost,
Cum n'are putere
Să mănće jaru;
Să n-aibă putere
Borsocăile, deocheturile,
Blăstămurile pe iorsagu nost,
Ca cum n-are putere
Să mănće jar și foc
Cu gura;
Să n-aibă lupii,
Spurcăciunile din pădure,
Pe iorsagu nostu.
Cum hine grosu după cărceauă
Și după boi,
Așa să d'ie iorsagu nost
Cătă casă de une meț zua.
Cum nu poate popa țineț
Lăturghie fără tămăie,
Așe să n-aibă putere
Spurcăciunile de pe pădure,
Lupii, pe iorsagu nost.

Înconjoară casa cu „cârceaua”,
jar și tămăie.

Criștiorul-de-Jos — Aceeași.

116. De junghiu

Stai, junghiule,
Nu-mpunge,
Nu străpunge,
Nu gâmfă,
Nu umplea,
Nu busurca,
Lasă-l sfânt,
Lasă-l blând,
Lasă-l curat
Și luminat
Ca argintul cel spălat
Cum Dumnezău din cer l-o dat.

În spemnă d-eț d'e vară. Îl înoz
de 9 ori. Descânt de 3 ori.

Criștiorul-de-Sus — Anuța lu Tănasă,
65 ani.

117. De sclintit

Marsă Ion,
Pă cale, pă cărare,
Să-ntâlni cu Sfântă Mărie Mare.
Dețe a se izbi și a trînti,
Picioru de-a drieapta-l prici.
Da zîce Sfânta Mărie Mare:
— „N-avea bai, că rănele
Le-aș tomni,
Sângele aduci-l-oi
Cu cuvântu meu,
Cu știrea dela Dumnezău”!
— Sfânta Mărie Mare,
Adă leacu tare!

Cu lână, cănură părășită, rămâne
dela ițe, spată și legi picioru, o
brânca. Descânt odată și faci 9 no-
duri.

Criștiorul-de-Sus — Aceeași.

118. De deocheturi, bubă, junghiuri

Doamne, tu-ș ajută-ți,
Sfântă Maică Preceastă,
Cum să potolesc jerii aiști,
În apa lu Iordan ce botezătoare,
Cea ispășitoare,
Ispășește robu lu Dumnezău Ion,
Așe să să ispășească
Și să să tămăduiască,
Că cu apa lu Iordan s-o botezat
Din apa lu Iordan să aibă leac.

De 3 ori cu 9 jaruri îi țină pe
rând în apă răce, apă neîncepută.
Apa o be și să spală pe ce-
doare. Cu cuțitu și cu smădiță de
mătură și cu sare.

Criștiorul-de-Sus — Aceeși.

119. De sclintit

M-an dus p-o cale mare,
M-an întâlnit cu ce n-o fost bun
[în cale
Și m-o izbit și m-o smăcit
Și brânca mi-o scrântit.
Și io m-oi duce la bunu Dum-
La Domnu Cristos, [nezău,
C-o-ntrebat după leac,
Să mă tămăduiască,
Să mă ispășiască
De tâte boalele.
Să n-aibă putere pe mine,
Nici păcatu de muere,
Nici de bărbat,
Nici de prunc,
Nici de fată.

Odată. Cu cuțitu și cu clisă. Mă-
suri brânca cătu-i de groasă cu
tort de ițe de oaie, faci noduri și
bei apă de 3 ori prin tort.

Săliște — Floare Ciune, 70 ani.

120. Descântec

Doamne, tu-ș ajută lu Gheorghe,
Născut în plan în opt,
Desfac în șapte;

.....
Născut în plan în trîi,
Desfac în doi;
Născut în doi,
Desfac în unu.
Fugi, fugi, că vă plătesc,
Cu postu Sfintei Mărie,
Pe Gheorghe durerea să nu mai fie,
Pe Gheorghe, să nu mai aibă
Nici boare, nici vânt, [putere
Să hie ispășit,
Hodinit.

Săliște — Aceeși.

121. Deochetură

Doamne, tu-ș ajută la Gheorghe,
Nu sfîng focu, numa durerea,
De pe om și de pe iorsag.
Și te țin, durere, în apă, boală,
Eu îți dau sănătatea mea,
Tu să-m dai sănătatea cea bună.
Hin betegos și să merg sănătos.

(Te duci la vale și țină apă pe-
ste cap de trîi ori:)

Cum spală apa toate putorile
De pe vale și curățăște,
Așe să mă curățască și pe mine,
Că cu apă m-am botezat,
Din apă să am leac.

Cu apă din vale, de inde-o hi,
cu cuțitu și cu zmădiță de mătură
și hir de busuioc. Bagi 9 jeri.

Săliște — Aceeși.

122. De potcă

Doamne, tu-ș ajutoră,
 Am pchicat în bolunzii
 Și-n farmice,
 În farmece muerești,
 Ca să mă ieie
 De pe sămânța muerească,
 De pe sămânța bărbătească,
 Să mă ie de pe facirile lumii.
 Iară io vrau să-mi descânt,
 Cu Domnul Cristos, să mă boteze
 În sănătate și-n putere.
 Să n-aibă putere farmecele,
 Nici zua, nici noaptea,
 Nici cân-oi durmi,
 Nici cân oi lucra,
 Nici cân-oi șid'e,

Că s-o dus șapte fete în calea ta
 Și șapte fete toate or fost fete
 bune,

Numa una o fost fată ghiavo-
 lească

Și le-o luat mintea dela alealalte.
 Și una o fost de șapte ani
 Și aceea o învățat-o tată-so
 De-o știut să să roage la Dum-
 nezău.

Și o perit fata aceea.
 Și așa să piară potca,
 Doamne, ajutoră, să mă dau
 În brânca lu Cristos.

Cu unsoare și cu apă.

Săliște — Aceeași.

C I M I L I T U R I

123. Ciumelciu, ciumelciu 127.

Ciumel, ciumel:
 Am o bătă vărgată
 Pe câmp îndelungată. Șerpele.
 Câmp — Sofie Moș, 50 ani.

124.

Leană, leană, popoiană,
 Ce să ține ca ș-o doamnă?
 Hulpea.
 Câmp — Aceeași.

125.

Ciumelciu, ciumelciu:
 Patru îmbrăcaț, într-o cămeșe.
 Nuca.
 Câmp — Aceeași.

126.

Mititel, mititel,
 Mai mare coada decât el. Acul.
 Câmp — Miron Moș, 14 ani.

Ana grasa
 Umple casa. Lampa.

128.

Ce-i la cap ca nuca,
 La coadă ca săcerea:
 Cocoș negru-i,
 Pricepe-te, măgarule.
 Cocoș negru.

129.

Ciumelciu, ciumelciu,
 Am două vaci,
 De coadă le duc la apă,
 De coadă le-aduc. Cănișle.

130.

Am o vacă,
 Când o duc la câmp
 O duc sătulă,
 Când o aduc acasă
 O aduc flămândă. Traișta.

131.
Ce face flămând
Și plânge sătul? *Tigaia.*
132.
Ce trece prin apă
Și nu să udă? *Vijălu-n vacă.*
Câmp — Toate dela Miron Moș, 14 ani.
133.
Ciumelciu, ciumelciu:
Ce-i într'un deal, cionci!
Într-unu, bonci!
Și-ntr-o vale ninge?
Sîta cân cerne.
Măgură — Aurel Roman, 46 ani.
134.
Tot o fost și-o fi
Și nici acuma nu-i de-un an.
Luna.
135.
Ciumelciu, ciumelciu:
Ce-i nici în casă, nici afară.
Fereastra.
136.
Ce-i: curelușe unsă,
La câmp ascunsă. *Șerpele.*
137.
Ce-i untuluță unsă,
În pădure ascunsă? *Iepurile.*
138.
Ce-i par de fier
La tăta casa? *Acul.*
139.
Ciumel, ciumel:
Ursu-n sat,
Câinii nu bat. *Cuptoriu.*
140.
Ciumelciu, ciumelciu:
În tăta casa este
babă grosă. *Camnița.*
141.
Am o iapă
Ș-o duc de coadă la apă.
Olu, canta.
142.
O fost și n-o mai fi
Și la vară o mânca cireșe.
Fata dacă să mărită.
143.
Ce-i domnișor cu haini scurți,
Ce cuprinde tăt ascund'i?
Șoaricile.
144.
Strigă baba de su râpă,
Ca să-i aduc jar de pipă,
Că ieș ar veni după foc,
Da să fême c-o mîncă găinile.
Râma.
145.
Îndee să pune-un boian
Să cunoaște de-amu-n an. *Focu.*
146.
Mere moșu pă su părete
Cu ciucluța pă ureche.
Șioarecile.
147.
Urlă Barna dela munte
Cu ciucur roșu în frunte.
Soarele.
148.
Ce-i potcoava calului
În vârvu dealului?
Conciu la nevastă.

149.

Ciumelciu, ciumelciu:

Ce pică în apă și nu să udă?

Stropii.

150.

Ciumelciu, ciumelciu:

Ce pică în apă și nu face stropi.

Frunza.

Măgură — Toate dela Aurel Roman, 46 ani.

J O C U R I

151. De-a ciobanii

Unu, doi, trei,

Patru, cinci,

Tata cumpără opinci,

Tata cumpără săcară,

Tu, loahe, mei afară!

Numără jucătorii cu aceste versuri și la cel care se termină, iese afară. Numărul continuă până rămâne unul singur, care „pune ochi”. Pune o haină jos și să astupa la ochi până strigă ceilalți, de unde sunt ascunși: „Cucurigu!” Dacă ajunge mai iute unul din cei ascunși, îl „ciobălește”. Cel care pune ochi, numără până la 40. Dacă găsește pe unul, zice: „Ptiu, cioban, Ciun Gheorghel!” (Numele celui ascuns).

Câmp — Miron Moș, 14 ani.

152. De-a lopta

Lopta se face din zdrențe, o de burete de meșteacăn. Ne alegem două partide. Luăm o bătă, o asvârlim la celălalt și el o prinde cu mâna. Punem mâinile una peste alta, până să termină bâta. Cel care are mâna cea mai de sus începe să aleagă. Aleg pe rând, care sunt mai buni mai întâi. Unu bate „poști”, ceilalți prind mingea, unu țipă mingea la partia asta. Dacă o prind în mâni, îi scot dela bătaie. Fuge cel care bate la

sămn. Bate trii lopt. Dacă-l însămnă până nu ajunge la sămn, îi scoate afară.

Câmp — Același.

153. De-a răzușu

Se joacă patru persoane. Băieți sau fete. Își face fiecare câte o groapă în aceeași linie. Împlântă un băț la oarecare distanță. Unul lovește cu bâta într-o bucată de lemn și dacă nu lovește, dacă nu poate „sămna”, atunci trebuie să fugă să lovească bățul din A. În acest timp cel care urmează îi sapă groapa și-i duce pământul, încât el n-are cu ce o astupa. Atunci îl duce ca pe cal să-și aducă pământ de altundeva, pentru a-și astupa groapa.

154. De-a fântâna

Să țipă unu după ușe și strigă:
„Tulai, mă, că am pfiat în fântâna. Cine m-aude să mă scoată de aici, că moriu!”

— „Pe cine poștești să te scoată de aici?”

— „Pe Mărie!”

Primaru (ii ales dinainte) dă la față pe fund (cu o cleașca) să-l scoată. Fata să duce să-l sărute.

— „Pă, că nu mă sărută bine!”
Ș-o bate.

Călugări — Ileana Guța, 57 ani.

155. De-a mănușea

Să-nchie o roată d'i ficioni (stau pe scaone roată). Înoadă o ștergură (o face „mănușe”). Unu stă în el și o trec dela unu la altu mai departe. Zîc: „Ciucii, ciucii!” și el trăbă să prindă ștergura. „Ciucii, ciucii, na mă!”

(Or murit mulț din băătăură).

156. De-a purecile

Șede unu pe scam în mijlocu căsî. Iară ia primaru cleașca. Strîgă primaru cătă el: „Întoarce-te purecel!” — „Nu mă pociu, nu mă pociu, până nu să sărută Saveta cu Trăian”. Ei nu vreau să să sărute și atunci el (primaru) dă cu cleașca pe ei, până să sărută.

157. De-a peștele

Să pune unu pă scam. Unu ie clașca, să bagă slugă la el. El să duce și-ș ie o grămadă de aschii („pești”), să duce pin sat cu ele, să cumpere pești. Acela: „Bună zua!” — „Mulțămesc!”

— „Să faci bine să-m spui înțe stă primariu?” Îi spune: „Bagă-te acolo une este căput nou!” Să duce la primar. „Dumnezău să vă trăiască, domn primar, să faci bine să-m spui un om care s-ar băga slugă să-m poarte calu”. Îl mână ghirău la un om. „Nu te bagi slugă la mine?” „Mă bag!” „Îț dau sâmbrie foarte bună, numa să câștigi la cal. Îț dau „cinci smei” (cisme) și „na te draci” („nădragi”). Îș pune un căluș în gură. Sluga zice: „Calu-i gata, stăpâne!” Stăpânu să suie pe cal (un scaun).

Oamenii dau în cal și pchică jos. Stăpânu bate sluga să gate calu.

158. De-a jaru

Pune un jar în vârv la acu de cusut. Acu-i legat cu ață de grindă și suflă în el, care suflă mai tare; să ard pe buză. Dacă să stânge, pune altu.

159. De-a oloiu

Un ficior îi oloieru și are o cantă cu apă în mână, o ștergură și un alt fecior în spate îi „boșcă”. Bagă ștergură în cantă și întrebă: „Cumperi oloiu dela mine?” — „Cumpăr, cum să nu!” Atunci bagă ștergura în apă și dă cu ę pe obraz: „Na, cuștulește, că am oloiu foarte bun. Nici n-o mai umblat pe la voi cu oloiu d-esta!” Dacă zice că nu cumpără, udă iar ștergura și dă cu ę în cel din spate.

„Îl bag în „boșcă”!”

160. De-a lingurile

Să leagă unu la ochi cu o ștergură și altu mere cu lingurile și le bate în fața lui. Și ăla dă cu ștergura din mână și lovește pe cine-i în față.

Călugări — Toate dela Ileana Guța, 57 ani.

161. De-a rădăcina

Să pune unu pă vatră „căproi”. Unu să șuie călare pe el. Trec o bătă pe su el și doi trag de bătă de un cap și de altu și zice că trage rădăcină din el. Da mai mult ăla nu-i om.

CREDINȚE, MAGIE, MEDICINĂ

162.

Cân începe fundamentu, pune niște lei, fămâie, grâu di vară și le pune la hiecare despărțământ. Să pune și o găină neagră, să nu prindă casa vâlvă (de cea care zboară pe sus), că atunci o dat cap să nu moară stăpânu căsî.

Câmp — Moș Savetă, 58 ani.

163.

Când termină acoperișul, cân „cornează” casa, pune busuioc și cărujele.

Măgură — Mărie Nistor, 65 ani.

164.

Cân să găsăsc femeile punând război, face pașiu mare (când întră-n casă) și zice: „Să hie rostu mare, să meargă bine suveica!”

Câmp — Savetă Moș, 58 ani.

165.

Să bagi urzică înainte de Sfinți, până n-a ieși alte flori, anglicei și le pui în casă, să nu mai aibă putere purecii. Dacă o băga în casă anglicei, atunci are haznă de ei. Să ceartă mama cu pruncii, că de ce-o adus anglicei în casă.

Câmp — Aceeși.

166.

La patruzăci de Sfinți să înconjură casa cu clopote de trii ori, să scoate șerpil, șopârlele, zicând: Vă mân în codri pustii, inde nu s-au-de vacă neagră răgind și cocoș negru cântând, în codrii muț, în codrii pustii, ieșiț, ieșiț!

Câmp — Ileană Guță, 59 ani.

167.

La patruzăci de Sfinți, până în ziua, învârte casa de 3 ori cu un clopot („pirgăuș”) zicând:

Ieșiț șerpi, ieșiț broaște, ieșiț șopârle, ieșiț, că vă scot cu 44 de sfinț și vă-ndălui în codrii pustii, une nu s-au-de cocoș negru cântând și vacă răgind. Tăt la Sfinți să duce paie și le aprinde cu ceva gaz să margă fumu printre pomi, să margă gheața de pă pomi.

Câmp — Savetă Moș, 58 ani.

168.

Vinerea nu toarcem, nici leșie, nici pită. De laut da, numa pârluit nu. Așe-i obiceiul și marți sara. Eu am tors într-o marț sara ș-o venit o muere bărnace și n-o tras o palmă. Am închis ochii și n-o tras o palmă.

Călugări — Ileană Guță, 59 ani.

169.

Cu vasă goale să nu-ț iese în cale și de popă să te ferești.

170.

Cân bei apă dint-o baltă, suflă peste ea, să nu capeț beteșug.

171.

Să nu pui clopu, zadia și brâu pe masă, ca nu-i bine pentru marhă.

172.

Cân să deschide ușa, îi sămnă că nu-i bine.

173.

Cân iei o cămeșe nouă întâi, bagi cuțitu de trîi ori.

Măgură — Toate dela Mărie Nistor, 65 ani.

174.

Păcatu merge până la al șaptelea șir.

Fânață — Ion Cioară, 46 ani.

175.

Sânt mueri de bagă niște boabe într-o oală și le ferbe la foc și face după bărbat să-l aducă de inde-i și-l aduce pe meliță și cu dârlu.

Câmp — Savetă Moș, 58 ani.

176.

La junincă, stredele cornu, îi pune: fămâie, grâu de vară și să-mânță de cânepă.

Măgură — Mărie Nistor, 65 ani.

177.

Cân fată vaca întâi, îi stredele cornu și-i bagă: fămâie, grâu di vară, le tomnește acolo.

178.

Cân fată întâi o junincă, îi stredele cornu vacii cu un stredelaș sau cu un drod și bagă grâu d'i vară, mai de mult o fost și grâu d'i primăvară, chiperiu, irima pământului, cheatră pucioasă și fămâie neagră, făcut un fel de colăcel din bolduri, măduă de dâlmoc, puținel din fieștecare, astupi cu ceară.

179.

Cân fată vaca, zicem „tata nost” și „credeu” și „poruncile” câte le știm, ne rugăm la Dumnezău. Bagă și în corn „aur necântărit” și altele.

Criștiorul-de-Sus — Anuța lu Tănasă, 65 ani.

180.

Mana îi bunu din lapte. Moroancele, strîgile, numa vede cu ochii de departe și strică vitele.

Criștiorul-de-Sus — Aceeași.

181.

„Strîge” îi partea femeiască, îs femei. „Mana” ar fi bunu acela: iarbă mănoasă, vacă mănoasă, să lasă dela Dumnezău.

Câmp — Savetă Moș, 58 ani.

182.

La strigoi li se spune „busorcăi”, dar mai mult „strîgi”. Este strîgă de pădure, aceea suges laptele dela vacă și capră și rămâne numa sângele. Ea-l borăște pe butuci, pă cale și yiîne iar la vacă. Sânt strîge di sat, de duce laptele tăt dila iorsag, de pchierie iorsagu.

Câmp — Aceeași.

183.

Dacă duci aiu în bojenariu, o în brâncă, la biserică, care-i strîgă de ieș laptele, alea ies afară și dacă faci cu aiu să amînoasă pragu la biserică, atunci nu poate întra în biserică.

Câmp — Aceeași.

184.

De adus laptele. Ie din trii izvoare apă, de unde nu sacă nici-odată, meș la descântătoare și-i dă la vacă.

Criștiorul-de-Jos — Ană Crăciun, 74 ani.

185.

Ca să nu strice strigile vacile, puie un lanț la ușa poeți înlontru, la pomnor, să treacă vaca peste el, să nu poată trece strigoaia păstă el.

Câmp — Savetă Moș, 58 ani.

186.

Aluatu ce rămâne dela pită îl stredele și petrece apă prin el. Și cu apa spală îndărăpt marha.

Câmp — Aceeași.

187.

Moții, cei de pe lângă Biharia, zic să nu sudui vaca nimănu, că fuge mana dela vaca ta.

Criștiorul-de-Sus — Anuța lu Tănăsă, 65 ani.

188.

Dață vede o vită frumoasă, ice: „Ptiu, să nu să îmbolnăvească”! Că dacă te uiț la popa cu daru, atunci poț să deochi.

Câmp — Savetă Moș, 58 ani.

189.

Cân vinzi o vacă, îi iei funia, pui o ață.

Măgură — Mărie Nistor, 65 ani.

190.

Cân vine buholtu, luăm o sită și faci cu ę și împlânt săcurea în

prag și te rogi să ogoaie Dumnezău, să oprească buholtu și vijiolia: „Ad-o mândră și frumoasă pe holdele noastre!”

Tot cu Dumnezău ne rugăm, alduifu.

Criștiorul-de-Sus — Anuța lu Tănăsă, 65 ani.

191.

Cân vine vijelii, buholtu, să ducе de cură la clopot, să oprească buholtu.

Câmp — Savetă Moș, 58 ani.

192.

Când e secetă mare, se face „babarugă”. Îmbracă o fată curată cu sălcii, în vale, să nu să vadă nimica din ę și o duc două fete de mână. Femeile țipă apă din ol și-i dă ceva pită o ou și cântă toate fetele și pruncii satului, până la 10 ani (mai bătrâni de 12 ani, nul):

Ploaie, Doamne, ploaie,

Ploiiță curată,

Din cantă vărsată,

Dila Domnul dată,

La spicu grâului

Și la roada tenchiului.

Alteori se prinde un rac din apă, îl îngroapă în pământ, în dunga apii și-l lasă până o ploiet cât trăbă. Sau să ia pământ de pe mormântul unui om spânzurat, îl pune în apă și-l lasă până plouă destul.

Câmp — Aceeași.

193.

O mărs un om, o fost primar, s-o dus la cosălaie ș-o găsit o păreche de cai în iarba lui și i-o împuns cu bâta. Dimineața s-o găsit că caii o murit, că o fost împunș și l-o chemat pe omu acela, pe cel care i-o omorît, să vie să-i plătească, caii. Cea o zis că nu-i de vină. Cându-i colo, s-o apucat ș-o citit Saltirea ș-o bolnăvit omu și cân o văst că-i beteag, s-o dus să să roage de el, da o fost preț târziu.

Fânață — Ion Cioară, 46 ani.

194.

O fost o muere din Măgură, o chemat-o Floare, care o venit după ce-o murit fata și eu am fost culcat în casă în pat și s-o suit p-o ladă, acolo lângă mine ș-o hoțrâncat lăcat pă ladă. Eu am fost cu toporu de umăr și am vrut să dau și n-am putut nici cum, până cân m-am dus cu tătului grămadă pă ladă. Așe ę s-o suit în pod și s-o scoborit pa corn jos și s-au dus pă drum în sus cu brâncile-n șolduri, tăt râzân. Io zicem: „Auzi, tată, cum râde de mini, dacă n-am putut-o lovi.”

Măgură — Aurel Roman, 46 ani.

195.

La cine-i strîgoi mare, bate cuiu în chept. Care-i strîgoi mare, cân îi bate cuiu în chept, guiță. Pe o muere din Sârbești o desgropat-o anii trecuț. Eu m'am rugat lui Dumnezeu: „Doamne, adiverește-l,

Doamne, să-l mai văd odată!” și nu l-am mai văzut.

Fânață — Iustină Cioară, 35 ani.

196.

Mortu, care-i strîgoi, să-l desgropi, să-i spargi chelea. Oamenii zic că dracu nu să poate naște în pielea lui, că răsufflă.

Fânață — Ion Cioară, 46 ani.

197.

Oare cândva am dormit într-o casă de ungur, unde-o murit un om. Am zis să stângă lampa, că nu ne trăbă. Ț, nevasta, o zis că n-o stînge, că o murit un bătrân: „Cine știe, Dumnezău cân o stîngem?” Noi ne tot certam. — „Mă, nu trage pătura de pe mine!” — „Mă, n-o trag!” Și am văzut cum o deschis ușa ș-o ieșit afară. Și ę, gazda, ne-o spus în ceilaltă zi ce-o fost.

Fânață — Același.

198.

Mortu să face în mai multe „colori”: măță, capră, cal, muscă.

Fânață — Același.

199.

Fata pruncului ăsta, cân o murit babă-sa ș-a rămas moșu, nu s-a mai hodinit sufletu ei pin casă, pă pod, vitele din grajdii le-a dat afară și nu păstă mult timp l-a omorît pe bătrân, nu s-o suit în pat până l-o sugrumat. După ce-o murit bătrânul, la priveghiu la bătrânul, o chemat tată-so (fioru bătrânului) privegheși, cu o dimi-jeană plină de rachiou, să beie oa-

menii, să nu adoarmă. Din cauză că sufletu bătrânii i-o adormit pe tot ș-o stîns lampa. Pe ficior nu l-o adormit, el tot strîga lă ceilalți și o scos marhăle afară. Și șasă săptămâni nu s-o hodinit vecinii, până ci-o citit mai mult popi stâlpii.

Fânață — Același.

200.

Cân te doare capu, să bagi apă înt-o troacă și să sufli.

Broaște — Filimon Turlă, 75 ani.

201.

Care o d'ioache, îi descântă. Îi stînge 9 cărbuni.

Câmp — Savetă Moș, 58 ani.

202.

Buruieni la Zua Crucii, până n-a răsări soarele. Prescurărean, pentru urechi, de-l doare capu. Coada șoarecelui, iarba lu Tatin și bobolnicu, pentru vătămătură.

Călugări — Ileană Guță, 59 ani.

203.

Mărie Teaha, soacra-mea, să duce la trîi mori cu o cantă în brîncă; lua dela fieștecare moară o litră de apă, de pe roata morii, viņe, lua bicășei, le băga în apă, lua din furnicar, din mijocu lui și băga în apă. Viņe la biserică și o zîs cătă sfātu să deschidă biserica și o spălat pe une o stat luminile și o spălat șfeșnicu, tăt cu numele „să dea Dumnezău leac la cutare”, și ce-o rămas dela lumini, o pus cărugele și țipa și dintra-ele

în apă de inde mîncă boii în iesle, flori dî fân și atunci le băga într-o caldare cu apă și face feredeu. Încălză apa, ave un ciubăr mare, cu scăunaș în mijloc. Tîneț omu în aburii aceia, și tîneț omu acolo, îl acoperē cu un lipideu. Lua bolovan de căte trîi chile, îl băga în foc, țipa căte unu, de ieșē aburii pe om. Trîi zile i-o făcut feredeu. Cîn țipa, apa aceia, mere două fete, săpa, două grupuță și pe una o numit-o „di trai”, una „di moarte”. Fetele să fie vāroșeni, veri. Ele pleacă de-acolo. Femeia care face feredeu să duce și țipă apa și în care îl îndreaptă Dumnezău.

204.

Cân mușcă șerpele, o nāvāscă, o marhă, me de ie șerpe luat la Sângiorz, îl pune d-amoi în apă caldă și spală marha și cu māvzģă de pe tufă.

205.

De gālbānare, să spală cu gālbānaș galben.

206.

Buruieni de leac: Trusclău, iarba lu Tatin, cheptu pāmāntului, cheia pāmāntului, coada șoarecelui și flori de fei, le bagă în ghinars de șpir.

207.

Pentru ariciu. Aduce un lemn de arinden, îl taie dārābuț, îl stridele și acolo bagă leacurile și-l

înfundă c-o țârură di pământ. Cum-pără dela potică țanabor, țipirig, cheatră pucioasă, sare și chime-moc, le amestecă, le pisă, le în-vălui, le bagă în strunga aceia

ș-apă le arde în cuptor, cân coace. Iese must de lemn și cu mustu ăla di arine să plumădesc și le măncă în toată dimineața care-i befeag de arici.

208.

Turusculău o bagă în țuică și să face galbănă și o beș pentru vătămătură, strîcat pe dilăuntru, strîcat din zoala lucrului.

Câmp — Toate dela Maria Teaha, 56 ani.

P O V E Ș T I

209. Ursitorile

S'o tâmplat odată că o muiere făcș tot fete și bărbatu-so o zis că dacă face tot fată, o omoară. Și o muiere bătrână i-o dat sfatu, cân cheamă moașa, să culce bărbatu lângă prag, să audă cine-i de vină că face tot fete. Și muerea o zis: „Ioane, fă bine și te culcă noaptea asta aclea”. Și el s-o culcat. Și ursitoarele o viñit și o deschis. Ele o zis: „Ho, că nu ne putem băga, că-ș sacu cel de fete aici”. Și atunci bărbatu s-o dus la muiere și o spus că el îi de vină.

Câmp — Iosiv Moș, 68 ani.

210. Ursitoarele

S'o tâmplat odată c-o fost un săbău ș-o nimerit la o muere de-o fost groasă ș-o avut să nască în noaptea aceia. Și omu s-o culcat aclea, la pragu ușii ș-o vint ursitoarele. Atunci cân s-o băgat ursitoarele în casă, o zis: „Măi, ce ursim la ist prunc?” Una o is, ice: „Pruncu aiesta, ce i-om ursi lui? I-om ursi așș: cân o hi de șapte ani, să moară în fântână după casă”. Omu o auzit ș-o scris carte ce se tâmplă.

După șapte ani ș-o prubulit să vadă ce să întâmplă la omu ăla, dacă să tâmplă. El s-o dus să doarmă iar la omu ăla. Pruncu ăla o zis că mă duc afară, mamă, mă duc afară. Da omu s-o dus ș-o încuiat fântâna, să vadă ce să întâmplă, dacă-i încuiată. — „Da ce faci tu, mamă dragă, a-fără?” I-o întrebat ma-sa. L-o lăsat afară. Ș-o văș că-i fântâna încuiată și s-o suit pe fântână ș-o murit acolo.

Câmp — Același.

211. Povestea lui Sântilie

Cân o umblat Dumnezău cu Sântilie și cu Sfântu Pătru pa pământ. Sântilie o fost un baiat de vo 16—17 ani, da o fost tare și luda o fost și mai tare ca el. Și luda tot o vrut să-l potopească pe Ilie și nu l-o putut, c-o fost mai tare ca el. Și atunci Sântilie o avut tată și mamă și o fost bătrâni

și ei, o mârș la preumblare ținându-să de mâni. Sântilie o mârș să să loapte afară. Sântilie o luat pe Iuda și l-o băgat de-o jumătate meter în pământ. Iuda iar l-o prins pe Sântilie și nu l-o putut băga pă Sântilie decât o palmă. A trăia oară, l-o băgat Sântilie pă Iuda până în gurmazi. — „No, o zis Iuda cătă Sântilie, ne prindem fartaț, că acum noi sântem tari și nu ne mai poate bate nime!” — „Noi, zice mai departe Iuda, noi am trăi bine, dacă n-ar fi oamenii aști care mârș la preumblare” (oamenii erau cu spatele cătă ei). — No, lasă, ice Sântilie, că-i găt eu de pe lume”. S-o luat și s-o dus și o dat cu sabia în ma-sa și-o picat jos. Și-o dat cu sabia în tată-so și l-o omorît”. Da atunci tată-so s-o întors cu capu cătă el și l-o văzut că-i tată-so.

După ce l-o omorît, s-o dus Sântilie la nouăzecișinouă de popi, să spuie ce păcate are el și pe toț i-o omorît, că niciunul nu i-o putut face canonu. Până o ajuns la un călugăr și o zis călugăru: „No, stai aci la masă, cu un păhar de vin și un țipo de pită”. Și călugăru o închis iute ușa pe el. Da aclea l-o găsit la anu și Ilie avea barbă până la piept și albă și el o adormit acolo. Și Ilie o zis că nu să poate scula. — „No, zice călugăru, te-nburdă cu scaonul jos și te roagă de pământ să te ierte, că Dumnezeu te-o iertat”. Și s-o rugat și s-o sculat iar tână, cum o fost și s-o dus la Dumnezeu: „Doamne, îmi dă armele tale să mârș eu a tuna cu ele”. — „Mă Ilie, armele mele îs foarte grele și mă tem că te-i vătăma cu ele”. — „N-ai bai, grija mea de ele”. Și i-o dat armele. Sântilie s-o apucat a trâșni după Iuda și l-o prins și l-o băgat în lanț și o zis că atâta robie ai, până îs Paștile în Maiu (da Paștile totdeauna-s în Prier). Iuda tot așa zice: „Paști în Maiu, Paști în Maiu” până să scapă de zice: „Paști în Prier”. Și atunci iar să îngroașe lanțu și nu poate scăpa.

Cân o is de-o mârș de față la Dumnezeu, Iuda o făcut mare ciufală cu raiu. O furat, până o fost rob Ilie, ciubăru botezului, crucea, cădelnița, hainele de lăturghie, cartia și le-o adus în iad. Când o cerut Ilie armele, o zis: „Trâșnește rar și fulgeră des și te du în iad și prinde pe Iuda”. El, când s-o apropiat de Iuda, odată: „Bum!” de s-o legănat iadu. „Mă, o hieșit tâlharu acela din robie de o trâșnit spurcat așe”. Când o trâșnit a doua oară, s-o legănat și mai tare. A trîia oară: „Hâm!” și s-o despiciat iadu în trîi și o fins fuga. Ilie o zis: „Nu fugi, leagă-le toate laolaltă și ie-le în spate, să le punem ine o fost”. O mârș apoi la Dumnezeu și o dat legea să hie rob până îs Paștile în Maiu.

Câmp — Irimie Moș, 70 ani

212.

O fost niște oameni și s-or dus la lucru și ei mârș pe drum li-o ieșit un șerpe alb pe drum și l-o omorît. Ei n-o știut de ce-i bun, până o auzit, inde-o durmit, de ce-i bun. Da acolo o fost o babă. — „Coată, babă, că

noi am găsit un șerpe în drum și l-am omorît?" „Apă inde-i?" — „Aici". Baba s-o pus ș-o tăiat șerpele tăt dărăburi și l-o pus pe poliță și atunci ę acleă o zis (o crezut că dorm oamenii): „Asta-i bun, că cine o mânca din el, știe ce vorbesc marhăle". Și ice că o vorovit cocoșul cătă ghini: „Cucurigu, ice, din prag, săracu gazdă meu, ce-o păți el astară, că, ice, muerea clocotește o oală de apă, să-l opărească la noaptea asta". Un popă s-o suit călare pe o iapă najosu, la vale. Iapa o zis: „Bată-te Dumnezău, omule, cum nu te poț pricepe să te scobori de pe mine najosu, că greu nu-i mai mare decât aiesta, că te sui pe mine najosu.

Câmp — Todor Nica, 80 ani.

213.

Când o umblat Dumnezău cu Sâchetru pă pământ, atunci o nimerit la o muere săracă, de ave ę cinci copii, c-o fost băgată o baligă de vacă în foc să ogoaie prurcii, că-i pită. Pruncii tot cereau: „Scoate, maică, pogacea, că n-i foame". Da ę-i iera rușine de Sfântu Pătru. Da Sfântu Pătru știa și o întreat: „Da ai făcut pogace, scoate-o și le dă la copii, că l-i foame!" Ea n-o avut ce face și i-o spus la Sâchetru. „Da, ia coată, zice Sf. Pătru, de le dă la copii, să nu mai plângă!" Și o scos o pită, cât o roată de plug, ca neaua. O zis: „Doamne, Doamne, ce ne-ai dăruit? Mulțamim lu Domnu Dumnezău, că ne-a dat". Ș-o scos pogacea și i-o rugat și pe ei să mănce. Tot Sâmpetru a fost vorovind, Dumnezău n-o fost vorovind. După ce o plecat, Pătru o zis: „Doamne, Doamne, ce mare bine ai făcut, că ai făcut pomană cu femeia aceia!" Și s-o luat și s-o dus de acolo. Când o fost pă sară, o nimerit la un bghirău. Și o fost muerea bghirău.

Și muerea o zis cătă bărbat: „Eu mă duc în piață, tu ai să faci aluatu și coace, țipă viței la vaci și le mulge și ciupăește pruncu și-l aluă și mai poț lucra". El o pus apă la foc și o băgat apa clocotind în ciupă și copilu o țipat odată ș-o murit. El o crezut că acum s-o alinat și doarme. S-o dus să coacă. O băgat pita în cuptoriu. O avut niște găște să le dea de mâncare. Găștele o căfăit cătă el. El o dat cu băta și le-o omorît. Muerea o zis să aleagă și unt. El, cernând făină, o legat ghiobu deasupra fundului, că s-alege și untu. Smântâna toată s-o vărsat pe fund. O țipat vițaii la vacă. Tăt o supt vacile. O vint un om să-i dee vinars ș-o lăsat vițaii la vaci, o luat cepu la bute. El ș-o dus aminte că-s vițaii la vaci și o fugit cu cepu în brâncă la vaci. Vinarsul o curs pă jos din hărdău.

Sara o venit Sâchetru cu Dumnezău și o cerut sălaș. — „V-aș da, oamenii lui Dumnezău, da am o muere yiravă și îi ghirău și om avea bai cu ea!" — „Nu-i bai, că ne-om împăca noi cumva cu ea". . . S-o suit în pat. Dumnezău o fost de cătă părete, Sfântu Pătru de cătă răstalnijă. Și atunci zop, muerea!

— „Bună sara, bărbat!"

- „Bună sara”!
- „Coaptă-i pita”?
- „Coaptă”!
- „Untu alesu-l-ai”?
- „Ales”!
- „Da la găște dat-ai? Vacile mulsu-le-ai? Da pruncu l-ai ciupăit”?
- „Pruncu l-am băgat în ciupă și-o tot durmit”! S-o dus să-l vadă:
„Da el îi mort!”
- Da i-o văit pe sălăii.
- „Da ce sălăi ai tu acolo”?
- „Da niște oameni năcăjiți”!

Și s-o apucat cu bâta de Sâncetru, până s-o rupt bâta. — „No, acum să mă duc să iau alta”! Dumnezeu o zis cătă Sâncetru: „Mută-te cătă părete, să nu mâne tot pă tine”! Și ę o dat tăt pe Sâncetru. No, s-o culcat ę, că a fost bată. Și s-o sculat Dumnezeu și Sâncetru, de s-o dus afară: — „Doamne, Doamne, o zis Sâncetru, nu mai lăsa să hie muerea bghirău!” Și de atunci or cherdut ele coroana de bghirăiță.

Și s-o dus omu ș-o întâlnit un ficior durmin supt un păr și de lene nu să scula să ridice perele. S-o tot mutat cu gura, să-i pchice în gură. — „Doamne, oare ce-o fi cu ficioru aiesta, că nu să poate scula să-ș bage în gură?” Și s-o luat mai departe și o nimerit la o față săcerân la grâu. Da Sâncetru o zis: „— N-ai, fată, un ol cu apă, să ne dai să bem?” Da e o zis: „Is face bine și hodiniț, că odată mă țip și aduc apă rece!” Ș-or băut. Ș-amu d-acolea or purces. O zis Sâncetru: — „Doamne, oare cum o trăi omu ăla lenios și fata harnică, asta cum lucra?!” — „No, zice Dumnezeu, fata asta după ficioru ăla să mărită”. — „Da, Doamne, Doamne, cum să-și mânce fata zilele cu leniosu ăla?” — „Vezi, cât poț tu pricepe că pe leniosu ăla îl mână porcii, dacă nu-l mișcă cineva de acolo”.

Câmp — Irimie Moș, 70 ani.

214. Feciorul de împărat și lupul cu cap de fier

O fost un ficior de-mpărat. Cân s-o născut, i-o ursit ursitorile că cân o fi de șapte ani, l-o tuna Sântilie sau cân o meț la cununie, l-o mânca un lup cu cap de fer. Ș-atunci tata lui o înțales ș-o făcut un zid înt-acei șapte ani. Ș-atunce când o fost șapte ani, o zis împăratu, tata pruncului: „Să te bagi, pruncule, acolo în zid, să nu te tune Sântilie”! Pruncu o zis: „Tată, io nu mă bag acolo, numa Dumńavoastră aduceț o masă și scaon în mijlocu curți și io m-oi ruga la Dumńezău. Facă Dumńezău ce-o vrea cu mine. Io acolo nu mă bag!” Și când o fost la amńiazăț, o trăsnit în zid, tăt l-a sfărmat. Băiatu a rămas sănătos.

Atunci cân o fost să margă la cununie, s-o luat cu armata și cu tunu.

Și într-o vreme vede napoi viînd un lup cu cap d'i fier și dădeau cu tunu, el tăt viîe. Atunci pruncu să ie și fuge și lasă armata și să duce până pă sară la Sfânta Joie. Și atunci spune ce s-o tîmplat cu el. Sfânta Joie îi răspunde: „Băiefe, te hod'inește, că eu am o cățauă și-l simte de trii mile de pămînt ș-atuncia când a bafe, îi pleca și-i fugi”. Și s-alinat băiatu. Noapfe, într'o vreme, aude cățaua bătînd. Ș-atunci tătă zua tăt fuge, până sara. Și atunci sosăște la Sfânta Vineri și-ți spune baiu. Sfânta Vineri îi răspunde: „Te poț hod'îni, că am o cățauă și-l simte de șasă mile de pămînt și când o bate cățaua, îi pleca și îi fugi mai d'eparfe”. Așe s-o alinat. Noapte, într-o vreme, bate cățaua, iar capătă un colac (căpătase și dela Sfânta Joie!) și pleacă la drum toată zua. Sara sosăște la Sfânta Sâmbătă și-i spune baiu. Sfânta Sâmbătă îi răspunde: „Ți-i hodjîni, că am o cățauă și-l simte de nouă mile de pămînt”. Și s-o pus la hodină. Noapte, într-o vreme, s-aude bătînd cățaua ș-atunci îi dă un colac și pleacă la drum toată zua. Sara sosăște la Sfânta Duminecă și-i spune baiu. Sfânta Duminecă zice: „Ți-i hod'îni, că am o cățauă și-l simte la douăsprăzece mile de pămînt și cân a bafe e, îi pleca la drum”. Așe să alină. Noaptea, într-o vreme, aude cățaua bătînd. Atunci capătă o ștergură și pleacă la drum. Sfânta Duminecă i-o spus: „Să treci apa asta și-i pune ștergura peste apă și s-a face pod și-i trece acolo. Acolo nu poate să te mînce că nu poate trece apa”. Atunci o mîrs până la apă ș-o țipat ștergura pă apă și i s-o făcut pod. O trecut de ceea parte. Atunci o prins de pod puțin, i s-o făcut ștergură-napoi.

Atunci o mîrs pen pustiu, o umblat multă vreme. A dat pe la o muere ce ave o fată și ave vo câteva capre. Zice fata: „Mamă, vād un om, ar fi bun păstoriu la caprele noastre”. Mama zice: „Cheamă-l în casă”. Fata merge și-l cheamă. Mama zice: „Băietе, nu fi-i băga slugă la capre?” El zice: „Ba, da, m-oi băga”. Ș-o stat la capre câtva timp. (Din cei trei colaci s-o făcut trei căni. Pă unu lo- chemat „Aude-biîne”, pe unu „Ved'e-biîne”, pe unu „Greu-ca-pămîntu”).

Și sta câtva timp și mama fetii zice: „Să-l întrebi că ce fel de băiet, d-inde vine?” Fata l-o ntrebat. El i-o răspuns: „Eu sunt fecior de-mpărat ș-am fugit, că o curs un lup cu cap de fier după mine, să mă mînce și pentru aceia am fugit”. Fata merge la mama iei și-i spune. Mama fetii ice să-l întrebe cum o trecut el apa. El o spus: „Am o ștergură ș-am pus-o pă apă și s-o făcut pod ș-așe am trecut apa. Atunci puțin am tras de pod și ni s-o făcut ștergura-napoi”. Fata merge la ma-sa și-i spune, că cum o trecut el apa. Mama fetii zice să-l întrebe, că inde ține el ștergura. Fata l-o ntrebat că inde-i ștergura. „La miîne”, ice. Fata zice: „Las-o acasă, să n-o perzi pe-acolo, pela capre”. Și o lăsat-o. Ș-atunci fata o mîrs cu ștergura la apă și o țipat ștergura pe apă și o trecut lupu. Și lupu ăla o fost frate d'e-al fetii. L-o fost blăstămat ma-sa, să-l facă Dumnează lup cu cap

de fer, să nu aibă stare și alinare până nu o mânca un ficior de împărat. Și atunci lupu viiți acasă și să vorbeș cu mama lui, că cum să-l mănche, că el nu-l poate să-l mănche, că-l omoară câinii lui. Și mama lui zice: „Tu, fată, spune-i să lese câinii acasă, că tu ai mai merge cu el la capre și nu mei, că te femi de câni, că te mănche”.

Și așe el o închis câinii într'on grajd și atunci fata a mărș cu el la capre. Cându-i odată vede lupu, viițe cătă el. Atunci să suie într'on fag. Lupu sosiște acolo și zice: „Acuma te còbor, să te mănch, că știi că am umblat după fiine”. El zice: „Na o opincă ș-o mănche întâie”. În timpu acela el a grăit pe un câne, o zis: „Na, Aude-bine!” Cânele o auzit glasu stăpănu-so. Atunci grăiește lupu: „Còbor!” zice el. „Na și astalaltă opincă!” Grăiește pe altu câne. Cânele aude și-i spune la cel mai mare, la „Greu-ca-pământu” și zice: „Taci, eu n-am auzit!” și lupu zice: „Còbor!” El zice: „Mai na, mănche și jumătatea iesta de cojoc!” Iară strigă pe altu câne. Cânele aude, spune la Greu-ca-pământu. Zice: „Eu n-am auzit!” Lupu zice: „Còbor!” Atunci strigă pă Greu-ca-pământu și zice Greu-ca-pământu cătă Ușor-ca-vântu: „Du-te și-l fiine pă loc, până sosăsc eu!” S-o dus cânele și l-o ținut în loc, până a sosit Greu-ca-pământu. Atunci o sosit Greu-ca-pământu ș-a pus o labă pă el și-atunci i-o grăit, o zis ficioru de împărat cătă gazda lui, cătă fată. „Ce vrei să las nezdrobot?” Zice gazda: „Totul zdrobește, numa maiu și plumânile lasă-le nezdrobite”. Atunci tăt l-o zdrobit și numa maiu și plumânile nu. Și iel s-o coborit din fag și o făcut un foc și o făcut o frigare și i-o tras maiul și plumânile în frigare și le-o fript și tot pe obraz la fată o dat cu ele, până tot o fript-o.

Și fata meș acasă tătă friptă pă obraz și spune la mamă-sa. „No, mamă, frafele meu îi tăt zdrobit și iacă, ce-o făcut cu mine”. Mama zice: „Oase nu ai găsit din el? Zice fata: „Oase poate că aș găsi”. No, du-te și adu câteva!” S-o dus fata și o adus câteva oasă și le-o pus noaptea la el la cap și o murit. Câinii, la d'imiineață, l-o văzut mort și zice cânele ăl mare, adică Greu-ca-pământu: „Meș în lume, cătă cei trii câni și cotați buruiană învietoare!” S-o dus aceia trii câni. Unu s-o-ntâlnit cu-n șerpe. Și cânele l-o văzut c-o buruiană în gură și o zis: „Ce buruiană ai în gură?” Șerpele o zis: „Am un pui mort, l-am aflat mort și duc să-l înviu”. Cânele zice: „Să faci bine să mi-o dai mie, că mi-o murit gazda neș și te du să-ț cauț alta”. Șarpele zice: „N-o dau, că de două zile caut ș-acuma am aflat-o”. Atunci cânele luă pe șerpe de pestă mijloc și trânti cu el de pământ ș-atunci scăpă buruiana.

Cânilo o luă buruiana și viiți cu ea la stăpănu-so și l-a frecat cu buruiană și a înviat.

Atunci zice cătă bătrână: „Să-m dai ce am la tine și simbrie cât avem înțălegere”.

Și i-o dat, că s-o femut că le prapade și pe ele. Ș-a plecat până la apă

și o trecut apa cu câinii și atunci iară s-o făcut trîi colaci din câni, cum o fost dintâie. Ș-a mîrs pe la fieștecare zua și i-o dat colacii înapoi și i-a mulțumit. Și a mîrs până la părinț și așe a făcut o nuntă mare, din Paști până-n Rușțele, de scăuna câinii dî jële. Și dacă n-o fi murită, ș-amu tăt trăiește.

Sohodol — Tănăsă Țigan, 61 ani.

215. Petrea Păcurariu

O fost ce-o fost, o fost un ficior, îl chema Petrea ș-o avut o soră. Și el o fost păcurariu la oi, în pădure. Așe el ș-o gătat mîncarea ș-o venit acasă ș-o zîs cătă soru-sa: „Soră, dacă maica coace, vin la mine cu mîncare și cu pită. Că eu-ț trag o brazdă dinentea colibii, dela mine până-n nentea cășii la noi”. Așe el o tras o brazdă. Soru-sa, cân ma-sa o copt, o viñit cu mîncare și cu pită la el. Da un căne de zmău o viñit ș-o-nfundat brazda ș-o traș alta dinentea ușii, dela ii până-nentea ușii la zmău. Fata cân s-o gătat cu mîncarea și cu pită, s-o luat pă brazdă și s-o dus pân la zmău acasă.

Așe, Petrea tăt o așteptat și soru-sa n-o mai viñit. Așe, o viñit înapoi acasă ș-o lăsat oile pe câni. Ș-o zîs: „Maică, dice n-ai andălit pe soru-mea la miñi cu mîncare și cu pită la miñi?” Ț o zis: „Puți meu, am andălit!” Așe, Petrea s-o dus să vadă ind'e-a mers ș-o aflat altă brazdă trasă ș-a lui înfundată, cătă casa zmăului. Așe, el s-o luat pă brazda aceia, până la zmău. Soru-sa l-o văit de colo, d'e supra di a douălea rînduri ș-o zîs: „Fratele mñeu, da cum ai venit aici, că vine zmău și te potoape și nu știu ind'e să te-ascund!” Așe, Ț o zis: „Fratele meu, suie-te aice sus!” Și l-o băgat sut-o albie. De loc o topotit zmău. O mñirosit pă nas. — „Îmi pare că am ceva om d'ipă lumea albă?” — „Nu știu, că n-am știință!” o spus sora. „Spune, soața me și draga me, că nu-i fac nimică!” Așe o spus sora lui, că iacătă-l aici, îi frate-meu. Atunci o ajutat albia de pe el. Atunci o zîs zmău: „Șogore, ai venit la miñe, pa soru-ta n-o duci, numa haida pîn pădure și ce-i vid'e, să-m spui mñie și ce-oi vid'e eu, să-ț spui ție!” Așe, el o aflat o pană frumoasă ș-o gândit Petrea: „Vai, să-n căpăt o nevastă așe!” Așe, cân or eșit din pădure, s-or întălnit laolaltă, Petrea cu șogoruso. Ș-o întrebat șogoruso de el: „Ce-ai găsit?” Petrea: — „Nimică!” — „Nu-i dirept, Petrea, c-ai găsit ceva!” „Am găsit, șogore, o pană ș-am gândit așe că d'i-aș căpăta o nevastă de-acę, mñ-ar păre bine tare”. Așe zîsă zmău: „Îi găsi, șogore, numa dacă-i asculta cuvântu mñeu”.

Și așa s-o dus la un tău cu lapfi, ind'e să scăldau zăñtile: „Și fe-oi faci, Petre, on rug și zăna care puñe zgarda ii pă fiñe, tu fe scoală d'e-acole și vină și oricăt a striga să coț, nu mai cota!” Așe, o ieșit zîna din lapfi ș-o strigat pă Petre: „Petre Păcurariu, coată-n napoi, cum îți flueră fluerile, cum îți latră câinii, cum îți sună clopotile!” Petrea o cotat înapoi, că i-o fost

jele. Atunci zîna zîce: „Facă-te Dumnezeu on scolei d'e ghiață, pă marea înghețată!” Așe, zmau tăt o așteptat să vie șogoru-so. El s-o luat atunci să coate după el și l-o văit acolo, pă mare înghețată, un sloi d'e ghiață și l-o scos d'e-acolo. O zîs Petrea: „Vai, de mult durmii, șogore!” — Ai tăt dormi, până-i lumea, dacă n-a fi fostă eu! Numa nu mai asculta, acar cât te-a strîga, până-i veni la miîne acasă!” Așe, iară s-o dus Petrea la tău cel cu lapte dulce și s-o făcut un mușinoi ș-o viñit zânele să se scalde. Zâna acę o zîs că mușinoiu acela n-o fost acule, cătă celelalte, dar eu pui zgarda mę pe el, ori o fost, ori n-o fost. Așe, o pus zgarda pe el. Petrea s-o sculat și s-o luat cătă casă. Zâna o ieșit din lapte ș-o apucat a striga după el: „Petrea Păcurariu, coată-n napoi, cum îți flueră fluerile, cum îți latră câni, cum îți zghiară oile!” De cîteva ori o strîgat. Petrea, jelnicos după oi, o cofat napoi. Atunci zâna o zîs cătă el: „Facă-te Dumnezeu, Petre, on fir de pipirig, în mijlocul mărilor, între pipirige!” Așe l-o făcut.

Șogoru-so o așteptat; văzând că nu vine, s-o luat după el și l-o văit acolo și l-o scos. O zîs așe, Petrea: „Vai, mult durñii, șogore!” Așe o zîs zmau: „Tot ai dormi până îi lumea, să nu fi fostă eu! De mai coț înapoi, eu nu mai viu după tine!” Așe, l-o făcut iară zmau un spine lângă tău. O viñit o zână ș-o pus zgarda pă el și o zîs: „Iară eu pui zgardă pă spinele ăsta, da eri n-o fost aci”. Așe, o pus. Petrea s-o luat cân ele o sărit în tău. S-o luat Petrea, haide, haide. Zâna o ieșit din tău ș-o apucat a striga după Petrea. Petrea n-o mai cofat înapoi nicicum. S-o luat până la zmau acasă. Zmau o avut o femñiță de oșăl. Când o ajuns Petrea cu zâna, i-o băgat zmau în femñiță pe amândoi. Acolo o avut highhighiș și le-a zîs acolo luni d'eplîne. O avut mîncare, beutură și petreceau. Zâna o zîs cătră Petrea: „Fă-m, Petre, numai o hudrică, cum mę acu pin podeli în sus!” Petrea nu puțe. Zîce cătă zmau. Zmau îi face. Ț, întorcându-se cu Petrea p-îngă hudră, face: zdrânc! pă hudră în sus. Cîn era în vârv cășii, zîce cătră Petrea: „Ihî, Petre, atunci să te întâlnești cu miîne cându îi rupi o bătă cât tiîne d'e-naltă de fer!” Ț s-o dus. Petrea ș-o făcut o bătă de fer cât el d'e-naltă s-o luat, haidi multă lume, împărăție, Dumnezeu să ne fiie, că din poveste mult mai este.

Așe, tot s-o dus până s-o-ntâlñit cu trîi prunci. Unu o avut un zbiciu, unu o avut o cismă, unu o avut un clop. Așe, s-o fost certând, că ceala i-o fost trăbuind clop, cela cizmă, altu zbiciu și nu s-o fost putând împărți. O zîs Petrea cătă ii: „De ce sânt bune astea, prunci?” — „Cisma îi bună, că dacă-o traği în picior și zici cătă ę: Tropo, tropo, cisma mę, du-mă iîne m-i voia!, acolo te duce”. — „Da clopu?” O zîs pruncii: „Clopul îi bun, pântru cându-l iei în cap, nu fe mai vede nime. Poț mânca cu domni la masă, că nu te mai vede!” — „Da zbiciu?” — „Zbiciu îi bun, zîce pruncii, că dacă îi tuna cătă o grămadă de oameni, tăț îi faci vânățaril

„Așe! zîce Petrea, meț unu în d'ealu cela, unu în ceala, în trîi delurele ș-apoi io v-oi chema pe fieștecare la a lui". Așe, pruncii să duceau. După ce s-o dus, Petrea luă zbiciu și tună fiește cătă care și să făceau pchetri. Așe, trăje cisma în picior și zîce Petrea: „Tropa, tropa, cisma meț, du-mă inde m-i voia, în casă la zâna meț!" Acole-l duce. Zâna lui aveț un prunc cu el făcut, de cân o fost cu el. Petrea ajută clopu, băiatu-l vidē și zîce cătă ma-sa: „la, maică, taicu!" Atunci ma-sa-l loveț: „Cum poț vorbi d-es-tea, că nu să poate!" Mâni pă la prânz, zîce ma-sa cătă pruncu: „Dragu mamii, să facem acuma de prânz, doară vine tată-to, oare cumva să mînce și el"! Cân era la prânz, iară viñi Petrea și mânca acolea la masă cu pruncu și cu ma-sa. Și ajută clopu de pe ochi, iară-l văi pruncu și zîsă: „Maico, iacă, taicu!" Așe, iară să răspi ma-sa și-l băteț și zîsă: „Petre, soțu meu, ieș d'-inde ești, că de astăzi înente mñi-i fi soț!" Așe, Petrea rădică clopu și-l văzu și să țîpau și-l sărută și astăzi ș-or petrece laolaltă, di n-o fi murit. Așe, s-o luat la zmau acasă, la șogoru-so ș-o petrecut ș-o băut laolaltă șo soru-sa o rămas după el, după zmau și zâna după Petrea și astăzi o fi împreună, dacă n-o fi murit.

Măgură — Roman Aurel, 46 ani.

216. Marcu Viteazu

O fost, Doamne, ce-o fost, că de n-o fi, nu s-o povesti. Că eu nu port minciunile cu sacu, nici cu straița ca gaița, le port cu desagu, acele mi-s ior-sagu. Indē să luăsc, acolo după ușe le proptăsc. De mâncat nu mînc mult, numa mñezu de nouă mălaie. Cân îi pă urmă, să fac cojile jemble în gură. Luai și eu una de coadă ș-o țîpai la noi în ogradă. O țîpai pă iarbă verde, mai mincinos o hi cine n-o crede. D-apă cine-o asculta, bine o umbla, c-o învăța. Cel ce-o adurmi, bine-o dobândi, că s-o hodini!

Brădef — Elisii (Lisa Neamțului), 60 ani.

G L O S A R ¹

- Aboară, 10, doboară
 abora (a), 102, a sufla abur
 acar, p. 62, măcar, ori
 adipă, p. 66, adapă
 adeveri (a), 195, a arăta
 albotu, 107, alb
 alduit, 190, binecuvântat
 Aleu, 95, vale
 alina (a se), p. 66, a se așeza
 amirosu, 101, miros
 andăli (a), 215, a trimite
 anglicei, 165, grăușor (plantă)
 Apăbotează, p. 56, Bobotează
 apițura (cu), p. 54, un colindat special
 al copiilor
 ariciu, 250, cancer
 Babarugă, 192, paparudă

 băbură, p. 40, partea de deasupra a vetrei
 bănat, 29, necaz
 Barna, 147, nume de bou
 bărnaci, 168, brunet, oacheș
 baț, 45, beat
 bătuci (a), p. 58, a bate (merele)
 birișu, 49, cel care mână boii
 boboane, 175, boscoane
 boșcă, 159, vas pentru ulei
 bosorcaie, p. 57, vrăjitoare
 brâncă, p. 56, mână
 buholt, p. 58, vijelie, furtună
 bunefă, 106, binefe

 Căhăli, p. 40, plăci de ceramică pentru
 cuptor
 camniță, p. 40, partea de sobă de dea-
 supra vetrei
 câmp, p. 37, loc fără pădure, poiană

 cănură, 117, lână
 căpătător, p. 60, strângător
 căput, p. 41, poarta curții
 cârcăi (a), 113, a cârăi
 cârceag, 3, ulcior
 cârceauă, 115, ic de fier
 cărujele, 163, flori
 câșleagă, 40, câșlegi
 cerca (a), p. 43, a căuta
 chiparcă, p. 42, ardei
 cimpoieș, p. 55, cimpoier
 ciripă, p. 40, țigla
 cioroind, 58, curgând
 ciorosclanu, p. 59, fierul plugului
 ciucluță, 146, căciulă (?)
 ciumeli (a), 98, a ghici
 ciupă, 7, albie pentru copii
 ciupăi (a), 7, a scălda
 ciutură, 92, coada pipii
 cleangă, p. 69, creangă
 cleanț, p. 37, stâncă
 cleașcă, 156, obiect de joc, în formă de
 clește
 clerii, 112, creierii
 clisă, p. 42, slănină
 clop, p. 41, pălărie
 coasă, p. 55, casă de bani
 copârșeu, p. 68, sicriu
 cormi, p. 41, coarne, coafură femeiască
 corindă, p. 49, colindă
 corintei, p. 66, rudele miresei
 cotătoare, p. 67, oglindă
 cotonie, p. 48, armată
 Cou, p. 61, Vașcău
 crang, p. 37, grup de case, crâng
 credință, p. 62, logodnă

¹ Cifrele indică numărul textului în care se găsește cuvântul glosat. Când cuvântul se găsește în introducere, cifra este precedată de un p. indicând pagina respectivă.

crumpene, p. 42, cartofi
culduși, 101, săraci
cumetri, p. 62, nănași
curcubătă, p. 42, dovleac
cui (a), 97, a croi
cușiuli (a), 159, a gusta

Dălmă, p. 37, răzor
dâmb, p. 37, răzor, deal
descântece, p. 47, strigături
dilui (a), 52, a cheful
doscă, 198, scoarța cărților
drod, 178, sârmă
dubă, p. 53, tobă din doage
durori, 114, dureri

Fârtat, p. 61, frate de cruce
feredeu, p. 50, scaldă
ferici, p. 40, ferigă
fiecare, p. 70, cineva
fieș, 97, fiuț
foitoit, 6, plin
fufie, p. 41, cusătură la cămașe

Gălante, p. 41, șnururi
gance, p. 57, bubă
gardină, p. 41, bor la pălărie
gazdă, p. 68, bogat
ghină, p. 64, găină
ghiociei, p. 55, clopoței
goz, p. 69, gunoi
grindă, p. 40, raștiu, meșter-grindă
grinzele, p. 40, grinzi

Hârbui (a se), 7, a se face hârburi
hârtop, p. 37, dolină
herminoasă, 70, (buză) cărnoasă
hidede, p. 57, ceteră, vioară
hore, p. 47, doine
hotrânca (a), 194, a scutura
hudră, 215, gaură
hurduca (a se), 52, a sări

lagă, 56, sticlă
iubagiu, 214, gazdă, gospodar
iorsagu, 57, vitele
îmburda (a), p. 69, a răsturna
împrorătoare, p. 57, stropire
îndăli (a), 112, a trimite
înală, p. 66, învește
învisă (să), p. 56, se visează

Jeșcău, 92, pungă de piele pentru tutun
jerii, 113, jaruri

La (a), 94, a spăla
lădoaie, p. 40, laviță
loază, 100, viță
loptă, 152, minge
luăsc (se), p. 52, se potrivesc
ludaie, p. 58, dovleci
lula, 107, lulea

Măduuță, 111, măduviță
marhă, p. 41, viță mare
masdiță, 40, nuia
mere, p. 59, mire (de la a se mira)
miluță, 109, miele (miei)
mirel, p. 65, mire
mireș, p. 66, mire
mnezizi (a), 114, a mânca de amiazi
monopol, p. 42, alcool

Nădăi (a), 102, a bănui
najosu, 212, în jos
nesălmată, 103, (piatră) nestimată
Neazipăreasa, p. 56, mijlocul postului
mare
nilcoșie, p. 55, mândrie

Obloc, p. 41, fereastră
obrăza (a se), 99, a se supăra
ocol, p. 41, curtea
ogoi (a), 190, a astâmpăra
olcuță, p. 70, oală mică
oluri, p. 71, vase de lut

Padină, p. 37, loc șes
pagrin, 38, salcâm
păhues, p. 58, arbore tânăr
pălmăli (a), 100, a pălmui
părgălit, p. 42, prăjit
pârlui, 168, a opări (hainele)
pascarei, 97, păstori
păsulă, p. 42, fasole
pășuș, p. 64, bilet
pemniță, p. 41, pivniță
pene, p. 58, flori
picluită, 107, cernuță
pirgae, p. 70, clopote
pităngușă, 109, mici
pitoace, p. 54, bureți de iască

- plan, 120, ?
 podișor, p. 40, *blidar*
 pogăcere, p. 61, *turtari*
 pogan, p. 68, *mare*
 polărit, 109, (cojoc) cu bordură de blană
 poŃeavă, p. 56, *covor de lână*
 porodică, p. 58, *pătlăgea roșie*
 portarai, p. 64, *portari*
 pricazuri, p. 58, *necazuri*
 prime, p. 41, *panglicușe*
 proșopi (a se), p. 70, a se sprijini
 pupiță, p. 66, *gătită, împodobită*
- Răspi (a se), 215, a se răsti
 răstălniță, 213, *stavila patului*
 roșcovan, p. 67, *roșu la față*
 rug, p. 57, *măcieș*
 ruguș, 100, *rug, măcieș*
- Scăltăvețe, p. 58, *castravete*
 sălău, 1, *oaspe*
 scăfătură, p. 41, *cusătură la mânecile că-
 mășii*
- șer (șir), p. 63, *rând de case*
 șerbălui (a), 11, a fi șerb
 șindilă, p. 40, *draniță*
 smădiță, 118, *mlădiță*
 sobe, p. 54, *camere, odăi*
 soluri, 105, *solii*
 spătoi, p. 41, *ie*
 spemnă, 116, *lână*
 sporiș, p. 58, o plantă
 stredeli (a), 176, a *stredeli*
 strige, p. 57, *vrăjitoare*
 strigeauă, p. 70, *bucăjică*
 strunguță, p. 41, *dantelă la cămașe*
 sufluș, p. 67, *sufiu, abur*
 sunet, 106, *zumzet, zgomot*
 surată, p. 61, *soară de cruce*
- Tălefiu, p. 38, *locul pe care e așezată
 gospodăria*
- târnaș, p. 40, *pridor*
 tău, p. 37, *baltă*
 femeșeu, p. 70, *cimitir*
 tenchiu, p. 56, *porumb*
 filediu, p. 54, *ciledul, căsenii*
 fingea, 100, *chinul*
 finzii (a), 100, a *chinui*
 trus, 100, *struș, buchet*
 truscălău, 198, *potențila verna*
 tuluci, 107, *junci*
 tuș, 112, *fără glas, tăcuși*
 țarină, p. 38, *arătură*
 țipa (a), p. 67, a *arunca*
 țăpoaie, p. 71, *pâini mici rotunde*
 țov, p. 79, *băț*
 țuica, 68, *cucuvaia*
- Uiagă, p. 63, *sticlă*
 ultoană, p. 67, *altoi*
 ușură, p. 67, *ușurează*
- Vaiet, p. 68, *bocet*
 vânățări, 215, *stânci*
 văroșeni, 293, *rude din veri*
 veli, 100, a *face*
 vig, 102, *val de pânză*
 voarve, 53, *vorbe*
 vònotu, 95, *wagonete*
- Zălete, 100, *curgea*
 zănatu, p. 53, *obiceiu*
 zângăli (a), 56, a *suna un clopot*
 zăvun, 94, *laibăr*
 zdroabă (o), p. 70, un *pic, pușin*
 zgardă, p. 41, *lățitar de mărgel*
 zâne, 102, *sunet (?)*
- Vegetul, 110, *degetul*
 yiravă, 213, *nervoasă*

ARTICOLE MĂRUNTE

„DIN ACTIVITATEA MEA DE FOLKLORIST”

Sub acest titlu, directorul „Arhivei de folklor a Academiei Române” a binevoit să-mi comunice un mic chestionar cu următoarele întrebări adresate subsemnatului, ca unui (fost) folklorist:

„Când ați început să faceți culegeri?

Ce v'a îndemnat — cine? Exemple ale altora?

Ați cules personal sau prin elevi?

Amintiri deosebite din timpul culegerilor; informatori mai interesanți, etc.

Cu ce folkloriști români și străini ați stat în legătură sau corespondență?

Pentru ce, dela o vreme, n'ați mai publicat folklor?

Aveți sau ați avut culegeri în manuscris? Unde sunt?”

În rândurile de mai jos, voi încerca să răspund întrebărilor puse.

În anul 1867, cu prilejul ședințelor Academiei Române (pe atunci „Societatea Academică Română”), în August, venise la București și Vasile Alecsandri, poetul dela Mircești și dăruie colegilor săi — între ei era și tatăl meu, Iosif Hodoș — câte un exemplar din „Poesii Populare ale Românilor, adunate și întocmite de Vasile Alecsandri” (București, 1866).

Din acest exemplar, adus în orașelul Baia-de-Criș, din ținutul Zarandului, tatăl meu ne citea seara, în familia cu câțiva copii de școală, unele balade, ca bunăoară „Miorița, Movila lui Burcel, Brâncoveanul Constantin”, ș. a. În vacanța anilor școlari următori, nu numai că citeam și noi, copiii de școală, ci le și recitam, la ocazii, în cercurile celor iubitori de limbă și versuri românești din culegerea lui Alecsandri.¹

Imaginea primă, deșteptată pentru frumusețile din poezia poporului, mi-a fost susținută și întărită de unii profesori ai școlii noastre secundare, între care țin să amintesc pe Ion Al. Lapedatu, dela Brașov, ca mare admirator al cântecului poporal.

Mi s'a lărgit această imagine pe timpul studiilor universitare. Tocmai la

¹ Cel ce, la vârsta de 7 sau 8 ani, se deosebia prin „arta” de a spune versuri din balade, era fratele meu, scriitorul de mai târziu Ion Gorun.

Budapesta, mi-a fost dat să primesc, ca dar din partea profesorului de istorie romană, Carol Torma, filoromân și membru onorar al Academiei Române,¹ un volum din culegerea de poezii populare Jarnik-Bârseanu. (Observ că numitul profesor n'avea înscrisi la cursul său de atunci, decât doi studenți: unul sas, Schullerus, dela Sibiu, al doilea — subsemnatul).

Volumul Jarnik-Bârseanu, cu doinele și strigăturile ardelenesti, mi-a slujit mai târziu ca îndemn de urmat, cu atât mai vârtos că această culegere era opera fostului meu profesor Ion Micu-Moldovanu dela Blaj. Deși aparținând școlai cibarane, Moldovanu a manifestat, spre deosebire de Cipariu,² o deplină înțelegere pentru poezia poporului și a cerut dela elevii săi, mai toți băieți dela țară, să-și întrebuițeze vacanțele culegând din gura poporului cântece și alt material folkloristic.

Intrând în cariera dascălească în 1889, ca profesor la Școala Normală (Institutul pedagogic) dela Caransebeș și dorind să cunosc mai de aproape lumea sufletească a satului românesc, am socotit să urmez neapărat exemplul, vrednic de laudă, al profesorului dela Blaj în materie de folklor, Ion Micu-Moldovanu.

Am început astfel, din anul 1890, a face culegeri, în împrejurări când știința folklorului era încă departe de propășirea înfăptuită la noi în timpurile mai nouă.

Am cules — mai rar — personal, și — mai des — prin mijlocirea elevilor și elevelor institutului, precum și a unor membri din corpul didactic bănățean. (Motivele, pentru care am apelat la școlărime, sunt în parte, indicate în publicația mea *Descântece*, scrisă în 1905 și apărută în 1912, (Sibiu, Editura „Asociațiunii”, pag. 6).

Dintre amintirile deosebite din timpul culegerilor, rețin câteva din cele comunicate de elevi localnici (numele lor și ale comunelor unde s'au făcut culegeri, sunt înșirate în prefața vol. I din: *Poezii pop. din Banat*). Așa bunăoară, în ținutul Almăjului și în alte părți, când țăranul bănățean vrea să audă un „cântec de bătrânețe” (baladă), poruncește lăutarului:

— „Dzâ-mi una djin bătrâni” sau „dzâ-mi una dje bătrânețe!”

Se mai zice:

— „Dzâ-mi una dje masă”, când, bunăoară, nuntașii se așează la mâncare. E, de obicei, tot baladă. Când se ridică masa, lăutarul primește comanda:

— „Acuma trage-mi una dje joc” va să însemne, nu mai zice din gură, ci trage din arcuș. Lăutarul trage: o horă, o ardeleană, o logojană, ori alt joc.³

¹ Ales în anul 1882. Răposat în 1897.

² Pentru filologul și istoricul care a fost canonicul blăjan Cipariu, balada țăranului român — după chiar propria-i mărturisire — este lipsită de orice valoare estetică.

³ Alte amănunte a se vedea în vol. „Literatura Zilei” (Sibiu, 1941, pag. 99 ș. u.).

În corespondență folklorică am stat cu Jarnik, ale cărui scrisori le-am dăruit „Arhivei de Folklor a Academiei Române”. Cu folkloriști români n’am avut altă legătură, decât schimbul unor volume, cerute de învățătorii Pop-Reteganul din Ardeal și Gheorghe Cătană din Banat,¹ precum și comenzi primite dela profesorul Sircu din Leningrad (Petrograd).

După plecarea din Caransebeș (1905), n’am mai făcut culegeri. Dar, la redacțiunea „Telegrafului Român”, al cărei membru sunt, am primit multe cântece populare trimise de pe front; au și apărut unele, ca documente grăitoare din războiul dela 1914—1918. Am publicat, despre aceste cântece „cătănești”, câteva notițe în cartea pomenită: *Literatura zilei* (pag. 107).

Sprijin moral pentru publicarea culegerilor, mi s’a dat peste așteptare, atât din partea particularilor, cât și a unor așezăminte culturale; sprijinul material a fost, în schimb, mult prea redus pentru a putea continua cu zor o muncă plăcută, dar împreună cu felurite greutăți și neajunsuri.

ENEA HODOȘ

MATERIAL ROMÂNESC ÎN CERCETĂRILE DE FOLKLOR COMPARAT

În articolul nostru despre „Snoava cu femeia necredincioasă” (Anuarul II, p. 195), am arătat ce loc redus ocupă, în general, materialul românesc în cercetările de folklor comparat ale străinilor, în special ale nordicilor. Vina nu trebuie aruncată pe autorii acelor studii, ci pe lipsa de culegeri suficiente făcute în toate ramurile folklorului românesc, de o parte; iar de alta, pe necunoașterea limbii noastre de către acei cercetători. Cât i-a fost posibil, Arhiva noastră a încercat să completeze astfel de lipsuri, stând la dispoziția învățaților străini, atât cu informații bibliografice, cât și cu anchete întreprinse anume, între corespondenții Arhivei, pentru a găsi material inedit. Rezultatele au fost foarte satisfăcătoare și mulțumirea noastră deosebită, când unii învățați străini, ca acel despre care va fi vorba mai jos, au ajuns să nu ne mai considere între popoarele care nu răspund cererilor de informații folklorice...

În cele următoare vom prezenta două din cercetările făcute în ultimul timp de folkloriștii nordici, în care s’a utilizat și material românesc, trimis de Arhiva noastră. Prezentarea acestor lucrări o socotim interesantă și utilă. Aceasta nu numai pentru problemele puse, ci și pentru că cercetările de

¹ Când mi-a cerut să-i revăd un manuscris de povești bănățene.

acest gen nu se găsesc, de obicei, în bibliografiile folklorice româneşti, deoarece din titlul lor nu se vede că ele se ocupă şi de folklorul nostru.

Oskar Loorits, un foarte serios şi bine cunoscut cercetător eston, se ocupă în *Pharaos Heer in der Volksüberlieferung* (Tartu, 1935), de oamenii-peşti, cunoscuţi la noi sub numele de „faraoni” sau „faraonoaice”, care ar reprezenta pe urmaşii Faraonului şi ai armatei sale înecate în Marea Roşie. I s'a putut trimite şi a şi utilizat următorul material publicat în româneşte: Tudor Pamfile: *Mitologie românească*, I (Bucureşti, 1916, p. 301) şi E. Niculiţă-Voronca: *Datine şi credinţe . . .* (Cernăuţi, 1903, p. 999); iar, ca material inedit, două comunicări primite de Arhiva noastră, una din Valea Copcii-Mehedinţi (No. 420), alta din Miroşi-Teleorman (No. 445).

„Spre deosebire de răspunsurile negative primite din Serbia — spune Loorits, la p. 158 — se constată deci o legătură între Faraon şi fiinţele omeneşti cu coadă de peşte cunoscute în România, precum am putut stabili, de altfel, pentru toată Europa estică.

Acum se pune însă interesanta chestiune: au ajuns aceste ştiri, la Români, numai în timpurile mai nouă, dela Ucrainieni, sau putem pune, cu toi mai multă convingere, ipoteza, atât de elocventă din punct de vedere istoric-cultural, că miturile despre transformarea lui Faraon s'ar fi născut încă în Bizanţ, centrul de odinioară al ortodoxiei greceşti şi transmiţătorul atât al tradiţiilor antichităţii clasice, cât şi ale orientului apropiat, înspre Balcani, Europa estică şi ţările baltice şi scandinave, până în Nord, spre Islanda”?

Data fiind această problemă importantă, pusă în legătură cu materialul românesc, am continuat cercetările, reuşind să mai descoperim şase variante ale acestui motiv, pe care le dăm în cele următoare:

a) „Faraoni. Despre ei poporul crede că-s jumătate om, jumătate peşte. Ei au scos şi scot cântecele de dragoste”. (Arhiva de Folklor a Academiei Române, Manuscris No. 964, p. 27. Cules în 1937, din Uda-Tătăruşi, jud. Baia, de Elena Gh. Stoian, învăţătoare).

b) „Sunt peşti care cântă: „Faraon, faraon”. Jumătate-i peşte, în jos şi în sus îi om, numa trăieşte în apă. Ția is dela Faraon, când o trecut prin Marea Roşie şi l-o acoperit apa. Din Faraon şi din oamenii lui s'o făcut peşti”. (Arhiva de Folklor, Ms. No. 863, p. 5. Cules în 1936, în Baru-Mare, jud. Hunedoara, de Prof. Victor I. Opreşu).

c) „Faraoance. Zânele trăesc în apă şi până la brâu sunt femei frumoase, iar dela brâu în jos sunt peşti. Care sunt mai tinere, cântă de joc, iar cele mai bătrâne de jăle. Ele au stârnit jocurile şi cântecele”. (Arhiva de Folklor, Ms. Nr. 773, p. 2—3. Cules în 1935, în Boroaia, jud. Baia, de Ecat. C. Covafaru, învăţătoare).

d) D-l Prof. Emil Petrovici, dela Universitatea din Cluj, a binevoit să ne comunice următoarele informații culese din Limanul, jud. Constanța, în anul 1939:

Faraoni. Au fost „niște oameni necredincioși”. Ei goneau pe Moise când a plecat cu ai lui din Egipt. Moise a ajuns la malul Mării și a despărțit apele. A început să meargă ca pe uscat, să treacă dincolo. Faraonii au intrat după Moise, dar apele mării s'au încheiat peste ei și ei „a rămas vii în apă, a rămas faraoni, oameni de apă”. Au și femei, „faraonoaice” și copii, subt apă. Câte odată se văd ieșind la suprafață. Nu fac nimănui nici un rău. Se zice că la a doua venire vor ieși cu toții din apă și se vor face ca ceilalți oameni.

e) În ancheta noastră personală pe Valea Gurghiului (jud. Mureș), am cules, în 1935, din Cașva, următoarea povestire: „L-o dus lângă Marea Neagră pe-un fișior din Ibănești, să robghiască, o făcut oarcșeva. Și el o adus câte și mai câte cântece de-acolo și ne povestea că atât de frumoase fete sunt, jumătate pește, jumătate fată. Și iera bărbați voinici, jumătate pește, jumătate bărbați! Un fișior, care umbla cu vaporu pe marea, ș-o prins o ibomnică d'elea de apă și-i dușe struguri și poame și i le da. Faraoaie, așa le zic; la bărbați — faraoni”.

f) În vol. V al acestui Anuar, la p. 190, Petre Ștefănuță a publicat un text (222), cules din Cioburciu, în care e vorba de un „faraon — chip de om mititel —”, care ieșea pe malul Nistrului și striga: „Ni a mânca di căp di om!” Cine auzea, se 'neca.”

Materialul românesc ocupă, e adevărat, un loc mai mic, deși tot atât de important, și în altă cercetare de folklor comparat a aceluiași O. Loorits: *Das misshandelte und sich rächende Feuer* (Tartu, 1935). E vorba, aici, despre dialogul între focurile din două case, privitor la felul în care e îngrijit focul. Faptul că variantele din Balcani lipsesc cu desăvârșire, pe când la Români se găsește, totuși, una (E. Niculița-Voronca, *Datine și credințe . . .*, Cernăuți, 1903, p. 1201), face iarăși pe autor să se întrebe dacă povestirea aceasta nu a iradiat tot din Bizanț?

Cercetările noastre ulterioare apariției studiului lui Loorits n'au mai descoperit nicio singură variantă inedită; de aceea apelăm la cei care cunosc sau pot culege povestiri cu aceste motive, ca — dându-și seama de însemnătatea deosebită a materialului românesc pentru cercetările comparate și pentru reala propagandă românească ce se poate face printr'o astfel de colaborare — să ne trimită variante, spre a putea ajuta astfel, cu povestirile poporului nostru, cercetările universale de folklor.

ION MUȘLEA

PRACTICE MAGICE ŞI DENUMIREA LOR ÎN CIRCULARELE EPISCOPEŞTI ŞI PROTOPOPEŞTI DELA ÎNCEPUTUL VEACULUI TRECUT

Practicele pentru alungarea strigoilor sunt vechi la poporul nostru. Chirurgul austriac Georg Tallar¹ le amintea încă pe la 1724. Dacă ele se mai întâlnesc, uneori şi astăzi, în corespondenţele de provincie ale marilor ziare,² acum o sută de ani nu numai că erau foarte frecvente, dar se făceau în faţa preoţilor. De aceea episcopii noştri se vedeau siliţi să adreseze circulare protopopilor, spre a interzice subalternilor să mai asiste la asemenea acte. Adeseori episcopul trimitea astfel de dispoziţii la îndemnul sau cererea guvernului ardelean.

În „Protocolum pentru însemnarea Comisiilor arhieresti şi gubernialiceşti din Marele Prinţipat al Ardealului”, al bisericii din Râşnov (judeţul Braşov) — numit, mai scurt, „Cartea de porunci” —, întâlnim două circulare de acest fel, semnate de Vasile Moga, episcopul ortodox al Sibiului.

În cea dintâi, datată 23 Sept. 1831, e vorba de desgroparea unei „murieri cu nume de strigoaie la satul Joseani din varmeghia Hinedoarii”. Deoarece la acest act „au fost de faţă popa dela Joseani, să porunceşte ca să să leapede din preoţie şi să să arate la tistia din afară ca să să canonească”. Se mai arată că fiecare protopop e dator „să iasă în protopopiat la fieştece biserică şi să propovăduiască norodului ca să nu crează în strigoi şi să nu desgroape morţii, că din desgroparea acea se sporeşte moartea colerii mai tare, precum s’au întâmplat şi la satul Turdaşu”.

În a doua circulară, datată 7 Iulie 1840, se arată că „credinţa în strigoi este credinţă deşartă, că s’au întâmplat pă la varmeghia (comitatul) Zaranului în satul Luncoiul dese moarte întră pricini şi oameni poporeni au desgropat oarecâtiva morţi de s’au căutat de stregoi şi au fost de faţă şi preoţii locului”. Protopopul va învăţa pe „subordinaţii preoţi să nu crează în stirigoi (sic!) şi preoţii să înveţe pă poporeni tot aceia că strigoi nu sânt”.

Şi mai interesant ni se pare faptul că protopopul Braşovului, Simion Pop[ovici] Datcu, într’o circulară din 1831, comentând în câteva cuvinte circulara aceasta, numeşte practica desgropării strigoilor: *credinţă superstiţioasă*.

Să fie întâia oară când termenul „superstiţie” apare scris în limba românească? Numele protopopului Datcu — mort în anul 1837 — ar rămâne legat astfel de terminologia noastră folklorică.

Alt protopop braşovean, Radu Verzea — care, dacă nu era el însuşi un cărturar, îi susţinea pe aceştia (cu cheltuiala lui s’a tipărit la Sibiu, în

¹ Anuarul Arhivei de Folklor II, p. 159—168.

² Vezi, de exemplu, *Universul* din 14 Mai 1938 (Nr. 130, ediţia pentru provincie).

1797, Gramatica lui Radu Tempea) — folosește aproape curent termenul *credință deșartă*. Aceasta într'o circulară protopopească din 30 Iulie 1820, găsită în aceeași „Carte de porunci” a Râșnovului:

„Parohii curatori, care vor mai îngădui poporeanilor, cu prilejul îngropării a unui mort a săpa peste altul de curând îngropat, și neputred, ori cu scoposul *credinții deșarte*¹ spre oareșicare prepus, ori altmintrelea de pizmă spre batjocura familiei celui îngropat, să i se pue nume de afurisit, nefiind din destul acela putred; ori pentru scurtarea vremii, sau și din firea rumânului, prin care să poate pricinui stricarea sănătății de obște, și celor slabi de naturi, nălucire și frică a îngădui”.

Termenul pare să fi fost însă curent. Într'o circulară din 16 Oct. 1823, episcopul Moga îl utilizează de trei ori: „Din actele profesului fișcușești (sic!) împotriva lui Tabalan Iacob din pricina că au propoveduit *credința deșartă*¹ urzit (?) . . . și prin tisturile Scaunului Cincului Mare la Înălțatul Cr[ăesc] Gubernium așternut, revidăluindusă aceea precum între rumânii Sc[aaunului] aceluia *credința deșartă*¹ așa au sporit din zi în zi, cât ei cu toții cred că cu sărindari va putea dela Dumnezeu dobândi aceaia ca cine-ți este dușman să cază în boală, au să-l ajungă altă primejdie. Așa I[nal-tul] Gubernium prin milostivul său Decret dato 13 Avgust nro Gubern. 3735 a. c. eșit, s'au milostivit a porunci acestui Scaun Episcopesc, ca să să facă de aicia cuvincioasele orândueli la toți preoții subordinați, ca aceia să învețe pre norodul relighiia aceia adevărată, a crede drept, și a lepăda *credința cea deșartă*¹ în care s'au pomenit”.

Același termen apare și în altă circulară a episcopului Moga (No. 585 din 22 Dec. 1824), în care e vorba de un alt gen de magie: „Prin milostiv decret gubernialicesc din 10 Dechemvrie cu No. 4898 se poruncește să facă (cunoscut) tutulor preoților neuniți ca să nu amăgească norodul a crede întru descântece, precum au făcut popa Iosif dela Cârțișoară că au făcut leturghie pe cămașa arândatorului Gheorghe Ciortolan din Țara Românească fiind că să să prăpădească că și-au bătut muiera adecă pe arândășița și au fost plătit popii 20 [florini] nemțești și o cupă de vin. Așa vei avea datorita Frăția Ta a înștiința pre toți preoții sobordinați ca numitul popa Iosif ca a face rügăciune cu *credință deșartă* supt înconjurarea canonului greu”.

„Cărțile de porunci”, în care preoții satelor au adunat circularele mai marilor lor, se dovedesc astfel interesante și utile pentru cercetările noastre folklorice. Cei ce pot ajunge la astfel de „protocoale” — care trebuie să se găsească în multe din safele noastre, mai ales din Ardeal — fac un real serviciu folklorului românesc copiindu-le și publicându-le.

ION MUȘLEA

¹ Sublinierea noastră.

DESPRE „PASĂREA — SUFLET”

În ultimul volum al acestui Anuar (VI—1942, p. 34—41), am dat câteva informații asupra obiceiului de a se pune la unele morminte o pasăre cioplită din lemn. Concluziile noastre, bazate pe materialul cules din județele Hunedoara, Alba și Sibiu erau mai mult provizorii întrucât nu aveam la îndemână un material mai bogat. Așteptam ca interesul stârnit de studiul nostru să aducă la iveală alte precizări.

Timpul, relativ scurt, care-a trecut dela apariția articolului nostru și mai ales condițiile nefavorabile pentru difuzarea lucrărilor științifice, au făcut să nu putem înregistra până în prezent decât mici completări, în general informații anterioare studiului nostru, dar scăpate din vedere.

Astfel d-l Tache Papahagi ne-a atras atenția asupra existenței obiceiului în județul Mehedinți, comunele Goronenți și Schitu-Topolnița, de unde a publicat două reproduceri în volumul al treilea din „Images d'ethnographie roumaine”, 1934, p. 275.

De asemenea d-l Ion Mușlea a găsit în Ms. B. 5, No. 149 din „Colecția Veche”, intitulat „Die Bewohner Siebenbürgens”, fila 34, din Biblioteca Brukenthal, un desen al preotului Leonard Ioseph (1816), în care se vede în curtea unei biserici o cruce cu o pasăre. Desenul reprezintă o biserică românească din Sibiu sau împrejurimi.

D-l Petre Caraman, recenzând Anuarul în *Balkanica*, VI, 1944, p. 570, și ocupându-se și de studiul nostru amintește datele publicate de d-l Papahagi, exprimându-și părerea că obiceiul există și în alte părți ale Transilvaniei și chiar la Românii din toate provinciile, deși existența obiceiului în Oltenia crede că poate fi pusă în legătură cu răspândirea lui în Sud-Vestul Ardealului. Adaugă apoi, fără a da date mai precise: „Acest motiv are o mare circulație eurasică. Se poate urmări în Orient până în China și Japonia”.

O altă recenzie analitică a publicat d-l Harald Krasser în „Deutsche Forschung im Südosten”, III, 1944, 7 p., sub titlul: „Grabpfahl und Taube. Germanische Herkunft einer rumänischen Bestattungssitte?”, care aduce la sfârșit o prețioasă mărturie de natură istorică. Profesorul Otto Lauffer din Hamburg, ținând în 1926 o conferință la Sebeș, a amintit că în istoria Longobarzilor de Paulus Diaconus se vorbește despre acest obicei ca existând la sfârșitul secolului la VII-lea. Longobarzii, populație germanică înrudită cu Francii și așezată în Italia de Nord în secolul al VI-lea, obișnuiau să puie în vârful unei prăjini la mormântul tinerilor morți în războiu sau departe de casă un porumbel cioplit din lemn. Porumbelul avea capul îndreptat în direcția în care a murit tânărul, pentru a ști neamurile în care parte odihnește trupul lui.

Personal am descoperit de asemenea în lucrarea lui G. Buschan: „Illu-

strierte Völkerkunde Europa", p. 942, fotografia unui cimitir dela Ceremiși, populație finică de pe Volga, în care se poate vedea foarte bine o prăjină cu o pasăre de lemn în vârf.

Din aceste informații reiese în special vechimea extrem de mare a obiceiului. Aceasta nu numai pentru faptul că e amintit cu o mie de ani în urmă, ci mai ales pentru că se găsește la popoare atât de îndepărtate în spațiu (Ceremișii, Românii, Longobarzii), care au încetat de mult de a mai avea raporturi între ele.

Firește, așteptăm și alte informații și completări, pentru a putea să ne pronunțăm mai precis asupra originii, răspândirii și semnificației acestui interesant obicei, pe care îl mai păstrează unele sate ardelenne.

GH. PAVELESCU

POEZII POPULARE INTR'UN MANUSCRIS ARDELEAN DIN 1831

În 1899 G. Alexici semnala existența unui manuscris „de mare valoare pentru folklorul nostru”,¹ pe care l-a dăruit Bibliotecii Asociațiunii din Sibiu. Manuscrisul, — necatalogat încă, de altfel ca toate manuscrisele Astrei —, s'a crezut pierdut,² în realitate el se găsește tot la „Astra”, o întâmplare norocoasă făcând să dăm peste el. Dată fiind însemnătatea lui, care constă mai cu seamă în poeziile populare sau de factură populară ce le cuprinde, cu mult înaintea colecției lui Alecsandri și înaintea culegerii lui N. Pauletti (1838), îl prezentăm aci, înlăturând astfel ispita de a se face fel de fel de supoziții cu privire la cuprinsul lui.³

Manuscrisul de care ne ocupăm, de format 19,5×12,5, este bine păstrat, fiind legat în scoarțe de carton, și are 79 foi, nenumerate de autor, scrise citeț și estetic.

Autorul manuscrisului este Dimitrie Ardelean, iar data la care s'a scris e anul 1831. Aceste indicațiuni reies din cele două notițe ce se găsesc în cuprinsul manuscrisului. Cea dintâi ține loc de titlu: „Aceasta pesmă cu cântări lumești și veselitoare este a lui Ardelean Dimitrie, prepărând în cursul al II-lea, anul 1831”, iar cealaltă, de pe fața dinlăuntru a ultimei scoarțe, de încheiere: „Sfârșitu-s'au acesta pezmă cu cântări lumești și

¹ În *Texte din literatura poporană română*, vol. I, Budapesta, 1899, p. 126.

² Vezi I. BREAZU, *Versuri populare în manuscrise ardelenne vechi*, în „Anuarul Arhivei de Folklor”, V, p. 80, nota 1.

³ Cf. ID., *ibid.*

veselitoare în 28 de zile a lunii lui Februarie, la 5 ceasuri după amiază, adecă sâmbătă, prin mine Ardelean Dimitrie, prepărând în cursul al II-lea. Scrisă pe semestru de iarnă, anul 1831, spre aducere aminte de acum înainte".

Locul unde Dimitrie Ardelean a scris aceste versuri nu e amintit nicăiri. Anumite localizări ale acțiunii poeziilor (cf. f. 66 r., 36 v., 37 v., etc.) ne fac să credem că autorul a fost „prepărând” în Arad și poate originar din Lipova sau din împrejurimi. Proveniența bănățeană a acestor versuri e dovedită și de particularitățile dialectale specifice graiului din Banat, ca de ex.: *golumbiță* (f. 74 r.), *pioană* (f. 69 v.), *dopăsărea* (f. 24 v.), *m'o prindea* (f. 24 v.), etc.

În afară de versurile populare de care ne vom ocupa mai jos, manuscrisul cuprinde poezii ocazionale: *Cântarea lui Maior* (f. 5 v.), *Cântarea lui Danciu R.* (f. 6 v.), *Cântecul bunului împăratului Franț în I-lea carele îl cântă supușii săi la zioa numelui* (f. 10 r.), *Cântarea episcopului Ioan Nestorovici* (f. 22 r.), *Cântarea lui Nicoară Moisie* (f. 22 v.), *Cântarea lui Moisi Aron* (f. 78 r.), altele de natură religioasă: *Cântarea lui Isus Hristos* (f. 18 v.), *Jalnica cântare care au cântat-o Romanii pre lângă apa Vavilonului* (f. 38 r.), poezii care trădează o accentuată influență latinistă: *Cântarea Romanilor* (f. 25 v.), *Plângerea neamului daco-roman din Transilvania sau Ardeal* (f. 30 r.) și în sfârșit „cântări lumești și veselitoare”.

Multe din aceste „cântări lumești și veselitoare” sunt poezii populare sau de factură populară. Cea care merită să fie mai întâi relevată este varianta baladei *Toma Alimoș* (I), prețioasă și prin forma ei, dar mai ales prin locul și timpul când este atestată.¹ Fragmentară pe alocuri, confuză câteodată, varianta lui Dimitrie Ardelean nu se deosebește, în mare, ca acțiune, de cele mai complete variante ale baladei (cf. G. Dem. Teodorescu, *Poesii populare române*, Buc., 1885, p. 581 ș. u., și V. Alecsandri, *Poesii populare ale Românilor*, Sibiu, 1914, p. 40). Doar numele eroului principal apare schimbat: *Iosif Dalimos*. Merită apoi să fie amintite două variante ale *Brumarului mare* (II și III), dintre care cea dintâi e mai completă.² În sfârșit menționăm o *Amărită turturea* (IV), care în esență are același con-

¹ Pentru răspândirea acestei balade la Români, v. T. PAPAĞAGI, *Paralele folklorice (greco-române)*. Ac. Rom., Studii și cercetări, LXVIII, Buc., 1944, p. 60. Bibliografia indicată aci nu e completă. Subt anumite forme, *Toma Alimoș* se găsește și în Argeș, cf. AL. ISTRĂTESCU, *Epica populară din Argeș*, în „Grai și Suflet”, V, p. 248, și la Români din dreapta Dunării, cf. „Sociologie Românească”, II (1937), p. 233.

² Variante ale acestei poezii găsim în O. GHIBU, *Contribuții la istoria poeziei noastre populare și culte*, în *Ac. Rom.*, Mem. Secț. Lit., Seria III, Tomul VII, Mem. 1, Buc., 1934, p. 28 (într'un manuscris al Muzeului Ardelean din 1798); V. ALECSANDRI, *op. cit.*, p. 21, G. DEM. TEODORESCU, *op. cit.*, p. 453 (cf. și A. PANN, *Spitalul amorului*, IV, ed. II, p. 11—12), G. ALEXICI, *op. cit.*, p. 115 ș. u.

ținut ca și celelalte variante populare cunoscute.¹ Restul poeziilor populare sunt de natură erotică. Dorul după ființa iubită e sentimentul mai des întâlnit în ele.

Versuri ca:

Venit-au vremea să mă duc,	Să mă duc cătră război.
Cătră spurcatu de Turc,	Să-m las curtea și sălașul,
Să-m las plugu, să-m las boi,	Să mă duc cătră pizmașul . . .
	(f. 13 r.)

amintesc ceva din stările trecutului nu prea îndepărtat.

Din lipsă de spațiu nu putem reproduce decât câteva din aceste poezii, pe cele mai reușite. Versuri de cea mai autentică substanță populară se pot spicui însă și din alte poezii ale manuscrisului:

— „Du-mă, bade, și pre mine	sau:
Că și eu îți voi ² prinde bine.	Cântă puil cucului
De ți-i rușine de mine,	În creanga maslinului.
Fă-mă brâu pre lângă tine.	Așa cântă de frumos
De ți-i greu de brăul meu,	Să răstoarne codrii jos.
Fă-mă lumină de său	Așa cântă de cu jale
Și mă bagă'n sânul tău.	De stă apa'n loc nu mere . . .
Macar unde-i însăra,	
Eu, mândrule, ț-o-i lumina”.	(f. 25 r.)
(f. 33 v.)	sau:

sau:	Bată-te Domnul nănași
De-ar fi dorul vânzători,	Cu cine mă cununași,
M'aș face neguțători.	Cu urâta satului,
Șatră albă întinde-o-ași	Cu ciuma Bănatului,
De grab dorul vinde-l-ași.	Cu urâta râului,
Până soarele ar răsări	Cu ciuma pământului . . .
Dorul eu l-aș târgui.	
(f. 72 r.)	(f. 74 v.)

A compus Dimitrie Ardelean versurile din acest manuscris? Pe unele din ele se pare că da, pe altele însă, de origine cultă, cu un substrat popular, circulând în acea vreme mai ales printre tineretul școlar, cu siguranță le-a transcris numai. Concordanța dintre *Cântarea lumească* (f. 59 r.) din manuscrisul lui Dimitrie Ardelean și poezia din „Cântece câmpenești cu gla-

¹ Pentru răspândirea variantelor populare ale *Amărtței turturele*, v. D. GĂZDARU, *Originea și răspândirea motivului „amărtită turturică” în literaturile romanice*. Iași, 1935, pp. 143—151.

² Ți voi pentru ț-o-i; forma populară e literarizată.

suri rumânești", tipărită în 1768, dată de O. Ghibu, *op. cit.*, la p. 22, face dovada deplină a acestei afirmațiuni. Dăm paralel fragmente din cele două poezii.

Începutul e identic:

Poezia din 1768:

D'ângă apa Someșului
Către Valea Mureșului...

Poezia din 1831:

Lângă Valea Someșului
Cântă Valea Mureșului...

Momentele acțiunii din poezie se desfășoară în aceeași ordine. În amândouă e vorba de o despărțire. Iubita plecată lasă în urma sa un dor aprins. Iubitului îi apare în minte portretul ei:

Îi frumoasă ș' lată'n șele
Ca omățul albă'n piele...

.....
.....
Are de bumbac rochie
Albă de jolj și zăghie...

.....
.....
Când o văzui că se duce
În inimă'mi peatră-mi puse...

Oh! cum era de ciudată,
Oacheșă și sprincenată
La inima mea băgată...

.....
.....
Avea haine frumușele,
Cu podoabe de mărgele...

.....
.....
Când o văzui că să dusă
Peatră la inimă-m pusă...

Tot aci e locul să amintim că *Jalnica cântare carea au cântat-o Romanii pre lângă apa Vavilonului* (f. 38 r.) nu e decât psalmul 136 din „Psaltirea în versuri” a Mitropolitului Dosofteiu, cu foarte mici și neînsemnate modificări.

În orice caz, fapt cert este că în transcrierea versurilor populare „pre-părandul” arădan, înșelat de memorie câteodată, a intervenit adeseori, dovedindu-se prin nedibăcia sa în făurirea versurilor lipsit de duhul poeziei.

Interesul pentru poezia populară, în anul 1831, nu ne surprinde în chip deosebit. În Ardeal, după cum a arătat recent I. Breazu,¹ preocupările folklorice ne întâmpină încă din secolul al XVIII-lea, cunoscându-se versuri mai mult sau mai puțin populare cu mult anterior anului 1831.

I. Cântare veselitoare²

Jos, verile, jos,
Jos, dragule, jos,

Jos la câmpii Nistrului,
Unde-i drag voinicului,

¹ În *Folklorul revistelor „Familia” și „Șezătoarea”*. Bibliografie cu un studiu introductiv, Sibiu, 1945, p. V ș. u.; cf. ID., *op. cit.*, p. 79, ș. u. și I. MUȘLEA, *Interes pentru folklorul românesc în Ardeal înainte apariției baladelor lui Alecsandri* (1852), în „Transilvania”, 57 (1926), p. 555 ș. u.

² În transcriere am notat *i* pentru *ii* (și, veni în loc de șii, venii, etc.), 'n în loc de în și am pus linioară, când impunea ritmul.

La izvorul cu cinci ulmi din trupină
 Ca și cinci frați din o mumă.
 Dar la ei cine să umbrea?
 Iosif cu murgu să odihnea.
 Iosif Dalimos,
 Boieri din Țara de jos.
 Iară Manea câinii scornea
 Să i-o mănca la ia să întindea,
 El la Iosif închina
 Și frumos se uspăta.
 Iară Iosif Dalimos,
 Boieri din Țara de jos,
 Din gură așa grăia
 Și cu lacrimi suspina:
 — „Dară eu cui să închin
 Că n'am pre nime vecin?
 Închinare-ași murgului
 Ca și Iosif vecinului.
 Murgul îi o vită mulă
 Și nu știe să răspundă.
 Închinar-ași armelor,
 Armele îs nește fere răci
 Ca și nește lemne săci.
 Închinar-ași ulmilor¹ frumoși,
 Dar ei îs ca nește fere săci”.
 Iară Manea câinii scornea
 Și paloșul că-l scotea
 Și pre Iosif că-l tăia
 Și prea rău că mi-l tăia,
 Numai mațele că-i vârsea.
 Iară Iosif jos să apleca
 Și mațele le strângea
 Și în foale le punea,

Brău roșu că încingea
 Și pre murgu să punea.
 — „Haida, murgule, de luat
 Că de buni rămași ai fost dat.
 Când pre tine te-am luat,
 Dela altul te-am cumpărat.
 După cine vreu să fug
 Nici de cum nu-l ajung”.
 Iară murgu așa fugea,
 Cât numai pravu să vedea.
 Când pre Manea ajungea,
 Înaintea lui eșea
 Și din gură așa grăia:
 — „Nu-m fugi ca curvele
 Și zbura ca vulturile
 Că tu m'ai tăia[!] muerește,
 Dară eu să te tai voinicește.
 Nu prea rău că te-oi tăia”,
 Numai capu că-i rețea,
 Iară el cătră murgușu lui zicea
 Și din gură așa grăia:
 — „Auzi tu, murgușu meu,
 Du-mă tu la izvoru meu,
 La izvoru cu cinci ulmi din trupină
 Ca și cinci frați dintr'o mumă.
 Cu gura groapă să-mi faci
 Și cu picioarele să mă îngropi”.
 Murgu bine asculta
 Și acolo să ducea
 Și cu gura groapă făcea,
 Cu picioare că-l îngropa
 Și cu lacrimi îl scălda
 Și în pustie să ducea.

(f. 57 v. — 58 v.)

II. Cântare

În cea verde grădinuță
 laste o mică coconiță,
 N'are taică,
 N'are maică,
 N'are frați, n'are surori
 Numai grădina cu flori.
 Cine trece
 Flori culege.
 Sub cel mare măr înflurit
 Zace un voinic războlit
 De grea boală betejit.
 Voinic din gură grăia:

— „Fată ești, nevestă ești,
 Cu mine nu te iubești?”
 Iară ea din gură grăia:
 — „Nici nu-s fată,
 Nici nu-s nevestă,
 Ci sânt floare de pe mare
 Cine mă iubește moare”.
 El din gură așa grăia:
 — „Eu sânt brumari de cel mare,
 Cad pre floare de cu sară
 Și mă scol în prânzul mare.

¹ Scris urmilor.

Și floarea să vestejește
 Și nimărui nu trebuiește".
 În grădina înflurită
 Găsii pre mândra adurmită
 Și cu obrasul gătită
 Și în brață iarbă creață,
 Subsioară
 Tămâioară,
 Iară sub țifă
 Romoniță
 Pe la brâu,
 Folofiu,

Săruta-te-ași adurmită.
 Ea se ține 'nceluită.
 Bate-o-ași cu jordița,
 Blăstăma-m'o cu gurița.
 Bate-o-ași cu degetelu,
 Blestema-m'o suflețelu.
 N'avu murgu ce lucra
 Indată începu a striga
 Și pre mândra o pomenea,
 Dragostea deplin o făcea.
 (f. 75 r. — 75 v.)

III. Cântare

Cântă cucu'n dumberăviță,
 Voinic trece pre uliță,
 Mândra-m șade în portiță
 Iarăși ca o golumbiță.
 Aurită-i, învălătită-i
 Cu covor verde învălătită-i.
 Voinic din gură grăia:
 — „O, cocoană, puica mea,
 M'ași da murgul de sub mine
 Numai să te am pre tine".
 Ea din gură că-m grăia:
 — „O, bade, inima mea,

De ț-ai da și chemeșă
 Pre mine nu-i căpăta,
 Că nu-s fată, nici nevastă,
 Ci sânt floare în fereastă.
 Ba sânt floare de pre mare
 Cine mă iubește moare".
 Voinic din gură-m grăia:
 — „lubită floarea mea,
 De ești floare de pre mare,
 Eu sânt brumari de cel mare,
 Floarea ț-oi vestezi
 Și la nime nu-i frăbui".
 (f. 74 r.)

IV. O cântare veselitoare

Amărită turturea
 Cumu-ș cântă sângurea
 Că și ea-i dopăsărea,
 Să află din voia rea,
 Pre iubitul și-l perdea
 Și nu-l mai vedea.
 Singură șede mânăniță
 Ca o muere jeliță.
 După soția perduță
 Foarte tare e amărită.
 Zboară cu urgie
 De perdere de soție.
 Toată zioa cirichește,
 Cu amar să tânguește.
 Unde șade vânătorul,
 Acolo îi duce dorul.
 Să vaeță să o lovească,

Să nu să mai tânguească.
 Unde îi un copaci frunzoși,
 Nici de cum nu șade jos.
 Și când șade câte odată
¹
 Unde-i apa limpede
 O tulbură apoi o bea.
 Vânătorul cel mai mare
 Avea lanțuri de prinzare.
 Lanțurile'mi întindea,
 Păsărica m-o prindea
 Și într'o sticlă m-o băga
 Și ea din aripi flutura
 Și sticla m-o rumpea
 Și în dumbravă să ducea
 Și mai tare să jeluia.
 (f. 24 v. — 25 r.)

¹ Din cauză că s'a tăiat la legatul cărții, nu se poate ceti.

V. [Fără titlu]

Măriuță dintre Greci,
la luntrița de mă treci
Și păzea să nu mă'neci,
Că n'ai bani să mă plătești,
Nici scânduri de cornișau,
Să mă sui la Dumnezeu,
Să scobor dumineca,

Dincolo de Lipova,
Să-m văd eu ibomnica
Cum o bate maică-sa,
C-o jordiță de-aluniță,
Să m-o învețe curvăriță,
Cu jordița de trifoi,
Să m-o învețe la război.

(f. 15 v.)

VI. Cântare

Mă dusăi la săcerat,
Dorul mândrii m'au lăsat.
Mă dusăi la strâns de fân
Cu dorul mândrii în sân.
Mă dusei la legat de grâu
Cu dorul mândrii la brâu.
Pentru voi pentru mueri
Cheltuii 50 de lei.
De un mil și jumătate

Văzui, mândro, latu'n spate.
O, leliță, n'am ce-ți face,
Dacă nu mai vii încoace.
Dacă astară voi veni,
Dorul nu s'or destâmpi.
Astăzi, mâne vom muri
Și apoi ne vom căi
De ce, lele, n'am trăit
Până pe lume am veșuit.

(f. 64 v. — 65 r.)

VII. Cântare

Părinte, popo Ilie,
la caută'n pascalie
Și te uită, popo, 'n carte,
Avea-oi multe păcate
Pentru a tale nepoate,
Căci le sărutam pre toate.
Pentru că le-am prins de sân,

Ț-oi cosi vara la fân.
Pentru că le-am sărutat
Oi merge la căpițat.
Pentru că le-am prins de țâță
Ț-oi face și o căpiță.
Pentru că le-am prins de mână,
Ț-oi lucra o săptămână.

(f. 73 r.)

VIII. Cântare

De-aș ști cânta ca țarca,
Nu m'ași munci eu cu cartea.
De-aș ști cânta ca cucu,
Nu m'aș munci cu lucru,
Ci m-aș face haină albă
Și-aș iubi care m-i dragă.
Și așa sări din frunză
Ca mândra să mă auză.
Pustiile dragostele
Pioană ca păsările

Pre la toate gardurile,
La toate prilazurile.
Vine la tine nu să întină.
De dragoste n'am odihnă.
Trec prin apă, nu se înecă,
De tiner voinic se leagă.
Nu te lega dor de mine
Că mă prăpădesc din lume.

(f. 69 v. — 70 r.)

IX. [Fără titlu]

Dela noi a trea casă
laste-o dalbă jupâneasă
Tot cu coatele pe masă,
Să laudă că știe coasă.
Frunză verde de gutâi

De năcazi mă prăpădii.
Fără leac de bălătură,
Sărută-te-ași, mândro, 'n gură.

(f. 79 v.)

X. O cântare jăluitoare

Frunză verde lemn de nuc
Vine vremea să mă duc.
Frunză verde de gutii
O, Aradule, rămâi pustii.
Frunză verde dumbrăviță
D-am avut o puiculiță,
Albă tare la costiță,

Ghelbinioară la peliță,
Oh! vai ce mai puiculiță,
Vârtoasă foarte la țigă,
Cam stricată de vărsat
Și bună de sărutat.

(f. 36 r. — 36 v.)

XI. Cântare

De voi sta să-m versuesc,
Dealurile înverzesc,
Petrile să veselesc
Și munții să jeluesc.
De voi sta eu a cânta,
Munții să vor legăna,
Petrile să vor despica
Și toate s-or sfărma.
Pre pustia lui Iorgovan
Fuge voinicul Drăgan.
Și pre drum că-m apucam

Și la mândra mă duceam
Și în pat mă suiam.
Dar bărbatu blăstămatu
Luoă furca dela patu,
Mă lovi pre după cap.
Luoai șuba,
Tăiai fuga.
Câte sânt vara căpșuni
Căpătai palme și pumni.

(f. 76 r. — 76 v.)

XII. Cântare

Luncă, mult ești lungă
Și n'am cal să te ajungă.
Când cântă cucu din luncă
Mult cântă mie de ducă.
Când cântă cucu din vale
Mult cântă mie de jale.
Când cântă cucu de jos,
Mult cântă mie frumos.
Cântă, cuce, nu te duce
Că glasul tău mult ajunge.
Cântă, cuce, numa mie
Doară m-o veni vro soție,
Că soția ce-am avut
O pus fața la pământ.
De nu-m veji crede cuvântul
D'oi să vă arăt mormântul

Și dați țărna la o parte
Și vedeți oasă mâncate
Și pânza despre obraz
Să vedeți moarte cu năcaz.
Cântă, cuce, nu te duce
Să te prind frate de cruce.
Cântă, cuce, numa mie
Că e voinic fără soție.
..... morții tăi de cuc,
Cântă bine că te pușc.
Când cu pușca eu c-oi da,
Tot prin cap eu te voi pușca
Și-ți răsfiră penele
Ca mândra sprincenele.
Și-ți fă din codiță,
Ca mândra din guriță.

Toț mă mir, cuce, de tine
 Că nu poți cânta mai bine.
 Vara vini, vara te duci,
 Nici de un lucru nu te-apuci.
 Mă mir iarna ce mănânci
 Că nu lucrî din adânci.
 — „O! hail hail ale mele,

Dragi-m voinicele,
 De ce grăiți așa rău
 Că nu mânc din coșul tău,
 Ci mânc mugure de fag
 Și cânt codrului cu drag”.
 (f. 65 r. — 66 r.)

XIII. Cântare lumească

Ajungă-te, bade, ajungă,
 Ajungă-te în dor cu drag
 Să țezi toată zioa în prag.
 Când o fi pe la ușină
 Să te-aprinzi ca și-o lumină,
 Când o fi coalea sara
 Să te legeni ca frunza,
 Când o fi la mez de noapte,
 Treacă-te sudori de moarte,

Când o fi demineața,
 Tu să gheți cu viața,
 Că m'ai iubit și m'ai lăsat
 Cu sufletul încărcat,
 Dar cum nu-ți va fi păcat.
 Oh, vai de zilele mele
 Că am rămas numai cu jale.
 (f. 32 r. — 32 v.)

ROMULUS TODORAN

BIBLIOGRAFIA FOLKLORULUI ROMÂNESC PE ANII 1939—1943

Am fi dorit ca Bibliografia aceasta să fie o continuare, îmbunătățită, a celei de pe anul 1938, publicată în Anuarul VI (p. 385—422). Adică, titlurile bibliografice să fie însoțite de scurte observații analitice și critice, a căror utilitate este mult simțită, mai ales în acest domeniu, unde „contribuțiile” fără însemnătate sau culegerile neștiințific întocmite, abundă.

Într'adevăr, pentru bibliografia anului 1939, întocmită aproape în întregime la Biblioteca Universității din Cluj, lucrul acesta a fost cu puțință, fiindcă aveam la îndemână aproape toate publicațiile care ne interesau.

Pentru anii 1940—1943 însă, condițiile de lucru s'au schimbat. În refugiul sibian, colecțiile Bibliotecii Universității au fost mult mai modeste decât la Cluj. O bună parte dintre revistele despoiate în anii trecuți n'au mai putut fi aflate. Unele au fost despoiate la Biblioteca Academiei Române, de către d-ra M. Opreanu, lectoră la Facultatea de Litere din Sibiu, căreia îi aducem, și pe această cale, mulțumirile noastre. Nu numai revistele, dar și multe cărți n'au mai putut fi văzute aici la Sibiu. Am fost nevoiți astfel să renunțăm, mai ales pentru acești patru ani din urmă, la o bibliografie critică, mulțumindu-ne cu una de titluri. Acolo însă unde din titlurile studiilor nu reieșea conținutul lor, am făcut completările convenite. Dar din cauza împrejurărilor excepționale în care se tipărește Anuarul de față, a marilor sacrificii bănești pe care le reclamă și pentru a lăsa cât mai mult loc cu puțință studiilor, am fost constrânși, cu toată părerea de rău, să reducem spațiul din cuprinsul Anuarului destinat bibliografiei.

Cu toate greutățile întâmpinate, ne-am dat silința să nu ne scape ne-menționate studiile și culegerile mai importante. Credem că am reușit în bună parte.

Observăm că numărul revistelor despoiate este mult mai mare decât cel trecut în lista dela sfârșitul Bibliografiei, însă revistele în care n'am aflat materiale, n'au fost menționate. Numărul lor a sporit cu cele nou apărute; totuși, în total, lista cuprinde mai puține decât Bibliografia anului 1938, deoarece dintre revistele despoiate pentru Bibliografia aceluși an multe și-au încetat apariția, iar altele n'au mai putut fi aflate, deși ar putea să mai apară încă.

Împărțirea pe capitole a rămas aceeași, — la fel observațiunile pentru mențiuni și recenzii — cu deosebirea că la capitolul VI. „Obiceiuri și credințe” am format subcapitolele: a) „La sărbători”, b) „La naștere, nuntă și înmormântare” și c) „Obiceiuri sociale și juridice”. Apoi, capitolul „Alte genuri de literatură populară (bocete, cimilituri, proverbe, jocuri copilărești)”, urmează imediat după capitolul „Muzică și coreografie populară”. Asteriscul arată că publicația respectivă n'a putut fi văzută și e citată după alte bibliografii sau cataloage.

Bibliografia a fost alcătuită de d-l Ion Mărcuș, secretarul Arhivei.

I. FOLKLORIȘTI ȘI SCRITORI

1. CARACOSTEA, D. *Un diptic folkloric: Alecsandri-Odobescu. Atitudinea lui Alecsandri și Odobescu față de poezia populară.* (Revista Fundațiilor Regale IX (1942), II, 622—642).

2. MUNTEANU-RÂMNIC, D. *Iarși Vasile Alecsandri și poezia populară.* Considerații în jurul articolului lui V. A. „Poezia populară”, publicat într'un „Almanah de petrecire pentru Moldo-Români”, tipărit în Iași la 1851. (Gazeta Cărților XI (1941), No. 1—2, p. 1).

3. BĂLĂȘEL, TEODOR [Necrolog]. (Arhivele Olteniei XX (1941), 178—181).

4. POPESCU, ION N. *Fragment din cuvântarea funebră rostită la înmormântarea Preotului Teodor Bălășel.* (Arhivele Olteniei XX (1941), 181—184).

5. BARAC, IOAN. Note bio-bibliografice. (Tribuna Ardealului II (1941), Nr. 334, p. 2).

6. RELI, SIMION. *Pictorul bisericesc popular Gheorghe Berlinschi. Și despre influența folklorului religios în lucrările lui.* Cernăuți, 1942. Tip. „Glasul Bucovinei”, 8°, 11 p. (Institutul „Cernăuți” V (1942), fasc. 21).

7. BREAZUL, G. *Tiberiu Brediceanu.* În vol. „Muzica românească de azi”, București 1939, p. 846—848.

8. DRIMER, CAROL. *Folclorul Dobrogei. Note biografice despre Teodor T. Burada.* (Școala Albei VII (1940), Nr. 3, p. 9—14).

9. SCORPAN, GR. *Teodor T. Burada. Cuvânt comemorativ.* (Luminătorii VII, (1943), 105—109).

10. BĂDICĂ, I. G. *Pe marginea unui volum cu documente despre Creangă.* Discuții în jurul lucrării lui Gh. Ungureanu: „Din viața lui Ion Creangă, documente inedite. Buc. 1940”. (Curentul Literar, Seria II. An. II (1940), Nr. 85, p. 9).

11. BUCUȚA, EM. *Păcală. Evocarea scriitorilor I. Creangă, Ispirescu, Hașdeu, Gaster, etc. și generalități despre basm.* Se oprește în deosebi asupra lui Păcală. (Preocupări Literare VII (1942), 568—573).

12. C. S. *În noaptea aceea de pomină: cum a murit marele scriitor Ioan Creangă.* (Cele Trei Crișuri XXII (1941), 229—230).

13. CĂLINESCU, G. *Viața lui Ion Creangă.* București, 1938. M. O. Imprimeria Națională, 8°, 370 p., 1 f., 25 ilustrații afară din text. Rec. elog. Ramuri XXXI (1939), 25—30 (SCARLAT STRUȚEANU).

14. MARIAN, LIVIU. *Ion Creangă — Ardeleanul (De unde, de când și de ce au venit strămoșii lui Creangă din Ardeal în Moldova).* (Convorbiri Literare LXXII (1939), 1895—1911).

15. MIHĂESCU, ANDREI. *Note despre Creangă ca povestitor.* (Ion Măiorescu VII (1941/42), Nr. 3—4, p. 6—8).

16. ȚIMIRAȘ, NICOLAE. *Ion Creangă. După documente vechi, însemnări și mărturii inedite.* Ed. II. București, 1941. Tip. Bucovina, 8°, 290 p. Lei 100.—.

17. UNGUREANU, GH. *Din vieaşa lui Ion Creangă. Documente inedite.* Bucureşti, 1940. Mon. Of. Impr. Naţională, 8°, 193 p., 32 pl. Lei 120.—. Menţ. anal. *Vremea Şcolii XVI* (1943), 177—179 (I. LĂUDAT).
18. URSU, G. *Ion Creangă la Folticeni. Informaţii biografice.* (Cuget Clar V (1940), 8—10).
19. GIURGIUCA, EMIL. *Un compozitor român ardelean din secolul al XVII-lea. Despre Ion Caioni.* (*Basarabia Literară II* (1943), Nr. 56, p. 1).
20. MORARIU, LECA. *Tiberiu Crudu. (Făt Frumos XVII* (1942), 129—130).
21. ALBU, NIC. *Un dascăl — copist ardelean la începutul secolului al XIX-lea: Nicolae Daneş. Un manuscris rămas dela el cuprinde 4 poveşti.* (*Gazeta Cărţilor XI* (1942), Nr. 9—12, p. 1).
22. ALECU, NICULINA. *Ovid Densusianu şi folklorul la „Vieaşa Nouă”.* (*Preocupări Literare V* (1940), 375—377).
23. CARTOJAN, N. *Amintirea profesorilor Ovid Densusianu, D. Russo, Ştefan Glixelli.* Bucureşti, 1939. M. O. Impr. Naţională, 8°, p. IX—XXI, 2 pl. (Extras din *Cercetări Literare III*, 1939).
24. DENSUSIANU OVID [Necrolog]. (*Cercetări Literare III* (1939), IX—XIII).
25. MUŞLEA, ION. *Ovid Densusianu folklorist.* Bucureşti, 1939. Mon. Of. Imprimeria Naţională, 8°, 6 p. (Extras din *Anuarul Arhivei de Folklor V* (1939), 1—6). Menţ. *Revista Istorică Română IX* (1939), 484—485 (D. ŞANDRU).
26. ROSETTI, AL. *Ovid Densusianu.* Bucureşti, 1939. M. O. Impr. Statului, 8°, 11 p. (Extras din *Revista Fundaţiilor Regale VI* (1939), I, 306—312). Şi despre O. D. folklorist.
27. ŞANDRU, D. *Ovid Densusianu filolog. Şi despre O. D. folklorist.* (*Preocupări Literare IV* (1939), 248—262).
28. BOITOŞ, OLIMPIU. *George Dima folklorist. O scrisoare a compozitorului către Andrei Bărseanu comunicată de —.* (*Luceafărul — Sibiu, I* (1941), 23—24).
29. NEGREA, MARŢIAN. *Gheorghe Dima. Organizatorul şi compozitorul.* (*Contrapunct I* (1941), Nr. 5—9, p. 4—7).
30. SBĂRCEA, GEORGE. *Sabin V. Drăgoi. Şi despre activitatea lui folklorică.* (*Gând Românesc VII* (1939), 296—304).
31. SURLAŞIU, L. *Sabin V. Drăgoi.* În vol. „*Muzica românească de azi*”, Bucureşti, 1939, p. 849—858.
32. MORARIU, LECA. *Folkloristul Eminescu. Mărturisiri ale poetului despre înclinarea spre literatura populară.* (*Făt-Frumos XIV* (1939), 155).
33. MUNTEANU-RĂMNIC, D. O „*prefeţă*” semnată de M. Eminescu [la lucrarea lui Elie Baican „*Literatură Populară sau Palavre şi Anecdote*”. Bucureşti, 1882]. Elogiază literatura populară. (*Gazeta Cărţilor X* (1941), Nr. 11—14, p. 1).
34. BAICULESCU, GEORGE. *Activitatea folkloristică a lui Nicolae Filimon. Studiu şi texte.* Bucureşti, 1941. Tip. „Bucovina”, I. E. Torouţiu, 8°, 71 p. Lei 60.—. (Colecţia „*Convorbiri Literare*”). Menţ. *Arhivele Olteniei XX* (1941), 331 (C. D. FORT[UNESCU]).
35. BOGACI, GH. *Părerii ruseşti despre Haşdeu şi Gaster.* (*Însemnări Ieşene V* (1940), Vol. XIII, p. 171—172).
36. CARTOJAN, N. *Dr. M. Gaster's Activity in the Field of Roumanian Language, Literature and Folk-Lore.* În „*Gaster Anniversary Volume*”, London, 1936, p. 15—20.
37. ELIADE, MIRCEA. *Moartea Doctorului Gaster.* (*Revista Fundaţiilor Regale VI* (1939), II, 395—399).
38. FURTUNĂ, D. *Artur Gorovei şi trecutul nostru. Opera lui de folklorist.* (*Curentul Literar Nr. 110, din 10 Mai 1941*).
39. MORARIU, LECA. *Document A. Gorovei. Raportul întocmit de L. M. şi înaintat*

Facultății de Litere din Cernăuți pentru acordarea titlului de doctor honoris causa lui A. G. (Făt-Frumos XVI (1941), 163—164).

40. STINO, AUREL GEORGE. *Artur Gorovei la 75 ani. (Din Trecutul nostru VII (1939), Ian.—Apr., p. 28—29).*

41. STINO, AUREL GEORGE. *Artur Gorovei la 77 ani. (Viața Basarabiei X (1941), 153—154).*

42. URSU, G. *Artur Gorovei la 77 de ani. (Bugeacul VII (1941), Nr. 66—69, p. 25—27).*

43. PAPADIMA, OVIDIU. *Calistrat Hogaș și viziunea noastră folcloristică. (Revista Fundațiilor Regale IX (1942), III, p. 414—425).*

44. VUIA, ROMULUS. *Activitatea etnografică și folklorică a lui Nicolae Iorga. Sibiu, 1941. Tip. „Dacia Traiană”, 8°, 11 p. (Extras din Transilvania LXXII (1941), 695—705).*

45. URSU, G. *Un dascăl din alte vremi: Mihai Lupescu. (Vestitorul Satelor XXVII (1939), p. 3—4).*

46. FLOREA-RARIȘTE, D. *Simion Florea Marian. Originea familiei. Originea numelui. (Arhiva XLVII (1940), 116—119).*

47. SUCIU, ION DIMITRIE. *Literatura bănățeană dela început până la Unire 1582—1918. Timișoara, 1940. Tip. „Tipografia Românească”, 8°, 399 p. Însemnări biografice și note bibliografice despre folkloriștii bănățeni sau scriitorii care s'au ocupat și cu folklorul, ca: Atanasie Marienescu, Simion Manguica, Iosif Popovici, etc.*

48. FLOREA, I. *25 de ani dela moartea lui Iacob Mureșianu. (Cultura Creștină XXII (1942), 335—337).*

49. BURACU, CORIOLAN. *Cronica istorică a Almăjului. Și bibliografia lucrărilor folkloristului Emilian Novacovici (p. 75). (Rev. Inst. Social Banat-Crișana X (1942), 58—78).*

50. PAPADOPOL, P. I. *Un începător de nădejde: Anton Pann. București, 1941, Edit. „Cartea Românească”, 8°, 28[—29] p. Lei 8.— (Cunoștințe Folositoare, Seria C, Nr. 113).*

51. SIMIONESCU, I. *Zaharia C. Panju (1866—1934). Însemnări bio-bibliografice. (Natura XXXI (1942), 279—281).*

52. CAPIDAN, TĦ. *Pericle Papahagi [Necrolog]. Langue et Littérature II (1943), 294—295).*

53. NAGHIU, IOSIF E. *O folkloristică (I) francesă. Note cu caracter general despre d-na Vaux Phalipan, dela Choisy-le-Roy. Cunoaște și folklorul românesc. (Cuget Clar V (1940), 159).*

54. MUȘLEA, Ion. *Doctorul Vasilie Pop (1789—1842). La centenarul morții sale. Despre însemnătatea lucrării: „Dissertatio... de funeribus plebejis Daco-Romanorum”. Sibiu, 1942. Tip. „Dacia Traiană”, 8°, 11 p. (Extras din Transilvania LXXIII (1942), 431—441).*

55. ALBESCU, ION. *Din trecutul învățătoresc al Sibiului Ion Pop-Reteganel. (Luca-făruș-Sibiu VI (1939), 45—48).*

56. CHINEZU, ION. *Ion Pop-Reteganel. (Transilvania LXXII (1941), 688—694).*

57. ILIEȘIU, VICTOR. *Părintele folklorului transilvănean: Ion Pop-Reteganel (1853—1905). (Tribuna Ardealului, An. II (1941), Nr. 282, p. 2).*

58. NETEA, VASILE. *Ion Pop-Reteganel. (Satul și Școala VIII (1938/39), 73—77, 164—169).*

59. NETEA, VASILE. *Ion Pop-Reteganel. Bio-bibliografie. București, 1941. Edit. „Cartea Românească”, 8°, 31 p. (Cunoștințe Folositoare, Seria C. Nr. 116). [Ediție stereotipă, 1943].*

60. P[ETRA]-P[ETRESCU], HORIA. *Sărbătorirea lui Ion Pop-Reteganel la Cluj. (Transilvania LXX (1939), 347—350).*

61. APOLZAN, P. N. *Oameni vrednici: Prof. Timotei Popovici. (Școala Albei X (1943), Nr. 1, p. 25—26).*

62. APOLZAN, P. N. *Prof. Timotei Popovici. Scurte note bio-bibliografice. (Ogorul Școalei IX (1942/43), 33—35).*
63. DĂIANU, ILIE. *Preotul-dascăl Vasile Sala. Corespondența mea cu Vasile Sala. (Hunedoara Noastră I (1942/43), Nr. 6, p. 5—6; Nr. 8—9, p. 9—11).*
64. MUȘLEA, ION. *Vasile Sala [Necrolog]. (Transilvania LXXIII (1942), 971—973).*
65. NAGHIU, IOSIF E. *Un folklorist bihorean Vasile Sala. (Școala și Viața XI (1941), Nr. 1—2, p. 57).*
66. NAGHIU, IOSIF E. *Un învățător folklorist: Vasile Sala. Scurte informații bio-bibliografice. (Vremea Școlii XVI (1943), 246—247).*
67. TĂNASĂ-TEIU, C[ONSTANTIN]. [Necrolog]. *Apostolul VIII (1942), Nr. 11—12, p. 85).*
68. UN PREMIANT al Academiei Române: D-l Prof. Dr. Nicolae Ursu. *Elogioase însemnări bio-bibliografice. (Rev. Inst. Social Banat-Crișana X (1942), 517—520).*
69. DUMITRAȘCU, N. I. *George Vâlsan în scrisori. O linie de folklor și etnografie. Craiova, f. a. Tip. „Ramuri”, 8°, 15 p. (Extras din Arhivele Olteniei XX (1941), 165—177). Publică 9 scrisori primite dela G. V., în care îi dă îndrumări privitoare la culegerile și studiile de folklor.*
70. R[AUL?] C[ĂLINESCU?]. *Note biografice inedite despre George Vâlsan scrise de el însuși. Răspunsuri la un chestionar biografic (24 Iunie 1926). (Natura XXXI (1942), 228—229).*
71. PETEANU, A. E. *Zece ani dela moartea lui Ioan Vidu. (Primăvara Banatului III (1941). Serie nouă, p. 113—116).*
72. GOROVEI, ARTUR. *Învățători folkloriști. București, 1940. Cartea Românească, 8°, 29 p. (Cunoștințe Folositoare, Seria C. Nr. 93). Menț. Cuget Clar IV (1939/40), 720 (A. G. STINO).*

II. DESPRE CULEGEREA FOLKLORULUI. CHESTIONARE.

73. CRISTESCU-GOLOPENȚIA, ȘTEFANIA. *Cercetarea credințelor și riturilor domestice ale țăranimii românești. București, 1940. [Marvan], 8°, 13 p. (Extras din volumul „Îndrumări pentru Monografiile Sociologice”, Institutul de științe sociale al României, București, 1940).*
74. DUMITRAȘCU, N. I. *Culegători de folklor. Preconizează sacrificarea cuvintelor care îngreuiază textul. (Era nouă VII (1939), Nr. 3—4, p. 27—31).*
75. GIUGLEA, G. *Dela Românii din Serbia. Cum a cules materialul folkloric, împreună cu G. Vâlsan, în 1912. (Timocul X (1943), I, 23—26).*
76. GRECU, PAVEL. *Chestionar economic pentru cercetarea satelor răslețe ale României. (Societatea de Măine XIV (1939), 21—23).*
77. HASNAȘ, SPIRU. *Preocupări sociale în secolul trecut. Despre chestionarul întocmit de Hașdeu pentru culegerea datelor referitoare la moravuri, instituții juridice, îndelnetniciri economice și sociale, preocupări religioase... Materialele adunate de Hașdeu se află, nepublicate, la Arhivele Statului. (Orizonturi V (1939), 429—431).*
78. KIRILEANU, G. T. *De-ale lui Creangă. E vorba și de „un chestionar privitor la datinele poporului, la care ar fi lucrat și Creangă”. (Făt-Frumos XV (1940), 41—48).*
79. MUȘLEA ION. *Raport anual (1937—38) [despre activitatea Arhivei de Folklor a Academiei Române]. (Anuarul Arhivei de Folklor V (1939), 213—214).*
80. MUȘLEA, ION. *Prefață. „Raport anual pe anii 1939—41” despre activitatea Arhivei de Folklor a Academiei Române. (Anuarul Arhivei de Folklor VI (1942), 1—4).*
81. NAGHIU, IOSIF E. *Preotul ca monografist și muzeolog. Beiuș, 1941, Tip. „Doina” 12 p. (Cercetări Teologice Nr. 3).*

82. POPESCU, DANIL. *Chestionar pentru efectuarea anchetelor sociale. Important cap. IV: „Cadrul psihologic”.* (Ogorul Școalei V (1939), 159—168).

83. SECOȘAN, ELENA. *Raport asupra expoziției de Industrie Casnică [organizată în cadrele Institutului Social Banat-Crișana, între 15—30 Ian. 1939].* (Rev. Inst. Social Banat-Crișana VII (1939), 145—147).

84. STĂNGU, TRAIAN. *Chestionar etico-juridic din Ohaba-Bistra. Relații personale și materiale în sânul familiei.* (Rev. Inst. Social Banat-Crișana XI (1943), 280—285).

85. STINO, A. G. *Mărturii.* Reproduce două scrisori primite de Artur Gorovei, în 1892, din Transilvania și Ungaria pentru a trimite „Șezătoarea” abonaților de acolo. Interesante pentru răsunetul pe care l-a avut revista în Ardeal. (Cuget Clar IV (1939/40), 766).

86. * ȘANDRU, D. *Câteva îndrumări pentru cercetarea graiului.* Buc. 1940, 8°, 14 p. Menț. *Preocupări Literare VI* (1941), 93 (MIRCEA TOMESCU).

87. URSU, NICOLAE. *Îndreptar pentru culegerea cântecelor cu bibliografie asupra folklorului muzical românesc.* Timișoara, [1942]. Tip. G. Matheiu, 8°, 23 p. Lei 30.— (Extras din Rev. Inst. Social Banat-Crișana X (1942).

88. VULCĂNESCU, ROMULUS. *Chestionar mitologic.* Târgoviște, 1938. Tip. „Unirea”, 8°, 34 p. Lei 15.— Menț. *crit. Athenaeum V* (1939), 162—163 (A. P.). Menț. *anal. Biserica Ortodoxă Română LVII* (1939), 348—349 (EM. V).

89. VULPESCU MIHAIL. *Chestionar folkloristic monografic (pentru cursul secundar).* București, 1939. Tip. „Rotativa”, 16°, 16 p. Lei 7.—

III. DOMENIU. PRINCIPII. METODĂ.

90. BLAGA, LUCIAN. *Despre gândirea magică.* București, 1941. Mon. Of. Impr. Națională, 8°, 173[—174] p. Lei 70.— (Biblioteca de filozofie românească). Menț. *anal. Contrapunct I* (1941), Nr. 5—9, p. 13—15 (ION POGDA)

91. BLAGA, LUCIAN. *Experiență și superstiție. Capitul din lucrarea „Despre gândirea magică”.* (Curțile Dorului I (1941), 77—86).

92. BOLOGA, VALERE L. et CONSTANTIN GHEORGHIU. *Étude de l'ethnographie médicale en Roumanie.* [Travaux du] XVII-e Congrès International d'Anthropologie et d'Archéologie Préhistorique. Buc., 1939, p. 1268—1293.

93. CAZAN, ION C. *Literatura populară. Lămuriri în vederea unui plan de cercetare.* București, 1940, Tip. Marvan, 8°, 23 p., 3 tab. (Extras din volumul „Îndrumări pentru monografiile sociologice”, Inst. de Științe Sociale al României, București, 1940).

94. COCĂRLAN, PAUL. *Asupra concepției și tehnicei de cercetare economică și socială a satului. Generalități.* (Rev. Inst. Social Banat-Crișana VI (1939), 71—73).

95. CONGRES FOLKLORISTIC. *Programul congresului organizat de revista „Izvorășul” ce urma să se țină la București în luna Februarie 1939.* (Satul și Școala VIII (1938/39), 182—183).

96. CONGRESUL internațional de Sociologie dela București [29 August 1939]. *Programul congresului și titlurile comunicărilor anunțate de către participanții streini.* (Sociologie Românească IV (1939), 136—141).

97. DIMA, AL. *Arta populară ca factor educativ.* (Transilvania LXX (1939), 74—77).

98. DIMA, AL. *Conceptul de artă populară.* București 1939. Fundația „Carol II”. Tip. Mon. Of. și Impr. Națională, 8°, 234[—235] p. Lei 90.— (Biblioteca de filozofie românească). Menț. *Viața Românească XXXII* (1940), Nr. 1, p. 186—187 (TROST); Menț. *elog. Familia. S. III. An. VI* (1939), Nr. 10, p. 105—106 (G. BOTA); *Gândirea XIX* (1940), 60—61 (GH. VRABIE).

99. DIMA, AL. *Condiția psihologică a creației populare*. [Capitol din studiul „Conceptul de artă populară”]. (Revista de Filosofie XXIV (1939), 136—147).
100. DIMA, AL. *Definiția artei populare*. Noi precizări. București, 1942. Mon. Of. Imprimeria Națională, 8°, p. 370—374. (Extras din Revista Fundațiilor Regale IX (1942), I).
101. DIMA, AL. *Folclorul românesc în perspectiva evoluției noastre culturale*. (Ramuri XXXVIII (1942), 97—100).
102. DIMA, AL. *O nouă ipoteză în explicarea artei populare*. (Convorbiri Literare LXXII (1939), 1751—1758).
103. DIMA, AL. *Problemele artei populare*. (Athenaeum V (1939), 315—320).
104. GUSTI, DIMITRIE. *Problema sociologiei. Sistem și metodă*. 1. Considerații asupra unui sistem de sociologie, etică și politică. 2. Monografia sociologică. Planul de lucru. 3. Monografia sociologică. Metoda de lucru. București, 1940. Mon. Of. Imprimeriile Statului, 8°, 83[—84] p., 1 tab. Lei 60.— (Acad. Rom. Mem. Secț. Ist. S. III. Tom. XXII. Mem. 21, 22, 23).
105. GUSTI, D. *Un sistem de cercetări sociologice la teren*. (Sociologie Românească IV (1939), 153—160).
106. HAUFE, HELMUT. *Methoden und Einsatz der Dorfforschung in Rumänien*. (Zeitschrift für Volkskunde IX (1938), 300—307).
107. INSTITUTUL de Științe Sociale. *Proiectul de program de activitate al Secțiunilor*. (Sociologie Românească IV (1939—1942), 570—599).
108. IONICĂ, ION I. *Manifestările spirituale în cercetarea sociologiei*. București, 1940. Tip. Marvan, 8°, 46 p. (Extras din volumul „Îndrumări pentru monografiile sociologice”, Institutul de științe sociale al României, București, 1940).
109. ÎNDRUMĂRI pentru monografiile sociologice, redactate sub direcția științifică a d-lui prof. D. Gusti și conducerea tehnică a d-lui Traian Herseni de Biroul Cercetărilor Sociale din Institutul de Științe Sociale al României. București, 1940. Tip. Marvan, 8°, 500 p. Lei 250.— (Biblioteca de Sociologie, Etică și Politică condusă de D. Gusti. Studii și Cercetări 6). Menț. anal. Sociologie Românească IV (1939—1942), 615—619 (GH. PAVELESCU).
110. * MÜHLMANN, WILHELM-EMIL. *Methodik der Völkerkunde*. Stuttgart, Ferd. Enke, 1948; VIII, 275 p. Rec. anal. elog. Revista de Filosofie XX (1939), 404—408. (D. C. AMZĂR).
111. NETOLICZKA, L. *Metoda de cercetare a portului popular. Punctele principale*. Vălenii de Munte, 1939. Tip. „Datina Românească”, 8°, 13 p. (Extras din Cuget Clar IV (1939/40), 131—134; 151—156).
112. NICOLESCU, G. C. *Folclorul, oglinda neamului nostru*. (Universul Literar LII (1943), Nr. 17, p. 1, 4).
113. RĂDULESCU-MOTRU, C. *Conștiința etnicului și conștiința națională*. București, 1942. Mon. Of. Imprimeria Națională, 8°, p. 153—169. (Extras din Revista Fundațiilor Regale IX (1942), II).
114. RĂDULESCU-MOTRU, C. *Din psihologia etnicului sătesc*. (Convorbiri Literare LXXV (1942), 13—20).
115. RĂDULESCU-MOTRU, C. *Etnicul românesc, comunitate de origine limbă și destin*. București, 1942. Tip. Bucovina, I. E. Toroușiu, 8°, 134 p. Lei 120.—. Menț. Horia, Cloșca și Crișan III (1942/43), Nr. 4—6, p. 49—51 (ILARIE CRUG); Menț. crit. Convorbiri Literare LXXVI (1943), 154—156 (ALEXANDRU IONESCU); Luceafărul III (1943), 75—76 (AL. PROCOPOVICI); Menț. elog. Ramuri XXXVIII (1942), 382—383 (ILIE POPESCU-TEUȘAN); Symposion, Seria II, An. III (1943), 107—109 (ROMULUS VULCĂNESCU); Rec. anal. Preocupări Literare VII (1942), 630—636 (DIMITRIE IAMANDI); Rec. anal. elog. Rev. Inst. Social Banat-Crișana X (1942), 677—685 (GR[OFȘOREANU]); Gândirea XXII

- (1943), 144—148 (ALEXANDRU TOHĂNEANU); *Revista Fundațiilor Regale* X (1943), 1, 448—451 (GAVRILĂ IACOȘ); *Transilvania* LXXIV (1943), 62—70 (EUGENIU SPERANȚIA).
116. SAINTYVES, P. *Manuel de folklore*. Paris, 1936. Librairie E. Nourry, 8°, VII, 218 p. 1 pl. *Rec. Grai și Suflet* VII (1937), 330—332 (O. D[ENSUȘIANU]).
117. STAHL, H. H. *Monografia unui sat. Cum se alcătuește, spre folosul Căminului Cultural*. Cu o prefață a d-lui Profesor D. Gusti. Ediția II-a. București, 1939. Tip. F. Göbl, 8°, 275—276 p., 8 tab., 1 f. Lei 30.—. (Cartea Căminului Cultural 4).
118. STAHL, H. H. *Schiță pentru un inventar clasificat al unităților sociale, prezentată Seminarului de Sociologie de —*. (Sociologie Românească IV (1939—1942), 669).
119. STAHL, H. H. *Un seminar de monografie sociologică*. Studii păstrate la Seminar, în manuscris. Și despre altele, publicate. (Sociologie Românească IV (1939—1942), 608—611).
120. TOMUȘ, ANA. *Cum se alcătuește o monografie sătească*. Spicuiuri din lucrări diferite. (*Învățământul Primar* XX (1943), Nr. 7—8, p. 4—10).
121. VUIA, ROMULUS. *Dovezile etnografice ale continuității*. (*Transilvania* LXXIV (1943), 21—32).
122. VUIA, R. *Ethnographische Beweise für das Alter und die Kontinuität des rumänischen Volkes in Siebenbürgen*. Bukarest, 1943. Mon. Of. Imprimeria Națională, 4°, 35—56 p., XI tab. (Sonderabdruck aus „Siebenbürgen“).
123. WEISER-AALL, LILY. *Volkskunde und Psychologie. Eine Einführung*. Berlin und Leipzig, 1937. Walter de Gruyter et Co., 132 S. Menț. elog. *Revista de Filosofie* XXIV (1939), 94—96 (D. C. AMZĂR).

IV. BIBLIOGRAFIE.

124. BIBLIOGRAFIA folklorului românesc pe anii 1936—37 [și 1938]. *Anuarul Arhivei de Folklor a Academiei Române* V (1939), 177—213; VI (1942), 385—422.
125. BIBLIOGRAFIA publicațiilor privitoare la cultura românească veche (1935 și 1936 [1937 și 1938]). Pentru folklor, vezi p. 324—332 și 255—261. (*Cercetări Literare* III (1939), 319—367; IV (1940), 249—300).
126. BOTIȘ, EMIL. *Un deceniu de activitate a Institutului Social Banat-Crișana*. Dare de seamă. (Sociologie Românească IV (1939—1942), 599—606).
127. BUGARIU, AUREL. *Bibliografia Banatului 1918—1943*. Cuprinde note bio-bibliografice și despre folkloriștii bănățeni din acest timp. (*Rev. Inst. Social Banat-Crișana* XI (1943), 66—127). *Rec. crit. Revista Istorică Română* XIII (1943), fasc. IV, p. 148—150 (I. D. SUCIU).
128. CHELCEA, ION. *Le mouvement ethnographique et folklorique en ces dernières années*. (*Archives pour la Science et la Réforme Sociale* XVI (1943), 363—369).
129. D[IACONU], I[ON]. *Despre bibliografia „Mioriței”*. Precizări și date nouă. (*Ethnos* I (1941), 309—312).
130. D[IACONU], I[ON]. *Mărturii vechi de literatură populară la Români*. Spicuiuri bibliografice. (*Ethnos* I (1941), 312—315).
131. GOMOIU, V., și AL. RAICOVICIANU. *Histoire du folklore médical en Roumanie* (bibliographie). Brăila, 1938. Typ. „Presa”, 8°, 74 p. Menț. elog. *Sociologie Românească* IV (1939), 124 (PETRE BARTOȘ).
132. * NICOLAU, EUGEN D. *Bibliografia satului românesc*. Iași, 1942. Tip. Ath. D. Gheorghiu. Menț. Horia, Cloșca și Crișan II (1941/42), Nr. 3—6, p. 69—70, (ȘT. MOISE).
133. NICULESCU-VARONE, G. T. *Bibliografia poeziei noastre populare (Folklor românesc versificat, cuprins în volume și broșuri) 1936—1937*. Autori români în ordine cronologică și alfabetică. București, 1938. Tip. ziarului „Universul”, 8°, 16 p. Lei 10.—.

134. NICULESCU-VARONE, G. T. *Bibliografia poeziei noastre populare (folklor român versificat, cuprins în volume și broșuri) 1938—1939. Autori români înșirați în ordine cronologică și alfabetică.* București, 1940. Tip. „Graiul Românesc”, 8°, 16 p. Menț. *Arhivele Olteniei* XIX (1940), 350 (C. D. FORT[UNESCU]).

135. NICULESCU-VARONE, G. T. *Monografiile orașelor, comunelor și mănăstirilor din România întregită (Bibliografie) 1855—1938.* București, 1939. Tip. „Universul”, 8°, 58 p. Lei 30.—. Menț. *Natura* XXVIII (1939), 285—286 (R[AUL] C[Ă]LINESCU?).

136. NOTIȚE bibliografice. Demografie, Etnografie și Folklor (p. 514—519). (*Revista Istorică Română* XI—XII (1941—42), 431—524).

137. PAVELESCU, GH. *Etnografia românească din Ardeal în ultimii douăzeci de ani (1919—1939).* (*Gând Românesc* VII (1939), 449—462).

138. POPESCU, ION N. *Reviste de folklor. Însemnări bibliografice.* (*Arhivele Olteniei* XX (1941), 191—200).

139. RETEZEANU, LIZ. și FLOREA FLORESCU. *Bibliografia Românilor de peste hotare.* Cuprinde și lucrări cu caracter folkloric. (*Timocul* VIII (1941), Nr. 1, p. 80—83).

140. SCHWARZFELD, M. A. *Biographical Sketch of Dr. Gaster's Early Days.* În „*Gaster Anniversary Volume*”, London, 1936, p. 1—8.

141. SCHINDLER, BRUNO. *List of Book and Papers of Dr. Gaster.* Bibliografie de titluri, în ordine cronologică, a tuturor lucrărilor (și a celor de folklor). În „*Gaster Anniversary Volume*”, London, 1936, p. 21—36.

142. SIMONESCU, DAN. *Colecția de manuscrise M. Gaster din Biblioteca Academiei Române.* Despre cuprinsul și valoarea colecției. (*Viața Românească* XXXII (1940), Nr. 5, p. 26—32).

143. VOLKSKUNDLICHE *Bibliographie für die Jahre 1933 und 1934.* Im Auftrage des Verbandes Deutscher Vereine für Volkskunde, begonnen von E. Hoffmann-Krayer, weitergeführt von Paul Geiger. (Redactor pentru partea românească: Ion Mușlea). Berlin, 1939. Walter de Gruyter et Co. 8°, XL, 566 p. Pentru folklorul român, vezi în special Nr. 625—650 (p. 46—48) și Nr. 5418—528 (p. 360—363).

144. VOLKSKUNDLICHE *Bibliographie für die Jahre 1935 und 1936.* Berlin, 1941. XXXIV, 588 p. Pentru folklorul român, vezi în special Nr. 677—692 (p. 54—55) și Nr. 4894—4956 (p. 352—358).

145. VUIA, ROMULUS. *Histoire et état actuel des études ethnographiques et folkloriques en Roumanie. Avec une bibliographie des auteurs et de principaux ouvrages.* [*Travaux du*] XVII-e Congrès International d'Anthropologie et d'Archéologie Préhistorique. Buc., 1939, p. 1123—1267).

146. * ZAHARIA, E. AR. *Essai de bibliographie pour l'étude du „dor” roumain.* Cernăuți, 1943. Tip. „Mitropolitul Silvestru”, 15 p.

V. MONOGRAFII SĂTEȘTI SAU REGIONALE CUPRINZÂND ȘI FOLKLOR

147. ANCHETĂ monografică în comuna Belinț [—jud. Timiș]. Timișoara, 1938, „*Tipografia Românească*”, 8°, 412 p., 12 pl. Menț. anal. *Arhivele Olteniei* XVIII (1939), 213—214.

148. BĂRBĂTESCU, SAVA. *Însemnări monografice asupra satului Rocșoveni din județul Mehedinți.* Turnu-Severin, 1939. Tip. „Datina”, 8°, 44 pag. Lei 25.—. Note sumare despre portul bărbaților și al femeilor, casa și mobilierul din casă, hrana, credințe și superstiții, obiceiuri la sărbătorile de peste an. Apoi 11 ghicitori, 3 cântece și 1 strigătură.

149. CLOPOTIVA, un sat din Hațeg. Monografie sociologică întocmită de Echipa regală studentească 19/935, sub conducerea lui Ion Conea. I. București [1940], Institutul

de Științe Sociale al României, „Tiparul Universitar”, 8°, 303+VII p., 73 pl.; II: 573 p., 13 pl. Menț. anal. *Sociologie Românească* IV (1939—1942), 627—629 (ION CONEA). Menț. elog. *Revista Istorică* XXVIII (1942), 80—81 (N. IORGA).

150. COLONIA de vară a elevilor școlilor secundare din Craiova [Iulie 1942, în com. Romani-Vâlcea]. Spicuri din cercetările monografice. (Horia, Cloșca și Crișan III (1942/43), Nr. 1—3, p. 1—25).

151. CONSTANTE, C., și A. GOLOPENȚIA. *Românii din Timoc. Culegere de izvoare, îngrijită de —*. Cu o prefață de Dr. Sabin Manuilă și o introducere de Emanoil Bucuță. Vol. I. Românii dintre Dunăre, Timoc și Morava. Cu 5 schițe în text, 2 schițe în culori și 33 fotografii afară din text, 2 tabele statistice, 2 bibliografii și 9 hărți din care 8 în culori. București, 1943. Tip. „Bucovina”, I. E. Torouțiu, 8°, 2 f., 315[—319] p., 32 tab. Menț. *Timocul* X (1943), IV, 89 (A. ANDREI).

152. CONSTANTINESCU-MIRCEȘTI, C. D. *Un sat dobrogean: Ezibei. Cu o prefață de D. Gusti*. București, 1939. „Bucovina” I. E. Torouțiu, 8°, 421. (Serviciul Social, Institutul de Cercetări Sociale al României, Regionala Constanța). Menț. *Sociologie Românească* IV (1939), 323—324 (MIRCEA TIRIUG).

153. FLORESCU, FLOREA. *Un sat românesc: Jdrelo (Zdrelo). Românii din Serbia. Portul lor. Refuzul la portretizare. Superstiții*. Din „Serbien, Historisch-Ethnographische Reisetudien aus den Jahren 1859—1868, p. 18—20”. (*Timocul* IX (1942), II, 43—45).

154. GOLOPENȚIA, ANTON și GEORGESCU, D. C. *60 sate românești cercetate de echipele studențești în vara 1938. Anchetă sociologică condusă de —*. V. *Contribuții la tipologia satelor românești*. București, 1942. Tip. Cartea Românească, 8°, 219 p.

155. GOCAN, SIMION. *Monografia comunei Feurdeni* [jud. Cluj]. Cluj, 1939. Tip. „Diecezană”, 8°, 142 p.

156. JUDEȚUL Târnava-Mică. *Schiță monografică. Publicată de Prefectura județului Târnava Mică sub îngrijirea Prof. Dr. Coriolan Suciu*. Blaj, 1943. Tip. „Lumina”, 4°, 100[—102] p.

157. MARCU, ANA P. *Un sat românesc de pe Târnave: Făgeț*. Sibiu, 1942. Tip. Krafft și Drotleff, 16°, 64 p. Lei 50.—

158. MARCU, FILIP ST. *Monografia Comunei Lăsău, județul Hunedoara*. București, [1941]. „Editura noastră”, 8°, 75 p.

159. MOISI, ALEXANDRU. *Monografia Clisurii*. Oravița, 1939, 8°, 312 p., 2 hărți; 111 p. + 2 pl. Menț. crit. *Revista Societății Tinerimea Română* LXIII (1939/40), 420—422 (DAN SIMONESCU).

160. MONOGRAFIA Comunei Sârbova. Timișoara, 1939. Tip. „Națională”, 8°, 1 f., 392 p., 24 tab. (Institutul Social Banat-Crișana. Regionala Institutului de Cercetări Sociale al României din Ținutul Timiș). Menț. elog. *Căminul Cultural* VIII—IX (1942—43), 482—483 (OCTAV SARGETIU).

161. MONOGRAFIA județului Buzău întocmită de Prefectura județului Buzău. Buzău, 1943. Tip. Dumitru Bălănescu, 8°, Lei 425.—. Elemente de folklor și viața de familie (p. 237—243).

162. MORARIU, TIBERIU. *Die Maramureș. Ein rumänisches Kerngebiet*. București, 1942. M. O. Impr. Națională, 8°, 95 p., 16 taf. (Die Dacia-Bücher). Rec. elog. *Revue de Transylvanie* VII—IX (1941—43), 387—394 (AL. FILIPAȘCU).

163. MORARIU, TIBERIU. *Țara Maramureșului în lumina literaturii științifice*. (Gazeta Ilustrată VIII (1939), 93—105).

164. MUȘLEA, ION. *Țara Oașului. Cea mai mică „țară” românească*. Scurtă privire asupra regiunii. Caracterul și firea locuitorilor. (Transilvania LXXII (1941), 274—279).

165. NEREJ. *Un village d'une région archaïque*. Monographie sociologique dirigée

par H. H. Stahl. I. Les cadres cosmologique, biologique, historique et psychique. Bucarest, 1939. Institut de Sciences Sociales de Roumanie. Mon. Of. Imprimeria Națională, 8°, 405 p., 33 pl., 2 hărți, 3 tab. II. Les manifestations spirituelles. 322 p., 45 pl. III. Les manifestations économiques, juridiques et administratives. Unités, procès, et tendances sociales. 402 p., 29 pl. (Bibliothèque de Sociologie, Ethique et Politique sous la direction de D. Gusti. Sociologie de la Roumanie, 1); Menț. anal. *Sociologie Românească* IV (1939—1942), 623—627. Menț. *Arhivele Olteniei* XX (1941), 325 (C. D. FORT[UNESCU]).

166. NETEA, VASILE. *Țara Oașului*. București, 1940. Ed. „Cartea Românească”, 8°, 32 p. Lei 8.— (Cunoștințe folositoare, Seria C., Nr. 109). Menț. anal. *Bul. Soc. Reg. Rom. de Geografie* LX (1941), 435 (VICTOR TUFESCU); Menț. *Ogorul Școlii VII* (1941), 232—233 (PETRU POP).

167. OLINESCU, MARCEL. *Două vechi monografii sătești din Ardeal*. Despre „Monografia comunei Chitichaz” de Iosif Ardelean, tipărită la Tipografia Diecezană, Arad 1893 — fără importanță pentru folklor —, și despre „Monografia comunei Măderal (Magyarád)” de Petru Vancu, învățător, Arad, tip. Diecezană 1905. Aceasta din urmă cuprinde: obiceiuri la botez, nuntă și înmormântare, port, locuință, colinde și cântece de stea. (Societatea de Măine XVI (1939), 129—130).

168. RĂDULESCU, ANDREI. Monografia comunei Chiojdeanca din județul Prahova. Ed. IV. București, 1940. Tip. „Bucovina”, 8°; 79[—80] p.

169. PAL, IOSIF PETRU M. *Originea românească a catolicilor din Moldova și Franșiscianii păstorii lor de veacuri*. Locuința, portul, obiceiurile. Săbăoani, 1941. Serafica, 8°, 111 p. Menț. *Transilvania* LXXII (1941), 750—751 (IOSIF E. NAGHIU).

170. POPESCU, ION G. *Studii monografice. Extrase din Monografia „Clopotiva”, un sat din Hașeg*, publicată de Institutul de Cercetări Sociale al României. Cuprinde: 1. Mișcarea populației în ultimul secol (1835—1934), p. 5—66; 2. Obiceiuri, credințe și superstiții în Clopotiva, p. 67—114; 3. Cartea și credința în Clopotiva, p. 115—130. Buc. 1939. „Tiparul Universitar”, 8°, 131 p., 8 pl. Lei 120.—

171. SOARE, ION N. *Satul Sălciile. Studiu monografic*. Ploiești, 1942. Tip. „Presa Noastră”, 8°, 308 [—312] p. Lei 300.— Obiceiuri de Crăciun și Anul Nou (p. 139—161).

172. SIMIONESCU, GEORGETA. *Un sat de olari din județul Vâlcea [Olarii]*. (*Revista Geografică Română* II (1939), fasc. II—III, 123—127, 5 fig., 2 planșe).

173. STAN, C. *Momârlanii*. Scurte însemnări despre casa, modul de trai, portul și îngroparea morților (lângă case, nu în cimitir!) la locuitorii dela izvoarele Jiului. (*Natura* XXXI (1942), 285).

174. TINERIMEA ROMÂNĂ. *Aspecte din românească țară a Oașului*. Costume—Joc—Cântec. (*Revista Societății Tinerimea Română* LIX (1940/41), 38—47).

175. ȚUȚUIANU, ION N. *Maramureșul vevodal, istoric și economic*. București, 1942. Mon. Of. Imprimeria Națională, 8°, 91[—92] p. Omul și familia (p. 41—50); Poezia populară în Maramureș (p. 51—63).

176. VERȘESCU, GH. *Monografia comunei Tarcău, județul Neamț*. Piatra-Neamț, 1942. Tip. Românească „Gh. Asachi”, 8°, 349 p. Lei 300.— Obiceiuri și credințe, port (p. 258—267). Tradiția (p. 278—281). Manifestări spirituale (descânțec, farmece, cuvinte locale, viața religioasă, filosofia populară, credințe, muzica populară, cântece), (p. 291—304). Menț. crit. *Cetatea Moldovei* IV (1943), vol. IX, Nr. 6, p. 442—443 (C. V.).

177. VUIA, ROMULUS. *Le village roumain de Transylvanie et du Banat*. Bucarest, 1937. M. O. Imprimeria Națională, 8°, 85 p., numeroase schițe și figuri în text, XVII planșe, 4 hărți. (Extras din „La Transylvanie”, (Buc. 1938). Menț. *Revue Historique* XVI (1939), 182—183 (N. IORGA); Menț. anal. *Arhivele Olteniei* XVIII (1939), 516 (C. D. FORT[UNESCU]; Rec. crit. *Revista Istorică Română* X (1940), 404—411 (D. PRODAN).

VI. OBICEIURI ȘI CREDINȚE

a) LA SĂRBĂTORI

178. ANDRAȘIU, GHEORGHE. „Cu steaua” obiceiul de Crăciun în Banat. Sănnicolaul-Mare, 1939. Tip. P. Mückstein, 16°, 8 p.

179. ANDREI, A. Praznicele la Români timoceni. *Datini din satul Bălii. (Timocul IX (1942), II, p. 80—83).*

180. ANDREI, A. I. Sărbătoarea „Sfântului Gheorghe” într'un sat românesc din Valea Timocului: Bălii. O procesiune agrară. (Timocul VIII (1941), Nr. 1, p. 63—65).

181. ANDRON, IONIȚĂ. Crăciunul la Oșeni. (Tribuna Ardealului, An. II (1941), Nr. 371, p. 5).

182. * ATANASIU, GH. Obiceiuri de Paște la Români din Timoc. (Timocul VII (1940), Nr. 3—4).

183. C. *Datini vânătoarești. (Carpații VII (1939), 341—342).*

184. CONSANTE, C. Ceva despre „Crăițe” sau „Rusale” Timoc. Obiceiul „constă în aceea că femeile, în săptămâna Rusaliilor, cad într'un somn hipnotic, din care apoi sunt readuse în simțire prin cântecul „Cărăbușului”. Spicuri din cartea profesorului sărb Tih. Gheorghevic, „Printre Români noștri”, publicată prin 1906. (Timocul IX (1942), I, p. 44—45).

185. C. C. Crăițele și ceva despre pomeni în timpul vieții. La Români din Timoc. (Timocul X (1943), II—III, 30—31).

186. C. C. Obiceiuri de Crăciun la Români din Macedonia și Timocul sărbesc. (Timocul IX (1942), III, p. 43—44).

187. CHELCEA, ION. Obiceiuri de peste an în două sate din Almăj (Pătaș și Bolenii-Vechi, Caraș). (Sociologie Românească IV (1939), 253—271, 1 pl.).

188. CONEA, ION. Om și natură în Țara Hașegului. Obiceiul „cununii” și „blojului” în Clopotiva; apoi despre formele de adăpost: sălașe și colibe; colinde și plante medicinale. București, 1939. Mon. Of. Impr. Centrală, 8°, 18 p., 5 pl.

189. CRĂCIUNESCU, AUREL. Obiceiuri și datini la Sărbătorile Nașterii Domnului. Cuvântare rostită la „Tinerimea Română”, la „Sărbătoarea datinelor, 21 Decembrie 1941”. (Rev. Soc. Tinerimea Română LX (1941—42), 66—85).

190. CULEA, AP. D. *Datină pentru o șezătoare de Paști. Tânguirea Mironosițelor. Versuri și melodii culese și notate de Sabin Drăgoi, G. Breazul, I. Crișan și G. Cucu. (Școala și Vieața XIII (1942/43), 21—27).*

191. CULEA, AP. D. *Plugăria: aratul, semănatul în datini, în povești, în cântece, în istorie, în economie. (Școala și Vieața XI (1941), Nr. 6—8, p. 3—32).*

192. CULEA, AP. D. *Secerișul în literatură și datini, istorie, geografie, religie și morală, cântec, joc. București, 1940. Tip. „Școala Poporului”, 4°, 19 p.*

193. CULEA, AP. D. *Voinicul și calul în istorie, literatură populară, datini și cântece. București, 1941. Tip. Marvan, 4°, 23 p. (Extras din „Revista Științelor Veterinare”).*

194. DATINELE STRĂMOȘEȘTI. Scurtă dare de seamă asupra obiceiurilor de Crăciun jucate la Teatrul Național în fața Corpului diplomatic și misiunilor străine, în zilele de 23 și 24 Dec. 1942. Și despre colindele cântate cu acest prilej. La serbare au participat echipele de colindători din Almaș, Săliște și Gura Sada, jud. Hunedoara; Răhău, jud. Alba; Tudora, jud. Botoșani și Fundul Moldovei, jud. C.-Lung. (Căminul Cultural VIII (1942), Nr. 1—3, p. 5—6).

195. DATINI ROMÂNEȘTI [de Crăciun și Anul-nou, prezentate de Soc. Română de Radiodifuziune, 23 Dec. 1941]. Buc., 1941. Tip. Cartea Românească, 4° [15 p.].

196. DATINI ROMÂNEȘTI de Crăciun și Anul-nou [prezentate de] Soc. Rom. de Ra-

diodifuziune, sub auspiciile Ministerului Propagandei Naționale [23 Decembrie 1941]. București [1941]. Tip. Cartea Românească, 8°, [12 p.].

197. DĂIANU, ILIE. *M'am pornit la școală. Amintiri. Obiceiul „buții”* (organizarea feciorilor) în Cut, jud. Alba. (*Satul și Școala VIII* (1939), 232—238).

198. * DRĂGAN, HILDA. *Obiceiuri și folklor medical din valea Bistriței. (Innoirea II* (1939—40), Nr. 13—14, p. 3—5; Nr. 17, p. 3—5).

199. DUMITRAȘCU, GH. *Datini, credințe și superstiții populare. (Mugurul XII* (1941), Nr. 5—7, p. 17).

200. DUMITRAȘCU, N. I. *Datini, credinți și povestiri din Oltenia. (Arhivele Olteniei XXVII* (1943), 245—261).

201. ELEFTER, RADU. *Icrumul în Stanotârn [sat românesc peste Dunăre, în fața Maglavitului]. Sărbătoare cu petrecere și jocuri ce se ține în ziua de Sf. Marie. (Timocul X* (1943), IV, 71—73).

202. FLORESCU, FLOREA. *Ceremonia agrară a cununii în Munții Apuseni. (Sociologie Românească IV* (1939), 283—286).

203. * FLORESCU, G. I. *Din obiceiurile Românilor din valea Timocului: întâlnirea câtorva sate în a doua zi de Paște. (Timocul VII* (1940), Nr. 3—6).

204. FOCȘA, GH. *Le village roumain pendant les fetes religieuses d'hiver. București, 1943. Soc. Națională Dacia Traiană, 8°, 44 p. (Extrait de Zalmoxis III, 1940—42).*

205. FRĂCEA, IOAN. *Obiceiuri din Tilișca [jud. Sibiu], culese de —. Petrecerile feciorilor în sărbătorile Crăciunului. Sibiu, 1941. Tip. „Dacia Traiană”, 16°, 48 p. Lei 5.— (Bibl. pop. a Asociațiunii „Astra”, Nr. 272).*

206. GERMAN, TRAIAN. *Tovărășiile de Crăciun ale feciorilor români din Ardeal. București, 1939. Mon. Of. Impr. Națională, 8°, p. 57—77, 2 pl. (Extras din Anuarul Arhivei de Folklor V (1939), 57—77). Menț. Revista Istorică Română IX (1939), 481 (I. C. CAZAN).*

207. IUORAȘ, TEODOR. *Claca jocului [pe Câmpia Ardealului?]. (Familia LXXVI, Seria IV* (1941), Nr. 6—8, 83—102 — Fără informator).

208. MAGER, TRAIAN. *Obiceiul de Crăciun „cu duba” (Tisa—Hălmagiu—Arad). (Lucrările — Timișoara VI, Seria II* (1940), Nr. 1—3, p. 78—83).

209. MANDIUC, I. *Crăciunul, dovada romanității noastre. Despre manifestațiile pop. în legătură cu Crăciunul. (Bucovina Literară III* (1943), Nr. 82, p. 1).

210. MANCIULEA, ȘT. *Articulușul vecinătății din Inghișul Nou. (Sociologie Românească IV* (1939—1942), 522—525).

211. MARA, ION. *Credințe și datini dela noi din satul Strâmba-Gorj. (Zorile Românilor XVI* (1940), Nr. 7—8, p. 7—8).

212. * MAREȘ, DUMITRU. *Urături și plugușoare de anul nou. Piatra-Neamț, 1942.*

213. * MARTINESCU, PERICLE. *Crăciunul la Curțile Domnești de altă dată. (România II* (1939), Nr. 567, p. 24).

214. MĂGUREANU, V. *Concursul datinelor de Crăciun, organizat de Fundația Culturală Regală „Principele Carol” [în ziua de 22 Decembrie 1939 în Sala Ateneului Român, urmat, la 23 Decembrie, de o serbare la Teatrul Național]. (Căminul Cultural V* (1939), 47—53).

215. NICOLESCU, MARIA. *Concursul datinilor de Crăciun și Anul Nou, organizat de Fundație la București. (Căminul Cultural VII* (1941), 176—177).

216. NICA, IULIA. *Credinți deșarte în satul Valea Mare, jud. Trei Scaune. (Era Nouă VII* (1939), Nr. 3—4, p. 31—36).

217. OȚET, DUMITRU. *Sărbătorile de iarnă la poporul român. Note sumare. (Tinereță — Iași V* (1941), 165—167 — Fără informator).

218. PAVELEA, ION S. *Legiuri din trecut: Mejda de hotar.* (Arhiva Someșană Nr. 27 (1940), 231—235).

219. PETEANU, A. E. *Dațini și obiceiuri de Crăciun în Banat.* (Primăvara Banatului III (1941), Serie nouă, Nr. 8, p. 1—7).

220. PRECUP, E. *Serbarea obiceiurilor de Crăciun.* [Vorbire ținută la serbarea obiceiurilor de Crăciun din 16 Dec. 1939]. (Scânteia X (1939), 52—56).

221. PUTNEANU, GEORGE. *Obiceiuri, credințe și superstiții de sărbători* [la Crăciun, Anul-nou și Bobotează]. (Universul Literar XLIX (1940), Nr. 52, p. 6, 9).

222. PUTNEANU, GEORGE. *Obiceiuri de primăvară.* (Universul Literar L (1941), Nr. 13, p. 6 — Fără informator).

223. PUTNEANU, GEORGE. *Paștile copilăriei.* (Universul Literar L (1941), Nr. 17, p. 8 — Fără informator).

224. RADU, ANDREI. *Din țara lui Dragoș . . . Schițe.* București, 1941. Tip. Eminescu, 8°, 115[—117] p. Lei 60.—. Diferite obiceiuri de peste an, din Maramureș, prezentate în formă literară. Au fost publicate, în foileton, în Tribuna Ardealului din Cluj, 1941. Menț. elog. *Lucafărul* II (1942), 39—40 (OLIMPIU BOITOȘ).

225. RADU, GH. *Crâșma și gura satului. Pagini din viața Clopotivei.* (Curierul Serviciului Social V (1939), Nr. 3, 25 Iunie, p. 7).

226. * SANDU, C. *Paștele la Românii din Zlocutea-Timoc.* (Timocul VII (1940), Nr. 3—6).

227. * SAVIN, PETRU GH. *În zile de sărbători. Piesă de teatru într'un act cu obiceiuri de Anul nou.* București, f. a. Ed. Fundației Culturale „Regele Mihai I”, 120 p. (Biblioteca Albina).

228. SIMIONESCU, I. *Dațini strămoșești.* (Revista Societății Tinerimea Română LVIII (1939), Nr. 4, p. 135—137).

229. SIMIONESCU, DAN. *Pagini cu prilejul Crăciunului din manuscrisele noastre vechi: obiceiul orașilor.* (Artă și Tehnică Grafică 1939, Caietul 10, p. 42—45).

230. TUICĂ, B. C. *Din obiceiurile Românilor din dreapta Dunării [Bulgaria].* Obiceiuri la Sf. Gheorghe; strângerea plantelor de leac. (Timocul VIII (1941), Nr. 1, p. 72—74).

231. URECHIĂ, V. A. *Ceremoniile din vechime la Bobotează.* (Cele Trei Crișuri XXIV (1943), 4—5).

232. URSACHI, IOAN. *Plugușorul* (Cuza-Vodă-Roman). *Tinerețea - Iași* IV (1940), 309—310).

233. VARTOLOMEI, VASILE. *Originea obiceiurilor și datinelor de Crăciun.* (Tribuna Ardealului, An. II (1941), Nr. 371 [25 Dec.], p. 4).

234. VASILIU, D. A. *Obiceiuri, credințe și datine de Paști.* București, f. a. Tip. „Bucovina” I. E. Torouțiu, 8°, 13 p. (Extras din „Convorbiri Literare LXXIII (1940), 355—360).

b) LA NAȘTERE, NUNTĂ ȘI ÎNMORMÂNTARE

235. ATLASUL LINGUISTIC ROMÂN, publicat de Muzeul Limbii Române sub conducerea lui Sextil Pușcariu. *Partea I, Vol. II: Familia, nașterea, botezul, copilăria, nunta, moartea.* De Sever Pop. Sibiu-Leipzig, 1942. Inst. cartografic „Unirea” Brașov, in folio, 2 f. + hărțile 151—301.

236. BĂLĂȘEL, TEODOR. *Colăcărie.* (Arhivele Olteniei XIX (1940), 175—177).

237. BRĂTULESCU, I. *Obiceiuri la înmormântări.* „Apa mortului”. (Zăicoiu-Dolji). (Vatra VII (1942), Nr. 2—3, p. 8).

238. BRĂILOIU, C. *Nunta în Someș.* (Conferința V (1940), 11—12).

239. BRĂILOIU, CONST. *Nunta la Feleag* [Odoarhei]. București, 1938. Tip. „Presa veche românească”, 4°, 11 p. (Societatea Compozitorilor Români. Publicațiile Arhivei de Folklore X). Menț. anal. elog. *Sociologie Românească* IV (1939), 124—125 (ȘTEFAN PO-
PESCU).

240. BUTNARIU, IOAN. *La o nuntă țărănească de pe Someș*. (Tribuna Ardealului, An. II (1941), Nr. 336, p. 2—3; Nr. 337, p. 2—3).

241. C[ONSTANTE?], C. *Datinele de înmormântare la Românii din Serbia*. (Valea Timocului și a Moravei). (Timocul VIII (1941), Nr. 2, p. 27—33).

242. C. C. *Din folklorul timocean: obiceiuri la înmormântare, la botez și la nuntă*. Spicuirii din lucrarea lui F. Kanitz, „Serbien”, publicată în 1904. (Timocul X (1943), IV, 65—66).

243. CERNEA, GHEORGHE. *Obiceiuri de nuntă din județul Hunedoara*. (Comunele Bârsău și Bălata). Ediția IV. Sibiu, 1941. Tipografia Săteanului, 8°, 30 p.

244. CERNEA, GH. *Obiceiuri de nuntă în comunele Bârsău și Bălata (Hunedoara)*. (Plaiuri Hunedorene XII (1940), Nr. 1—2, p. 14—18).

245. CIUREA, GHEORGHE. *Obiceiurile la nuntă pe Valea Carașului*. București, Suburbana Militari, f. a. „Editura Noastră”, 16°, 27 p.

246. DIMITRIU, I. G. *Orații și cântece de nuntă din județul Constanța (Cochirleni)*. (Preocupări Literare IV (1939), 116—118).

247. DUMITRAȘCHIEVSKI, GH. *Orație de nuntă (Ciudei-Storojinet)*. (Frângurele XII (1939), 1226; 1245).

248. DUMITRESCU, DUMITRU. *Obiceiuri la nuntă*. (Tinereță-Iași VI (1942), 60—61; 92—93 — Fără informator).

249. FLORESCU, FLOREA. *O înmormântare în Cuhea lui Dragoș [Maramureș]*. (*Sociologie Românească* IV (1942), 497—502).

250. GROȘOREAN, C. *În valea Dunării*. Logodna, căsătoria, relațiile personale din sânul familiei, relațiile materiale, starea etico-juridică și politico-socială în Pojejena de Jos [jud. Caraș]. (Rev. Inst. Social Banat—Crișana IX (1941), 356—374).

251. I. N. V. *Obiceiuri la înmormântare*. Buzău, 1942. Tip. „Frații-Dumitrescu”, 16°, 15 p. Lei 10.—

252. IFTIMIE, AL. și C. ANGHEL. *Iertăciunea la nuntă (Gârcina-Neamț)*. (Apostolul VI (1940), Nr. 5—6, p. 45—46).

253. MICUL ATLAS LINGUISTIC ROMÂN, publicat de Muzeul Limbii Române sub conducerea lui Sextil Pușcariu. Partea I, Vol. II: *Familia, nașterea, botezul, copilăria, nunta, moartea*. De Sever Pop. Sibiu-Leipzig, 1942. Inst. cartografic „Unirea”, Brașov, 8°, 8 p. 1 f., hărțile 209—424.

254. POP, OVIDIU V. *Orație de nuntă (Câmpia Turzii—Turda)*. (Mlădițe III (1939), Nr. 3, p. 19).

255. [POPOVICI-RAISKI, NATAȘA]. *Familia și copilul într'un sat din Neamț (Holda)*. (*Sociologie Românească* IV (1939), 217—242).

256. PEDA, LUCA. *Cercetări dialectale în Dolj (Călărași)*. Obiceiuri la Sf. Vasile și la nuntă. (Grai și Suflet VII (1937), 231—248).

257. SIMONESCU, DAN. *Orațiile domnești în sărbători și la nunți*. (Cercetări Literare IV (1940), 22—59, 2 pl.).

258. SMĂDU, GHEORGHE. *Fragment autobiografic al unui învățător din Țara Oltului (Arpașul-de-sus)*. Credințe, obiceiuri și practici magice în legătură cu nașterea și botezul, înfățișate de autor sub formă autobiografică. (*Sociologie Românească* IV (1939), 287—293).

259. ȘERBAN-CORNILĂ, G. *Povestea călărășilor la nuntă*. Din „Cartea de ver-

suri" a lui Damaschin Bălescu 1853—55. (Învăjmântul Primar XVIII (1941), Nr. 6, p. 9—13).

260. ȘORA, MELENTIE. Vieța religioasă și morală din comuna Ohaba-Bistra. Obiceiuri la botez, nuntă și înmormântare. Și un „Descântec pentru sănătate”. (Rev. Inst. Social Banat-Crișana XI (1943), 419—441).

261. TUICĂ, B. C. Nunta la Români din Bulgaria. (Regiunea Lomului). (Timocul VIII (1941), Nr. 1, p. 68—71. (Urmare).

262. UNTILĂ, NICOLAE. Un obicei dela țară (nunta). (Flamuri VI (1940), 108).

c) OBICEIURI SOCIALE ȘI JURIDICE

263. ANDREI, A. Credințele și amintirile din copilărie la baza vieții noastre. Amintiri, credințe și obiceiuri (paparudele) din satul Bălii, jud. Vidin. (Timocul X (1943), IV, 56—58).

264. *FURTUNĂ, DIMITRIE. Dajdia Culbecilor. Un vechiu obicei nemțean. Piatra-Neamț, 1942.

265. GHISDAVĂȚ, ROMULUS. Caloianul. (Flamuri VI (1940), 111 — Fără informator).

266. IONICĂ, ION I. Dealu Mohului. Ceremonia agrară în Țara Oltului. București, 1943. Tip. „Bucovina”, I. E. Torouțiu, 8°, XIV+352 p., XXXII pl.

267. IORGA, N. Un străvechiu obicei juridic la Români. Despre expresia „nu-mi bag mâna în foc”. (Revista Istorică XXVIII (1942), 48—49).

268. MARTIN, ION. Târgul de fete de pe muntele Găina. (Cele Trei Crișuri XXII (1941), 154—155).

269. NICULESCU, TEODORA. Căprăria de treerat la Rociu [jud. Argeș]. (Sociologie Românească IV (1942), 469—471).

270. SCRIDON, GAVRILĂ. Obiceiul „Cununei” în comuna Feldru de pe Valea Soșului Mare. (Tribuna Ardealului An. II (1941), Nr. 344, p. 2—3).

271. STĂNGU, TRAIAN. Raportul juridic din comuna Ohaba-Bistra. Despre logodnă, căsătorie, nașteri și raporturile juridice între membrii familiei. (Rev. Inst. Social Banat-Crișana X (1942), 236—248).

272. STOIANOVICI, TUDOR ALEXANDRU. Un funcționar sătesc: „Pomojnicul”. (Sociologie Românească IV (1942), 485—493).

273. VÂLSAN, G. Pământul românesc și frumusețile lui. București, 1940. Tip. „Rotativa”, 8°, 173 p., 16 pl. „Nedeile de pe culmile Carpaților” (p. 65—74).

VII. LITERATURĂ POLULARĂ ÎN GENERAL. STUDII ȘI TEXTE. MONOGRAFII

274. AGÂRBICEANU, I. Optimismul românesc. Ordinea morală în literatura populară. (Cultura Creștină XX (1940), 634—640).

275. ALECU, NICULINA. Valoarea folkloristică a „Descrierii Moldovei” de Dimitrie Cantemir. (Preocupări Literare VI (1941), 312—318).

276. ALECSANDRI, V. Poezii populare. Ediție îngrijită de Ion Pillat. București, 1940. Tip. „Cartea Românească”, 8°, 48 p., Lei 10.— (Pagini alese, Serie nouă Nr. 2).

277. ALECSANDRI, VASILE. Poezii populare ale Românilor. Buc., 1942. Ed. Casa Școalelor, 8°, 215 p.

278. ALECSANDRI, VASILE. Poezii populare. Cântece bătrânești, balade, doine, hore. București, 1943. Editura Remus Cioflec, 16°, 86 p. Lei 45.— (Cartea Noastră, Nr. 6).

279. ANDRON, IONIȚĂ G. Privești dintr'un colț de țară. Oradea Mare, 1942. 8°,

8 p., 14 tab. Menț. elog. *Transilvania* LXXIII (1942), 500—501 (ION MUȘLEA); Menț. *Viața Ilustrată* IX (1942), Nr. 3, p. 29 (D. P.).

280. ANUARUL *Arhivei de Folklor a Academiei Române V*. Publicat de Ion Mușlea. București, 1939, Mon. Of. Imprimeria Națională, 8°, 216 p. Rec. crit. *Dacoromania X*, Partea I (1941), 101—104 (G. GIUGLEA); Menț. anal. elog. *Însemnări leșene V* (1940), vol. XIII, 587—590 (G. ISTRATE); Menț. anal. *Arhivele Olteniei XVIII* (1939), 529—530 (C. D. FORT[UNESCU]). Menț. *Revista Istorică XXVII* (1941), 218 (N. IORGA).

281. ANUARUL *Arhivei de Folklor a Academiei Române VI*. Publicat de Ion Mușlea. București, 1942. Mon. Of. Imprimeria Națională, 8°, 1 f., 425 p. Lei 350.— Menț. *Arhivele Olteniei XXII* (1943), 420—421 (C. D. FORT[UNESCU]); *Timocul X* (1943), I 76—77 (R.); Rec. anal. *Pagini Literare IX* (1943), 149—151 (ROMULUS TODORAN); Rec. elog. *Hunedoara Noastră I* (1942/43), Nr. 11, p. 6—8 (ILIE DĂIANUL); Rec. anal. crit. *Balcănia VI* (1943, 569—572 (P. CARAMAN).

282. APOLZAN, LUCIA. *Cercetări etnografice în Munții Apuseni*. Parte introductivă la un studiu, în care cercetează așezările și ocupația locuitorilor din aproape 40 de sate din regiunea Turdei. (*Apulum I* (1939—1942), 257—269, 1 hartă și 25 fig.).

283. APOLZAN, LUCIA. *Cercetări etnografice în Munții Apuseni* (cu un rezumat în limba franceză, o hartă a regiunii și 25 fig.). Alba-Iulia, 1942. Tip. „Alba”, 8°, 30 p. Menț. anal. *Pagini Literare IX* (1943), 57—58 (TEODOR MURĂȘANU).

284. ATANASIU, GH. *Folklor literar de pe Valea Almăjului*. (*Rev. Inst. Soc. Banat-Crișana VIII* (1940), 663—664; IX (1941), 113—118).

285. ATANASIU, GH. [Obiceiuri, jocuri și cântece dela Români din Timoc]. (*Rev. Inst. Soc. Banat-Crișana IX* (1941), 263—266).

286. B. L. *Nume și porecle. Însemnări onomastice*. (*Tribuna Ardealului*, An. II (1941), 301, p. 2).

287. BACALOGLU, GEORGE. *Cântecul [popular] românesc*. (*Cele Trei Crișuri XXI* (1940), 29—33).

288. BĂLAN, SILVIA I. „Groza” lui Alecsandri, figură legendară sau personaj istoric? Bazată pe reportajul „Der Räuber Grozea”, apărut în revista germană „Das Ausland” (Stuttgart-Tübingen) XI (1838), Nr. 293, 294, 295, susține istoricitatea personajului din balada lui Alecsandri. Cernăuți, 1942. Tip. „Glasul Bucovinei”, 8°, 13 p. (Institutul „Cernăuți” V (1942), fasc. 23).

289. BELLU, IULIA ST. *Însemnări cu privire la poezia populară*. (Școala Noastră — Slatina VIII (1940), Nr. 6—7, p. 21—24).

290. BERNEA, ERNEST. *Datină și obicei*. Capitol din lucrarea: „Civilizație română sătească”. (*Revista Fundațiilor Regale IX* (1942), II, 85—92).

291. BERNEA, ERNEST. *Despre dor*. (*Universul Literar XLIX* (1940), Nr. 46, p. 1).

292. BIROU, VIRGIL. *Oameni și locuri din Caraș. Cu 48 fotografii originale, făcute de autor*. Timișoara, 1940. Tipografia Românească, 8°, 205[—207] p., 47 tab. Menț. elog. *Familia LXXVII* (1942), Seria IV, Nr. 11—12, p. 128—129 (CONSTANTIN STELIAN). Ed. II. Timișoara, 1943. Tip. Helicon, 8°, 191[—192] p., 24 tab.

293. BOBULESCU, C. *Lăutari și hori în pictura bisericilor noastre*. București, 1940. Inst. de arte grafice „Marvan”, 8°, 80 p., 55 fig. în text. Menț. *Arhivele Olteniei XIX* (1940), 371 (C. D. FORT[UNESCU]).

294. BOLCA, VASILE. „Lepturiștii” din Oradea. Știri despre colecția de poezii populare românești, din Părțile Ungarene, a lui Gh. Ember: *Román népdalok, balladok, románczok és mesék*, apărută în 1872. (*Transilvania LXXIV* (1943), 906—926).

295. BOTEZ, I. FR. *Vasile Alecsandri și viziunea folclorică a lumii românești*. (Cetatea Moldovei IV (1943), vol. IX, Nr. 8—9, p. 323—327).

296. BRĂILOIU, CONST. *Poeziile lui Vasile Tomuș din războiul 1914—18. (Sociologie Românească IV (1939—1942), 526—550).*
297. BREAZU, ION. *Temeiurile populare ale literaturii române din Transilvania. Sibiu, 1943. Tip. „Cartea Românească din Cluj”, 8°, 26 p. (Extras din Studii Literare II (1943), 67—90).*
298. BREAZU, ION. *Versuri populare în manuscrise ardelenne vechi. București, 1939. Mon. Of. Impr. Națională, 8°, 79—110 p. (Extras din Anuarul Arhivei de Folklor V (1939), 79—110). Rec. elog. Revista Istorică Română IX (1939), 478—480 (D. SIMONESCU).*
299. BREAZUL, G. *Echipe studențești la sate. În vol. Muzica românească de azi. București, 1939, p. 1025—1026).*
300. BUDULAN, FLORIAN O. *Ștefan cel Mare în poezia română populară și cultă. (Horia, Cloșca și Crișan II (1941/42), Nr. 3—6, p. 36—43).*
301. BULBOACĂ, IONEL. *Material folkloric. Cules din comuna Șomtelec, județul Cluj. Materiale diverse. (Tribuna Ardealului II (1941), Nr. 278, 286, 330, 351, 354, 357, 362, 363, 365).*
302. CAHULEANU, ROBERT. *Viziunea morții în poezia populară. (Curentul Literar, Seria II, An. II (1940), Nr. 64, p. 4).*
303. CANTEMIR, TRAIAN. *Injecții folklorice. Despre lipsa suportului folkloric în producțiunile dramatice românești. (Bucovina Literară III (1943), Nr. 39, p. 1).*
304. *CANTEMIR, TR. *Reflexe folklorice în poezia lui Șt. O. Iosif. Cernăuți, 1943. Rec. elog. Bucovina Literară III (1943), Nr. 39, p. 8 (GEORGE DRUMUR).*
305. CAPIDAN, TH. *Les Macédo-Roumains, esquisse historique et descriptive nes populations roumaines de la Péninsule Balcanique. Bucarest, 1937. Tip. „Scrisul Românesc”. Craiova, 8°, 76[—77] p., 10 pl., 2 hărți. Menț. Revue Historique XVI (1939), 183 (N. IORGA).*
306. CAPIDAN, TH. *Macedoromâni. Etnografie, istorie, limbă. București, 1942. Mon. Of. Imprimeria Națională, 8°, 274 p. Menț. Arhivele Olteniei XXI (1942), 419 (C. D. FORT[UNESCU]); Horia, Cloșca și Crișan III (1942/43), Nr. 1—3, p. 55—56 (ILARIE CRUG); Revista Fundațiilor Regale IX (1942), IV, 481—482 (PETRE STROE); Menț. elog. Revista Istorică XXIX (1943), 175—176 (V. MIHORDEA); Timocul IX (1942), III, 69—71 (C. C.).*
307. CAPIDAN, TH. *Die Mazedo-Rumänen. Bukarest, 1941. Die Dacia-Bücher, 8°, 150 p. Menț. Dacia Rediviva II (1942), 16 (REDIVIVUS).*
308. CARACOSTEA, D. *Ce ne este cîntecul poporan. Stadiul actual al cercetărilor. (Revista Fundațiilor Regale VIII (1941), IV, p. 3—18).*
309. CARACOSTEA, D. *Clasicismul stilisticeii poporane. (Revista Fundațiilor Regale X (1943), IV, 113—133; 243—266).*
310. CARACOSTEA, D. *Material sudesturopean și formă românească: Meșterul Manole. (Revista Fundațiilor Regale IX (1942), IV, 619—656).*
311. CARACOSTEA, D. *Metoda identificărilor istorice în folklor. Împotriva substratului istoric din producțiunile populare. (Revista Fundațiilor Regale X (1943), II, 483—501).*
312. CARACOSTEA, D. *Mit și creațivitate. Raportul dintre Luceafărul lui Eminescu și izvorul lui popular. (Revista Fundațiilor Regale III (1941), IV, p. 122—141).*
313. CARACOSTEA, D. *Wert und Wesen der rumänischen Volksdichtung. București, 1943. Mon. Of. Impr. Națională, 8°, 67—86 p. (Sonderabdruck [aus] Langue et Littérature, II (1943), 67—86).*
314. CARAMAN, P. *Xilogênese et lithogênese de l'homme (Essai sur l'origine et l'évolution des croyances en Europe Orientale). (Zalmoxis II (1939), 111—130. (Urmare).*
315. CARTOJAN, N. *Cărțile populare în literatura românească. Vol. II. Epoca in-*

fluenței grecești. Cu 15 planșe afară din text. București, 1938. Mon. Of. Impr. Națională, 8°, 449 p. Lei 170.—. Rec. elog. *Cultura Creștină XIX* (1939), 125—128 (N. COMȘA); *Ramuri XXXI* (1939), 22—24 (CONST. D. IONESCU); *Convorbiri Literare LXXII* (1939), 355—359 (DAN SMĂNTĂNESCU); *Viața Românească XXXI* (1939), Nr. 1, p. 182—185 (ION ZAMFIRESCU); *Gândirea XVIII* (1939), 163—167 (GH. VRABIE), Rec. *Familia*, An. VI., S. III. (1939), Nr. 1, p. 112—120 (TITUS L. ROȘU); Menț. elog. *Revue Historique XVI* (1939), 184—185 (N. IORGA); *Arhivele Olteniei XVIII* (1939), 511—512; Rec. *Gazeta Cărților XI* (1941), Nr. 3—4, p. 3—4 (N. CHIRIAC DIMANCEA).

316. CARTOJAN, N. *Istoria literaturii române vechi. I. Dela origini până la epoca lui Matei Basarab și Vasile Lupu*. București, 1940. Mon. Of. Impr. Națională, 4°, 94 p. Lei 200.—. (Fundatia pentru literatură și artă „Regele Carol II”). Rec. crit. *Ramuri XXXIX* (1943), 158—164 (SCARLAT STRUȚEANU); *Revista Istorică XXVIII* (1942), 71—80 (N. IORGA).

317. CÂNTECUL [ritual, religios și magic]. (*Tribuna Ardealului*, An. II (1941), Nr. 295, p. 2).

318. CERBULESCU, N. *Specificul românesc. Țara și Poporul*. Despre datini, port, cântece și jocuri populare. (*Flamuri V* (1939), 91—103).

319. CHELCEA, ION. *Neam și țară — Pagini de etnografie și folklor*. București, 1940. Tip. Imprimeria, 8°, 152 p.

320. CHIRU-NANOV, FL. *Dragostea în poezia poporană. (Școala și Vieața Teleormanului III* (1943), Nr. 4, p. 17—20).

321. CIOARA, IOAN TEODOR. *Folklor din Țara Oașului, Maramureș și Chioar. Întocmit și cules de —. Deva*, 1940. Tip. „Corvin”, 8°, 48 p.

322. COCIȘIU, ILARION. *Folklor bănățean (Liubicevaș — Timoc)*. (*Căminul Cultural VII* (1941), 311—313).

323. COMȘA, N. *Un manuscris vechiu cu cârți și versuri populare. Se află în Biblioteca Centrală din Blaj*, sub Nr. 6. (*Transilvania LXXIII* (1942), 791—797).

324. CONDEESCU, N. N. *La légende de Geneviève de Brabant et ses versions roumaines*. Bucarest, 1938. Imprimerie Națională, 8°, 404 p. 1 f., 11 pl., 6 table, 3 hărți. Lei 300.—. (Académie Roumaine. Études et recherches IX). Rec. anal., elog. *Viața Românească XXXI* (1939), Nr. 2, p. 142—145 (ION ZAMFIRESCU); Rec. *Archivum Romanicum XXIII* (1939), 120—125 (NINA FAÇON); Menț. *Însemnări leșene IV* (1939), vol. X, p. 399—400.

325. COSMA, AUREL. *Folklorul bănățean. Generalități*. (*Rev. Inst. Social Banat-Crișana X* (1942), 646—648).

326. COSMOIU, AUREL. *Geneza Mitului*. Buc., 1942. Tip. Cartea Românească, 8°, 184 p. Lei 150.—. Menț. *Dacia Rediviva II* (1942), Nr. 6, p. 15 (PERICLE MARTINESCU); *Meșterul Manole IV* (1942), Nr. 1—4, p. 44—45 (OVID CALEDONIU); *Revista Fundațiilor Regale IX* (1942), III, 221—222 (LAURENȚIU FULGA); Menț. elog. *Gândirea XXI* (1942), 279—280 (EMILIAN VASILESCU); Rec. crit. *Gândirea XXI* (1942), 584—587 (ȘT. ZISSULESCU).

327. COSTACHE GĂINARU, ELENA, și G. T. NICULESCU-VARONE. *Însemnătatea educativă și literară a operei lui Anton Pann*. București, 1940. Tip. „Graiu Românesc”, 8°, 48 p. Lei 40.—.

328. DIACONESCU, EMANOIL. *Trăsături psihologice caracteristice în literatura noastră poporană. (Plaiuri Hunedorene XIII* (1941), Nr. 3, p. 11—19).

329. DIACONU, ION. *Folklor din Vrancea. 22 texte: cântece și tradiții*. (*Ethnos I* (1941), 202—218).

330. DIMITRIE, PETRU. *Credințele populare în lumina adevărului științific*. Cele mai

multe credințe populare se întemeiază pe observări empirice. (*Vreamea Școlii XII* (1942), 14—18).

332. DOGARU, VLADIMIR. *Despre poetul poporan*. (*Universul Literar L* (1941), Nr. 4, p. 1, 4).

334. DOGARU, VLADIMIR. *Estetica unor expresii populare*. (*Universul Literar LII* (1943), Nr. 3, p. 1, 6).

335. DOGARU, VLADIMIR. *Moartea în creațiile populare*. (*Universul Literar LI* (1942), Nr. 30, p. 1, 6).

336. DOGARU, VLADIMIR. *Simetria poeziei populare*. (*Universul Literar LI* (1942), Nr. 39, p. 1, 3).

337. DONAT, ION. *Cultura populară în Oltenia*. Despre ariile folklorice. (*Sociologie Românească IV* (1939), 167—170).

338. DUMITRESCU, IOSIF. *Din popor (Bădițești și Dedovița — Mehedinți)*. 5 cântece. (*Revista Asociației Învățătorilor Mehedințeni XIII—XIV* (1940), Nr. 1, p. 44).

339. DUMITRESCU-BISTRIȚA, I. *Culegeri din popor*. (Bistrița-Mehedinți și Groșerca-Gorj). (*Revista Asociației Învățătorilor Mehedințeni XIII—XIV* (1940), Nr. 2—3, p. 66).

340. EANA, IOAN GH. *Diavolul în folklorul românesc*. Oradea, 1939. Tip. „Grafica”, 16°, 32 p. Lei 10.—.

341. ELIADE, MIRCEA. *Cărțile populare în literatura românească*. (*Revista Fundațiilor Regale VI* (1939), II, p. 132—147).

342. ELIADE, MIRCEA. *Les livres populaires dans la littérature roumaine*. (*Zalmoxis II* (1939), 63—78).

343. EPURE, AL. *Folklorul românesc*. (*Preocupări Literare V* (1940), 169—174).

344. EPURE, AL. *Valoarea folklorului românesc*. (*Preocupări Literare V* (1940), 220—227).

345. FECIORU, TH. *Poporul român și fenomenul religios*. (*Studiu pe marginea producțiilor folklorice*). București, 1939. Edit. Librăriei Teologice, 8°, 269 p. Lei 75.—. (Colecția „Stromate”, Nr. 2). Menț. *Viața Ilustrată VII* (1940), Nr. 2, p. 21—22. (ION BUNEA); Rec. anal. elog. *Biserica Ortodoxă Română LXIII* (1940), 617—620 (D. D. ENEA).

346. FLORESCU, FLOREA. *Acțiunea misionară a unui greco-catolic în Maramureș*. Petru Balea Flutur din leud, fanatic propagandist al bisericii gr.-cat., interpretează învățătura cărților sfinte potrivit cu gradul lui de cultură. (*Sociologie Românească (IV)* (1939), 83—85).

347. FLORESCU, FLOREA. *Psihologia Moșilor*. Dincolo de răscrucele istorice. I. (*Societatea de Măine XVII* (1940), 31—35).

348. FLORESCU, G. *Bachanalele și Români Timoceni*. Reminiscente. (*Timocul X* (1943), II—III, 29—30).

349. * GĂLDI, LADISLAO. *Le origini italo-greche della versificazione rumena*. Roma, 1939. 56 p. Se ocupă și de formele metrice ale poeziei populare. Rec. *Studii Italiene VII* (1940), 212—214 (ALEXANDRU BALACI).

350. GALINESCU, GAVRIIL. *Muzica în Moldova*. București, f. a. Tip. Marvan, 8°, 60 p. (Extras din vol. „Muzica românească de azi”, București, 1939, pp. 671—728). Menț. anal. *Apostolul VII* (1941), Nr. 1—3, p. 67—68 (M. COJOCARU).

351. GHEORGHIU, N. A. *Mitropolitul Antim Ivireanul și cărțile populare*. (*Biserica Ortodoxă Română LXII* (1939), 321—326).

352. GHIBU, ONISIFOR. *Un reprezentant rustic al spiritualității românești de la mijlocul secolului al XIX-lea: Picu Pătruș din Săliște*. (*Artă și Tehnică Grafică 1940*, Caietul 11, p. 18—40).

353. GIUGLEA, G. *Din latinitatea și frumusețea graiului și cântecului timocean*. Cu-

vinte de origine latină des întâlnite în cântecele din Timoc. Și un fragment din balada „Cântecul Dunării”. (*Timocul IX* (1942), II, 45—56).

355. * GOROVEI, ARTUR. *Șerpele de casă. Cercetări de folklor*. Buc. 1941. Menț. *Viața Basarabiei X* (1941), 843 (AUREL G. STINO).

354. GOROVEI, ARTUR. *Dragostea în poezia populară*. București, 1939. „M. O. Impr. Națională”, 8°, 16 p. (Extras din *Revista Fundațiilor Regale VI* (1939), III, p. 309—322).

356. GOSTYNSKI, TADEUSZ. *Rolul și frumusețea așa numitelor cărți populare*. (*Gândirea XXII* (1943), 143—156).

357. GRECU, VASILE. *Un vechi motiv de folklor italian în românește. Motivul jocului luptă între copii*. (*Revista Istorică Română XI—XII* (1941—1942), 35—45).

358. GREGORIAN, MIHAIL. *Graiul din Clopotiva [jud. Hunedoara]. Doine, strigături, bocete, descântece, ghicitori, povestiri, descrieri*. (*Grai și Suflet VII* (1937), 133—193).

359. HAIDUC, GHEORGHE V. *Din Bihor [com. Roșia]. Materiale diverse*. Arad, 1940. Tip. Lovrov et Co., 16°, 32 p. Lei 15.—

360. HANEȘ, PETRE V. *Literatura populară finlandeză*. (*Preocupări Literare V* (1940), 633—634).

361. HARALAMBIE, EUGENIU V. *Mărturisiri bisericești și tradiții orale despre originea noastră*. (*Basarabia Literară II* (1943), Nr. 67, p. 2, 4).

362. HORIA, VINTILĂ. *Al. Odobescu și meșterul Manole. Despre figura istorică a Meșterului Manole*. (*Meșterul Manole III* (1941), Nr. 5—6, p. 29—30).

363. HOSSU LONGIN, POMPEIU. *Importanța folklorului românesc pentru educație*. București, 1938. „Ed. noastră”, 8°, 128 p.

364. HUSAR, AL. *Luceafărul și Meșterul Manole. Despre destinul geniului*. „La baza oricărei creațiuni... surprindem drama unui sacrificiu”... (*Meșterul Manole IV* (1942), Nr. 1—4, p. 17—26).

365. IONESCU-NIȘCOV, TRAIAN. *Funcția socială a folklorului balcanic*. București, 1940. Tip. „Datina Românească”, Vălenii de Munte, 8°, 28 p. (Institutul pentru cercetarea Sud-Estului european). *Arhivele Olteniei XIX* (1940), 360 (C. D. FORT[IUNESCU]).

366. IORDAN, AL. *Les relations culturelles entre les Roumains et les Slaves du Sud. Traces des voévodes roumains dans le folklore balkanique*. București, f. a. M. O. Impr. Națională, 8°, 108 p. Lei 150.— Menț. *Arhiva XLVII* (1940), 143 (GH. DUZINCHEVICI). *Rec. anal. crit. Revista Istorică XXV* (1939), 367—378 (TRAIAN IONESCU-NIȘCOV).

367. IRINEU TĂRGOVIȘTEANU. *La religion des Ariens primitifs reflétée dans les croyances et les coutumes populaires roumaines*. ([*Travaux du XVII-e Congrès International d'Anthropologie et d'Archéologie Préhistorique*. Buc., 1939, p. 1109—1116).

368. IROAIE, PETRU. *Creangă și literatură populară: Răsul la soare*. (*Făt-Frumos XV* (1940), 71).

369. IROAIE, PETRU. *Energie și vitalitate românească*. București, 1941. Mon. Of. Imprimeria Națională, 8°, 623—682 p. (Extras din *Revista Fundațiilor Regale Nr. 8—9*, 1941).

370. IROAIE, PETRU. *Il canto popolare istroromeno*. București, 1940. Mon. Of. Impr. Națională, 4°, 107 p. (Extras din *Ephemeris Dacoromana IX* (1940), 243—349).

371. IROAIE, PETRU. *Natură și sens popular românesc*. (*Cetatea Moldovei III* (1942), vol. IV, Nr. 1, p. 34—69).

372. *IROAIE, PETRU. *Omenia românească*. Buc. 1941. 8°, 29 p. Lei 50.— Menț. *elog. Cetatea Moldovei III* (1942), vol. IV, Nr. 2—3, p. 294—295 (CONSTANTIN VĂRTEJ).

373. *IROAIE, PETRU. *Poezia autentic populară*. 1. *Poetul și ambianța socială*.

2. *Structura și evoluția literară*. 3. *Poezia populară și nepopulară*. Iași, 1938. [Extras]. Menț. elog. *Convorbiri Literare* LXXII (1939), 100—101 (D. MURĂRAȘU).

374. IROAIE, PETRU. *Sensul folkloric în poezia lui Eminescu*. (*Convorbiri Literare* LXXII (1939), 943—961).

375. IROAIE, PETRU. *Sensul folkloric în poezia lui Eminescu*. Cernăuți, 1940. Tiparul „Glasul Bucovinei”, 8°, 36 p. (Univ. „Regele Carol II” Cernăuți. Institutul de Literatură, 10).

376. IROAIE, PETRU. *Somnul, vameș vieții*. Încearcă să arate că izvorul de inspirație pentru unele versuri ale lui Eminescu din „Se bate miezul nopții” trebuie căutat în literatura populară. (*Făt-Frumos* XIV (1939), 153—154).

377. ISOPIA. Buc., 1943. Casa Școalelor. Mon. Of. Impr. Națională, 8°, 106 p.

378. ISTORIA *Marelui Împărat Alexandru Macedon în vremea când era cursul lumii 5250 ani*. București, 1942. M. O. Imprimeria Națională, 8°, 87[—88] p. Lei 40.—

379. KIRILEANU, GH. T. *Limba veche și înțeleaptă*. 2 colinde, o poveste și o legendă, copiate după manuscrisele Academiei Române; ghicitori, descântece, etc. (*Făt-Frumos* XVI (1941), 57—59; 83—84; 108—109; 165).

380. KIRIȚESCU, CONSTANTIN. *Specificul românesc și arta mișcării. Isovoare tradiționale cu privire la educația fizică în România*. Despre exercițiile fizice în baladele populare, jocurile de copii și dansurile populare. (*Revista Fundațiilor Regale* X (1943), I, 339—363).

381. LEPĂDATU, CONST. GH. *Sentimentul național în poezia noastră populară*. (*Foia Învățătorului* XIV (1941), Nr. 5—6, p. 37—42).

382. LOGHIN, GEORGE D. *Elemente folklorice în „Făt frumos din lacrimă”*. (*Revista Fundațiilor Regale* X (1943), IV, 695—698).

383. LOLU, ION. *Coasta de Argint în legende*. Cernăuți, 1939. Tip. „Glasul Bucovinei”, 8°, 16 p. (Extras din *Analele Dobrogei* XIX (1938), vol. III, p. 38—51).

384. MÂNDRU, CONSTANTIN. *Țăranul român creator de artă, cultură și civilizație*. Interesantă o scrisoare în versuri a unei mame din Transilvania de Nord, trimisă fiului său, aflat în refugiu. (*Vremea Școlii* XVI (1943), 132—147).

385. MĂNIȚIU, ILIE. *Ceva despre doină și dor*. (*Ogorul Școlii* VII (1940/41), 50—54).

386. MĂRCUȘ, ION. *Preocupările folklorice ale teologilor sibieni între 1871—1907 și bibliografia folklorică a revistei „Musa”*. București, 1942. Mon. Of. Imprimeria Națională, 8°, 21 p. (Extras din *Anuarul Arhivei de Folklor* VI (1942)).

387. MĂRCUȘ, ION. *Arhiva de Folklor a Academiei Române. Cu prilejul apariției Anuarului VI. Istoric și activitate*. (*Transilvania* LXXIV (1943), 150—158).

388. MEHEDINȚI, S. *Qu'est-ce que la Transylvanie*. Despre port (p. 15—16) și „focul viu” (p. 23—24). (*Bul. Soc. Reg. Rom. de Geografie* LIX (1940), 1—110).

389. MERCAȘ, D. *Porecle din Bunești (Fălciu)*. *Bul. Inst. de Filologie Română „Alexandru Philippide”* VII—VIII (1940—41), 304—309).

390. MICU, CONSTANTIN. *Concepția poporului român despre dragoste*. București, 1943. Impr. „Tiparul Universitar”, 8°, 16 p. (Extras din *Revista de Pedagogie* XIII (1943), 197—210).

391. MICU, CONSTANTIN. *Natura în concepția Românului asupra lumii*. (*Dacia Re-diviva* III (1943), Nr. 2, p. 7—9, 14).

392. MORARIU, L. *Alicsandria Suceveană*. (*Făt-Frumos* XV (1940), 117—119).

393. * MORARIU, LECA. *Drumuri cirebire. Partea I-a*. București, 1941. Tip. Presa, 8°, 88 p. Lei 100.—

394. MORARIU, TIBERIU. *Contribuțiuni asupra aurăritului în Valea Someșului-Mare*. Cluj, 1940. Tip. „Minerva”-Bistrița, 8°, 15 p. (Extras din *Vatra*, Nr. 105, 1940).

395. MUNTEANU, MARIA I. *Influența poeziei populare asupra celei culte*. (Foiaș *Învățătorului* XII (1939), 27—31).
396. MUNTEANU-BĂRLAD, GH. *Galaxii în poezii populare*. (Orizonturi V (1939), 213—233).
397. MUREȘIANU, ION B., *Napoleon și Banatul*. Un cântec despre Napoleon. (Cele Trei Crișuri XXI (1940), 18).
398. MURZEA, TRAIAN. *Poezia populară*. Generalități. (Horia, Cloșca și Crișan II (1941/42), Nr. 1—2, p. 23—24).
399. NAGHIU, IOSIF E. *O poezie despre Horia*. În manuscrisul românesc Nr. 66 dela Biblioteca Centrală din Blaj. Vezi și studiul lui D. Prodan „Versuri contemporane despre răscoala lui Horea”. Buc., 1942. (Pagini Literare IX (1943), 251—253).
400. NAGHIU, IOSIF E. *Traducerile din „Stabat Mater”*. Aceeași chestiune a fost tratată și în *Cultura Creștină XXII* (1942), 516—520, Vezi Nr. 401. O discuțiune mai amănunțită a problemei vezi la Carlo Tagliavini, „Le traduzioni rumene della „Stabat Mater” e di altri inni religiosi di Jacopone da Todi”, în *Studii Italiene X* (1943), 49—57. (Studii Italiene IX (1942), 147—152).
401. NAGHIU, IOSIF E. *Stabat Mater în haină de vers românesc*. Între traduceri românești, și una de Anton Pann, publicată în *Cântece de stea*. (Cultura Creștină XXII (1942), 516—520).
402. NEAGU, GH. I. *Poezii culte ajunse populare*. Plugușorul, scris de G. Sion în 1856, a fost popularizat prin cărțile de școală primară și adaptat spiritului popular. (Preocupări Literare V (1940), 213—219).
403. NEDA, IOAN M. *Tesaur din Cugir* (jud. Hunedoara). 1. Obiceiuri de Crăciun (și 6 colinde). 2. Claca secerișului. 3. Înormântarea de fată (și 5 bocete). 4. Descântece (2). (Preocupări Literare V (1940), 37—44, urmare).
404. * NICOARĂ, E. — I. ȘTEFANIU. *Doine și balade, obiceiuri de nuntă, culegere de folklor de pe Murăș și Câmpie de —*. Cluj, 1941 (?). (Biblioteca „Tribuna Ardealului Nr. 3). Rec. elog. *Tribuna Ardealului* II (1941), Nr. 243 (GHEORGHE DĂNCUȘ).
405. NICOARĂ, EUGEN și VASILE NETEA. *Murăș, Murăș apă lină... Literatură populară din regiunea Mureșului de sus*. Cu o prefață de Ion Agârbiceanu. Reghin, 1936. Edit. Desp. „Astra”, 8°, XVII, 16, 328 p., 1 f. Rec. crit. *Ethnos* I (1941), 316—318 ([[ON] D[IACONU]]).
406. NICOLAE în folklor. Însemnări onomastice. (*Tribuna Ardealului* II (1941), Nr. 358, p. 2).
407. * NICULESCU-VARONE, G. T. *Rolul cultural și educativ al literaturii noastre populare*. București, 1941. Tip. Graiul Românesc, 8°, 16 p. Lei 25.—.
408. [OEHLMANN, WERNER]. *Cântecul popular românesc*. (*Tribuna Ardealului* II (1941), Nr. 268, p. 2).
409. ONIȘOR, TEODOR. *Cercul de studii etnografice din Cluj-Sibiu*. Activitatea lui. (*Transilvania* LXXIII (1942), 218—221).
410. ONIȘOR, TEODOR. [Cercul de studii etnografice Cluj-Sibiu]. Scurte însemnări despre activitatea lui. (*Revista Fundațiilor Regale* IX (1942), II, 710—713).
411. ONIȘOR, TEODOR. *Contribuțiuni la originea poeziei populare românești*. „Poeziile” lui Ipețe Dâmbu din Zagra (-Năsăud). (*Vatra* V (1939), 83—94).
412. ORTIZ, RAMIRO. *Motivul popular „Spoza porcara” într-o poezie de Mihai Eminescu [„Călin”]*. (Convorbiri Literare LXXII (1939), 1069—1079).
413. * PANN, ANTON. *Nastratin Hogaș*. Cu 5 compoziții de Magdalena Rădulescu. București, 1942. Ed. Insula, 8°, 144 p., + 5 pl. Lei 160.—.
414. PANN, ANTON. *Opere alese II. O șezătoare la țară*. Năzdrăvăniile lui Nastratin

Hogea. *Vicleimul. Cântece de stea. Colinde. Cu un studiu critic și glosar de N. Mi-hăescu. București, 1941. Tip. „Cugetarea”, 8°, 251 p.*

415. PANN, ANTON. *Povestea vorbii. Ediția II-a completă și ilustrată cu introducere de Dr. M. Gaster. Craiova, 1943. Scrisul Românesc, 8°, 444 p. Lei 300.—. (Clasicii Români Comentați). La p. 15—20 „Amintiri despre Gaster” de N. Cartoian.*

416. PAPADIMA, OVIDIU. *Cosmosul folcloric. (Convorbiri Literare LXXIV (1941), 1025—1029).*

417. PAPADIMA, OVIDIU. *Creștinism și folclor. (Convorbiri Literare LXXIV (1941), 1346—1354).*

418. PAPADIMA, OVIDIU. *Die Dämonie der Natur. (Zalmoxis III (1940—1942), 46—60).*

419. PAPADIMA, OVIDIU. *Folclorul, — neobosit laborator de miracole. (Convorbiri Literare LXXIV (1941), 163—168).*

420. PAPADIMA, OVIDIU. *Între istorie și folclor. (Revista Fundațiilor Regale X (1943), IV, 36—44).*

421. PAPADIMA, OVIDIU. *Logic și absurd în folclor. (Convorbiri Literare LXXIV (1941), 284—286).*

422. PAPADIMA, OVIDIU. *Moartea, — chip privit cu liniște. (Convorbiri Literare LXXIV (1941), 425—426).*

423. PAPADIMA, OVIDIU. *O viziune românească a lumii. Studii de folclor. București, 1941. Tip. Bucovina, I. E. Torouțiu, 8°, XV+225[—227] p., Lei 150.—. (Colecția Convorbiri Literare). Menț. Arhivele Olteniei XXI (1942), 408—409 (C. D. FORT[UNESCŪ]); Rec. elog. *Gândirea* XXI (1942), 159—161 (NICOLAE ROȘU); *Universul Literar* LII (1943), Nr. 24, p. 1, 4; *Revista de Filosofie* XXVII (1942), 170—172 (SEB. CRISTEA-SIMA); *Revista Fundațiilor Regale* IX (1942), II, 222—224 (PETRU P. IONESCU); Menț. elog. *Ramuri* XXXVIII (1942), 225—226 (C. D. PAPASTATE).*

424. PAPADOPOUL, P. I. *Naționalismul scriitorilor noștri vechi. Și despre naționalism în literatura populară. (Athenaeum V (1939), 148—157).*

425. PĂRCĂLĂBESCU, PETRE. *Dorul și vitejia în scrierile noastre populare. (Gazeta Școlii XXIII (1941, Nr. 5—8, p. 104—109).*

426. PĂTRĂȘCANU, I. V. *Psihologia poporului român din opera lui Wilhelm von Kotzebue. Și despre baladele populare traduse de K. în limba germană. (Revista Limbii și Culturii Germane III (1943), 1—8).*

427. PĂTRUȚ, ION. *Folclor dela Români din Sârbia. București, 1942. Mon. Of. Imprimeria Națională, 8°, 56 p. (Extras din Anuarul Arhivei de Folklor VI (1942).*

428. PAVELESCU, GH. *Cântec și descântec. Despre originea magică a poeziei și funcția magică a descântecului. (Pagini Literare VIII (1941), 134—142).*

429. PAVELESCU, GH. *„Pasărea suflet”. Contribuții pentru cunoașterea cultului morților la Români din Transilvania. București, 1942. Mon. Of. Imprimeria Națională, 8°, B p., 2 pl., 1 hartă. (Extras din Anuarul Arhivei de Folklor VI (1942).*

430. PĂUNESCU-ULMU, T. *Despre poezia populară. (Ramuri XXXIII (1941), 109—112).*

431. P[ETRA]-P[ETRESCU], H[ORIA]. *Lupta pentru salvarea bunurilor folcloristice, în general ale „artei populare”. (Transilvania LXX (1939), 352—358).*

432. PETROVICI, EMIL. *Folclor dela Moșii din Scărișoara. București, 1939. M. O. Imprimeria Națională, 8°, 111—175 p., 3 pl. (Extras din Anuarul Arhivei de Folklor V (1939), 111—175). Menț. elog. *Pagini Literare* VI (1939), 241—242 (NICOLAE MOCANU); Menț. crit. *Revista Istorică Română* IX (1939), 485—486 (I. C. CAZAN).*

433. PETROVICI, E. *Geografie lingvistică și geografie muzicală. Observații critice asupra articolului lui K. Viski „Volksleben in Siebenbürgen”, apărut în „Siebenbürgen”. Budapesta, 1940. (Transilvania LXXIII (1942), 636—638).*

434. PETROVICI, EMIL. *Note de folklor dela Români din Valea Mlavei (Sârbia). Bu-*

curești, 1942. Mon. Of. Imprimeria Națională, 8°, 33 p. (Extras din *Anuarul Arhivei de Folklor VI* (1942).

435. * PILLAT, I. *Rassengeist und völkische Tradition in der neuen rumänischen Dichtung. Mit Nachdichtungen von Fritz Thunn (Vom Leben und Wirken der Romanen. 2. Rumänische Reihe, H. 14)*. Jena, 1939. Gronau, 27 p. Menț. anal. *Viața Românească XXXII* (1940), Nr. 4, p. 136—137 (LAZĂR ILIESCU).

436. PILLAT, ION. *Tradiție și literatură*. București, 1943. „Tiparul românesc”, 8°, 321[—324] p. Rec. elog. *Universul Literar LII* (1943), Nr. 30, p. 5 (TRAIAN CHELARU).

437. PIRU, AL. *Ibrăileanu și poezia populară*. (*Curentul Literar, Seria II, An. III* (1941), Nr. 115, p. 2).

438. PISCUPESCU, ECATERINA ȘT. *Literatura slavă din Principatele române în veacul al XV-lea, după manuscrisele slave din Biblioteca Academiei Române*. Cu 9 planșe afară din text. București, 1939. Tip. Cărilor Bisericești, 8°, 134[—136] p. 9 tab. Rec. crit. *Revista Istorică XVIII* (1942), 65—67 (N. IORGA).

439. POPESCU, ADRIAN EM. *Despre poezia populară. Generalități*. (*Revista Asociației Învățătorilor Mehedințeni XVI* (1942), Nr. 7, p. 23—29).

440. POPESCU, ION APOSTOL. *Din aspectele folklorului ardelean. Figuri istorice în folklor: Horia, Avram Iancu, Simion Balint, August Treboniu Laurian și protopopul Vasile Turcu*. (*Lucafărul — Sibiu II* (1942), 61—62).

441. POPESCU, ION N. *O seamă de cuvinte dialectale din comuna Ștefănești-Vâlcea. Adunate și explicate de —*. (*Arhivele Olteniei XXI* (1942), 257—278).

442. * POPESCU-SPINENI, MARIN. *Românii din Balcani*. Buc., 1941.

443. POPESCU-TELEGA, AL. *Ivan Iorgovan în poezia populară română și iberică*. (*Curentul Literar, Seria II, An. II* (1941), Nr. 104, p. 3).

444. POPOVICI, D. *Studii franco-române*. Reproduce, în anexă, articolul lui Ange Pechméja „Chants populaires de la Roumanie”, publicat în „Voix de la Roumanie” III (1863), Nr. 3 și o traducere a Mioriței, „La petite brebis, Mieora”, de același, *Ibid.* II, Nr. 3. *Studii Literare I* (1942), 1—58).

445. PREAJBĂ, SCARLAT. *Regele Ferdinand I și poezia populară din război*. (*Convorbiri Literare LXXIII* (1940), 522—525).

446. PRODAN, D. *Versuri contemporane despre răscola lui Horea*. București, 1942. Mon. Of. Imprimeria Națională, 8°, 28 p. (Extras din *Anuarul Arhivei de Folklor VI* (1942).

447. RACOTĂ, TULIU. *Ioan Neculce și cântecul bătrânesc*. (*Curentul Literar, Seria II, An. II* (1941), Nr. 98, p. 12).

448. * RAȚIU, GH. *Ceva despre Rudarii români din Bulgaria*. (*Timocul VII* (1940), Nr. 3—4).

449. ROȘU, NICOLAE. *Opera lui Creangă și Humulești*. (*Universul Literar XLIX* (1940), Nr. 14, p. 1, 8).

450. * RUFFINI, MARIO. *La Romania e i Romeni*. Milano, 1939, 225 p., 212 fotografii, 25 Lire. Se ocupă și de poezie, portul național și, în general, de arta populară. Rec. anal. elog. *Revista Istorică Română IX* (1939), 370—373 (D. BODIN).

451. SANDU-TIMOC, C. *Timoceanul și Timocea pe brazda etnică*. Dureri și bucurii reflectate în poezia populară. (*Timocul X* (1943), II—III, 32—34).

452. SANDU-TIMOC, C. *Viața spirituală a Românilor timoceni*. Sumară analiză a câtorva poezii populare. (*Timocul IX* (1942), II, 75—79).

453. SCURTU, VASILE. *Cercetări folklorice în Ugocea românească (jud. Satu-Mare)*. București, 1942. Mon. Of. Imprimeria Națională, 8°, 179 p., 3 pl. (Extras din *Anuarul Arhivei de Folklor VI* (1942). Menț. *Arhivele Olteniei XXII* (1943), 385 (C. D. FORTU-

NESCU]; *Convorbiri Literare* LXXVI (1943), 442 (ALEXANDRU TOHĂNEANU); *Menț. anal. Pagini Literare I* (1943), 91—92 (M. IOSIVAȘ); *Menț. elog. Cultura Creștină XXIII* (1943), (1943), 502—503 (DIONIS POPA); *Ramuri XXXIX* (1943), 324—325 (C. D. PAPASTATE).

454. ȘERBAN-CORNILĂ, G. *Poezia lui Vasile Alecsandri într'o „carte de cântece” a unui cleric făgărășan, acum 88 de ani.* (Învățământul Primar XVIII (1941), Nr. 5, p. 7—19).

455. SIMONESCU, DAN. *Legenda lui Afrodițian Persul.* București, 1942. Mon. Of. Imprimeria Centrală, 8°, 30[—31] p., XIV pl. *Menț. Revista Arhivelor V* (1942/43), 251 (A[URELIAN] S[ACERDOȚEANU]); *Revista Fundațiilor Regale IX* (1942), IV, 488 (MIRCEA IONESCU); *Ibid.*, X (1943), III, 687—688 (ELENA ISACU); *Menț. anal. Biserica Ortodoxă Română LXI* (1943), 133—134 (TEODOR N. MANOLACHE); *Menț. elog. Convorbiri Literare LXXV* (1942), 808—809 (NICOLAE PREDESCU).

456. SIMONESCU, DAN. *Literatura românească de ceremonial. Condica lui Gheorgachi, 1762. Studiu și text.* București, 1939. Mon. Of. Imprimeria Națională, 8°, 334 p. *Menț. Arhivele Olteniei XIX* (1940), 328—329 (C. D. FORT[UNESCU]); *Rec. anal. elog. Revue Historique XVIII* (1941), 264—268 (E. LĂZĂRESCU).

457. SIMU, TRAIAN. *Originea Crașovenilor, studiu istoric și etnografic.* Lugoj, 1939. Tip. „Corvin”, 8°, 147 p. 2 f. Lei 65.— *Menț. Arhivele Olteniei XIX* (1940), 326—327 (C. D. FORT[UNESCU]); *Revista Istorică XXV* (1939), 192 (N. IORGA); *Rec. anal. elog. Sociologie Românească IV* (1939), 324—325 (I. JURA).

458. SORICU, I. U. *Virtuțile noastre românești.* (Mugurul XII (1941), Nr. 1—4, p. 5—8; Nr. 5—7, p. 6—8).

459. STROE, PETRE. *Problematika bogomilismului din Codicele studzan.* (Revista Fundațiilor Regale IX (1942), IV, 703—708).

460. STRUȚEANU, SCARLAT. *Câteva note la „Lucașărul” lui Eminescu. Despre originea populară a motivului de inspirație din „Fata în grădina de aur” și „Lucașărul”.* (Ramuri XXXVIII (1942), 169—188).

461. STRUȚEANU, SCARLAT. *Forme literare culte ale hazului poporan universal în snoavele lui I. Slavici.* (Ramuri XXXVIII (1942), 137—148).

462. STRUȚEANU, SCARLAT. *O ipoteză etimologică extrasă din demonocrația poporană („balaur — Bal + laur Ba(a)l + laburum).* (Mugurul XIV (1942/43), Nr. 1, p. 29—38).

463. STRUȚEANU, SCARLAT. *Urme iliro-trace în folclorul românesc.* (Ramuri XXXIX (1943), 57—71).

464. STUPARU, ION. *Cuvinte dela noi.* (Glosar de vorbe țărănești). (Veleni-Dolj). (Gazeta Școlii XXIII (1941), Nr. 5—8, p. 110—114).

465. ȚĂRANU, VICTOR. *Ogorul românesc.* (Apostolul VII (1941), Nr. 1—9, p. 14—22).

466. ȚĂZLĂUANU, GHEORGHE I. *Comoara Neamului.* București, 1943. Tip. Văcărești, 8°, Vol. I. *Legende, balade și cântece haiducești.* XIV+296 p.; Vol. II. *Doine și cântece de lume,* 291 p.; Vol. III. *Cântece de dragoste, cântece de dor și cântece de cătănie,* 318 p.; Vol. IV. *Strigături satirice, strigături didactice,* 422 p.; Vol. V. *Îndemnuri satirice, îndemnuri de dragoste,* 370 p.; Vol. VI. *Descântece,* 230 p.; Vol. VII. *Colinde, Plugușoare, Sorcove, Conăcării,* 231 p.; Vol. VIII. *Jocuri de copii, Ghicitori,* 230 p.; Vol. IX. *Proverbe și zicătoări, idiotisme și locuțiuni,* 231 p. Vol. X. *Snoave și basme,* 335 p., Lei 1000.— volumul.

467. TODOR, A. P. *Frumusețea Româncelor cântată de un poet ungar la începutul secolului al XIX-lea.* Într'o poezie publicată în cartea: „Hungaria în parabolis”, Buda, 1804, de A. Szirmai de Szirma. (Revista Istorică Română XIII (1943), fasc. IV, p. 127—129).

468. TOMESCU, MIRCEA. *Glosar din județul Olt.* (Arhivele Olteniei XXII (1943), 264—288).

469. VOLKHOFF, MARIUS. O floare exotică : poezia română. Prezentare elogioasă a poeziei noastre populare. (*Neophilologus* XXVIII (1942), 181—196). Menț. elog. *Transilvania* LXXIV (1943), 406—408 (TRAIAN BLAJOVICI).

470. VANCU, CONSTANTIN. Chipuri din Timoc: Baba Chirța Vrăjitoarea. (*Timocul* X (1943), IV, 70—71).

471. VASILIU, A. D. Focul viu în dafinele poporului român în legătură cu ale altor popoare. *Studii de folklor*. București, 1943. Casa Școalelor, Tip. „Presa”, 8°, 151 p., Lei 150.—.

472. VASILIU, D. A. *Metamorfozele în folklorul român nord-dunărean*. București, [1942]. Tip. Bucovina, I. E. Torouju, 8°, 18 p.

473. VASILIU, D. A. *Sufletul Românului în credințe, obiceiuri și datine*. (*Convorbiri Literare* LXXIV (1941), 790—798; 1015—1024; 1383—1392).

474. VULCĂNESCU, ROMULUS. *Semnificația metafizică a horei*. (*Universul Literar* LII (1943), Nr. 18, p. 1, 5).

475. VULCĂNESCU, ROMULUS. *Stilul horal*. (*Symposion*, Seria II, An. III (1943), 75—86).

476. ZAHARIA, E. AR. *Cuvinte despre dorul românesc*. Element fundamental al psihologiei populare. (*Bucovina Literară* III (1943), Nr. 48, p. 5).

477. ZAHARIA, E. AR. *Doi germani despre dorul românesc*. Werner Oehlmann într-o cronică muzicală din ziarul „Deutsche Allgemeine Zeitung” (1941), și Mathias Friedwagner, în prefața la vol. „Rumänische Volkslieder aus der Bucovina” I, 1940. (*Bucovina Literară III* (1943), Nr. 58, p. 3).

478. ZAHARIA, E. AR. *În legătură cu părerile europene despre „dor”*. (*Bucovina Literară* III (1943), Nr. 52, p. 5—6).

479. ZAHARIA, E. AR. *Un poet italian despre dorul românesc*. Arturo Graf publică în revista italiană „Nuova Antologia” din 1875 un articol în legătură cu poeziile populare ale lui V. Alecsandri. (*Bucovina Literară* III (1943), Nr. 57, p. 7).

VIII BALADE

480. ALECSANDRI, V. *Miorița*. Text și ilustrațiuni gravate în lemn de Marcel Olinescu. București, 1940. Mon. Of. Imprimeria Națională, 4°, 6 tab. (Extras din *Artă și Tehnică Grafică* 1940, Caietul 13, p. 15—16). Menț. elog. *Meșterul Manole* III (1941), Nr. 1—4, p. 42—43 (PERICLE MARTINESCU).

481. APOSTOL, I. *Striinu (Bârza-Palanca, jud. Kraina)*. „Variantă a Mioriței din Valea Timocului”. (*Convorbiri Literare* LXXIV (1941), 1011—1014).

482. BĂDULESCU, IONEL. *Iancu Jianu (Cântec haiducesc)*. (*Mănăstireni-Vâlcea*). (Horia, Cloșca și Crișan III (1942/43), Nr. 1—3, p. 47—48).

483. BĂRLEA, OVIDIU. *Procesul de creație al baladei populare române*. (*Revista Fundațiilor Regale* VIII (1941), 558—598).

484. BUCUȚA, EMANOIL. *Miorița*. Schiță sumară a cercetărilor făcute asupra baladei; analiza ei. (*Transilvania* LXXIII (1942), 913—921).

485. BUHOCI, O. C. *Vulcan, baladă (Crăești-Covurlui)*. (*Orizonturi* II (1939), 54—55).

486. CĂLUGĂRU, HARALAMBIE. *Ciobănaș fecior de crai*. *Baladă populară (Danetti-Dolji)*. (*Revista Asociației Învățătorilor Mehedințeni* XVII (1943), Nr. 1—6, p. 45—47).

487. CARACOSTEA, D. *Balada crivățului*. Încadrarea baladei în folklorul universal „înfirmă identitatea personajelor și evenimentelor date drept istorice”. Despre „valoarea și semnificația ei”. (*Revista Fundațiilor Regale* X (1943), III, 264—292).

488. CARACOSTEA, D. *Balada zisă istorică*. Discuție largă a caracterului istoric al

baladei populare, pe care îl contestă. (*Revista Fundațiilor Regale* X (1943), II, 3—23; 360—392).

489. CARACOSTEA, D. *Miorița în Timoc*. (*Revista Fundațiilor Regale* VIII (1941), II, 141—144).

490. CARACOSTEA, D. *Morfologia baladei populare*. (*Revista Fundațiilor Regale* X (1943), III, 483—493).

491. CARACOSTEA, D. *O frescă folclorică*. Discuția largă a părerilor exprimate despre „Miorița”. (*Revista Fundațiilor Regale* X (1943), I, 145—164; 367—390; 633—650).

492. CARACOSTEA, D. *Sentimentul creației și mistica morții*. Despre balada Miorița. (*Revista Fundațiilor Regale* VIII (1941), II, 608—620).

493. CARTOJAN, LAETITIA. *Legenda „Mama lui Ștefan cel Mare”*. D. Cantemir, izvorul baladelor din sec. al XIX-lea. București, 1943. M. O. Imprimeria Națională, 8°, 65—98 p., VII pl.

494. CĂTANĂ, GEORGE. *Baladă populară: Răsulîn*. (*Era Nouă* VIII (1940), Nr. 2, p. 67—69).

495. CIORĂNESCU, ALEXANDRU. *Meșterul Manole*. Apropieri între această baladă și alte producțiuni populare asemănătoare. A dat naștere la piese de teatru. (*Universul Literar* LII (1943), Nr. 11, p. 1, 7).

496. COSTIN, LUCIAN. *Balada bănățeană. Studii asupra folclorului bănățean*. Vol. II. Craiova, [1941]. Tip. „Unirea”, 4°, 142 p., Lei 50.—. Rec. crit. *Revista Fundațiilor Regale* VIII (1941), 687—691 (CORNELIU CRĂCIUN).

497. DĂIANU, G. *Dela haiduc la cântăreț*. Note pe marginea poeziei lui Șt. O. Iosif. Figura istorică a lui Pinteș, răspândirea baladei, modul în care a fost prelucrată de Iosif. (*Revista Fundațiilor Regale* X (1943), III, 395—408).

498. DANIILESCU, C. *Mirea (Cântec bătrânesc)*. *Scundu-[Dolj?]*. (*Arhivele Olteniei* XIX (1940), 179—180).

499. D[IACONU], I[ON]. Două variante ale „Mioriței” din Vrancea (Nerejul mic). (*Ethnos* I (1941), 348—352).

500. DIACONU, ION. *Folclor din Rîmnicul-Sărat*. 5 balade: „Criviț”, Trei fete la flori, „Cîntec bătrânesc”, „Cîntecul șarpelui” și „Cîntecul nunului”. (*Ethnos* I (1941), 218—247).

501. DIDILESCU, CONST. *Cântec haiducesc [a Badiului]*. (Dănești-Vaslui). (*Tineretă-iași* V (1941), 54—34).

502. DIMITRIU, I. G. *Satele robite — baladă populară —*. (*Preocupări Literare* V (1940), 562—563).

503. DOINA lui Lucaci. (*Apostolul* VI (1940), Nr. 10—12, p. 55 — Fără informator).

504. DUMITRAȘCU, N. I. *Iana Iozuleana (Boureni-Dolj)*. (*Arhivele Olteniei* XXI (1942), 280).

505. *ELIADE, MIRCEA. *Comentarii la Legenda Meșterului Manole*. București, 1943. Ed. Publicom, 8°, 144 p. Lei 300.—.

506. FURTUNĂ, D. *Legenda Mănăstirii Argeșului — prima redactare a lui V. Alecsandri?* —. (*Cuget Clar* IV (1939/40), 221—223).

507. GHERGARIU, L. *Miorița și Meșterul Manole în folclorul Sălajului*. (*Transilvania* LXXIII (1942), 304—309).

508. GREGORIAN, MIHAIL. *Legenda lui Iovan Iorgovan [Rast-Dolj]*. (*Revista Societății Tinerimea Română* LIX (1940/41), 70—71).

509. GRIMM, P. *Cele dintâi traduceri englezești din literatura românească*. (*Studii Literare* II (1943), 223—235).

510. HONDRILĂ, V. *Arad și soră-sa călugăriță (Bistra-Mureș)*. (*Orizonturi* V (1939), 475—577).

511. HUSAR, AL. În jurul unei variante a Mioriței. Striunul, publicată de I. Apostol în Convorbiri Literare LXXIV (1941), Nr. 8—10). (Revista Fundațiilor Regale X (1943), II, 688—689). Vezi Nr. 481.
512. IORDAN, AL. Voevozi români în balade bulgărești. (Revista Fundațiilor Regale VIII (1941), 639—652).
513. IROAIE, PETRU. Chira — Chiralina (Mitocul Adâncatei — Suceava). (Convorbiri Literare LXXIII (1940), 165—166).
514. LU FRAȚII timoceni. Balada „Velcu”, culeasă dela un prizonier român din armata jugoslavă. (Rev. Inst. Soc. Banat-Crișana IX (1941), 248—250).
515. MĂNIȚIU, ILIE. Dăianu haiducul (Poiana Sibiului-Sibiu). (Viața Ilustrată VI (1939), 10).
516. MARICA, EMIL GR. Cântecul gerului (Vaideeni-Vâlcea). (Arhivele Olteniei XIX (1940), 182—183).
517. MARICA, EM. GR. Cântecul lui Iorgovan. (Arhivele Olteniei XIX (1940), 177—178 — Fără informator).
518. ODOBEȘTIANU, VICTOR. Miorița. Concepție de viață și de moarte la Români. (Universul Literar LI (1942), Nr. 33, p. 1, 4).
519. OLINESCU, MARCEL. O variantă bănățeană a baladei Meșterul Manole (Bara-Caracș). (Societatea de Măine XVI (1939), 68—72).
520. REITER, ROBERT. Miorița. Das Lämmchen (Rumänisches Volkslied). Este reprodușă traducerea în limba germană a baladei românești, apărută în ziarul „Prager Presse” 1942, Redacția revistei reproduce și cuvintele elogioase ale lui Lușcian Blaga despre traducere, fără să indice locul unde au fost publicate. (Rev. Inst. Soc. Banat-Crișana X (1942), 707—711).
521. SÂNCRĂIAN, S. [Miorița]. Fragment. (Știu IV (1939/40), Caietul 1—2, p. 41—42).
522. SANDU-TIMOC, C. Al Copil Roman [satul Râtcova, plasa Cliuci-Serbia]. Episod eroic din luptele cu Turcii. (Timocul IX (1942), I, 46).
523. SANDU-TIMOC, C. Miorica [satul Râtcova, plasa Cliuci-Serbia]. (Timocul IX (1942), I, p. 47).
524. SANDU-TIMOC, C. Pătru Aiducu [Râtcova-Craină]. Pedepșa trădării: Pătru ucide pe fină-sa, care i-a întins o cursă pentru a fi prins. (Timocul IX (1942), II, 88—89).
525. [SANDU-TIMOC, C.]. Striun. Baladă. [Alexandrovăț, jud. Craină]. (Revista Fundațiilor Regale X (1943), IV, 650—653).
526. SEGARCEA, STELIAN. Balade populare culese de pe Valea Oltului și însoțite de câte un comentariu critic de — București, 1941. Tip. Ștefan Ionescu-Tămădoi, 80, 47 p. Menț. crit. Curentul Literar, Seria II, An. II (1941), Nr. 102, p. 12 (L. VOITA).
527. STOIA, ACHIM. Folklor din Sibiu [Mohu]. Miorița cu două variante și două melodii. (Ethnos I (1941), 247—256).
528. TUȚESCU, ȘT. ȘT. Litva. Baladă culeasă de —. (Arhivele Olteniei XX (1941), 185—189 — Fără informator).

IX. DOINE ȘI STRIGĂTURI

530. AMARIE, COSTIN. [2 Cântece]. (Cotârğași-Neamț). (Apostolul VI (1940), Nr. 1—2, p. 52).
531. A PETROAIEI, AFIA V. [2 Cântece, 3 strigături]. (Moișă-Boroaia-Baia). (Vestitorul Satelor XXVII (1939), Nr. 1—2, p. 4; Nr. 7—8, p. 7).
532. ARD-O focul de beție. Cântec. (Zorile Romanajilor XVII (1943), Nr. 5—7, p. 19 — Fără informator).

533. ATINGE, MARIN I. *Cântece (Gemeni-Mehedinți)*. (Satul XIII (1942/43), Nr. 147, p. 6; Nr. 148, p. 6).
534. AVRAMESCU, SAVU. *Cântec de concentrare (din Muntenia)*. (Satul XIII (1942/43), Nr. 155, p. 16).
535. AXINTE, N. *Cântece și poezii populare. Versuri*. București, Suburbana, Militari, 1943. „Editura Noastră”, 100, 24 p.
536. BACALI, A. [*Cântec*]. (Pogăceaua-Mureș). (Tinereță-Iași V (1941), 91).
537. BACIU, PETRE P. [3 *Cântece*]. (Sf. Nicolae-Târnava-Mare). Satul XI (1941), Nr. 127—128, p. 21; Nr. 131, p. 14).
538. BĂDESCU, NICU. *Doina singuraticului*. (Plenița-Dolj). (Arhivele Olteniei XIX (1941), 181).
539. BĂDULESCU, IONEL. [2] *Cântece populare (Mănăstireni-Vâlcea)*. (Horia, Cloșca și Crișan III (1942/43), Nr. 1—3, p. 48—49).
540. BĂLĂȘEL, TUDOR. *Mori, murgule, de necaz. Barbule, Bărbuțule*. (Bogănești-Vâlcea). (Arhivele Olteniei XIX (1940), 185).
541. BELLU, IULIA ST. [*Cântece*]. (Școala Noastră — Statina VIII (1940), Nr. 6—7, p. 24—25).
542. BRĂDĂȚEANU, CONST. GH. *Dela noi din sat [5 strigături]*. (Brădiceanu-Gorj) (Arhivele Olteniei XIX (1940), 184).
543. BUCȘA, VALERIU. *Strigături*. (Arlni-Treiscaune). (Era Nouă VIII (1940), Nr. 2, p. 64—66).
544. BUHOCI, O. C. *Mult mă 'ntreabă inimă... (Crăești-Covorlui)*. (Orizonturi V (1939), 278).
545. BULBOACĂ, IONEL. [16 *Cântece*]. (Tribuna Ardealului II (1941), Nr. 233, p. 2; Nr. 236, p. 2; Nr. 247, p. 2; Nr. 252, p. 2; Nr. 254, p. 2; Nr. 257, p. 2; Nr. 259, p. 2; Nr. 334, p. 2 — Fără informator).
546. BULBOACĂ, IONEL. [21 *Strigături*]. (Tribuna Ardealului II (1941), Nr. 232, p. 2; Nr. 238, p. 2; Nr. 262, p. 2 — Fără informator).
547. BUNARIU, ALEXANDRU. [*Cântece*]. (Bicaz-Ciuc). (Tribuna Ardealului II (1941), Nr. 269, p. 2).
548. CÂNTECE din Mușcel (Glâmbocata-Dâmbovița). (Satul XIII (1942/43), Nr. 155, p. 16).
549. [2] CÂNTECE (Dumești și Belcești-Iași). (Tinerețe-Iași VII (1943), 38).
550. CÂNTECE românești pentru școala primară. București, 1943. Tip. „Bucovina”, I. E. Torouțiu, 80, 263 [—265] p. Lei 200. Și populare cu melodii.
551. CAPRARU, I. [2] *Cântece*. (Bivolari-Iași). (Tinereță-Iași IV (1940), 316).
552. CAPRARU, I. *Strigătură*. (Bivolari-Iași). (Tinereță-Iași IV (1940), 317).
553. CARAIANI, NIC. [2 *Cântece populare din Timoc*]. (Timocul X (1943), IV, 75).
554. CARAIANI, NIC. *Gopes la Simnicoaia*. Versuri populare aromânești. (Timocul X (1943), IV, 74—75).
555. CARTOJAN, N. *Poezia populară a Românilor din Valea Timocului*. Articolul formează introducerea la vol. „Poezii populare dela Români din Valea Timocului” de C. Sandu-Timoc. Craiova, 1943. (Timocul X (1943), IV, 59—65).
556. CARTOS, I. [5] *Cântece*. (Hălărești-Tutova). (Tinereță-Iași V (1941), 52, 91).
557. CĂTANĂ, GEORGE. *Doine populare din Banat*. (Era Nouă VIII (1940), Nr. 1, p. 24—27).
558. CERNEA, GHEORGHE. *Cântări religioase din regiunea Cohalmului, jud. Târnava-Mare*. Ed. VI-a. Sibiu, 1940. Tipografia Săteanului, 160, 29 p. Lei 6.
559. CERNEA, GHEORGHE. *Cântece ardelenesti din regiunea Cohalmului, jud. Târnava-Mare*. Ed. VI-a. Sibiu, 1941. Tipografia Săteanului, 160, 32 p. Lei 8.

560. CERNEA, GHEORGHE. *Cântece ostășești din regiunea Cohalmului, jud. Târnava-Mare*. Ed. V-a. Sibiu, 1941. Tipografia Săteanului, 160, 32 p. Lei 6.
561. CERNEA, GHEORGHE. *Doine de dragoste din regiunea Cohalmului, jud. Târnava-Mare*. Ed. VII-a. Sibiu, 1941. Tipografia Săteanului, 160, 32 p. Lei 6.
562. CERNEA, GHEORGHE. *Doine de jale din regiunea Cohalmului, județul Târnava-Mare*. Ed. V-a. Sibiu, 1941. Tipografia Săteanului, 160, 31 p. Lei 8.
563. CERNEA, GHEORGHE. *Doine de războiu (1914—1916) din regiunea Cohalmului, județul Târnava-Mare*. Ed. VII-a. Sibiu, 1940. Tipografia Săteanului, 160, 32 p. Lei 6.
564. CERNEA, GHEORGHE. *Doine de războiu (1914—1919) din regiunea Cohalmului, județul Târnava-Mare*. Ediția VIII-a. Sibiu, 1941. Tipografia Săteanului, 160, 32 p. Lei 8.
565. CERNEA, GHEORGHE. *Strigături de joc din județul Sibiu*. Ed. III-a. Sibiu, 1940. Tipografia Săteanului, 160, 32 p. Lei 6.
566. CERNEA, GHEORGHE. *Strigături de joc din județul Sibiu*. Ed. IV-a. Sibiu, 1941. Tipografia Săteanului, 160, 32 p. Lei 8.
567. CHIRA, NISTOR I. *Cântec de dor (din Ardeal)*. (Satul XI (1941), Nr. 126, p. 16).
568. CHIREA, NISTOR I. *Strigături dela horă (Năsăud)*. (Scânțeia XI (1940), 62, 63).
569. CHIRIAC, CONSTANTIN GH. *Am o floare (Prisăcani-Iași)*. (Satul XI (1941), Nr. 131, p. 14).
570. CIAUȘANU, G. F. și MARG. BUDĂLĂNESCU. „Frunză verde”... *Literatură populară oltenească*. R.-Vâlcea, 1938. Tip. Sfintei Episcopii, 80, 116 p. Menț. *Revista Istorică XXV (1939), 379 (N. IORGA)*.
571. CIOBANU, ALEXANDRU. [18] *Strigături*. (Cotnari-Iași). (Tinerete-Iași V (1941), 25, 92).
572. CIOBANU, AUREL. [4] *Strigături*. (Băieșești-Suceava). (Tineretă-Iași IV (1940), 318).
575. COHAL, GH. [5] *Chiuituri (Ibănești-Dorohoi)*. (Frângurele XIII (1940), 14). 1941. [Tiparul Universitar], 80, 16 p.
574. CODRESCU, VASILE GR. *Folklor din Munții Neamțului*. 9 strigături. (Vremea Școlii IV (1941), 149—150).
575. COHAL, GH. [5] *Chiuituri [Ibănești-Dorohoi]*. (Frângurele XIII (1940), 14).
576. COSTIN, VASILE G. *Cântec de pădure (din Moldova)*. (Satul XI (1941), Nr. 127—128, p. 21).
577. CRISTEA, ROMAN și TRAIAN MĂRGHITICIAN. *Poezii populare din Banatul Jugoslav culese de —*. Sibiu, 1939. Tip. „Dacia Traiană”, 160, 32 p. 5 Lei. (Biblioteca populară a Asociațiunii „Astra” Nr. 257).
578. CULEA, APOSTOL D. *Vitele (grup de lecții pentru școlile țărănești)*. *Cântece populare (unele cu melodii), strigături, zicători și ghicitori cu vitele*. (Apostolul VIII (1942), Nr. 8—10, p. 6—17).
579. DAMIAN, ȘT. [4] *Strigături (Deleni-Vaslui)*. (Tineretă-Iași V (1941), 92).
580. * DE PE MUREȘ și Câmpie. *Hore și chiuituri*. Cluj, 1941. 70 p. (Biblioteca „Tribuna Ardealului”, Nr. 1). Menț. *Viața Ilustrată IX (1942), Nr. 1, p. 27. (DINU PAJURĂ)*.
581. DEAC, HORAȚIU. [3 *Cântece*]. (Tribuna Ardealului II (1941), Nr. 319, p. 2 — Fără informator).
582. DEMETRIADE, CONST. *Cântec (din Muntenia)*. (Satul XI (1941), Nr. 127—128, p. 21).
583. DIMITRIU, I. G. [3] *Cântece ostășești din războiu (Dorobanșu și Chiorcișmean-Constanța)*. (Preocupări Literare IV (1939), 114—115).
584. [4] DOINE. (Craiova și Râmneț-Alba). (Tineretă-Iași VI (1942), 25).

585. DOINE și strigături (Folklor hunedorean). (Hunedoara Noastră I (1942), Nr. 1, p. 7—13; Nr. 2, p. 5—11; Nr. 3, p. 10—16).
586. DRAGOTĂ, N. Cântec din popor [Bălta-Gorj]. (Zorile Romanajilor XIII (1939), Nr. 8—10, p. 9).
587. DUMITRESCU, IOSIF. [3 Căntece] populare din Mehedinți. (Revista Asociației Invățătorilor Mehedințeni XV (1941), Nr. 1—2, p. 38; Nr. 5—6, p. 71).
588. DUMITRESCU, TITI. [4] Doine [Stănilești-Fălciu]. Tinereță-lași VII (1943), 37, 38).
589. DUMITRESCU-BISTRIȚA, IOSIF, N. [14 Căntece] [din Ciovărnășani, Valea Boerescă, Vânăjeș, Bădițești și Marman, jud. Mehedinți]. (Revista Asociației Invățătorilor Mehedințeni XII (1939), Nr. 7, p. 65; Nr. 8—10, p. 66—67; XIII—XIV (1940), Nr. 9—10, p. 40).
590. DUMITRESCU-BISTRIȚA, IOSIF, N. [4] Chiuituri în joc (Gârbovatu-de-sus—Mehedinți). (Arhivele Olteniei XIX (1940), 186).
591. DUMITRESCU-BISTRIȚA, I. N. [2 Căntece] populare din Mehedinți (Marman). (Arhivele Olteniei XIX (1940), 180).
592. DUMITRESCU, IOSIF. Poporane din Mehedinți. 3 căntece. (Revista Asociației Invățătorilor Mehedințeni XVI (1942), Nr. 1—2, p. 46).
593. FĂRCAȘIU, V. [15 căntece]. (Știu V (1941), Nr. 1, p. 36—38).
594. FLOREA, IOAN. [6] Chiuituri din Ardeal. (Zorile Romanajilor XVI (1942), Nr. 4—6, p. 16).
595. FLORESCU, FLOREA. Din folklorul Banatului occidental (Torațul Mare). 2 căntece. (Timocul VIII (1941), Nr. 2, p. 34).
596. FLORI din lirica populară. (Tribuna Ardealului II (1941), Nr. 309, p. 2; Nr. 311, p. 2. — Fără informator.
597. FLOROIU, N. V. Cântec soldășesc (Ștefănești-Botoșani). (Satul XII (1941), Nr. 133, p. 14).
598. FOLKLOR din Ceanul deșert [jud. Turda]. 1 cântec. (Scântea XI (1940), 128).
599. FURTUNĂ, D. Versuri de oaste. (Cuget Clar IV (1939/40), 704).
600. GAȘPAR, ION. [8 Căntece]. (Primăvara Banatului III (1941), Nr. 7, p. 33. — Fără informator.
601. GHERGULESCU, VICTOR. Strigături (Tomnatic-Hunedoara). (Revista Asociației Invățătorilor Mehedințeni XVII (1943), Nr. 7—10, p. 40—41).
602. GRIGORAȘ, CONSTE. [2] Căntece (Orășeni-Botoșani). (Frângurele XII (1939), 1225).
603. GRIGORAȘ D. G. 7 Strigături (Slătioară [-Baia]). (Vestitorul Satelor XXVII (1939), Nr. 15—16, p. 5).
604. HRINIUC, EUGENIA. [3] Căntece (Darabani-Dorohoi). (Tinereță-lași VII (1943), 171).
605. I. I. [4] Doine (Iapa-Maramureș). (Tribuna Ardealului II (1941), Nr. 364, p. 2).
606. IONESCU, AL. R. [Căntece de dragoste și strigături din Muntenia]. (Satul XI (1941), Nr. 126, p. 16; Nr. 129, p. 16; Nr. 131, p. 14).
607. IROAIE, P. Alte căntece populare istroromâne. (Arhiva XLVII (1940, 1—30). Rec. crit. Dacoromania X, Partea I (1941), 147—155). (ȘT. PAȘCA).
608. IROAIE, PETRU. [Căntece]. (Convorbiri Literare LXXIII (1940), 165—166, 718—719).
609. ISAC, NIC. M. Strigături (Hunedoara). (Satul XII (1942), Nr. 143, p. 14).
610. ISAC, NIC. M. Strigături hunedoarene (Zlaști-Hunedoara). (Satul XI (1941), Nr. 129, p. 16).
611. ISCRULESCU, NICOLAE. Strigături din Gorj. (Știu V (1941), Nr. 2—3, p. 56).

612. KIRILEANU, ȘT. [2] *Poezii populare (Dorul, Doina Grenjeșului) (Holda-Broșteni-Neamț)*. (Flamuri VI (1940), 109).
613. LEUCUȚA, ILEANA. [5] *Strigături (Ciumeghiu-Bihor)*. (Tinereță-lași VII (1943), 171).
614. LIȘMAN, GH. [Cântec] (Sângeni-lași). (Tinereță-lași V (1941), 91).
615. LICESCU, ȘTEFAN. [3] *Cântece populare (Catanele-Dolj)*. (Horia, Cloșca și Crișan III (1942/43), Nr. 1—3, p. 49—51).
616. LIU, MITRE. *Cântec (Celar-Romanași)*. *Zorile Romanaiilor* XIII (1939), Nr. 3—4, p. 7).
617. LOVINESCU, VASILE V. [2 *Cântece populare*] (Mălini-Baia). *Tinereță-lași VI* (1942), 174—175).
618. LUCA, REMUS și CORNEL POP. *Despre doina haiducească. Generalități*. (Mlădițe V (1942), Nr. 2, p. 1—4).
619. LUPU, VASILE. [5] *Cântece [și 6] strigături (Ciumulești-Baia)*. (Tinereță-lași IV (1940), 317—318).
620. LUȚĂ-DRĂNICEANU, GH. *Cântece populare din Ardeal*. București, Suburbia Militari, 1941. Tip. „Editura Noastră”, 8°, 45 [—46] p.
621. MĂCUȚĂ, EMIL. [6] *Doine [și 4] strigături (Mircești-Olt, Bălțați-lași și Stăniilești-Fălcui)*. *Tinereță-lași IV* (1940), 312, 318).
622. MAGERIU, IOSIF. [2] *Doine din Banat [și 6] Strigături (Teregova-Severin)*. (Tinereță-lași IV (1940), 313, 316).
623. MANU-MOREȘTI, IOAN. *Cântece populare de pe Valea Lăpușului-Someș, Timișoara*, 1943. „Tipografia Românească” 16^a, 39 p. Lei 40.—
624. MARINCĂ, FLOR. I. [1 *Cântec*] (Cetate-Dolj). (Satul XII (1942), Nr. 136, p. 11).
625. MARINESCU, GHEORGHE. [2] *Cântece (Cândești-Vale și Gemenea-Dâmbovița)*. *Tinereță-lași VII* (1943), 103).
626. MATEESCU, CAPITOLINA. [3] *Strigături (Liteni-Baia)*. (Satul XIII (1943/43), Nr. 148, p. 11).
627. MATEESCU-BĂDULEȘTI, GH. *Cântec de dor (din Moldova)*. (Satul XIII (1942/43), Nr. 149, p. 14).
628. MICLEA, ANGHEL. *Câte pășărele 'n codru... Doină (Ighiu-Alba)*. (Hunedoara Noastră I (1942/43), Nr. 5, p. 1).
629. MIRCEA, ȘTEFAN. [10] *Strigături (Măgura Ilvei și Sângeorz-Băi-Năsăud)*. (Tinereță-lași VI (1942), 25, 140).
630. MORARIU, LECA. „*Canti popolari romeni I*”. București, 1939. Tip. Bucovina, 8°, 19 p. (Extras din *Convorbiri Literare* LXXII (1939), 63—79). Întâmpinarea critică a studului: „*Canti popolari romeni scelti e tradotti*” de Luigi Salvini, 1931. Rec. elog. *Ethnos* I (1941), 324—330 ([ON] D[IACONU]).
631. NICULESCU-VARONE, G. T. *Strigături alese dela horă*. Ediția a doua cu adăugiri. București, 1943. Tip. „Universul”, 8°, 72 p. Lei 50.—
632. ONICĂ, CONST. [Cântec și strigături] (jud. Iași). (Tinereță-lași V (1941), 24, 25; VI (1942), 25).
633. OPRÎȘANU, AXENTIE B. *Codrul (Oprîșeni-Rădăuți)*. (Satul XI (1941), Nr. 126, p. 16).
634. OPRÎȘANU, AXENTIE B. *Strigături [și cântece] (din Bucovina)*. Satul XI (1941), Nr. 127—128, p. 21; Nr. 131, p. 14).
635. PANTELIMON, C. *Culegeri populare (Petreștii-de-sus—Turda)*. 7 cântece. (Ogorul Școalei VII (1942), 221—222).
636. PAVEL, IULIAN. *Cântec de pe dealuri (din Muntenia)*. (Satul XI (1941), Nr. 123—124, p. 20).

637. PETEANU, EMIL. *Folklor din Ceanul deșert [-Turda]*. (Scânteia XI (1940), 63—64).
638. PIENARU, TOMA. [3] *Strigături (Livezeni-Hunedoara)*. (Plaiuri Hunedorene XIII (1941), Nr. 6, p. 16).
639. PIENARU, TOMA. [11 *Strigături*] (jud. Alba). (Școala Albei VII (1940), Nr. 2, p. 16—17; Nr. 9, p. 21—22).
640. PIENARU, TOMA. [3 *Cântece*] (Cut-Alba). (Școala Albei VII (1940), Nr. 2, p. 17; Nr. 3, p. 14—15).
641. PIENARU, TOMA. I. *Și aseară te-am așteptat (Alba)*. (Satul XI (1941), Nr. 129, p. 16).
642. POIANĂ, VIRGIL. [7] *Cântece (Râmeț-Alba, Dițești-Prahova și Oncești-Maramureș)*. (Tinereță-Iași V (1941), 91; VI (1942), 59—60).
643. POP, OVIDIU V. *Cântece de pe Câmpie [jud. Turda]*. (Mlădițe III (1939/40), Nr. 4, p. 38—41; Nr. 5, p. 24—25).
644. POP-CÂMPEANU, GR. [2 *Cântece*] (Stâna de Vale-Bihor). (Mlădițe III (1939/40), Nr. 1, p. 33—34; Nr. 4, p. 39).
645. POPESCU, ADRIAN EM. *Culegeri din popor*. (Revista Asociației Învățătorilor Mehedințeni XIII—XIV (1940), Nr. 2—3, p. 66; Nr. 4, p. 43; XV (1941), Nr. 3—4, p. 65; Nr. 9—10, p. 47).
646. POPILIAN, PROCOPIE. [3] *Cântece de pe Târnave*. (Satul XI (1941), Nr. 122, p. 11).
647. POPOVICI, LUCIA A. *Cântece din Transilvania*. (Convorbiri Literare LXXIV (1941), 237—239, 613—616, 721, 1419—1422).
648. RĂDĂȘANU, M. [*Cântec*] (Bogota-Baia). (Tinereță-Iași V (1941), 91).
649. RĂDULESCU-CODIN, ȘT. TUȚESCU și S. T. KIRILEANU. *Cântece voinicești și ostășești alese din colecțiile culese de —*. București, 1940. Tip. Ion C. Văcărescu, 16°, 95 p. (Biblioteca Societății „Steaua”).
650. RĂȘNIȚĂ, ELENA. [2 *Cântece*] (Săndulești-Turda). Unul din ele auzit de informator la Cluj, la procesul Memorandului și cântat cu „domnii”. (Ogorul Școalei V (1939), 152).
651. RĂȘNIȚĂ, ELENA. *Dor de pe Târnave. Cântece din comuna Valea Sasului județul Târnava Mică culese de —*. Blaj, 1939. Tip. „Seminărilor Teologic”, 16°, 39 p. Lei 5.— Menț. Ogorul Școalei V (1939), 13—14 (V. I.).
652. ROMANESCU, ION. [2 *Cântece*] (din Oltenia). (Satul XI (1941), Nr. 126, p. 16; Nr. 130, p. 16).
653. RUSU, IOAN. [10] *Doine din Ardeal (Mociu-Cluj)*. (Tinereță-Iași V (1941), 22—24).
654. RUSU, I. *Strigătură (Mociu-Turda)*. (Tinereță-Iași IV (1940), 318; V (1941), 54).
655. SÂNCRĂIAN, S. [12 *Cântece*]. (Știu IV (1939/40), Nr. 1—2, p. 41—43; V (1941), Nr. 1, p. 29—31 — Fără informator).
656. SANDU-TIMOC, C. [*Cântece de pe Valea Timocului*]. (Revista Asociației Învățătorilor Mehedințeni XIII—XIV (1940), Nr. 4, p. 43; Nr. 5—6, p. 73; Nr. 7—8, p. 56—57).
657. * SANDU-TIMOC, C. [7] *Cântece populare timocene (Alexandrovăț și Isnovățul Mic)*. (Vatra VII (1942), Nr. 2—3, p. 5).
658. SANDU-TIMOC, C. [10] *Frânturile. [Cântece pe care le cântă lăutarii în horă sau la nunți] (Târomașta-Valea Timocului)*. (Timocul IX (1942), II, p. 88).
659. SANDU-TIMOC, C. *Poezii populare dela Români din Valea Timocului culese de —*. Cu o introducere de N. Cartoian. București, 1943. Ed. Scrisul Românesc, 8°, 352 p.

660. SÂRBU, ION GH. *Cântec (Cândești-Dâmbovița)*. (Apostolul VI (1940), Nr. 1—2, p. 51).
661. SIMA, VALERIU GR. *Du-te bade (din Ardeal)*. (Satul XI (1941), Nr. 122, p. 11).
662. SIMCELESCU, MIH. I. [Cântece populare bănățene și ostășești]. (Revista Asociației Învățătorilor Mehedințeni XII (1939), Nr. 1, p. 39; Nr. 2, p. 50; XIII—XIV (1940), Nr. 5—6, p. 73; Nr. 7—8, p. 58).
663. SORINCA, C. [2 Cântece]. (Primăvara Banatului III (1941), Seria nouă, Nr. 7, p. 33 — Fără informator).
664. STĂNESCU, ELENA. [7] *Poporane culese din Gighera-Dolj*. (Revista Asociației Învățătorilor Mehedințeni XV (1941), 35).
665. STELEA, PETRE. *Cântec de soacră (din Bihor)*. (Satul XIII (1942/43), Nr. 155, p. 16).
666. STOIA, OCTAV. *Cântecul holdelor (Mohu-Sibiu)*. Obiceiurile la Înălțarea Domnului și un cântec. (Hunedoara Noastră I (1942/43), Nr. 11, p. 9—11; Nr. 12, p. 1).
667. [10 STRIGĂTURI]. (Primăvara Banatului III (1941), Seria nouă, Nr. 6, p. 17, 32 — Fără informator).
668. [4] STRIGĂTURI (jud. Botoșani și Someș). (Tinereță-Iași V (1941), 93).
669. [3] STRIGĂTURI (Măgura Ilvei—Năsăud și Valea Glodului—Baia). (Tinerețe-Iași VII (1943), 39).
670. [9] STRIGĂTURI: Ciumeghiu și Iuand—Bihor; Bălușa—Roman; Dărăbani—Dorohoi. (Tinereță-Iași VII (1943), 104).
671. [12] STRIGĂTURI culese de elevii Liceului Militar Iași. (Flamuri V (1939), 196—198 — Fără informator).
672. SUCIU, A. [Cântece din județul Turda]. (Ogorul Școlii VI (1939/40), 36—41, 113—114, 144—145).
673. SUCIU, ALEXANDRU. *Cucule (din Ardeal)*. (Satul XIII (1942/43), Nr. 149, p. 14).
674. T. P. *Flori din lirica populară*. (Tribuna Ardealului II (1941), Nr. 307, p. 2; Nr. 308, p. 2 — Fără informator).
675. TAHNACIU, ALEXANDRINA. *Cântec de jale (Defeni-Botoșani)*. (Tinereță-Iași VII (1943), 37).
676. TĂNASE, M. *Cântec popular (din Moldova)*. (Satul XI Nr. 123—124, p. 20).
677. TĂNASE, MIH. *Foaie verde (Rediu-Dorohoi)*. (Satul XI (1941), Nr. 126, p. 16).
678. TĂNASE M. [3] *Strigături (Bucovina)*. (Satul XII (1941), Nr. 133, p. 14).
679. TOMESCU, MIRCEA. *Iuturi din Țara Oașului*. Introducere și 33 texte, (Preocupări Literare V (1940), 669—672).
680. TOPALĂ, ILIE. *Cântece de străinătate (din Sălaj)*. (Satul XIII (1942/43), Nr. 155, p. 16).
681. TUDORACHE, AUREL P. *Doina noastră-i doina scumpă*. Rânduri elogioase despre cântecul popular. (Foaia Învățătorului XV (1942), Nr. 5—6, p. 36—43).
682. TUDOREANU, GH. *Cântece (Galșu-Arad)*. (Apostolul XI (1940), Nr. 3—4, p. 45).
683. TUDUCAN, VASILE. *Cântec de jale (Bihor)*. Satul XII (1942), Nr. 136, p. 11).
684. TUICĂ, B. C. *Cântec de dragoste*. (Timocul VIII (1941), Nr. 2, p. 34 — Fără informator).
685. TUȚESCU, ȘT. ST. [5] *Cântece populare (Dolj și Gorj)*. (Arhivele Olteniei XX (1941), 189—190).
686. TUȚESCU, ȘT. ST. *Chiuțuri dela horă (Bârca, Cățane, Măceșu de sus — Dolj)*. (Arhivele Olteniei XXI (1942), 256, 279).
687. TUȚESCU, ȘT. ST. *Doine oltenesti (Goicea Mică și Cățane — Dolj)*. (Arhivele Olteniei XX (1941), 177, 200; XXII (1943), 262—263).

688. ȚURCAȘIU, EMANOIL I. *Folklor din Gâmbuțiu [-Alba]. [23] Strigături. (Școala Albei VII (1940), Nr. 5, p. 20—21; Nr. 6, p. 10—11).*
689. UNGUR, GH. [8] *Doine (Oncești-Maramureș, Săveni-Dorohoi, Cudalbi-Covurlui, Vulcana Pandele-Dâmbovița). Tinereță-lași V (1941), 90—91.*
690. UNGUR, GH. [4] *Strigături (Brodeasa Săveni-Dorohoi). (Tinereță-lași V (1941)-92).*
691. URSACHI, IOAN. [5] *Strigături (Cuza-Vodă—Roman). (Tinereță-lași IV (1940), 316—317).*
692. VLAD, CORNELIA. [Cântece] (*Strugari [-Sibiu]. (Satul XI (1941), Nr. 130, p. 16; XII (1941), Nr. 133, p. 14).*
693. VOICULESCU, ION N. *Doină de dragoste (din Argeș). (Satul (1941, Nr. 122, p. 11).*
694. VOLMER, NICOLAE. *Doină (Brusturoasa-Bacău). (Apostolul VI (1940), Nr. 3—4, p. 45).*
695. ZAHARIA, C. [3] *Strigături (Drăgești-Vaslui). (Tinereță-lași IV (1940), 317).*
696. ZAHARIA, VAL. [4 *Cântece] (Băcești-Roman, Fălțiceni și Bogata-Baia). Tinereță-lași V (1941), 52, 158).*

X. COLINDE. FOLKLOR RELIGIOS

697. ALIC, VIOREL. *Danălea Surd-Danălea. Colindă Zlășteană (Hunedoară). (Hunedoară Noastră I (1942/43), Nr. 7, p. 1).*
698. * AGAFIȚEL, GH. I. *Colinde populare. Iași, 1938. Tip. Lucrătorilor asociați, 55 p.*
699. BACALI, AUREL. *Maica Domnului [Colindă] (Sâmpetru de Câmpie). (Tinereță-lași IV (1940), 305).*
700. BĂLĂȘEL, TEODOR. *Colindul lui Hristos. (Artă și Tehnică Grafică 1939, Caietul 10, p. 9—10).*
701. BEJENARU, M. *Culegeri de cântece de stea, colinde și urături pentru Crăciun și Anul Nou. Huși, 1943. Editura autorului, 16°, 46 [—47] p. Lei 40.—*
702. BRĂILOIU, CONST. *Iar „Colindele” d-lui Breazul. (Viața Românească XXXI (1939), 42—47).*
703. BREAZUL, G. *Colindele... Întâmpinare critică. Craiova, [1940]. Editura „Scriul Românesc”, 8°, 218 p. (Melos, Culegere de studii muzicale scoasă de G. Breazul IV).*
704. BULBOACĂ, IONEL. [2 *Colinde] (jud. Cluj). (Tribună Ardealului II (1941), Nr. 371, p. 8).*
705. CÂNTECE de stea pentru *Vicleim, Colind, Irozi, Plugușor, Plugușorul, Urare ia pahar, Bună dimineața la Moș-Ajun și Urare cu Sorcova ce se cânte în ziua Nașterii Domnului și de Anul Nou. București, 1943. Edit. „Librăria Românească”, 16°, 31 [—32] p.*
706. CARTOJAN, N. *Colindele cu steaua. (Artă și Tehnică Grafică 1938/39, Caietul 6, p. 5—11). Menț. Ramuri XXXI (1939), 24 (CONST. D. IONESCU).*
707. CHIRA, NISTOR I. *Colindul gazdelor. (Satul XII (1942), Nr. 134, p. 15 — Fără informator).*
708. CISMAȘIU, VASILE. *Să păstrăm ce ne-au lăsat strămoșii (Gligorești-Turda). Două colinde armonizate pentru coruri. (Ogorul Școlăii IX (1942), Nr. 1—4, p. 17—19).*
709. COCIȘIU, ILARION. *Colinde din Ardeal. Culese și armonizate de —. București, 1940. „Tiparul Universitar”, 8°, 16 p. Menț. Căminul Cultural IV (1940), 130—131 (C. D. G.).*

710. COCIȘIU, ILARION. *Despre răspândirea geografică a unui cântec de stea*. București, 1939. Mon. Of. Imprimeria Centrală, 8°, 11 p. 4 tab.
711. CULEA, AP. D. *Maica Domnului a poporului român*. În literatura populară religioasă. (*Școala și Viața XI* (1941), Nr. 7—10, p. 15—27).
712. DĂMIAN, ION. *Irozii. Joc sfânt din popor. Cu fotografii, însemnări de punere în scenă și 10 colinde*. București, 1942. Impr. Remus Cioflec, 8°, 49 p. Lei 70.—
713. DUMITRAȘCU, N. I. [2] *Colinde (Arcuș-Trei Scaune și Cârțișoara-Făgăraș)*. (*Era Nouă VII* (1939), Nr. 7—10, p. 46—48).
714. DUMITRIU, I. G. *Colindu lu Șoimel (Bordușani-Ialomîța)*. (*Preocupări Literare VI* (1941), 15—16).
715. GEORGESCU, VIRGIL I. [3] *Colinde (Ulieș-Mureș)*. (*Tinereță-Iași IV* (1940), 304—311).
716. GHERMAN, PETRU. *Colinde și cântece de stea*. Sibiu, 1941. Tip. Arhiepiscopiei, 8°, 8 p. Lei 40.—
717. GOLESCU, MARIA. *Comentarii iconografice pe marginea unor publicații*. (*Revista Istorică Română XI—XII* (1941—1942), 357—370).
718. GR[O]F[ȘOREANU], [C]. *Reminiscențe arhaice în colindele noastre*. (*Rev. Inst. Social Banat-Crișana X* (1942), 159—162).
719. IOANCIUC, I. *În noaptea Crăciunului. Despre colinde*. (*Tribuna Ardealului II* (1941), Nr. 371, p. 9).
720. IRINEU, *Mitropolitul Moldovei. Elementul creștin în colinde*. (*Cetatea Moldovei III* (1942), Vol. IV, p. 1—4).
721. LASCU, ION. *Din tradiția religioasă a Râșnovului*. Brașov, 1939, Tip. „Astra”, 8°, 22 p. Menț. *Revista Teologică XXXI* (1941), 213—214 (TEODOR BODOGAE).
722. LUCA, MATEI. *Teatrul religios și reprezentarea suferințelor Mântuitorului*. (*România II* (1939), Nr. 309, p. 3).
723. MAGERIU, IOSIF. [3] *Cântece de stea (Teregova-Severin)*. (*Tinereță-Iași IV* (1940), 306—307).
724. MAGERIU, IOSIF. [8] *Colinde (Teregova-Severin)*. (*Tinereță-Iași IV* (1940), 299—303).
725. MAGERIU, IOSIF. *Vicleim (Teregova-Severin)*. (*Tinereță-Iași IV* (1940), 707—309).
726. MĂNIȚIU, I. *Patima lui Ristos. Colind din Poiana Sibiului*. (*Viața Ilustrată VII* (1940), Nr. 5, p. 14).
727. MIREA, ILIE I. *Carte de colinde, cântece de stea, plugușoare, vicleime, sorcove*. București, 1940. Tip. Cugetarea, 8°, 158 p.
728. MIREA, ILIE I. *Carte de colinde, cântece de stea, plugușoare, vicleime, sorcove*. Ed. II. București, 1943. Tip. Cugetarea, 8°, 154 p. Lei 120.—
729. MORARIU, LECA. [*Cântec de stea*] (*Pătrăuși pe Suceava*). (*Făt-Frumos*).VI (1941), 83).
730. MUREȘANU, FL. *La adormirea Maicii Domnului. Versuri închinăte Adormirii Maicii Domnului, dintr'un manuscris vechiu cirilic*. (*Tribuna Ardealului II* (1941), Nr. 265, p. 2).
731. NAGHIU, IOSIF E. *Ceva despre o carte din 1827. E vorba de „Scurte învățăături pentru creșterea și buna purtare a tinerimii române”... de Ion Tomici, tipărită la Buda în 1827. Între altele cuprinde o variantă a „Irozilor”, deosebit de importantă pentru vechimea ei. Autorul o reproduce în întregime*. (*Cuget Clar V* (1940), 37—41).
732. NAGHIU, IOSIF E. *Din poezia Crăciunului*. (*Revista Societății Tinerimea Română LIX* (1940/41), 78—89).
733. NAGHIU, IOSIF E. *Irozii. Teatru popular religios*. (*Extras din (Familia S. III.*

Aņ. VI (1939), Nr. 10, p. 21—28). Menț. *Revista Critică* XIV (1940), 70—71 (GR. SCORPAN).

734. NANU, ELISABETA. *Un manuscris cu Irozi al lui Picu Pătruț*. București, 1942. Mon. Of. Imprimeria Națională, 8°, 28 p. 1 pl. (Extras din *Anuarul Arhivei de Folklor* VI (1942).

735. NEDA, IOAN M. *Tesaur din Cugir (jud. Hunedoara)*. Colinde din jud. Hunedoara și Alba. (*Preocupări Literare* V (1940), 730—734 ; VI (1941), 17—22, 84—89).

736. NICOARĂ E. *Miorița. Doină (Gledin-Năsăud)*. 1 Colindă și 1 cântec. (*Viața Ilustrată* VI (1939), Nr. 5, p. 14).

737. PANN, ANTON. *Versuri și cântece de stea, Vicleim și Colinde ce se cântă la Nașterea Domnului Nostru Isus Christos*. București, 1943. Tip. „Cultura Românească” 16°, 62 p. Lei 40.—

738. PETRESCU, D. I. *Condacul Nașterii Domnului*. București, 1940. Tip. „Universul”, 8°, 67 p.

739. PETREUȚĂ, I. *Viața viitoare în colindele românești*. Oradia, 1939. Tip. „Diecezană”, 8°, 28 p.

740. POPESCU, IOAN G. *Steaua magilor*. *Universul*, Nr. 353, 25 Dec. 1942.

741. PULPAȘ, MARIANA. *Despre colinde*. (*Contrapunct* I (1941), Nr. 1, p. 4—8).

742. RADU, IOAN. [3] *Colinde (Sâncraia-Hunedoara)*. (*Plaiuri Hunedorene* XIII (1941), Nr. 2, p. 12—14).

743. REBREANU, REMUS. *Cântecul cerbului (din Transilvania)*. (*Satul* XI (1941), Nr. 123—124, p. 20).

744. * ROȘU, NICOLAE A. *Colinde și cântări bisericești*. Timișoara, 1942.

745. ROȘU, ION. [2] *Colinde din Ardeal (Dâmbo-Cluj)*. (*Tineretă-Iași* IV (1940), 304).

746. SIMONESCU, DAN. *Ceva nou despre colinde, vicleim și cântece de stea*. (*Revista Societății Tinerimea Română* LVIII (1939), Nr. 4, p. 141—144).

747. SIMONESCU, DAN. *Învierea Domnului în iconografia și folklorul românesc*. (*România* III (1940), Nr. 668, p. 2).

748. SIMU, NICOLAE. *Asta-i seara lui Crăciun (Ciufud-Târnava-Mică)*. (*Mlădițe* III (1939/40), Nr. 2, p. 67).

749. ȘORA, MELENTIE. *Viața religioasă și morală din comuna Pojejena Română*. Colinde, obiceiuri la înmormântare. (*Rev. Inst. Social Banat-Crișana* IX (1941), 165—177).

750. SPIRIDON, I. C. *Daruri de sărbători pentru copii*. Colecție de colinde, cântece de stea și plugușoare. Folticeni, [1940]. Tip. „Bendit”, 16°, 48 p. Lei 8.—

751. * STANCIU, VICTOR. *Minunate sunt lucrurile Tale*. Cluj, 1939. Reminiscente din paleolitic în colinde. Rec. elog. *Rev. Inst. Social Banat-Crișana* IX (1941), 379—383 (GR[O]F[ȘOREANU]).

752. TELEANU, IOAN. *Colinde din comuna Vrabilău-Prahova*. (*Tineretă-Iași* IV (1940), 303).

753. URSU, NICOLAE. *Ce seară-i d'astă sară (Colindă)*. (*Luceafărul-Timișoara* VI (1940), Nr. 11—12, p. 4—5).

754. * VERCESCU, ELENA V. *Datini și colinde, însemnătatea lor în viața românească*. București, Tip. „Litera Creștină”, 135 p. Lei 200.—

755. VLEJA, N. Numai „colinde” sau „cântece de stea” și „colinde”. (*Era Nouă* VII (1939), Nr. 5—6, p. 26—30).

756. VULPESCU, MIHAIL. *Irozii-păpușile, teatrul fărănesc al vicleimului, scaloianul și paparudele*. București, [1941]. Tip. ziarului „Universul”, 8°, 125 [—126] p. Lei 200.—

XI. POVEȘTI. SNOAVE. LEGENDE. TRADIȚII.

757. ALM. [2 Povești]. (*Tribuna Ardealului* II (1941), Nr. 373, p. 2—3; Nr. 374, p. 2—3).
758. ANTOHI, APOSTOL V. *Cum a intrat diavolul în corabia lui Noe. Povești*. [Legendă]. (*Botești-Bacău*). (*Hunedoara Noastră* I (1942/43), Nr. 5, p. 6).
759. BRĂTULESCU, I. *De ce stă pisica pe prisma casei. Legendă (Ciortești-Vâlcea)*. (*Gazeta Școlii XXIII* (1941), Nr. 5—8, p. 90—96).
760. BUCUȚĂ, EMANOIL. *Corabia sburătoare. Din folklorul rus*. (*Revista Fundațiilor Regale* VIII (1941), II, 262—272).
761. CANTEMIR, TRAIAN. *Basme cirebire : Gobo și Mago*. (*Făt-Frumos XVIII* (1943), 174—179).
762. COMĂNESCU, OLGA. *Basmul în cadrul preocupărilor educative*. (*Vremea Școlii XIII* (1940), 192—200).
763. COSMA, A. C. *Snoavă*. (*Vestitorul Satelor XXVII* (1939), Nr. 9—10, p. 5 — Fără informator).
764. COSTIN, LUCIAN. *Basme, istorioare și strigături*. Craiova, [1942]. Tip. „Unirea”, 8°, 24 p. (Biblioteca Folkloristică a Banatului Nr. 12).
765. CREANGĂ, ION. *Harap Alb. Ilustrat de Stoica D.* București, 1943. Tip. „Cartea Românească”, 8°, 84 p. Lei 140.—
766. CREANGĂ, ION. *Opere. Ediție critică cu note, variante și glosar de G. T. Kirileanu*. București, 1939. Mon. Of. Imprimeria Națională, 8°, 351 p. 27 pl. Lei 240.— Menț. *Familia* S. III. An. VI (1939), Nr. 10, p. 104—105 (IOSIF NAGHIU).
767. CREANGĂ, ION. *Opere complete. Cu o introducere de Constantin Botez. Prefață și listă de cuvinte de G. T. Kirileanu și Il. Chendi*. București, 1941. Tip. „Cartea Românească”, 8°, 323 [—324] p. Lei 80.—
768. CREANGĂ, ION. *Opere complete. Cu un studiu bio-bibliografic, analize, note și un glosar de Lucian Predescu*. București, 1940. Cugetarea, 8°, 352 p.
769. CREANGĂ, ION. *Povești. Desene de Ioana Jurgea*. București, 1942. M. O. Imprimeria Națională, 8°, 223 [—227] p.
770. CREANGĂ, ION. *Povești*. București, 1942. Mon. Of. Imprimeria Națională, 8°, 223 p. Lei 80.—
771. CREANGĂ, ION. *Povești*. București, 1943. Editura Remus Cioflec, 16°. 60 p. Lei 30.— (Cartea Noastră Nr. 1).
772. CREANGĂ, ION. *Povești. Ediție adevărată de G. Pascu*. București, 1939. Mon. Of. Impr. Națională, 8°, 212 [—213] p. Menț. *Preocupări Literare* IV (1939), 373—378 (P. V. HANEȘ).
773. CREANGĂ, I. *Povești. Ediție completă cu ilustrațiuni de Stoica D.* București, 1943. Tip. „Cartea Românească”, 8°, 339 p. Lei 560.—
774. CREANGĂ, ION. *Povești. Ediție îngrijită de Liviu Rebreanu, cu ilustrațiuni de Th. Kiriakoff*. București, 1940. Tip. Cartea Românească, 8°, 311 p. Lei 150.—
775. CREANGĂ, ION. *Povești, amintiri, anecdote și istorioare. Ediție îngrijită de Profesor Ion Crețu*. București, 1939. Editura „Cartea Românească”, 8°, 390 [—391] p. Lei 100.—
776. CULEA, APOSTOL D. *Tradițiile vieții de apă ale poporului român*. București, [1942]. Institutul de arte grafice „Marvan”, 8°, 34 p. Lei 30.—
777. DIMA, AL. *Asupra caracterului folkloric al lui „Dănilă Prepeleac”*. (*Revista Fundațiilor Regale* IX (1942), III, 142—153).

778. DONOSE, NICOLAE. *Poveste cu draci și cu Țigani*. (Apostolul VI (1940), Nr. 5—6, p. 47—49).
779. DUMITRAȘCU, N. I. *Cântecul privighetoarei (Boureni-Dolj)*. Legendă. (Era Nouă VII (1939), Nr. 5—6, p. 30).
780. DUMITRAȘCU, N. I. *O minciună 'n prăjină (Dolj)*. Poveste. (Era Nouă VII (1939), Nr. 1—2, p. 18—22).
781. DUMITRESCU, TRAIAN. *Prostia Sârbului. Snoavă. (Zorile Romanaiilor XIV (1939), Nr. 7—10, p. 41—43)*.
782. DUMITRESCU, TRAIAN. *Prostia Sârbului. Snoavă. (Zorile Romanaiilor XIV (1940), Nr. 5—6, p. 16—17 — Fără informator)*.
783. EMINESCU, M. *Basme în proză*. Ediție îngrijită de Ion Pillat. București, 1939, Editura „Cartea Românească”, 8°, 48 p. (Pagini alese, Seria nouă Nr. 35).
784. FURTUNĂ, DUMITRU. *Izvodiri din bătrâni*. București, 1939. Tip. Luceafărul, 8°, 200 p. Lei 30.— Menț. elog. *Cuget Clar* IV (1939/40), 485 (ARTUR GOROVEI); *Rec. elog.* *Făt-Frumos* XV (1940), 32—37 (VASILE ALEXANDRESCU).
785. GĂZDARU, D. *Altă paralelă italiană la basmul isto-român Ștoriiă lui Triientin*. (Arhiva XLVI (1939), 284—285).
786. GOROVEI, ARTUR. *Legenda arborilor îmbrățișați. Cercetări de folklor*. București, 1942. Mon. Of. Imprimeria Națională, 8°, 20 p. Lei 40.— (Ac. Rom. Literare S. III T. XI. M. 6). Menț. elog. *Cețateea Moldovei* IV (1943, vol. IX, Nr. 4, p. 138—139 (AUREL GEORGE STINO)).
787. I. D. Fecior de împărat și rogojinar. *Poveste*. (Tribuna Ardealului II (1941), Nr. 372, p. 2—3 — Fără informator).
788. IONESCU-NICA, G. *Basmele împăraților daci*. București, 1942. „Tiparul Românesc”, 8°, 96 p. Lei 120.—
789. IROAIE, PETRU. *Grai și băsmuire cirebiră. 6 basme isto-române cu amănunțite note asupra limbii*. (Arhiva XLVI (1939), 241—270).
790. ISAC, NICOLAE MIHAI. [3 *Povești*] (*Răcășița și Zlaști-Hunedoara*). (Hunedoara Noastră I (1942/43), Nr. 2, p. 15—16; Nr. 4, p. 6—8; Nr. 8—9, p. 18—20).
791. ISPIR, MIRCEA. *Ion Creangă. Amintiri și povești. Studiu bio-bibliografic și pedagogic, comentarii și glosar*. București, 1940. Tip. „Școala Poporului”, 8°, 153 p.
792. ISPIRESCU, PETRE. *Balaurul cu șapte capete și alte Basme ale Românilor*. București, [1942]. Tip. „Eminescu”, 8°, 107 p. (Cartea Copilului [1]).
793. ISPIRESCU, PETRE. *Basmele Românilor*. București, 1943. Tip. „Finanțe și Industrie”, 16°, 422 p. („Muncă și Lumină”).
794. ISPIRESCU, PETRE. *Legende sau Basmele Românilor*. Vol. III. București 1942. Tip. Cartea Românească, 8°, 332 [—333] p. Lei 200.—
795. ISPIRESCU, PETRE. *Legende sau Basmele Românilor. Adunate din gura poporului. Cu o precuvântare de I. Iordan*. Vol. I. București, 1939. Ed. „Cartea Românească”, 8°, 294 p. Lei 60.— (Ediție steriotipă, 1943. Lei 300.—).
796. ISPIRESCU, P. *Legende sau Basmele Românilor. Ediție comentată de N. Mihăescu*. București, 1943. Tip. „Universul”, 8°, 189 p. Lei 160.—
797. ISPIRESCU, PETRE. *Viața și faptele lui Vlad-Vodă Tepeș. Operă postumă. Inedită, descoperită la Dorohoi și publicată prin grija prof. Leca Morariu*. (Făt-Frumos XIV (1939), 87—93 (Continuare)).
798. ISPIRESCU, PETRE. *Viața și faptele lui Vlad-Vodă Tepeș. Operă postumă. Prefață și note de Leca Morariu. Cernăuți, 1942. „Glasul Bucovinei”, 8°, 14 p. (Extras din revista „Candela” 1939—1941).*

799. LUNGIANU, MIHAIL. *Nevasta inimoasă*. (Zorile Romanajilor XIII (1939), Nr. 8—10, p. 2—4; Nr. 11—12, p. 13—15).
800. LUNGIANU, MIHAIL. *Pipăruș Împărat*. (Luceafărul-Sibiu VI (1939), 23—25 (Continuare)).
801. LUPAȘCU, I. *Legenda orașului Caracal*. (Convorbiri Literare LXXV (1942), 88—91).
802. MARIAN, S. FL. *Păsările poporului român. Datini și legende*. Ediția îngrijită de Ion Pilat. București, 1942. Ed. Cartea Românească, 16°, 48 p. Lei 30.— (Pagini alese, Seria nouă, Nr. 7).
803. MIHĂILESCU, V. *Genoveva de Brabant sau Triumful Nevinovăției*. București, f. a. Edit. „Librăria Românească”, 16°, 32 p.
804. MIHUICĂ, NICOLAE. *Când oamenii uită de Dumnezeu*. [Legendă] (Zlaști-Hunedoara). (Hunedoara Noastră I (1942/43), Nr. 3, p. 3).
805. MIREA, ILIE I. *Legendele păsărilor, animalelor, florilor, arborilor și legende religioase, istorice, geografice, etc., etc.* Cu desene de G. Naum. Ediția II-a. București, 1943. Tip. „Cugetarea”, 8°, 195 p. Lei 180.—
806. MORARIU, LECA. *Dela noi. Povești*. București, 1942. Mon. Of. Imprimeria Națională, 8°, 91 p. Lei 40.—
807. MORARIU, LECA. *Și pe drac îl paște frica. Poveste istro-română*. Vezi: *Frica alu dracu de mul'are, de același, în volumul „Lu fraji noștri, libru lu Rumeri din Istrie”*, 1928, p. 168—170. (Făt-Frumos XV (1940), 99—101).
808. MURNU, IULIA. *Poveștile Pindului*. București, 1939. Tip. „Ramuri”—Craiova, 8°, 202 [—203] p. Lei 30.— (Cartea Satului Nr. 38).
809. PAVELEA, IOAN. *Lupul bătrân și lupul tânăr (Fabulă românească)*. *Tribuna Ardealului* II (1941), Nr. 276, p. 2).
810. POP-RETEGANUL, ION. *Legende, povestiri și obiceiuri românești*. Cu desene de N. Brana. București, 1943. M. O. Imprimeria Națională, 8°, 185 p. Lei 80.— Menț. crit. *Transilvania* LXXIV (1943), 315—317 (NICOLAE ALBU).
811. POP-RETEGANUL, ION. *Povești ardelenesti*. Cu desene de N. Brana. București, 1943. Fundația Culturală Regală „Regele Mihai I”, 8°, 213 [—215] p. 1 pl. Lei 60.— (Cartea Satului Nr. 42).
812. SANDU-TIMOC, C. *Dașcălu Păscală (Zlocutea-Timoc)*. Legendă versificată. (Timocul X (1943), I, 63—64).
813. SCORPAN, GR. *Humorul moldovenesc. Și despre poveștile lui Creangă: Harap Alb și Ivan Turbincă*. (Luminătorii VI (1942), 620—625).
814. ȘERBAN-CORNILĂ, G. *Din legendele poreclelor noastre. Nana și Lipu*. Întâmplarea care le-a dat naștere. (Învățămintul Primar XIX (1942), Nr. 3, p. 17—18).
815. SERSEA, DUMITRU A. *Legenda „Pietrei” din Posești [Prahova]*. (Mugurul XIV (1942/43), Nr. 1, p. 49—51).
816. SLAVICI, IOAN. *Păcală în satul lui și alte povestiri hazlii*. Sibiu, 1942. Tip. Cartea Românească, 16°, 118 p. (Bibl. pop. a Asociațiunii „Astra”, Nr. 281).
817. SLAVICI, IOAN. *Povești*. Vol. I. Ediția IV. București, 1943. Tip. Cartea Românească, 8°, 184 [—185] p. Lei 250.—
818. VRABIE, GH. *Despre basmul lui P. Ispirescu*. (Gândirea XXII (1943), 473—476).
819. VULPESCU, MIHAIL. *Basmul lăcrămioarelor (Piscul-Dolj)*. București, [1940]. Tip. ziarului „Universul”, 8°, 36 p. Lei 15.— (Basmе, 3).
820. *VULPESCU, MIHAIL. *Povești din satele noastre*. București, Casa Școalelor, 170 p. Lei 120.—
821. VULPESCU, MIHAIL. *Muma Pădurii (Dumbrava-Prahova)*. București, 1941. Tip. ziarului „Universul”, 8°, 32 p. Lei 15.— (Basmе, 4).

822. VULPESCU, MIHAIL. *Pomul cu merele de aur (Jilava-Ilfov)*. București, [1940]. Tip. ziarului „Universul” 8°, 32 p. Lei 15.— (Basme, 2).

823. VULPESCU, MIHAIL. *Voinicul înflorit (Șotrile-Prahova)*. București, [1940]. Tip. ziarului „Universul”, 8°, 32 p. Lei 15.— (Basme, 1).

XII. MAGIE. MEDICINĂ POPULARĂ. ETNOBOTANICĂ. DESCÂNTECE. MITOLOGIE.

824. ANGHEL, LIVIU. *Plante medicinale regionale. Din regiunea Albei-Iulii. (Școzia Albei VIII (1941), Nr. 5, p. 15—19).*

825. BĂCESCU, M. *Nume populare românești pentru unele părți din anatomia omului. (Revista Științifică „V. Adamachi” XXVIII (1942), 188—189).*

826. BĂDULESCU, IONEL. *Descântec (Mănăstireni-Vâlcea)*. Horia, Cloșca și Crișan III (1942/43), Nr. 1—3, p. 49).

827. BARTOȘ PETRU. *Considerațiuni asupra folklorului medical*. Tg.-Mureș, 1939. Tip. „Cultura”, 8°, 12 p.

828. BERCEANU, ȘTEFAN. *Creșterea unui copil după babe. Obiceiuri și credințe din Amzulești și Bistrețu (-Dolj)*. (Horia, Cloșca și Crișan III (1942/43), Nr. 4—6, p. 37—44).

829. BRÂNZAN, NICU. [4 Descânțece] (*Golești-Dolj*). (Horia, Cloșca și Crișan II (1941/42), Nr. 3—6, p. 54—56).

830. BUCȘA, VALERIU. [Descânțece] (*Arini-Trei Scaune*) (*Era Nouă VIII (1940), Nr. 1, p. 23—24*).

831. BUTURA, VALER. *Etnobotanica. O schițare a problemelor ce se pun în acest domeniu. (Sociologie Românească IV (1939), 30—40).*

832. BUTURA, VALERIU. *Enquête sur la connaissance des plantes utilisées par les vieilles femmes de Nerej. (Archives pour la Science et la Réforme Sociale XVI (1943), 273—282).*

833. BUTURA, VALER. *Câteva plante medicale*. București, [1943]. Tip. „Eminescu”, 8°, 8 p. (Extras din *Calendarul crescătorilor de animale pe 1944*).

834. BUTURA, VALER. *Iarba lui Tatin în medicina băbească și cea oficială. (Natura XXIX (1940), 334—338).*

835. BUTURA, VALERIU. *Publications ethnobotaniques. (Archives pour la Science et la Réforme Sociale XVI (1943), 386—390).*

836. CANDREA, I. A. *Simbolismul în terapeutică populară. Magia imitativă. Similia similibus curantur*. București, 1940. Editura Fundației Culturale „Mihail Kogălniceanu” 8°, 44 p. (Extras din *Arhiva Românească IV (1940), 159—202*).

837. CARAMAN, P. *Les bases mystiques de l'anthroponymie. (Balcania VI (1943), 464—497).*

838. CÂRDEIU, F. *Calul în mitologie și istorie. (Revista Științifică „V. Adamachi” XXIX (1943), 31—34).*

839. CĂTANĂ, GEORGE. [4] *Descânțece (din Banat)*. (*Era Nouă VII (1939), Nr. 1—2, p. 15—18*).

840. CHIRIȚĂ, ILIE. [6] *Descânțece (Apele Vii-Romanati)*. (*Arhivele Olteniei XIX (1940), 187—199*).

841. CIAUȘANU, G. F. *Creștinismul Românului oglindit în graiul său. Despre Dumnezeu, Maica Domnului, îngeri, etc., în concepția poporului. (Ion Maiorescu VIII (1943/44), Nr. 1—4, p. 58—93).*

842. CIAUȘANU, G. F. *Deochiul. Material de folklor comparat. (Arhivele Olteniei XXI (1942), 241—256).*

843. CIOBANU, ALEXANDRU. *Descântecul cerbului (Cotnari-Iași)*. (Tinerețã-Iași V (1941), 56—57).
844. CIOBANU, AUREL. *Descântec (Băisești-Suceava)*. Tinerețã-Iași IV (1940), 323—324).
845. COMAN, A. *Câteva numiri populare de plante vasculare din Maramureș*. (Bul. Grădini Botanice Cluj-Timisoara XXII (1942), Nr. 1—4, p. 72—77).
846. CONSTANTE, C. *Strigoii în credințele populare ale Românilor din Timocul sârbesc*. (Timocul X (1943), I, 56—57).
847. CONSTANTINESCU, ALEXANDRU A. *Muntele cel sfânt*. București, [1940]. Tip. „Graiul Românesc”, 12°, 64 p.
848. COSMA, AUREL. *Cosmogonia poporului român*. București, 1942. Tip. ziarului „Universul”, 8°, 82 p. Lei 160.— Conținutul lucrării se află cuprins și în studiul aceluiași: *Studii de folklor românesc*, Buc., 1942, la paginile 9—71, precum și în: *Mythologie roumaine*, Buc., 1942, p. 9—78. (Vezi Nr. 852 și 850). Menț. *Rev. Inst. Social Banat-Crișana XI (1943)*, 151 (A[UREL] BUG[ARIU]).
849. COSMA, AUREL. *Lumea spiritelor. Din credințele poporului român*. București, 1943, Tip. „Universul”, 8°, 60 p. Lei 100.—
850. COSMA, AUREL. *Mythologie roumaine*. București, 1942. Tip. ziarului „Universul”, 8°, 156 p. Lei 250.— Versiunea franceză a lucrării: *Studii de folklor românesc*, Buc., 1942. Vezi Nr. 852.
851. COSMA, AUREL. *Originea omenirii. Legende și mituri*. București, 1943. Tip. „Universul”, 8°, 56 p. Lei 100.—
852. COSMA, AUREL. *Studii de folklor românesc*. București, 1942. Tip. ziarului „Universul”, 8°, 148 p. Lei 200.— Între pag. 9—71 este cuprinsă lucrarea aceluiași, publicată și separat, sub titlul: *Cosmogonia poporului român*, Buc., 1942. Vezi Nr. 848. Menț. *Rev. Inst. Social Banat-Crișana XI (1943)*, 150—151 (A[UREL] BUG[ARIU]).
853. COTEANU, I. *Prima listă a numelor românești de plante*. București, 1942. M. O. Imprimeria Națională, 8°, 34 [—36] p. Lei 80.— Opera preotului calvin Benkő Jozsef, apărută în rev. *Maygar Könyvház, Pozsony, Vol. II (1783)*, p. 407—432, cu titlu: *Nomina vegetabilium*.
854. CRISTESCU-GOLOPENȚIA, ȘTEFANIA. 1. *Éléments magiques dans la vie spirituelle des paysans roumains de diverses régions du pays*. 2. *La méthode pour l'étude des croyances et pratiques magiques*. București, 1940. Tip. „Lucaefărul”, 8°, 20 p. Menț. crit. *Biserica Ortodoxă Română LIX (1941)*, 91—92 (C. G.).
855. CRISTESCU-GOLOPENȚIA, ȘTEFANIA. *Gospodăria în credințele și riturile magice ale femeilor din Drăguș (Făgăraș)*. București, 1940. Mon. Of. Imprimeria Națională, 8°, 116 p., 8 tab. Menț. *Horia, Cloșca și Crișan II (1941/42)*, Nr. 7—9, p. 35—36 (A. L.).
856. CULEA, AP. D. *Maica Domului a poporului român. Fecioara Maria în folklorul religios. (Școala și Vieașa XII (1942), Nr. 7—10, p. 15—27)*.
857. DAMIAN, ȘT. *Descântec (Deleni-Vaslui)*. (Tinerețã-Iași IV (1940), 325—326).
858. DE CEL PERIT [descântec]. (Tinerețã-Iași (1941), 159 — Fără informator).
859. * DESCÂNTEC de deochiu. (Mărțișor I (1940), Nr. 1, p. 3).
860. [DESCÂNTECE]. (Primăvara Banatului III (1941), Seria nouă, Nr. 7, p. 33—34 — Fără informator).
861. DRĂGAN, HILDA. *Folklor medical din Ohaba-Bistra*. 11 descânțece, cu o introducere. (*Rev. Inst. Social Banat-Crișana X (1942)*, 108—121).
862. DRAGOTESCU, A. De „bube dulci” (Zlaști-Hunedoara). (Hunedoara Noastră I (1942/43), Nr. p. 10).

863. DROZDOV, VASILE. Descântec de spăriet (Cernești-Bălți). (Tinereță-lași VII (1943), 40).
864. DUMITRESCU, IOSIF. [2 Descânțe] (Cacoji și Zegaia-Mehedinți). (Revista Asociației Învățătorilor Mehedințeni XIII—XIV (1940), Nr. 1, p. 43).
865. DUMITRESCU-BISTRIȚA, IOSIF N. [2] Descânțe (Marman-Mehedinți). (Revista Asociației Învățătorilor Mehedințeni XII (1939), Nr. 7, p. 64; Nr. 8—10, p. 66).
866. DUMITRESCU-BISTRIȚA, IOSIF N. [3 Descânțe] (Valea Copcii-Mehedinți. (Arhivele Olteniei XIX (1940), 191—192, 193—194).
867. ELIADE, MIRCEA. Ierburile de sub cruce. (Revista Fundațiilor Regale VI (1939), IV, 353—369).
868. ELIADE, MIRCEA. La mandragore et les mythes de la „naissance miraculeuse”. (Zalmoxis III (1940—1942), 3—48).
869. GEORGESCU, STELIAN. [3 Descânțe] (Tuguești-Dolj). Horia, Cloșca și Crișan III (1942/43), Nr. 4—6, p. 44—45).
870. * GOMOIU, V. și V. PLĂTĂREANU. La croix dans le folklore médical roumain. Brăila, 1938. Comunicare făcută la Congresul internațional de istoria medicinei, ținut la Zagreb în 1938. Menț. Biserica Ortodoxă Română LX (1942), 221 (D. ST. P.).
871. GRINȚESCU, CECILIA V. Povăzuitor pentru culegerea plantelor medicale și folosirea lor. Piatra Neamț, 1942. Tip. „Gh. Asachi”, 16°, 32 [—33] p. Lei 20.—
872. HRIMIUC, EUG[ENIA]. Descântec de dragoste. (Tinereță-lași VII (1943), 106).
873. HUZUM, I. V. Nume de plante (Corod-Tecuci). Și întrebuintarea lor. (Revista Științifică „V. Adamachi” XXV (1939), 153).
874. ISAC, SINEFTA. [2 Descânțe] (Zlaști-Hunedoara). (Hunedoara Noastră I (1942/43), Nr. 4, p. 4; Nr. 5, p. 5).
875. IVANCU, NICOLAE. [2 Descânțe] (Cioroiși-Dolj). (Horia, Cloșca și Crișan III 1942/43), Nr. 4—6, p. 45—46).
876. KIRILEANU, G. T. Limba veche și nfeleaptă. „Însămnare a 7-te pentru superstiție”. „Însămnare a 8. Pilde den historie pentru boboane”. (Ms. Ac. Rom. Nr. 4375, F. 45). (Făt-Frumos XVII (1942), 40—42).
877. * LACRIȚEANU, C. Plante sălbatice alimentare din România. București, 1941.
878. * LUTZ, FR. Contribuțiuni la cunoașterea medicinei populare din comuna Șanț, jud. Năsăud. Cluj, 1939.
879. MAGERIU, IOSIF. [3] Descânțe (Tătăruși-Baia și Teregova-Severin). Tinereță-lași IV (1940), 321—322).
880. MANU, I. Descânțele. Îndemnuri pentru părăsirea lor. (Satul XIII (1942), Nr. 146, p. 5).
881. MARICA, EM. GR. Descântec de deochiu (din strigoi) (Slătioara-Vâlcea). (Arhivele Olteniei XIX (1940), 192).
882. MARICA, EMIL GR. Medicină populară: cele 9 neamuri. (Arhivele Olteniei XIX (1940), 186).
883. MIRICĂ, P. și P. IOANIN. [3 Descânțe] (Maglavit-Dolj). (Horia, Cloșca și Crișan II (1941/42), Nr. 3—6, p. 52—54).
884. MORARIU, IULIU. Noi numiri populare românești de plante. Bistrița, f. a. Tip. „Minerva”, 8°, 16 p. Extras din Arhiva Someșană VI (1937/38), 453—468). Menț. crit. Revista Critică XII (1939), 248 (G. PASCU).
885. NEAGU, GH. I. Descânțe din lalomița. 47 texte și introducere. (Preocupări Literare V (1940), 350—359, 614—627).
886. NOUR, A. Credințe, rituri și superstițiuni geto-dace. București, 1941. Tip. Cărților Bisericești, 8°, VII + 100 p. Lei 150.— Menț. crit. Zalmoxis III (1940—1942), 165—166 (I. COMAN).

887. OLINESCU, MARCEL. *Cutremurele în mitologia românească*. (Revista Societății Tinerimea Română LIX (1940), 104—121).
888. PASCU, GIORGE. *Nume de plante. VIII. Părțile și cultura păpușoiului. IX. Ce-realele ca plante alimentare*. (Revista Critică XIII (1939), 1—20; XIV (1940), 23—51).
889. PETRUȘCĂ, EMIL. *Descântec (Todireni-Botoșani)*. (Tinereță-Iași IV (1940), 325).
890. POP, PETRU. *Descânțelele*. (Ogorul Școalei VII (1941), 119—125; 176—179).
891. POP-CÂMPEANU, GR. *Descântec de scrântitură*. (Mlădițe III (1939/40), Nr. 3, p. 20 — Fără informator).
892. POPESCU, ADRIAN. *Descântec de întorsură*. (Revista Asociației Învățătorilor Mehedințeni XVI (1942), Nr. 1—2, p. 45 — Fără informator).
893. RĂUȚĂ, AUREL. *Plantele medicinale românești. Îndrumări de colectare, cultură și valorificare*. București, f. a. Tip. Bucovina, I. E. Torouțiu, 8°, 112 p. Lei 30.— (Cartea Căminului Cultural, 8).
894. ROVENȚA, IOAN. *Plantele medicinale ce se pot aduna cu elevii și sătenii*. Ed. II. București, 1943. M. O. Imprimeria Națională, 8°, 55 [—56] p. 10 tab.
895. SALA, VASILE. [6 Descânțele]. București, f. a. Editura Noastră, 8°, 16 p. (Biblioteca Vașcăului, Nr. 41—46).
896. SIMIONESCU, N. [3] *Descânțele (Urzicuța-Dolj)*, (Tinereță-Iași IV (1940), 321, 322, 324).
897. SOFONEA, S. *Plantele medicinale. Partea I. Plante sălbatice*. București, 1939. Mon. Of. Imprimeria Națională, 8°, 252 p. XXIV pl.
898. STOICESCO, CONST. *La magie dans l'ancien droit roumain. (Rapprochement avec le droit romain)*. 2-ème édition. București, 1939. Tip. „Bucovina”, 8°, p. 457—495. (Extrait des *Mélanges de droit roumain, dédiés a Georges Cornil*). Menț. Zalmoxis II (1939), 166 (D. M. PIPPIDI).
899. STRUȚEANU, SCARLAT. *Supraviețuirea cultului lui Zalmoxis în poezia noastră populară*. (Mugurul XIV (1942/43), Nr. 2, p. 10—33).
900. TAHNACIU, ALEXANDRINA. *Descântec de beșică rea (Deleni-Botoșani)*. Tinereță-Iași VII (1943), 39).
901. TOMESCU, MIRCEA. *Din folklorul jud. Olt : descânțelele de dragoste*. (Preocupări Literare V (1940), 543—549).
902. * TRICOT-ROYER. *Le folklore médical dans les Balkans. (La médecine populaire en Roumanie)*. (Revue catholique des idées et des faits, Bruxelles, Dec. 1937 et Jan. 1938).
903. TUICA, B. C. *Descânțelele din Timoc. Despre vrăjitoare și trei descânțele : două culese în Țibăr-Varoș, regiunea Lom-Palanca-Bulgaria, iar al treilea din Butan, județul Rahova-Bulgaria*. (Timocul IX (1942), II, 83—87).
904. * TURCU, CONSTANTIN. *Un blestem original pe o carte puțin cunoscută. Iași, 1942. Menț. Cetatea Moldovei III (1942), Vol VI, Nr. 7, p. 143 (I. Ț.)*.
905. VARLAAM și IOASAF. *Povestirea minunatei vieți a acelor doi sfinți*. București, 1943. Mon. Of. Imprimeria Națională, 8°, 122 [—124] p. Lei 100.—

XIII. ARTĂ POPULARĂ. PORT. MUZEE.

906. APOLZAN, LUCIA. *Un album al portului popular românesc*. (Pagini Literare VII (1940), 45—47).
907. *L'arte popolare romene*. București, f. a. Marvan, 8°, [36] p. Album de propagandă. Vezi Nr. 957.
908. *ASPECTE din româneasca țară a Oașului. Costume, joc, cântec*. (Revista Societății Tinerimea Română LIX (1940—41), 38—47).

909. BIROU, VIRGIL. *Crucile de piatră de pe Valea Căraşului*. Cu 80 clişee originale făcute de autor. Timişoara, 1941. Tip. Cooperativa Naţională, 8°, 63 p. Lei 150.— Menţ. elog. *Transilvania* LXXIII (1942), 881 (EMANOIL BUCUŢĂ); Rec. elog. *Biserica Ortodoxă Română* LXI (1943), 135—137 (I. BARNEA).

910. BIROU, VIRGIL. *Crucile de piatră din Ticvani*. (Rev. Inst. Social Banat-Crişana VIII (1940), 313—339).

911. BRĂŢIANU, ELISA I. *Cusături româneşti. Ediţiune a Consiliului Superior al Industriei Casnice*. Bucureşti, 1943. Marvan, în folio, 179 planşe. Menţ. elog. *Revista Fundaţiilor Regale* X (1943), II, 686—687 (MARIA GOLESCU).

912. BRĂŢULESCU, VICTOR. *Biserici din Maramureş*. (Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice XXXIV (1941), Fasc. 107—110, p. 1—165, XXXV pl. Rec. crit. *Transilvania* LXXII (1941), 415—418 (CORIOLAN PETRANU).

913. BRĂŢULESCU, VICTOR. *Biserici din Prahova*. Despre biserica de lemn din Valea-Orlei, com. Chişorani-Prahova. (Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice XXXIII (1940) Fasc. 104, p. 68—82).

914. *CHELCEA, ION. *Menirea Muzeului Etnografic al Moldovei*. Iaşi, 1943.

915. CHELCEA, ION. *Muzeul Etnografic al Moldovei şi datoria noastră*. (Cefatea Moldovei IV (1943), Vol. XI, Nr. 11, p. 208—212).

916. CIUREA, VASILE. „Două decenii de muncă 1919—1939”, istoricul şi activitatea Muzeului Folticeniilor. Fălticeni, 1943. Menţ. elog. *Cefatea Moldovei* IV (1943), Vol. IX, Nr. 6, p. 443 (C. V.).

917. CIUREA, V. *Muzeul Fălticeniilor*. (Natura XXXII (1943), 233—237).

918. CULEA, AP. D. *Pe marginea Albumului portului popular românesc [de Alexandrina Enăchescu-Cantemir*. Craiova, 1939. Tip. Scrisul Românesc]. (Căminul Cultural VI (1940), 110—112). Vezi Nr. 921.

919. DIMA, AL. *Cunoaşterea satului prin Căminul Cultural. Rânduri pentru un Muzeu al satului*. (Transilvania LXX (1939), 146—149).

920. DOBRESCU, AL. *Propaganda portului şi jocului naţional*. (Revista Societăţii Tinerimea Română LVIII (1939), Nr. 1, p. 23—26).

921. ENĂCHESCU-CANTEMIR, ALEXANDRINA. *Portul popular românesc. I. Porturi din deosebite ţinuturi româneşti*. 140 planşe însoţite de un cuvânt introductiv. Craiova, 1939. „Scrisul Românesc”, în folio, 11 [—14] p., 140 pl. Menţ. *Viaţa Românească* XXXII (1940), Nr. 5, p. 141 (M. NĂDEJDE); *Cuget Clar* IV (1939/40), 608 (N. IORGA); *Arhivele Olteniei* XIX (1940), 368 (C. D. FORT[UNESCU]).

922. FRUNZETTI, ION. *Motive originare naturaliste în geometrismul artei decorative populare româneşti*. (Revista Fundaţiilor Regale X (1943), III, 355—364).

923. GOLESCU, MARIA. *Friza de călăreţi dela Vioareşti*. Motivul de inspiraţie al zugravului a fost, probabil, Alexandria. (Artă şi Tehnică Grafică, Caetul 9 (1939), 37—39).

924. GOLESCU, MARIA. *Simbolica animală în sculptura veche bisericească*. (Revista Fundaţiilor Regale VI (1939), II, 600—607).

925. *GRECEANU, OLGA. *Renaşterea picturii româneşti*. Bucureşti, 1939. Mon. Of. Imprimeria Naţională, 4°, 16 p.

926. I[ON] S[IMIONESCU?]. *Muzeul săsesc al Ţării Bârsei*. (Natura XXIX (1940), 84).

927. IORGA, N. *Ţări româneşti în forma lor de artă populară şi religioasă*. (Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice XXXIII (1940), Fasc. 104, 49—67).

928. *IVANCA, ENDRE. *Die rumänische Holzkirchen in Siebenbürgen und das Malerbuch vom Berge Athos*. Ungarn, Ian. 1942. Menţ. *Deutsche Forschung im Südosten* I (1942), 668—669 (GUSTAV TREIBER).

929. LENGHEL-IZANU, PETRE. *Alimentaţia şi îmbrăcămintea în Bârsana, Maramureş*. (Sociologie Românească IV (1939), 271—275).

930. MĂRCULESCU-DUNĂRE, TH. *Pescarii din Turtucaia*. (Sociologie Românească IV (1939), 243—252).
931. MUNTEANU, ION. *Portul național în viața neamului*. Generalități. (Bucovina Literară III (1943), Nr. 56, p. 5).
932. MUȘLEA, ION. *Muzeul Astrei*. [Conferință]. Și despre piesele de artă populară [Sibiu, 1942. Dacia Traiană], 8°, 6 p. (Extras din *Transilvania* LXXII (1942), 130—135).
933. MUȘLEA, ION. *Xilogravurile țăranilor români din Ardeal*. București, 1939. Mon. Of. Imprimeria Națională, 4°, 24 p. 44 fig. în text. (Extras din *Artă și Tehnică Grafică*, Caetul 8, 1938/39, p. 35—56). Rec. elog. *Gând Românesc* VII (1939), 480—482 (GH. PAVELESCU); Menț. elog. *Revista Istorică Română* IX (1939), 29—30 (I. C. CAZAN); Menț. *Revista Istorică* XXV (1939), 288 (N. IORGA); Req. *Ethnographia* LI (1940), 103 (HAÁZ FERENC); *Deutsche Zeitung* (Cluj), Nr. 392—1940 (L. NETOLICZKA).
934. NEDA, IOAN M. *În legătură tot cu pictura pe sticlă*. Prezintă 6 icoane aflate în Cugir-Hunedoara. *Revista Istorică Română* XI—XII (1941—1942), 372—375).
935. NICULESCU, TEODORA. *Costumul din Rociu*. (Sociologie Românească IV (1942), 475—479).
936. NICULESCU-VARONE, G. T. *Albumul cu modele de cusături naționale românești*. (Bibliografie) 1893—1939 București, 1939. Tip. „Graiul Românesc”, 8°, 16 p.
937. NICULESCU-VARONE, G. T. *Costumele naționale din România întregită*. II. București, 1940. Editura ziarului „Universul”, 8°, 96 p. Cu 25 fotografii în text. Lei 40.— Menț. *Arhivele Olteniei* XIX (1940), 362 (C. D. FORT[UNESCU]).
938. OLINESCU, MARCEL. *Luxul rural*. (Fragment din „Portul țăranesc din județul Arad”). (Societatea de Măine XVI (1939), 110—112).
939. OLINESCU, MARCEL. *Portul sătenilor din regiunea Șiria, județul Arad*. (Sociologie Românească IV (1939), 275—280).
940. OPRESCU, GH. *Arta țăranescă: zugrăveala*. (Viața Românească XXXI (1939), Nr. 3, p. 103—106).
941. OPRESCU, G. *Despre o cămașă coptă din Muzeul Cincuantenarului din Bruxelles* (Fragment dintr-o comunicare la Academia Română). Broderia și croiala atât de asemănătoare cu cele dela cămașile românești presupun un străvechi obicei comun. *Convorbiri Literare* LXXII (1939), 1784—1792).
942. OPRESCU, GH. *Peasant art in Rumania*. Bucharest, 1939. M. O. Imprimeria Națională, 4°, XII+243 p. (Rumanian Academy. Rumanian Studies II). Rec. *Revue Historique* XVII (1940), Nr. 10—12 (N. IORGA).
943. OPRESCU, G. *Probleme românești de artă țăranescă*. București, 1940. M. O. Imp. Națională, 8°, 15 p., IX pl. (Ac. Rom. Literare, S. III. T. IX. Mem. 7). Menț. *Revista Istorică* XXVIII (1942), 118 (N. IORGA); *Viața Românească* XXXII (1940), Nr. 3, p. 158—159 (F.).
944. OPRESCU, G. *Scoarțe românești*. Scurtă descriere a covoarelor basarabene și oltenești și aprecieri de ordin general. (Convorbiri Literare LXXII (1939), 294—298).
945. PANAITESCU, GH. N. *Portul românesc dovadă a unității naționale*. București, [1943]. „Bucovina”, I. E. Torouțiu, 8°, 19 p. (Extras din *Convorbiri Literare* LXXVI (1943), 256—272).
946. PAVELESCU, GH. *Contribuții pentru cunoașterea picturii pe sticlă la Români din Transilvania*. (Apulum I (1939—42), 285—295, XVII pl., 33 reproduceri).
947. PETRANU, CORIOLAN. *L'art roumain de Transylvanie*. Vol. I. Texte. Bucarest, 1938. M. O. Imprimeria Națională, 8°, 96 p. (Extras din „La Transilvanie”). Rec. anal. elog. *Gând Românesc* VII (1939), 98—102 (GH. PAVELESCU).
948. PETRANU, CORIOLAN. *Conservarea, restaurarea bisericilor de lemn și edificarea bisericilor noi în jud. Hunedoara*. (Transilvania LXXII 1941), 626—632).

949. PETRANU, CORIOLAN. *Crucile de drum din jud. Hunedoara. (Lucafărul-Sibiu II (1942), 410—412, 1 pl.)*.

950. PETRANU, CORIOLAN. *L'influence de l'art populaire roumain sur les autres nationalités de Transylvanie et sur les peuples voisins. Contributions complémentaires. București, 1939. Mon. Of. Imprimeria Națională, 8°, 20 p. (Extrait de la Revue de Transylvanie V (1939), 43—60).*

951. PETRANU, CORIOLAN. *Nouvelles discussions sur l'architecture de bois de la Transylvanie. București, 1939. Mon. Of. Imprimeria Națională, 8°, 20 p. Extrait de la Revue de Transylvanie IV (1938), 309—327.*

952. PETREA DASCĂLUL [= P. OLARU]. *Privești asupra vieții sufletești a satului. (Transilvania LXX 1939), 41—48.*

953. * PETRESCU-BURLOIU, I. *Portul locuitorilor de pe Valea Sfănicului-Buzău. București, 1941. 8°, 24 p. 10 fig. 2 pl.*

954. POPA, ATANASIE. *Biserici de lemn din Transilvania. (Bul. Inst. Social Banat-Crișana X. (1942), 381—402, 28 fig. Menț. elog. Revista Teologică XXXIII (1943), 393—395 (NICODIM BELEA).*

955. POPESCU-VĂLCEA, G. *Contribuții la iconografia simbolului sfintei Euharistii. Părerii nouă în explicarea temei iconografice „Mântuitorul și vița de vie”. Biserica Ortodoxă Română LXI (1943), 86—107.*

956. RACOVEANU, G. *Gravura în lemn dela Mănăstirea Neamțu. București, 1940. „Fundatia Regală pentru literatură și artă”, 4°, 45 p. + LX pl. Menț. elog. Lucafărul-Sibiu I (1941), 78—79 (GHERGHINESCU VANIA); Rec. Universul Literar XLIX (1940), Nr. 51, p. 2 (C. FĂNTĂNERU); Menț. elog. Transilvania LXXIII (1942), 62—63 (CORIOLAN PETRANU).*

957. RUMANISCHE Volkskunst. [București], f. a. Marvan, 8°, [36] p. Album de propagandă. Vezi Nr. 907.

958. SĂNDULESCU-VERNA, C. *Sfânta împărtășanie în iconografie. (Biserica Ortodoxă Română LVI (1938), Nr. 11—12, p. 176—181). Rec. crit. Revista Istorică Română IX (1939), 487—488 (I. C. CAZAN).*

959. SECOȘAN, ELENA. *Izvoade al măjone. Despre portul popular; și 14 planșe. (Rev. Inst. Social Banat-Crișana VIII (1940), 115—133; 339—343).*

960. SELAGIAN-BUTEAN, ANGELA. *Portul și industria casnică din plășile Beiuș și Vășcău (județul Bihor). (Transilvania LXXIII (1942), 939—948).*

961. SIMONESCU, DAN. *O icoană a Sfântului Sisoe. Descoperită de autor și reprodușă. (Cuget Moldovenesc XII (1943), Nr. 1—2, p. 113—115).*

962. SIMONESCU, DAN. *Originea unor teme iconografice românești. Motive din: Alexandria, Fiziolog, etc. în vechea noastră pictură bisericească. (Insf. de Ist. Rom. „A. D. Xenopol”, Comunicări, Bul. Nr. 3 (1942), 43—53).*

963. SLĂTINEANU, BARBU. *Ceramica dela Cotnari. (Revista Fundațiilor Regale VI (1939), II, 566—582 — urmare).*

964. SLĂTINEANU, BARBU. *Ceramica românească. București, 1938. M. O. Imprimeria Națională, 8°, 230 p. 74 fig. în text, 5 planșe colorate, 54 planșe în negru, 3 hărți. Lei 240.— Rec. Ethnographia LI (1940), 259—263 (Vári Miklós); Siebenbürgische Vierteljahrsschrift LXIV (1941), 284—286 (IULIUS BIELZ).*

965. SLĂTINEANU, BARBU. *Figurine în ceramică de tradiție preistorică. București, 1939. Mon. Of. Impr. Națională, 8°, 6 p. cu 11 reproduceri fotografice. (Extras din Artă și Tehnică Grafică, Caetul 7, 1938/39, p. 30—34).*

966. TOHĂNEANU, ALEXANDRU. *Fenomenul artistic românesc. București, 1943. Tiparul Universitar, 8°, 14 p. (Extras din Revista de Pedagogie XIII, Nr. 3—4). Despre arta populară în general.*

967. * TZIGARA-SAMURCAȘ, AL. *Covorul oltenesc*. București, 1942. Scrisul Românesc, 4°, 42 p. numeroase ilustrații. Lei 1000.— Menț. crit. *Revista Istorică Română* XIII (1943), Fasc. IV, p. 138—139 (D. BODIN); Menț. *Arhivele Olteniei* XXIII (1943), 387—388 (C.-D. FORT[UNESCU]).
968. TZIGARA-SAMURCAȘ, AL. *Muzeul Național Carol. Și despre secția de artă țărănească*. (*Convorbiri Literare* LXXV (1942), 169—178).
969. TZIGARA-SAMURCAȘ, AL. *Die Säule am rumänischen Bauernhaus. Volkswerk, Jahrbuch des Staatlichen Museums für deutsche Volkskunde* 1941, 116—122.
970. TZIGARA-SAMURCAȘ, AL. *Survivances préhistoriques dans l'art du paysan roumain*. ([*Travaux du*] XVII-e Congrès International d'Anthropologie et d'Archéologie Pré-historique. Buc. 1939, p. 428—430).
971. VULCĂNESCU, ROMULUS. *O revelație oltenească: troița insemn solar*. (*Ramuri* XXXIX (1943), 240—244).

XIV. MUZICĂ ȘI COREOGRAFIE POPULARĂ

972. ALEXANDRU, TIBERIU. *Muzica populară bănețeană*. Notă monografică (cu un *Catalog al înregistrărilor din „Arhiva de Folklore a Soc. Compozitorilor Români”*). București, [1943]. Tip. „Lupta” N. Stroilă, 8°, 81 p. Lei 120.—
973. ALIC, VIOREL. *Doină (Ghelar-Hunedoara)*. Cu melodie. (*Hunedoara Noastră* I (1942/43), Nr. 1, p. 1).
974. BĂRLEA, OVIDIU. „*Conservatorul*” de lăutari din Rociu. (*Sociologie Românească* IV (1942), 471—475).
975. BOBULESCU, C. *Muzica în Muntenia*. Lăutarii în manuscrise, tipărituri și în vechile zugrăveli ale bisericilor din Muntenia. În vol. „*Muzica românească de azi*”, București, 1939, p. 602—669.
976. BRĂILOIU, CONST. *Străinii despre muzica noastră*. (*Revista Fundațiilor Regale* VI (1939), I, 191—200).
977. BRATU, TEODOR. *Săracă inima mea*. Doină (Drăghiceanu-Vlașca). Cu melodie. (*Tinerețea-Iași* IV (1940), 315).
978. BREAZU, ION. *Port, dans și cântec în programul Astei*. (*Transilvania* LXX (1939), 77—82).
979. BREAZUL, G. *Concursurile de coruri și fanfare ale Societății „Tinerimea Română”*. În vol. „*Muzica românească de azi*”, București, 1939, p. 1017—1022.
980. BREAZUL, G. *Corurile școlare și concursurile „Tinerimii”*. (*Revista Societății Tinerimea Română* LVIII (1939), Nr. 2, p. 65—71).
981. BREAZUL, G. *Muzica românească de azi*. În vol. „*Muzica românească de azi*”, București, 1939, p. 21—596).
982. BREAZUL, G. *Patrium carmen*. *Contribuții la studiul muzicii românești*. București, 1941. Tip. Marvan, 8°, XX + 747 p. Lei 2000.— (Melos. Culegere de studii muzicale, scoasă de G. Breazu). Menț. elog. *Transilvania* LXXII (1941), 515 (ION MUȘLEA).
983. BREDICEANU, TIBERIU. *Muzica în Transilvania*. București, [1940]. Tip. Marvan, 8°, 15 p. (Extras din vol. „*Muzica românească de azi*”, București, 1939, p. 729—741).
984. CÂNTECE românești pentru școala primară. București, 1943. Tip. „Bucovina”, I. E. Torouțiu, 8°, 263 [—265] p. Lei 200.— Și populare cu melodii.
985. CHIDNA, EUGEN. *Muzica populară ardeleană*. *Doina*. Teritorii dialectale. (*Bucovina Literară* III (1943), Nr. 41, p. 7).
986. CHINDA, EUGEN. *Muzica populară românească*. Caracteristice generale. (*Bucovina Literară* III (1943), Nr. 40, p. 6).

987. CIORTEA, TUDOR. *Ardelenii în muzică*. [Conferință]. Și despre muzica populară. (*Transilvania* LXXIII (1943), 596—602).
988. CIORTEA, TUDOR. *Destinul în muzica populară* (*Curentul Literar, Seria II, A. II* (1940), Nr. 78, p. 6).
989. CODREA, G. *Concursul de coruri și dans dela 24 Ianuarie 1939*. Organizat de Astra-Făgăraș. (*Învățământul Primar XVI* (1939), Nr. 3, p. 13—15).
990. CRIȘAN, ION T. *Folklor muzical din comuna Ohaba-Bistra [-Severin]*. (*Rev. Inst. Social Banat-Crișana IX* (1941), 345—355).
991. CULEA, AP. D. *Corurile Căminelor Culturale*. În vol. „*Muzica românească de azi*”, București, 1939, p. 1023—1025).
992. DAVID, DUMITRU și GHEORGHE DANDESCU. *Coruri religioase și populare pentru șezători și serbări școlare*. Culese și orânduite de —. Piatra-Neamț, 1939. Tip. „Gh. Asachi”, 8°, 28 p.
993. DOBRESCU, AL. *12 jocuri românești*. București, [1939]. Tip. „Eminescu”, 8°, 22 p. Lei 20.—
994. DRĂGOI, SABIN V. *Monografia muzicală a cumunei Belinț [-Banat]. 90 melodii cu texte culese, notate și explicate*. Craiova, [1943]. Edit. Scrisul Românesc, 8°, 157 p. Lei 480.—
995. DUMITRESCU-BISTRIȚA, GH. N. *Dealul-i deal (variantă) (Pecica-Arad)*. (*Revista Asociației Învățătorilor Mehedințeni XVI* (1942), Nr. 8, p. 39).
996. DUMITRESCU-BISTRIȚA, GH. N. *Blestemul (doină)*. (*Revista Asociației Învățătorilor Mehedințeni XXIII—XIV* (1940), Nr. 2—3, p. 62 — Fără informator).
997. DUMITRESCU-BISTRIȚA, GH. N. *De-aș trăi. Tu te duci, bade...* (*Revista Asociației Învățătorilor Mehedințeni XII* (1939), Nr. p. 30 ; Nr. 4, p. 38 — Fără informator).
998. FLINȚIU, C. I. *Coreografie românească (Fecioreasca, învârtita, călușarii și alte jocuri naționale din Ardeal cu zăcăturile și strigăturile lor)*. Târgoviște, 1936. Tip. „Dâmbovița”, 8°, 98 p., 2 f., 2 pl. Lei 80.—
999. FRIEDWAGNER, MATHIAS. *Rumänische Volkslieder aus der Bukowina. Liebeslieder*. Würzburg, 1940. Tip. Konrad Triltsch, 8°, 582 p.
1000. G. D. *Jocul românesc*. Generalități. (*Bucovina Literară III* (1943), Nr. 56, p. 7).
1001. IGNATON, I. *Doina lui Lucaci, cântec popular cules și aranjat pentru cor mixt (Ormindea-Hunedoara)*. (*Știu VI* (1942, Nr. 1—3, p. 28—29).
1002. IGNATON, I. *Lung e drumul Clujului (Brăzești-Turda)*. Text și melodie. (*Știu V* (1941), Nr. 1, p. 25—26).
1003. ILCA, IULIU. *Raport coreografic din Ohaba-Bistra*. Descrie câteva jocuri vechi, iar pe altele le amintește doar cu numele. (*Rev. Inst. Social Banat-Crișana X* (1942), 122—126).
1004. IORGA, N. *Muzica românească de azi*. Despre muzica bisericească și populară. În vol. „*Muzica românească de azi*”, București, 1939, p. 13—20).
1005. LAKATOS, ISTVÁN. *A román népdal és irodalma (= Cântecul popular românesc și literatura lui)*. Budapest, 1939, 8°, 85 p. (Apollo Könyvtár, 10 sz.). Menț. anal. *Lucafeărul-Timișoara VI*. Seria V (1940), Nr. 1—3, p. 105—106.
1006. *MUZICA ROMÂNEASCĂ de azi*. Cartea Sindicatului Artiștilor Instrumentiști din România, scoasă de Prof. P. Nițulescu președintele Sindicatului. București, 1939. Tip. Marvan, 8°, 1102 [—1103] p. Menț. *Revista Istorică XXVIII* (1942), 118—119 (N. IORGA).
1007. NICULESCU-VARONE, G. T. *Jocurile naționale românești*. București, 1938. Tip. ziarului „Universul”, 8°, 335 p., 50 fotografii. Lei 80.— Menț. *Arhivele Olfeniei XVIII* (1938), 218 ; *Revista Istorică XXV* (1939), 93 (N. IORGA).

1008. OANCEA, NICOLAE. *Îndrumări practice pentru organizarea corurilor Căminelor Culturale*. (Căminul Cultural VII (1941), 238—240).
1009. ONIȘOR, TEODOR. *Concursul de jocuri, cântece și porturi, organizat de Despărțământul-Sibiu al „Astrei”*. (Transilvania LXXIV (1943), 787—789).
1010. PETRANU, CORIOLAN. *Épilogue de la discussion avec M. Béla-Bartók sur la musique roumaine. Articles de presse, opinions roumaines et étrangères*. (Revue de Transylvanie V (1939), 241—252).
1011. POPESCU, ION. *Frunzulică de bujor (doină) (Celaru-Romanaț)*. (Revista Asociației Învățătorilor Mehedințeni XVI (1942), Nr. 7, p. 33).
1012. RIEGLER-DINU, EMIL. *Das rumänische Volkslied. Eine musikwissenschaftliche Studie mit 162 Liederbeispielen und 2 Tabellen*. Berlin, 1940. Krafft și Drotleff, Sibiu, 8°, 171 p.
1013. RUNCU, I. *Excepțiuni metrice în muzica populară română*. (Bul. Inst. Român din Sofia I (1941), 63—83).
1014. RUSU, FILIMON. *Rumänische Volkslieder aus der Bucovina. Cum a luat naștere culegerea lui Friedwagner cu titlul de mai sus*. (Voința Școlii XIX (1942), Nr. 4, p. 25—27).
1015. RUSU, LIVIU. *Muzica în Bucovina*. Buceurești, 1940. Tip. Marvan, 8°, 49 p. Extras din vol. „Muzica românească de azi”, Buceurești, 1930, p. 781—827).
1016. * SANDU, G. și MORARIU. *Stejarii, horă răzășească*. Cernăuți, 1943.
1017. URȘU, NICOLAE. *Banatul muzical în ultimii zece ani*. (Lucafărul-Timișoara VI (1940), Nr. 5—6, p. 11—17).
1018. URȘU, NICOLAE. *Cântec de leagăn (popular) (Ohoba-Bistra-Severin)*. (Rev. Inst. Social Banat-Crișana VII (1939), 142).
1019. URȘU, NICOLAE. *Contribuțiuni muzicale la monografia comunei Măguri (jud. Cluj)*. Doine-Hore. (Lucafărul-Timișoara VI (1940), Nr. 4, p. 25—32).
1020. URȘU, NICOLAE. *Contribuțiuni muzicale la monografia comunei Măguri (jud. Cluj)*. Timișoara, 1940. „Tipografia Românească”, 8°, 71 p. 45 melodii populare. Menț. *Contrapunct I* (1941), Nr. 2, p. 17 (ION POGDA).
1021. URȘU, NICOLAE. *Contribuțiuni muzicale la monografia comunei Sârbova (jud. Timiș-Torontal)*. În „Monografia comunei Sârbova”, Timișoara, 1939.
1022. URȘU, NICOLAE. *Folklor muzical din Timoc*. (Rev. Inst. Social Banat-Crișana IX (1941), 250—258).
1023. URȘU, NICOLAE. *Monografia muzicală a comunei Ohoba-Bistra [—Severin]*. (Rev. Inst. Social Banat-Crișana IX (1941), 93—104).
1024. URȘU, NICOLAE. *O nuntă în Valea Almăjului (jud. Caraș)*. Descriere cu 20 de cântece și jocuri populare. Timișoara, 1940. Tipografia Națională, 8°, 32 p. Extras din Rev. Inst. Social Banat-Crișana VIII (1940), 469—494).
1025. VELCEANU, I. *Asociația corurilor și fanfarelor române din Banat*. În vol. „Muzica românească de azi”, Buceurești, 1939, p. 1007—1014.
1026. VIDU, ION. *12 coruri*. Craiova, 1943. „Scrisul Românesc”, 8°, 48 p. Lei 160.—
1027. VOINEA, MARIN RADU. *Concursul de coruri și jocuri românești [de la Ateneul Român și Teatrul Național, organizat cu ocazia congresului Căminelor Culturale din 7 și 8 Iunie 1939]*. (Căminul Cultural V (1939), 615—625).
1028. ZIEHM, ELSA. *Rumänische Volksmusik. Dargestellt an den Schallaufnahmen des Instituts für Laufforschung an der Universität Berlin von —*. Berlin-Hallensee, 1939, Max Hesses Verlag, 8°, VIII, 134 p. 1 f. (Beiträge zur Volksmusikforschung. Herausgegeben von D. Westermann Nr. 1).

XV. FOLKLOR AL POPOARELOR CONLOCUIŢOARE VECINE SAU STRĂINE.
FOLKLOR COMPARAT

1029. * ANTONI, ERHARD. *Deutsches Brauchtum im Südosten — das „Todastragen“ in Siebenbürgen.* (*Südostdeutsche Landpost*, I, 21 Mai 1941).

1030. * BAUMGARTNER, SÁNDOR. *Moldva, a magyarság nagy temetője (= Moldova, marele cimitir al maghiarimii).* Budapest, 32 p. Pentru folklor, nimic nou.

1031. BERNARDY, A. A. *Datini italiene comune cu cele ale poporului român.* Obiceiuri la Bobotează. (*Bucovina Literară III* (1943), Nr. 38, p. 7; Nr. 39, p. 7).

1032. BRANDSCH, GOTTLIEB. *Aufgaben der deutschen Volksliedforschung im Südosten.* (*Deutsche Forschung im Südosten I* (1942), 94—106).

1033. BRANDSCH, GOTTLIEB. *Ein Gedicht Johann Samuel Kesslers als Volkslied bis zur Gegenwart im Volksmund.* (*Siebenbürgische Vierteljahrsschrift LXIV* (1941), 234—238).

1034. BRANDSCH, GOTTLIEB. *Eine Erinnerung an Sachs von Harteneck im sieben-deutschen Volkslied.* (*Deutsche Forschung im Südosten II* (1943), 177—182).

1035. CAMARIANO, ARIADNA. *Motivul „Întoarcerea sofului înstrăinat“ în poezia neogreacă și română.* (*Revista Fundațiilor Regale X* (1943), I, 651—660).

1036. CHELCEA, ION. *Les „Rudari“ de Muscel. Contribution à l'étude des Tziganes.* București, 1943. Tip. „Cartea Românească”, 8°, 52 p. (Extrait des Archives pour la Science et la Réforme Sociale XVI (1943), 81—130). Menț. anal. *Revista Geografică Română V* (1942), 157—159 (I. PETRESCU-BURLOIU).

1037. * CONNERT, EMO. *Der Deutsche Bauernhof in Rumänien.* (*Südostdeutsche Landpost I*, 7 Sept. 1941).

1038. ENDRES, JAKOB. *Märchen aus Nitzkydorf.* (*Deutsche Forschung im Südosten I* (1942), 607—619).

1039. FERENCZY LÁSZLÓ, MARCELLA. *Székely népmesék [= Povești populare săcuiești].* Budapest, [1939]. Athenaeum, 8°, 111 p.

1040. GEORGE-MUNTEANUL, CONST. *Literatura poporană bulgară.* București, 1940. Tip. „Viitorul”, 8°, 109 p. 8 pl.

1041. GOROVEI, ARTUR. *Popoarele balcanice în folklorul românesc.* București, 1942. Mon. Of. Imprimeria Națională, 8°, 31 p. Lei 40.— (Ac. Rom. Litere. S. III, T. XI, M. 4). Menț. *Cetatea Moldovei III* (1942), Vol. V, Nr. 5, p. 257—258 (G. B.); *Viața Basarabiei XI* (1942), 442—443 (AUREL GEORGE STINO).

1042. GRECU, VASILE. *Un vechi motiv de folklor italian în românește.* București, 1943. M. O. Imprimeria Națională, 8°, 35—45 p. (Extras din *Revista Istorică Română XI—XII* (1941—42)).

1043. GROFȘOREAN, C. *Folklorul muzical maghiar după Bartok Béla.* (*Rev. Inst. Social Banat-Crișana XI* (1943), 335—336).

1044. GUNDA, BELA. *A déli Kárpátok román népi műveltségének balkáni kapcsolatairól (= Despre legătura cu Balcanii a civilizației populare românești din Carpații sudici).* (*Ethnographia LII* (1941), 37—44).

1045. HAÁZ, FERENC. *Udvarszéki femesterségek. 87 rajzzal és fényképpel. Holz-arbeiten in Kom. Udvarhely* (Auszug aus *Közlemények az Erdélyi Nemzeti Múzeum érem — és régiségtárából II* (1942). 72 p. 1 f. [Rezumat german]).

1046. HINZ, HERMANN. *Quellen zur Volks- und Heimatskunde der Siebenbürger Sachsen. Beiträge zur Kenntnis des Deutschtums in Rumänien*, hrg. von Rudolf Spek, Band I. Verlag S. Hirzel in Leipzig (gedruckt bei Krafft und Drolleff, Hermannstadt), 1940. VIII, 304 S. 4°. Menț. *Siebenbürgische Vierteljahrsschrift LXIII* (1940), 253—254 (KARL KURT KLEIN).

1047. HOCKL, HANS WOLFRAM. *Volkstümliche Spiele aus dem Banat*. Timișoara, 1941. Tip. „Victoria”, 8°, 25 [—28] p.
1048. IROAIE, PETRU. *Sulla poesia popolare italiana (In occasione di alcuni recenti studi)*. (Italice I (1941), 98—131).
1049. KAKASSY, ENDRE. *Erdélyi mesevilág [= Lumea poveștilor ardelenesti]*. Arad, 1943. Edit. Kakassy Endre și Molnár Árpád, 4°, 71 p.
1050. KLINGLER, FRITZ. *Kinderzeit in Gross-Jetscha*. (Deutsche Forschung im Südosten I (1942), 436—442).
1051. MARTINIUC, CONST. I. *Cîteva aspecte din viața Huțulilor*. *Gospodăria, portul și viața lor*. Iași, 1939. Tip. „Brawo”, 8°, 8 p.
1052. MARTINIUC, CONST. I. *Obiceiuri la nunțile huțule din munții Bucovinei*. (Revista Științifică „V. Adamachi” XXVII (1943), 128).
1053. NETOLICZKA, LUISE. *Aus dem Brauchtum der Burzenländer Sachsen*. (Sonderabdruck aus den „Mitteilungen des Burzenländer Sächsischen Muzeum” IV (1939), 14 p.).
1054. NETOLICZKA, LUISE. *Die Weihnachtsnacht der nordsiebenbürgischen Sachsen*. [Brașov], 1938. 4 p. (Sonderabdruck aus der „Kronstädter Zeitung”, N. 293, 1938).
1055. NETOLICZKA, LUISE. *Die siebenbürgische-sächsische Volkskunst*. Sibiu, 1941. Tip. „Mercur”, 8°, 104—125 p. (Extras din „Siebenbürgische Vierteljahrsschrift” LXIV 1941). 104—125).
1056. NETOLICZKA, LUISE. *Die Tracht der Siebenbürger Deutschen in ihren Beziehungen zu Mittelalter und Vorzeit*. (Deutsche Forschung im Südosten I (1942), 362—390).
1057. OBREJA, ALEXANDRU TH. *Răspândirea Țiganilor în România*. Ar fi influențat literatura populară. (Revista Științifică „V. Adamachi” XXVIII (1942), 79—81).
1058. OREND, MISCH. *Mensch- und Trachtdarstellung in der Volkskunst der Deutschen in Siebenbürgen*. (Deutsche Forschung im Südosten II (1943), 294—322).
1059. OREND, MISCH. *Das Pfingskönigsfest in Siebenbürgen*. (Deutsche Forschung im Südosten I (1942), 458—461).
1060. OREND, MISCH. *Schnurren und Spässe aus Siebenbürgen*. Hermannstadt [1943]. Verlag H. Welther, 8°, 148 p.
1061. OREND, MISCH. *Die Wertung der Volkskunst*. (Deutsche Forschung im Südosten I (1942), 598—606).
1062. PALOTAY, GERTRUD. *Erdély magyar népművészete [= Arta populară maghiară ardeleană]*. Budapest, 1940. Officina, 36 p., 32 planșe.
1063. PETRANU, CORIOLAN. *Monumentele politice maghiare din Transilvania și litiigiile româno-maghiare în domeniul istoriei artei*. (Lucafeărul-Sibiu (1942), 237—239).
1064. PISAROV, B. *Moartea lui Marko Kralievici*. [Traducere din sârbește de —.]. (Revista Fundațiilor Regale IX (1942), II, 170—174).
1065. ROTH, FRITZ. *Nordische Baukunst im vor- und frühgeschichtlichen Südosteuropa*. (Deutsche Forschung im Südosten I (1943), 17—32, VIII tab.).
1066. SCHLAND, HELENE. *Zweihundert Jahre deutscher Kürschnerstickerei in Siebenbürgen*. (Deutsche Forschung im Südosten II (1943), 147—162).
1067. SCHMIDTS, LUDWIG. *Muzica Germanilor din România*. București, [1940]. Tip. „Marvan”, 8°, 11 p. (Extras din vol. „Muzica românească de azi”, București, 1939, p. 829—837).
1068. SEBESTYÉN, KÁROLY CS. *A székelyház eredete*. *Die Herkunft des Székler Hauses*. (Auszug aus *Néprajzi Értesítő* 1941). Budapest, 1941, 2 f., 55 p. (A Néprajzi Múzeum Füzetei 6). [Rezumat german].
1069. SEBESTYÉN, KÁROLY. *A székelykapuk pálmájája*. (Ethnographia L (1939), 296—300).

1070. * SIRUNI, H. DJ. *Legenda fetiței zidite*. Baladă armeană tradusă în limba română. (*Ani. Anuarul de cultură armeană* 1941, p. 243—246).
1071. ȘERBAN-CORNILĂ G. *Variante ungurești ale unor povești de Ion Creangă*. I. Traduce în românește „Bănuțul de diamant al cocoșelului”, cu o scurtă introducere, în care face comparație cu „Punguța cu doi bani” a lui I. C. II. Începutul basmului unguresc „Țiganul în raiu și iad”, cules în părțile Bihorului de Arany László, îl dă în rezumat, iar partea ultimă în traducere fidelă. Acesta prezintă asemănări cu „Dănilă Prepeleac”. *Învăjmântul Primar XVIII* (1941), Nr. 10, p. 11—16; Nr. 11, p. 20—24; Nr. 12, p. 21—27).
1072. SZENTMIKLŐSI, FERENC și VITA ZSIGMOND. *Magyar népmesék*. [= Povești populare ungurești]. Aiud, 1942. Tip. „Bethlen”, 8°, 76 [—77] p.
1073. * TEMPEANU, VIRGIL. *Ecouri din „Tristan și Isolde” germană, în poezia populară românească*. (*Înmuguriri VI* (1940), Nr. 9—10, p. 13—14).
1074. WEHNACHTSPIELE, *Neujahrswünsche und Dreikönigslieder aus dem Banat*. (*Deutsche Forschung im Südosten II* (1943), 163—176).
1075. WYMAN, E. *Un cântec al lui Wilhelm Tell cu melodie românească*, (*Revista Arhivelor IV* (1940), 160—161).

XVI. ALTE GENURI DE LITERATURĂ POPULARĂ (BOCETE, CIMILITURI, PROVERBE, JOCURI COPILĂREȘTI, ETC.).

1076. ALIC, VIOREL. *Bocet (Ghelar-Hunedoara)*. Cu melodia. (*Hunedoara-Noastră I* (1942/43), Nr. 3, p. 1).
1077. ANDREI, A. *Jocuri de copii în Timoc (în satul Bălii); Pe marginea unor amintiri*. (*Timocul IX* (1942), I, 38—43).
1078. CAPRARU, I. [7] *Ghicitori (Bivolari-Iași)*. (*Tinereță-Iași IV* (1940), 319).
1079. CIOBANU, AUREL. [3] *Ghicitori (Băisești-Suceava)*. (*Tinereță-Iași IV* (1940), 319).
1080. COSTIN, LUCIAN. *Ghicitorile bănățene. Studii asupra folklorului bănățean*. Vol. III. Craiova, [1940]. Tip. Unirea, 4°, 67 p. Lei 40.—
1081. COȘERIU, EUGEN. *Material lingvistic și folkloric*. I. Cuvinte și forme. II. Expresii. III. Cuplete. IV. Formule pentru jocuri de copii. V. Date populare. VI. Credințe, superstiții, obiceiuri. VII. Descânțece. VIII. Jocuri de copii. IX. Expresii, cuplete, snoave în legătură cu diferite națiuni. (*Revista Critică XIV* (1940), 159—173).
1082. CULEA, AP. D. *Lângă leagăn. Pentru ședințele (lecțiile) cu fetele (și femeile)*. Reproduce numeroase cântece de leagăn din diferite provincii, notate de G. Breazul, N. Ursul, și alții. (*Căminul Cultural VII* (1941), 157—170).
1083. DUMITRAȘCU, N. I. *Frânturi de limbă*. (*Era Nouă VIII* (1940), Nr. 2, p. 63).
1084. DUMITRAȘCU, N. I. *Vorbe și proverbe (Boureni-Dolj)*. (*Era Nouă VIII* (1940), Nr. 1, p. 27—28; Nr. 2, p. 52).
1085. DUMITRESCU-BISTRIȚA, IOSIF N. [22: Proverbe]. (*Revista Asociației Învățătorilor Mehedințeni XII* (1939), Nr. 7, p. 64 — Fără informator).
1086. EPURE, GH. [4] *Ghicitori (Trușești-Botoșani)*. (*Tinereță-Iași V* (1941), 55).
1087. GHERMAN, TRAIAN. *Jocurile copiilor*. 12 jocuri. (*Satul și Școala VIII* (1938/39), 114—116).
1088. GHICITORI. (*Zorile Romanaiilor XVII* (1943), Nr. 5—7, p. 20 — Fără informator).
1089. [4] GHICITORI [jud. Iași]. (*Tinereță-Iași V* (1941), 93).
1090. [2 GHICITORI]. (*Satul XI* (1941), Nr. 123, p. 11 — Fără informator).

1091. GILCESCU, T. *Folklor din Gorj. Bocete. (Grai și Suflet VII (1937), 249—270).*
1092. GLOSAR. *Lămurirea zicerilor rare. (Zorile Romanaiilor XV (1941), Nr. 1—2, p. 9—11).*
1093. GRIGORAȘ, CONST. [9] *Ghicatori (Orășeni-Botoșani). (Frângurele XII (1939), 1225).*
1094. HURDEA, SEVER. *Bocete culese dela Floarea Turșan, din comuna Zagna, jud. Neșăud. Sibiu, 1940. Tip. Dacia Traiană, 16°, 62 p. (Bibl. pop. a Asociațiunii „Astra”, Nr. 267).*
1095. LUNGU, ȘTEFAN V. [11] *Ghicatori (Valea Glodului-Baia. (Tinereță-lași VII (1943), 106).*
1096. LUNGU, ȘTEFAN V. [8] *Proverbe și zicători (Valea Glodului-Baia). (Tinereță-lași VII (1943), 40).*
1097. MĂCUȚĂ, EMIL. *Ghicioare (Balțași-lași). (Tinereță-lași IV (1940), 319).*
1098. MANOLE, VASILE. *Superstiții din satul Mărgineni, jud. Neamț. (Apostolul VI (1940), Nr. 1—2, p. 52—53).*
1099. MANOLIU, HARALAMBIE. [8] *Proverbe (Stănțești-Botoșani). (Frângurele XII (1939), 1224).*
1100. MĂNIȚIU, I. *Băbărușa. Cântec pentru ploaie (Vărădia de Mureș (-Arad). (Viața Ilustrată VI (1939), 17).*
1101. MARCU, CONST. *Credințe (Săveni-Dorohoi). (Tinereță-lași V (1941), 48).*
1102. MARCU, CONST. [10] *Zicători (Săveni-Dorohoi). (Tinereță-lași V (1941), 16).*
1103. MIREA, ILIE I. *Colecție de ghicatori (cimilituri) pentru șezători. București, 1940. Tip. Cugetarea, 8°, 101 p. (Cartea copilului, Nr. 14).*
- rești, 1943. Tip. Cugetarea, 8°, 101 p. Lei 75.— (Cartea Copilului Nr. 14).
1104. MIREA, ILIE I. *Colecție de ghicatori (cimilituri) pentru șezători. Ed. II. Bucu-*
1105. M[ORARIU], L[ECA]. [2] *Cimilituri (Vârful Câmpului-Dorohoi). (Făt-Frumos XVI (1941), 188).*
1106. NEAGU, GH. I. *Ghicatori din Ialomița și Teleorman. Roșiorii de Vede, 1939. Tip. Lumina Poporului, 16°, 76 p. Lei 12.—*
1107. PĂSCU, SPERANȚA. *Material folkloric (cimilituri, ghicatori, zicători, expresii). Cules de elevele Școlii Normale de fete Iași. (Revista Critică XIII (1939), 39—42).*
1108. PAVELEA, IOAN S. *Din bătrâni. Proverbe. Tribuna Ardealului II (1941), Nr. 360, p. 2).*
1109. POPOVICI, GHEORGHE. *Proverbe, obiceiuri și credințe, ghicatori, chiuituri (Hudeștii-Dorohoi). (Frângurele XIII (1940), 15—16).*
1110. POPU-CÂMPEANU, ION. *Credințe despre animale. Superstiții. (Natura XXXI (1942), 101—103).*
1111. [2] *PROVERBE (jud. Botoșani). (Tinereță-lași V (1941), 93).*
1112. [23] *PROVERBE. (Carpății XI (1943), 78, 115, 176 — Fără informator).*
1113. *PROVERBE ALESE. București, 1940. Editura Cartea Neamului, 8°, 26 p., 1 f.*
1114. *PROVERBE ȘI ZICĂTORI. (Zorile Romanaiilor XVII (1943), Nr. 5—7, p. 18 — Fără informator).*
1115. PULPAȘ, MARIANA. *Despre proverbe. (Contrapunct I (1941), Nr. 2, p. 4—7).*
1116. PUNGĂ, VERONICA. *Bocet de mamă. Priveghiul. (Oniceni-Baia). (Tinereță-lași VII (1943), 105).*
1117. RADINSCHI, CONST. [3] *Ghicatori (Brăiești-Dorohoi). (Frângurele XII (1939), 1244).*
1118. RUSU, IOAN. *Ghicioare (Mociu-Cluj). (Tinereță-lași IV (1940), 319).*

1119. SALA, VASILE. *Bocefe*. București, f. a. „Editura Noastră”, 8°, 16 p. (Biblioteca Vașcăului 49).
1120. SANDU-TIMOC, C. *Frânturile din județul Vidin*. (Revista Asociației Învățătorilor Mehedințeni XIII—XIV (1940), Nr. 9—10, p. 40).
1121. SIMCELESCU, SAICHE I. *Ghicitoare*. (Satul XI (1941), Nr. 127—128, p. 21 — Fără informator).
1122. URSACHI, IOAN. [15] *Ghiciitori (Cuza-Vodă-Roman)*. (Tinereță-lași IV (1940), 320).
1123. VELEA, AUREL A. *Credințe și obiceiuri cuvioase*. Sibiu, 1941, 16° 48 p. Lei 5.— (Bibl. pop. a Asociațiunii „Astra” Nr. 270).

XVII. PĂSTORITUL

1124. CHELCEA, ION. *Câteva considerațiuni în legătură cu vieaja păstorească din Borlovenii Vechi și Pătaș-Careș*. (Societatea de Măine XVI (1939), 142—144).
1125. CHELCEA, I. *Cercetări etnografice. Creșterea vitelor în vieaja locuitorilor din Pătaș și Borlovenii-Vechi (Caraș)*. (Revista Geografică Română II (1939), fasc. I, 14—21, 4 fig. 2 plășe).
1126. GHELASE, ION I. *Păstori bârșani. Element de expansiune și unitate economică, națională și socială în trecutului nostru românesc*. (Însemnări leșene V (1940), Vol. XIII, p. 97—102).
1127. GHELASE, ION I. *Păstorii români păstrătorii românismului și întregirii neamului românesc*. București, 1941. Tip. I. C. Văcărescu, 8°, 42 p. Lei 80.—
1128. GHELASE, ION I. *Les pâtres „Bârșani” comme facteurs d’expansion économique et nationale dans l’histoire de la Roumanie*. Brașav, 1941. Tip. „Unirea”, 11 p.
1129. HERSENI, TRAIAN. *Probleme de sociologie pastorală*. București, 1941. Mon. Of. Impr. Statului, 8°, 219 [—220], Lei 200.— (Bibl. de Sociologie Etnică și Politică. Studii și Cercetări 9).
1130. MOGA, I. *Les bergers „Mărgineni”. Un chapitre de l’histoire économique des Roumains de Transylvanie*. București, 1939. M. O. Impr. Națională, 8°, 24 p. (Extras din Revue de Transylvanie V (1939), 202—232).
1131. MORARIU, TIBERIU. *Material etnografic și folklor ciobănesc din Munții Rodnei*. Bistrița, 1939. Tip. „Minerva”, 8°, 50 p. (Extras din Vatra V (1939), 137—186).
1132. POPP, MARA N. *Păstoritul în câmpie în cadrul vieții pastorale românești în genere*. (Lucrările Institutului de Geografie Cluj (Timișoara) VII (1942), 283—310. 5 fig., 1 pl., cu un rezumat în l. franceză).
1133. RETEGANUL, GH. *Păstoritul în Dâmbovnic*. (Sociologie Românească IV (1942), 433—444).
1134. TULESCU, VASILE. *Români din Banat și raporturile lor cu populația alogenă. Contribuțiuni de antropogeografie și etnografie. Partea II-a : așezările omenești. Despre originea și evoluția satelor, hodârlor, sălașelor și stânelor*. (Bul. Soc. Reg. Rom. de Geografie LXI (1942), 205—258, cu un rezumat german (p. 259—264), 2 pl.).

REVISTELE DESPOIAȚE

1. Apostolul (Piatra-Neamț)
2. Archivio per la racc. delle trad. pop. ital.
3. Archivum Romanicum
4. Arhiva (Iași)
5. Arhiva Românească
6. Arhiva Someșeană
7. Arhivele Olteniei
8. Artă și Tehnică Grafică
9. Athenaeum
10. Balcania
11. Basarabia Literară
12. Biserica Ortodoxă Română
13. Bugeacul
14. Buletinul Cărfii Românești
15. Bul. Comisiunii Monumentelor Istorice
16. Bul. Inst. de Filologie Rom. „Al. Philippide”
17. Bul. Institutului Român din Sofia
18. Bul. Soc. Reg. Rom. de Geografie
19. Carpații
20. Căminul Cultural
21. Cele Trei Crișuri
22. Cercetări Literare
23. Cetatea Moldovei
24. Conferința
25. Contrapunct
26. Convorbiri Literare
27. Cuget Clar
28. Cuget Moldovenesc
29. Cultura Creștină
30. Curierul Echipelor Stud.
31. Curentul Literar
32. Curțile Dorului
33. Din Trecutul nostru
34. Ephemeris Dacoromana
35. Era Nouă
36. Erdélyi Múzeum
37. Ethnographia
38. Ethnos
39. Familia
40. Făt-Frumos
41. Flamuri
42. Foaia Învățătorului
43. Frângurele (Șendriceni-Dorohoi)
44. Gazeta Ilustrată
45. Gând Românesc
46. Gândirea
47. Ion Maiorescu
48. Însemnări leșene
49. Învățământul Primar
50. Junimea Literară
51. Langue et Litterature
52. Lanuri
53. Luceafărul (Timișoara)
54. Luceafărul (Sibiu)
55. Luceafărul (Sibiu)
56. Meșterul Manole
57. Mlădițe
58. Moldova Nouă
59. Mugurul
60. Natura
61. Ogorul Școalei
62. Orizonturi
63. Pagini Literare
64. Plaiuri Hunedorene
65. Preocupări Literare
66. Primăvara Banatului
67. Ramuri
68. Revista Arhivelor
69. Revista Asoc. Învățătorilor Mehedințeni
70. Revista Bucovinei
71. Revista Critică
72. Revista Cursurilor și Conferințelor
73. Revista de Filosofie
74. Revista de Pedagogie

75. Rev. Fundațiilor Regale
76. Rev. Geografică Română
77. Revista Limbii și Culturii Germane
78. Rev. Inst. Social Banat-Crișana
79. Revista Istorică
80. Revista Istorică Română
81. Rev. Soc. Tinerimea Română
82. Rev. Științifică V. Adamachi
83. Revista Teologică
84. Revue de Transylvanie
85. Revue Historique
86. Satul
87. Satul și Școala
88. Scânteia
89. Siebenbürgische Vierte'jahrsschrift
90. Symposion
91. Societatea de Mâine
92. Sociologie Românească
93. Școala Albei
94. Școala Noastră (Slatina)
95. Școala și Viața
96. Școala și Viața Ilfovului
97. Știu (Deva)
98. Studii Italiene
99. Studii Literare
100. Timocul
101. Tinereță-lași
102. Transilvania
103. Tribuna Ardealului (Cluj)
104. Universul Literar
105. Vatra
106. Vestitorul Satelor
107. Viața Basarabiei
108. Viața Ilustrată (Cluj)
109. Viața Românească
110. Voința Școalei
111. Vremea Școlii
112. Zalmoxis
113. Zeitschrift für Volkskunde
114. Zorile Romanaiilor

RÉSUMÉ DES ARTICLES

ARTUR GOROVEI, *M. Gaster et le folklore roumain* (p.1—11). Brève biographie du grand savant, mort à Londres en 1939, et liste de ses travaux folkloriques (p. 4—6). L'auteur de la notice commente les 12 lettres reçues de Gaster entre 1893 et 1937, lettres qu'il donne in extenso. Elles témoignent du vif intérêt et de l'amour que Gaster éprouva pour le folklore roumain, jusque dans les dernières années d'un âge avancé.

TATIANA GĂLUȘCĂ, „*Mocanii*”. *Un jeu dramatique des Roumains de Dobroudja* (p. 12—33). Vers le milieu du siècle dernier, de nombreux Roumains du Sud-Est de la Transylvanie se sont établis en Dobroudja avec leurs troupeaux de moutons ; ils sont connus sous le nom de „Mocani”. Isolés dans leurs bergeries („târle”), menant une vie simple, dure et pleine de dangers, leur seul divertissement était, lors des grandes fêtes de Noël, du Jour de l'An ou de la Saint-Georges, la représentation d'un jeu dramatique, inspiré de leur genre de vie et portant leur nom. L'auteur a eu la chance de surprendre, en 1937, une des dernières représentations de cette pièce dans un village du département de Tulcea. Trois ans plus tard, elle a procédé à sa reconstitution. Le thème de la pièce est simple : les moutons d'une bergerie s'égarèrent par suite du manque de surveillance des bergers et des chiens, et sont poursuivis par le loup. Les bergers apprennent la chose et, dans leur affliction, chantent un chant de tristesse. Plus tard, ils retrouvent le troupeau, se réjouissent, dansent et chantent. L'auteur donne des détails attestant cette coutume ou le souvenir qui en persiste dans divers villages des départements de Tulcea et de Constanza, et elle décrit le processus de disparition de cet usage.

Les planches de la p. 24 reproduisent quatre scènes de la reconstitution de la pièce. Deux scènes représentent l'arrivée des Mocani devant une maison où ils veulent jouer la pièce (I, 1 et 2) ; les autres représentent le moment où les bergers apprennent la perte du troupeau (II, 1), puis, où ils se réjouissent d'avoir retrouvé les moutons (II, 2). L'âne, le loup, les chiens et les moutons sont figurés par des enfants recouverts de peaux de moutons. À la page 17 sont reproduits les deux airs les plus importants joués au cours de ce jeu dramatique.

GH. PAVELESCU, *Recherches folkloriques dans le sud du département de Bihor* (p. 35—122). Conformément à un plan déjà ancien, l'Archive a chargé l'auteur d'étudier, en 1940, une petite région intéressante du sud du dép. de Bihor (cf. la carte, p. 34). Une riche introduction donne le tableau ethnographique de la région et nous présente les occupations, l'habitation, le vêtement, la nourriture et le caractère moral des habitants ; après quoi vient l'étude du folklore. Les 216 textes comprennent des matériaux relatifs aux cérémonies périodiques et aux coutumes concernant la vie du berceau à la tombe, des ballades, des chansons, noëls, devinettes, incantations, pratiques magiques et contes. Le parler de la région présente aussi de l'intérêt (voir le glossaire, p. 120—122).

Sur les planches (p. 48): vues sur les villages de Poiana et Vărzari, église en bois de Petroasa; vieille paysanne; maison et grange de la région.

ENEA HODOȘ, „Notes sur mon activité de folkloriste” (p. 123—125). C'est une intéressante réponse au questionnaire adressé par l'Archive aux plus notables folkloristes de l'ancienne génération. L'article apporte des renseignements précieux sur la manière dont les matériaux étaient recueillis et publiés, il y a 40 ou 50 ans, ainsi que des souvenirs sur les folkloristes disparus.

ION MUȘLEA, *Matériaux roumains dans les recherches de folklore comparé* (p. 125—127). Il s'agit particulièrement de l'étude de O. Loorits: „Pharaos Heer in der Volksüberlieferung” (Tartu, 1935), dans laquelle une grande importance est attribuée au folklore roumain, en égard à son rôle dans la transmission des traditions de Byzance.

ION MUȘLEA, *Pratiques magiques et leur dénomination dans les circulaires d'évêques et d'archiprêtres au début du siècle dernier* (p. 128—129). L'auteur a trouvé dans le registre d'une paroisse du dép. de Brașov, plusieurs circulaires interdisant la présence des prêtres lors de l'exhumation des cadavres de prétendus revenants, etc. On y trouve aussi la qualification de „croyance vaine” ou „superstitieuse”.

GH. PAVELESCU, *Sur l'oiseau-esprit* (p. 130—131). Données nouvelles, complétant l'article du même auteur dans le vol. VI (p. 33—41), sur la coutume de placer auprès de certaines tombes, au sommet d'un poteau de bois sculpté, un oiseau taillé dans le bois lui aussi, représentant un pigeon en grandeur naturelle.

ROMULUS TODORAN, *Poésies populaires dans un manuscrit transylvain de 1831* (p. 131—139). Le manuscrit comprend des chants et des ballades intéressantes, du début du siècle dernier, otés par un élève d'école normale, Dimitrie Ardelean. Treize textes sont reproduits in extenso.

Bibliographie du folklore roumain (années 1939—1943) (p. 140—198).

